

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΞΕ' ΤΕΥΧ. Α' | ΙΔΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 1/15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1988 | ΑΡΙΘ. 16

Η 900ΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΠΑΤΜΟΥ

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος πρὸ τῆς πύλης τῆς Ἱ. Μονῆς Θεολόγου Πάτμου. Τὸν περιβάλλουν ὁ Πανσο. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Μ. τοῦ Χ.Ε. Ἀρχιμ. κ. Μελίτων Καρᾶς καὶ ὁ Πανσο. Μ. Ἀρχιδιάκονος κ. Δημήτριος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΙΝΗΣΕΙΣ

Οἱ πανηγυρικοὶ ἑορτασμοὶ τῆς 900ετη-
ρίδος τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς Μο-
νῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ
Εὐαγγελιστοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ἀφιε-
ρωμένον τὸ παρὸν τεῦχος τῆς («Ἐκκλησίας»),
ὑπῆρξαν ἡ ἀφορμή, ἵνα τὸ ἐν Ἑλλάδι Ὀρθό-
δοξον Χριστεπώνυμον πλήρωμα δεχθῆ ὡς
«φωνὴν αὖρας λεπτῆς» (Γ' Βασιλ. ιθ', 12)
τοὺς πατρικοὺς λόγους καὶ τὰς εὐλογίας τῆς
Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριάρχου κ. κ. Δημητρίου, ὅστις, διὰ δευ-
τέραν φοράν πρὸ συμπληρώσεως ἔτους, ἐκό-
μισεν εἰς Ἑλλάδα τὴν δρόσον τοῦ Βοσπόρου,
τὸ ἄρωμα τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τὸν γλυκὺν
ἀντίλαλον τῶν καταναυτικῶν ψαλμοῦδιῶν τοῦ
πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, τοὺς ἀλα-
λήτους στεναγμοὺς τοῦ Γένους, τὰς πρὸς τὸ
Βυζάντιον συνηρημένας καὶ ἀναζωπυρούσας
τὴν αὐτοσυνειδησίαν τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλ-
λῆνων ἱερὰς μνήμας καὶ τὴν ἐκ βάθους τῶν
αἰώνων ἀκουομένην φωνὴν τῶν αἰοδιῶν με-
γάλων Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν. Ὑπῆρξε
τόσον σημαντικὴ ἡ εἰς Ἑλλάδα νέα ἐπίσκεψις
τοῦ Πρωτοθρόνου ἐν τῇ καθ' ὄλου Ὀρθοδοξίᾳ
Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως, ὥστε αὕτη εἰς τὴν μνήμην πάν-
των τῶν Ἑλλήνων θὰ παραμείνῃ ἀνεξίτηλος
καὶ ἀλησιμόνητος. Ἐπὶ πολὺν χρόνον θὰ ἀν-
τηχοῦν εἰς τὰ ὄτα μας μερικαὶ ἐκ τῶν γενο-
μένων ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ
Πατριάρχου κ. κ. Δημητρίου ἐπισημάνσεων
ἢ παραινήσεων. Ἐκ τούτων ὑπεθυμίζομεν
δειγματοληπτικῶς τὰς ἐξῆς, προσφέροντες
αὐτὰς εἰς τοὺς ἀναγνώστας ὡς ἐν Ἀνθολό-
γιον ἀποσπασμάτων ἐκ τῶν ὁμιλιῶν του,
αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς
ἐν Ἑλλάδι παραμονῆς Του:

1) Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατρι-
άρχης, ἐπὶ τῇ ἀφίξει του εἰς τὴν νῆσον Πά-
τμον, κατὰ τὴν ἀντιφώνησίν Του πρὸς τὴν
προσφώνησιν τοῦ Ἀντιπροέδρου τῆς Ἑλλη-
νικῆς Κυβερνήσεως, ἐτόνισεν, ὅτι ἡ νῆσος
Πάτμος, «εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ
ἐπεφύλαξε τὸ ὕψιστον προνόμιον νὰ καθαγια-

σθῆ διὰ τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας τοῦ μεγάλου
καὶ ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ
Ἰωάννου, τοῦ καὶ συγγραφέως τοῦ ἱεροῦ
βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡς καὶ τοῦ ὁσίου
πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου, τοῦ καὶ κτήτο-
ρος τῆς ἐν αὐτῇ ἱστορικῆς Μονῆς, οὐ μὴν
καὶ ἀναριθμητῶν ἄλλων ἁγίων, ... ἀνήκει
πολιτικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ διοικη-
τικὴν μέριμναν, εὐθύνην καὶ προστασίαν
τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἥτις καὶ δικαί-
ως καὶ χρεωστικῶς καυχᾶται διὰ τὸ μέγα
προνόμιον, ὡς δεικνύει τὸ γεγονός τῆς ὑπὸ
τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀνακηρύξεως τῆς
νῆσου ταύτης ὡς ἱερᾶς νήσου τοῦ ἑλλα-
δικοῦ χώρου». Ἡ πρᾶξις αὕτη ὑπογραμ-
μίζει «τὸ γεγονός, ὅτι εἰς ἡμέρας ραγδαίας
ἐκκοσμικεύσεως τῶν πάντων ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ
Πολιτεία αὐτῆς γνωρίζουν νὰ παραχωροῦν
τόπον εἰς τὸ ἱερόν, σεβόμενοι καὶ τιμῶντες
καταλλήλως τὴν ἱεράν κληρονομίαν τοῦ παρ-
ελθόντος, προστατεύοντες αὐτὴν καὶ διὰ τῶν
νόμων τῆς Πολιτείας».

2) Κατὰ τὴν ἀντιφώνησιν πρὸς τὸν Ἡ-
γούμενον τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ
Θεολόγου πανοσ. ἀρχιμ. κ. Ἰσίδωρον ὁ Πανα-
γιώτατος εἶπεν, ὅτι «ἡ ἱερά αὕτη Μονὴ
ἵσταται τεθεμελιωμένη ἐπὶ τοῦ ἀρραγοῦς βρά-
χου τῆς πίστεως καὶ διαλαλεῖ τὰ μεγαλεῖα
τοῦ Θεοῦ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας». Ἐξ ἄλλου ἡ
Πάτμος «προσφέρει σπῆλαιον ὡς ἄλλη τις
Βηθλεέμ, ἵνα ἐντὸς αὐτοῦ ὁ ἱερός Εὐαγγε-
λιστὴς τῆς ἀγάπης ὁραματισθῆ τὸν ἱερόν
οὐρανόν καὶ τὴν ἱεράν γῆν τῆς Βασι-
λείας τοῦ Θεοῦ». Ὁ Μοναχισμὸς οὐδὲν ἄλλο
ἦτο καὶ εἶναι «εἰμὴ ἀναζήτησις τοῦ ὑπὸ τοῦ
ἱεροῦ συγγραφέως τῆς Ἀποκαλύψεως προ-
φητικῶς ὁραθέντος κόσμου τῶν ἐσχάτων...».

3) Κατὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς Βιβλιοθήκης
καὶ τοῦ Μουσείου τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἀγ.
Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ὁ Σεπτὸς Οἰκουμε-
νικὸς Πατριάρχης ἐτόνισεν, ὅτι «αἱ βιβλιο-
θήκαι ἀποτελοῦν τὰς ἀποθήκας, ἐνθα ἀποτα-
μιεῖ ὁ ἄνθρωπος τὴν γνῶσιν καὶ σοφίαν τοῦ

παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ τὰς πνευματικὰς κατακτήσεις τοῦ παρόντος. Δι' αὐτῶν διαφυλάσσει τὰ κληρονομούμενα ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀγαθὰ, χρησιμοποιοῦν καὶ προάγει ταῦτα, διὰ νὰ τὰ μεταδώσῃ ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Αἱ βιβλιοθήκαι εἶναι αἱ μνημαὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐνευ τούτων ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐπασχεν ἐξ ἀμνησίας, χωρὶς διαδοχὴν καὶ συνέχειαν εἰς τὴν γνῶσιν... Τὴν λαμπρὰν ἐλληνοστικὴν παράδοσιν τῶν βιβλιοθηκῶν συνέχισαν αἱ Μοναὶ οὐχὶ μόνον διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μετάδοσιν τῆς γνώσεως. Εἶναι γνωστὰ τὰ καλλιγραφικὰ καὶ ἀντιγραφικὰ ἐργαστήρια πολλῶν Βυζαντινῶν Μονῶν». Ἡ ἐγκαινιολογία τῆς Βιβλιοθήκης μετὰ τοῦ Μουσείου τῆς Ἱ. Μονῆς «συνεχίζει τὴν παράδοσιν, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς οὗτος ὁ ἰδρυτὴς τῆς Μονῆς ὅσιος Χριστόδουλος ἐνίσχυσε, συλλέξας μετὰ πολλῆς φροντίδος καὶ πολλῶν κόπων τὰ πρῶτα βιβλία τῆς Μονῆς».

4) Ἐν τῇ ἀντιφωνήσει πρὸς τὰ μέλη τοῦ περιβαλλοντολογικοῦ συνεδρίου, κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν εἰς τὸ ἱερὸν σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ Α.Θ. Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. Δημήτριος ἐπέσημανεν, ὅτι «δὲν ὑπάρχει καταλληλότερος τόπος μελέτης τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος ἀπὸ τὴν κεκτημένην τὸ Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως ἱερὰν Νῆσον τῆς Πάτμου. Ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ θεόπνευστος καὶ θεοκίνητος συγγραφεὺς, ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, κρούων τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου χιλιετίας ὅλας πρὸ τῶν οἰκολογικῶν κινήματων, παρουσιάζει, κατὰ παραστατικὸν καὶ δραματικὸν τρόπον, τὴν καταστροφὴν τῆς φύσεως ὡς συνέπειαν τῆς πνευματικῆς χθαρμολότητος καὶ ἀνισορροπίας τοῦ ἀνθρώπου... Ἡ Ὁρθοδοξία..., κατευθύνουσα τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ πνευματικὰ, δύναται ἀποτελεσματικῶς νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος. Ἐμφανεστάτη δὲ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ παραδεισία τῶν ὄντι κατάστασις τοῦ περιβάλλοντος. Οἱ μοναχοὶ σέβονται τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν κτίσιν, ἥτις ἀποκαλύπτει τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο καὶ δὲν τὴν κακοποιοῦν».

5) Κατὰ τὴν πρόποσιν τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ ὑπὸ τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου παρατεθὲν ἐπίσημον γεῦμα ἐτονίσθησαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Σήμερον εἰς τὸ λυκόφωσ τῆς δευτέρας χιλιετίας μετὰ δέους ἰστάμεθα πρὸ τῆς ἀντιστροφῆς τῶν ἀξιών καὶ τῆς ἐπὶ τὰ ὑλικά καὶ οἰκονομικά ἀγαθὰ μανιώδους στροφῆς. Ὁ ἀρχαῖος ἐλληνικὸς πολιτισμὸς, ὁ προοδοποιήσας τὴν ἔλευσιν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔρριπτε τὸ βάρος εἰς τὸ πνεῦμα, ζωογονούμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς θρησκευτικῆς πνοῆς καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ θεῖα ἰπτάμενος. Ἡ Ἑλλάς καθωδήγησε καὶ ἐφώτισε τοὺς λαοὺς, στηριζομένη ὄχι ἐπὶ τοῦ ὑλικῆς αὐτῆς πλούτου, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι «τῇ Ἑλλάδι αἰετοτε σὺντροφος πενίη», ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀρετῆς. Τὴν ὁδὸν αὐτὴν τῆς ἡμερώσεως ὀλοκλήρωσεν ὁ Χριστιανισμὸς στρέψας τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν πνευματικὸν πολιτισμόν».

6) Ἐν τῇ ἀντιφωνήσει τοῦ Παναγιωτάτου κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν Αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν γυναικείαν Μονὴν Εὐαγγελισμοῦ Μητρὸς Ἡγαπημένου ἐπέσημάνθησαν καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου, ἡ ἐπανορθώσασα τὸν Ἀδάμ καὶ λυτρώσασα τὴν Εὐάν ἐκ τῶν δακρύων κατέστη τὸ πρότυπον πάντων τῶν ἐν ἀγνείᾳ ζώντων, τὸ ὑψηλότερον καὶ τιμιώτερον δῶρον τῆς κτίσεως πρὸς τὸν Κτίστην. Ὅποια τιμὴ διὰ τὴν γυναικείαν φύσιν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκρότητα τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ καταστῇ χῶρος τοῦ ἀχωρήτου Θεοῦ, χαρμονὴ καὶ εὐφροσύνη, ὄχι μόνον τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγγέλων... Ἡ διαφορὰ τῶν φύλων, σωματικῆς μόνον καὶ βιολογικῆς φύσεως, δὲν ἰσχύει, ἔχει καταργηθῆ ἐν Χριστῷ. «Οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θῆλυ. Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ', 28). Ἐν τῇ μακραίωνι ἱστορίᾳ αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία στοιχοῦσα τῷ παραδείγματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐστράτευσε ἀδιακρίτως ἀνδρας καὶ γυναῖκας εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πνευματικῆς τελειώσεως καὶ σωτηρίας. Δὲν διέκρινε μετὰξὺ ἀνδρικῶν καὶ γυναικείων πνευματικῶν ἀθλημάτων, οὔτε ἐμέτρησε τὰς ἐπιδόσεις δι' ἄλλων μέτρων καὶ σταθμῶν. Τὸ στάδιον εἶναι κοινὸν καὶ συναθλοῦνται εἰς τὰ πνευματικὰ

ἄνδρες μετὰ γυναικῶν, διότι ἡ διαφορὰ ἄρρενος καὶ θήλεος δὲν φθάνει εἰς τὴν ψυχὴν; παραμένει εἰς τὸ σῶμα... Ὁφείλομεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι ὁ γυναικεῖος μοναχισμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν δὲν ἀμιλλᾶται ἀπλῶς τὸν ἀνδρικόν, ἀλλ' ἔχει τὰ νικητήρια. Αἱ γυναῖκες σπεύδουν καὶ πάλιν πρὸς τὸν Ἀναστάντα Χριστόν, τὸν ἡγαπημένον Νυμφίον, τάχιον τῶν ἀνδρῶν. Μήπως εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ὀφείλεται περισσότερον ἢ ἔμμομη εἰς τὴν πίστιν, ὅπου αὐτὴ διώκεται καὶ καταπιέζεται; Αἱ γυναῖκες προσέρχονται, πλεῖον τῶν ἀνδρῶν, εἰς τὰς ἱεράς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ οἰκογενεῖα δημιουργοῦν τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ χριστιανικὴν ἀτμόσφαιραν».

7) Ἐν τῇ ἀντιφωνήσει τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν Αὐτοῦ εἰς τὴν Πατριάδα Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν ἐτονίσθη, ὅτι «ἐπὶ αἰῶνας ἡ Ἱερά Μονὴ διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς μοναχικῶν μορφῶν καὶ τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης ἦτο ἐργαστήριον παιδείας καὶ ἀρετῆς. Ἐν τοῖς μεταβυζαντινοῖς δὲ χρόνοις ὁ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικὸς Θρόνος, προνοούμενος τῆς κοινῆς τοῦ Γένους ὠφελείας, ἀνέλωβε τὴν φροντίδα συστάσεως καὶ ὀργανώσεως σχολείων διὰ τὴν ἐν μαθήσει προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἀγαπώντων τὴν παιδείαν. Πάντες οἱ γνωστοὶ καὶ μεγάλοι τοῦ Γένους Διδάσκαλοι καὶ πλῆθος ἄλλων ἀνωνύμων προῆλθον ἐκ τῶν σχολείων αὐτῶν τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δι' ἐλαχίστων μέσων καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν ἀντιξοοτήτων ἐδημιούργησε δίκτυον ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων ὄντως ἀξιοθαύμαστον καὶ ἀποδοτικόν. Μεταξὺ τῶν σχολείων αὐτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξέχουσιν ἐξ ἀρχῆς κατέλαβε θέσιν ἡ Πατριάς Σχολή...».

8) Ἐν τῇ αὐτῇ ἀντιφωνήσει ἐπισημαίνεται ἐπίσης, ὅτι «ἡ ἐπιτυχία τοῦ παιδευτικοῦ ἔργου τῆς Πατριάδος ὀφείλετο εἰς τὴν ὀρθὴν περὶ παιδείας ἀντίληψιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, συνεχίσαντος τὴν ἀρχαιοελληνικὴν καὶ πατερικὴν παράδοσιν, ἣτις πρέπει καὶ σήμερον νὰ ἐπαναποτελέσῃ τὴν κατευθυντήριο ἡγεμονίαν τῆς ὅλης ἐκπαιδευτικῆς δραστηριότητος... Ὁ διττὸς αὐτὸς χαρακτήρ τῆς

παιδείας ἐπεξετείνετο καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν θεωρίας καὶ πράξεως, γνώσεως καὶ ἀρετῆς... Ἐπ' αὐτῆς τῆς γραμμῆς ἐκινήθη ἡ Πατριάς Σχολὴ καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον αὐτῆς ἱστορίαν, ἀπὸ τῆς ἐπανιδρύσεως αὐτῆς μεσοῦντος τοῦ παρόντος αἰῶνος, προσενεγκοῦσα καλὴν καρποφορίαν. Πολλοὶ ἐκ τῶν τροφίμων αὐτῆς ἐγένοντο κληρικοί, ὅπερ καὶ σήμερον ἐλπίζομεν καὶ ἀναμένομεν, γενικῶς δὲ τὸ μορφωτικὸν αὐτῆς ἰδεῶδες ἐστηρίχθη εἰς τὸν χριστιανικὸν ἀνθρωπισμόν, τὸν καθορῶντα τὸν ἀνθρωπὸν ὡς εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθοδηγοῦντα αὐτὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ».

9) Ἐν τῇ ἀντιφωνήσει τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πρὸς τὰς προσφωνήσεις τῶν ἐπισήμων κατὰ τὴν ἄφιξιν Αὐτοῦ εἰς Πειραιᾶ ἐτονίσθη, ὅτι «ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐνδοξος πόλις τοῦ Πειραιῶς ἀποτελεῖ μὲ τὸν περίφημον λιμένα αὐτῆς σημεῖον συναντήσεως καὶ ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν λαῶν ὅλης τῆς γῆς. Ἡ μεταφορὰ ἀνθρώπων καὶ ἐμπορευμάτων διὰ τοῦ μεγάλου τούτου ἐπιπέδου κατέστησε τὴν πόλιν κέντρον κοσμοπολιτικὸν καὶ χῶρον, ἔνθα οἱ λαοὶ συναντῶνται εἰς ἔργα εἰρήνης καὶ προόδου, ἐναποθέτοντες ἐκεῖ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς νοοτροπίας αὐτῶν. Ἡ διακίνησις καὶ συνάντησις αὐτῆς πραγμάτων, προσώπων καὶ πολιτισμῶν, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα συντελεῖ εἰς τὴν ἀλληλοκατανόησιν καὶ ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων, ἐμπεριέχει ἀσφαλῶς καὶ κινδύνους πνευματικούς, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐπιβάλλουν ἄγρυπνον τὴν προσοχὴν καὶ φροντίδα, ὥστε νὰ διατηρηθῇ ἀνόθευτος ἡ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας διαμορφωθείσα πολιτιστικὴ καὶ πνευματικὴ φυσιογνωμία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ».

10) Κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἱ. Ναῶ τῆς Ἀγίας Τριάδος Πειραιῶς Δοξολογίαν ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Ἡ φίλη Ὁρθοδοξία, τὸ πατροπαράδοτον σέβας, εἶναι ἡ σὰρξ καὶ ἡ ὑπόστασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐμπνεύουσα πάσας ἡμῶν τὰς ἐνεργείας. Διεφυλάξαμεν ταύτην ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ οὐχὶ μόνον κατὰ τοὺς ἐνδόξους καιροὺς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς χαλεπὰς καὶ ἀνωμάλους περιστάσεις καὶ δι' αὐτῆς

διεσώσαμεν τὴν ταυτότητα τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν, ὅταν σφοδροὶ ἄνεμοι ἐκ πολλῶν κατευθύνσεων ἠπείλουν νὰ ἀφανίσουν τὸ πᾶν. Ὁ εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς Λαὸς διετήρησε τὰς πατροπαράδοτους παραδόσεις αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀφ' ἡμῶν χειραφετήσεως, διότι ἔλαβε ταύτας ἀμειώτους καὶ ἰσχυράς διὰ τῶν πόνων καὶ κλαυθμῶν καὶ μαρτυρίων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, νῦν δὲ διὰ τῆς ἀξιεπαίνου ποιμαντικῆς φροντίδος πεφιλημένης θυγατρὸς, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐμμένει τοῖς παραδοθεῖσιν».

11) Ἀναφερόμενος ὁ Σεπτὸς Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εἰδικώτερον εἰς τὸ Χριστεπώνυμον ποιμνιον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, ἐπεσήμανε τὰ ἐξῆς: «Συνεικίνησεν ἡμᾶς ἰδιαίτερος ὁ αὐθορμητισμὸς καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ τοῦ Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος συμφρονῶν τῷ ἀξίῳ Ποιμενάρχῃ αὐτοῦ, ἀποδεικνύει καὶ σήμερον τὴν εὐαισθησίαν αὐτοῦ εἰς θέματα Ὁρθοδόξου παραδόσεως καὶ ζωῆς. Παρακολουθοῦμεν... μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα, τὸν δυναμισμὸν καὶ τὴν πρόοδον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, ἡ ὁποία ἐντὸς τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης δίδει τὸν ἀγῶνα τοῦ πνεύματος καὶ συναγεῖ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ὅλων τῶν ἡλικιῶν, ἰδιαίτερος ὅμως τὴν χρυσῆν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος, τοὺς νέους».

12) Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. Δημήτριος κατὰ τὴν ἀντιφώνησιν αὐτοῦ ἐπὶ τῇ κατακλειδί ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων ἐπεσήμανεν, ὅτι «ἡ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν προσενεχθεῖσα καὶ προσφερομένη πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τιμὴ δεικνύει ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λόγος... συνεχίζει τὴν ἀδιαίρετον αὐτοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔνωσιν, ἧς καρπὸς ὑπῆρξεν ἡ εὐκλεῆς, παναγία καὶ ἀείζωος Ὁρθοδοξία. Αἱ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐκζητήσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ψαύσουν τὸν Θεὸν διὰ τοῦ λόγου, «εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὗροιν, καίτοι οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ὑπάρχοντα» (Πράξ. ιζ', 27)..., εὔρον ἱκανοποίησιν καὶ κατάπαιυσιν εἰς τὸν ἐνσαρκωθέντα Λόγον καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ...».

13) Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Πρωτοθρόνου ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπεσήμανεν ὡσαύτως καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὁ Χριστιανισμὸς, κατέχων τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας, δὲν ἀντιμετωπίζει ἀνταγωνιστικῶς καὶ στενοκάρδως τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας στοιχεῖα, ἀλλ' ἐνσωματώνει αὐτὰ ὡς οἰκεῖα καὶ σύστοιχα. «Ὅσα οὖν παρὰ πᾶσι καλῶς εἴρηται, ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν ἐστί», διαβεβαιοῖ ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστῖνος, ὁ τὴν θεωρίαν τοῦ σπερματικοῦ λόγου ἀναπτύξας καὶ τὰ μέγιστα συμβαλὼν εἰς τὴν προσέγγισιν Φιλοσοφίας καὶ Χριστιανισμοῦ».

14) Κατὰ τὴν προσλαλιὰν ἐπὶ τῇ ἐπίδοσει εἰς τὴν Α.Θ.Π. τῆς λαμπρᾶς ἐκδόσεως «Οἱ θησαυροὶ τῆς Μονῆς Πάτμου» ὁ Παναγιώτατος ἐτόνισεν, ὅτι αἱ ἐκδόσεις τῆς «Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν» (ὑψώσαν αὐτὴν εἰς θαυμαζόμενα διεθνῶς ἐπίπεδα. Αὕτη κατώρθωσε νὰ συνδέσῃ καὶ νὰ συνθέσῃ ἀρμονικῶς μορφήν καὶ περιεχόμενον, εἶδος καὶ ὕλην, ὥστε ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν ἐκδόσεων νὰ εἶναι ἀνταξία τῶν ἐν αὐταῖς παρουσιαζομένων. Τοῦτο ἀπητεῖτο ἰδιαίτερος προκειμένου νὰ παρουσιασθοῦν οἱ θησαυροὶ τῆς ἐνιαίας ἐλληνικῆς πολιτιστικῆς παραδόσεως, ἰδίᾳ τοῦ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐπηρεάσαντα καὶ ἐπηρεάζοντα τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος μέχρι σήμερον». Οὕτως ἡ «Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν», «προσφέρουσα τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ παρελθόντος εἰς τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον συμβάλλει ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀδέλφωσιν τῶν λαῶν».

15) Τέλος ἐν τῷ Μηνύματι τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Δημητρίου πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν τονίζονται καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος... μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας παρακολουθεῖ ἐκ τοῦ ταπεινοῦ Φαναρίου καὶ ἐν τῷ λυκῷ φωτι τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν χιλιετίας τὴν ἐπικίνδυνον ἀδιαφορίαν τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰ πνευματικὰ καὶ τὴν ἐκ ταύτης προκαλουμένην ἀνισορροπίαν καὶ κακοποίησιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸν περιβάλλοντα κόσμον. Μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς

ὄφθαλμούς πρὸς τὸ μέλλον καὶ τὴν τεχνολογικὴν καὶ ἠλεκτρονικὴν ἐπανάστασιν, δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπολέσῃ τὴν εὐστάθειαν αὐτοῦ, νὰ ἐκριζωθῇ ἐκ τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῇ χωρὶς ἰκμάδα καὶ ζωὴν ἐντὸς τῶν νέων συνθηκῶν». Διὰ τοῦτο τὸ Μήνυμα τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καταλήγει διὰ τῆς πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν Ἑλλήνων συστάσεως τοῦ Ἁπ. Παύλου πρὸς τὸν Τιμόθεον: «ὦ Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτρέπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν» (Α΄ Τιμ. στ', 20-21).

*

Αἱ ἀνωτέρω σταχυολογηθεῖσαι ἐπισημάνσεις καὶ παραινέσεις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Δημητρίου ἀποδεικνύουν τὴν εὐρύτητα τῶν ὀριζόντων καὶ προοπτικῶν τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐπαληθεύουν πλήρως τὴν ἐν τῷ Μηνύματι πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν διαβεβαίωσιν τοῦ Παναγιωτάτου: «Ἐρριζωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀγιοπνευματικῆς κληρονομίας τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων καὶ φέροντες τὸ βᾶρος τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, ἔχομεν εὐθύνην δι' ἡμᾶς αὐτούς, ἀλλὰ καὶ διὰ σύμπαντα τὸν κόσμον».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΧΡΟΝΙΚΟ 900ΕΤΗΡΙΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΠΑΤΜΟΥ

Βιγλάτορας του Αιγαίου, μετρίζι της Όρθοδοξίας και της Ρωμοσύνης στέκει στο διάβα των χρόνων ή Πάτμος με επίκεντρο το περίφημο μοναστήρι της το ίδρυμένο στον 11ου αιώνα από τον Όσιο Χριστόδουλο τον Λατρηνό. Τη συμπλήρωση φέτος 900 όλοστρόγγυλων χρόνων από το σπουδαίο εκείνο για την Έκκλησία, τον Μοναχισμό και το Έθνος γεγονός γιόρτασε με ξεχωριστή λαμπρότητα, βυζαντινή μεγαλοπρέπεια και μεγάλη επισημότητα όλόκληρος ό χριστιανικός κόσμος από 25-27 Σεπτεμβρίου 1988, καθώς το σεπτό Οικουμενικό Πατριαρχείο, στην πνευματική δικαιοδοσία του όποιου υπάγεται ή Βασιλική, Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή του Ιωάννου του Θεολόγου Πάτμου και ή Πατριαρχική Έξαρχία Πάτμου είχε καλέσει στις έορταστικές εκδηλώσεις όλες τις χριστιανικές Έκκλησίες και Έκκλησιαστικούς Όργανισμούς και πολλούς επισήμους, κρατικούς εκπροσώπους, Καθηγητές, Βυζαντινολόγους, πνευματικούς και κοινωνικούς παράγοντες, δημοσιογράφους κ.λπ. Τήν όλη διοργάνωση στήριξε ή Έλληνική Πολιτεία (Όπουργείο Έξωτερικών, Όπουργείο Πολιτισμού, ΕΟΤ κ.λπ.)

Έκπρόσωποι από όλο τον χριστιανικό κόσμο

Στους έορτασμούς στην Πάτμο παρευρέθησαν ή Α.Θ.Μ. ό Πάπας και Πατριάρχης Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής κ. Παρθένιος, ό Μακαριότατος Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος, ό Μακαριώτατος Άρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Έλλάδος κ. Σεραφείμ, ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πράγας και πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος, ό Σεβασμιώτατος Άρχιεπίσκοπος Φινλανδίας και πάσης Καρελίας κ. Ιωάννης, ό Καρδινάλιος Χάμερ, εκπρόσωπος της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας, ό Γενικός Γραμματέας του Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών Δρ. Αϊμίλιο Κάστρο, ό Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου Έκκλησιών της Εύρώπης κ. Τζών Φίσερ. Άκόμη παρέστησαν αντιπροσωπεΐες του Πατριαρχείου Ιεροσολύμων με επί κεφαλής τον Πανιερώτατο Άρχιεπίσκοπο Ιεραπόλεως κ. Είρηναίο, της Σερβικής, της Βουλγαρικής και της Κυπριακής Έκκλησίας, του καθολικάτου των Άρμενίων του Έσμματιζίν με επίκεφαλής τον Πατριάρχη των Άρμενίων της Κωνσταντινουπόλεως και της Κιλικίας, της Αιθιοπικής Έκκλησίας, της Άγγλικανικής κ.λπ.

Τήν 900ετηρίδα της Μονής Θεολόγου λάμπρυνε με την παρουσία του ό ίδιος ό Οικουμενικός Πατριάρχης και Έπίσκοπος της Πάτμου κ. Δημήτριος. Τήν Α.Θ.Π. συνόδευσαν τά περισσότερα μέλη της Άγίας και Ιεράς Συνόδου της Μεγάλης του Χριστού

Έκκλησίας και διάφοροι άξιωματοΰχοι της Πατριαρχικής Αΰλης. Συγκεκριμένα πήγαν στην Πάτμο μαζί με τον Πατριάρχη οι Σεβ. Μητροπολίτες Ίμβρου και Τενέδου κ. Φώτιος, Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, Πριγκηποννήσων κ. Συμεών, Κολωνίας κ. Γαβριήλ, Πέργης κ. Ευάγγελος, Λύστρων κ. Καλλίνικος, Δέρκων κ. Κωνσταντίνος, Έλενουπόλεως κ. Άθανάσιος, Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαΐος, οι Πανιερώτατοι Μητροπολίτες Άμφιπόλεως κ. Θεόκλητος, Τυάνων κ. Φίλιππος, Σελευκείας κ. Κύριλλος, Λαοδικείας κ. Ιάκωβος, ό Άρχιεπιγραμματέας Άρχιμ. Μελίτων Καράς, ό Μέγας Άρχιδιάκονος κ. Δημήτριος, ό Όπογραμματέας κ. Άπόστολος, ό Διάκονος της σειράς κ. Θεόκλητος, ό Μέγας Έκκλησιάρχης κ. Γαβριήλ Μεταλίδης, ό Άρχων Ιατρός κ. Θ. Καραμουράτογλου, ό Άρχικλητήρας κ. ένας άκόμη Πατριαρχικός Κλητήρας.

Άπό τις έπαρχίες του Όθρονου ήλθαν ό Σεβ. Γέρων Άρχιεπίσκοπος Β. και Ν. Άμερικής κ. Ιάκωβος, ό Σεβ. Μητροπολίτης Έλβετίας κ. Δαμασκηνός, ό Σεβ. Μητροπολίτης Βελγίου κ. Παντελεΐμων, ό Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Ιρεμίας, ό Σεβ. Άρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Τιμόθεος, ό Σεβ. Μητροπολίτης Γορτύνης και Άρκαδίας κ. Κύριλλος, ό Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Άπόστολος, ό Σεβ. Μητροπολίτης Κώου κ. Αϊμιλιανός, ό Σεβ. Μητροπολίτης Λέρου, Καλύμνου και Άστυπαλαίας κ. Νεκτάριος, ό Σεβ. Μητροπολίτης Καρπάθου και Κάσου κ. Άμβρόσιος, Άντιπρόεδρος της Όργανωτικής Έπιτροπής, ό Τοποτηρητής της Ι. Μ. Βλατάδων Σεβ. Μητροπολίτης Τυρολόης και Σερρατίου κ. Παντελεΐμων, ό Ηγούμενος της Ι.Μ. Άγίας Άναστασίας Θεσφ. Έπίσκοπος Μιλήτου κ. Άπόστολος, ό Παν. Άρχιμ. κ. Γρηγόριος, Ηγούμενος της Ι.Μ. Δοχειαρίου ως εκπρόσωπος της Ι. Κοινότητας του Άγίου Όρους.

Άπό την Έκκλησία της Έλλάδος παρευρέθησαν ως μέλη της υπό τον Μακ. Άρχιεπίσκοπο κ. Σεραφείμ Άντιπροσωπεΐες οι Σεβ. Μητροπολίτες Ζακύνθου κ. Παντελεΐμων και Κερκύρας κ. Τιμόθεος, οι Σεβ. Μητροπολίτες Σερβίων και Κοζάνης κ. Διονύσιος, εκπρόσωπος των Ι. Μητροπόλεων των Νέων Χωρών, Πατρών κ. Νικόδημος, Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος και Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, Πρόεδρος της Όργανωτικής Έπιτροπής.

Άπό πλευράς Πολιτείας προσήλθαν ό Άντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως και Όπουργός Έθνικής Άμύνης κ. Ι. Χαραλαμπόπουλος, ό Όπουργός Έθνικής Παιδείας και Όρσχευμάτων κ. Γ. Α. Παπανδρέου, ό Όπουργός Έμπορικής Ναυτιλίας κ. ΕυΓιαννόπουλος, ό Όπουργός Μακεδονίας-Θράκης κ. Στέλιος Παπαθεμελής, ό Όπουργός Αιγαίου κ. Πέτρος Βάλλης, ό Όπουργός Άναπληρωτής Έξωτερι-

κών κ. Γιάννης Καψής, ό Υπουργός Αναπληρωτής Έθνικής Οικονομίας κ. Ν. Σκουλάς, ό Πρόεδρος του Έλεγκτικού Συνεδρίου κ. Ν. Θέμελης κ.ά. άνώτατοι δικαστικοί, εκπρόσωποι τών πολιτικών, δημοτικών και στρατιωτικών άρχών κ.λπ. Άπό τόν πολιτικό κόσμο τής χώρας παρίσταντο ό Άντιπρόεδρος τής Βουλής τών Έλλήνων κ. Στεφανίδης, ό Άρχηγός τής Άξιωματικής Άντιπολιτεύσεως κ. Κων. Μητσοτάκης, Πρόεδρος τής Νέας Δημοκρατίας, ό Πρόεδρος του ΚΟ.ΔΗ.ΣΟ. κ. Χαρ. Πρωτοπαπάς, ό Πρόεδρος τής Ε.ΔΗ.Κ. κ. Γιάννης Ζίγδης, ό Πρόεδρος τής Χριστιανικής Δημοκρατίας κ. Νίκος Ψαρουδάκης, ό εκπρόσωπος του Κ.Κ.Ε. κ. Νίκος Καλούδης, όί βουλευτές Δωδεκανήσου κ.ά.

Ήταν άκόμη ό Κοσμήτορας τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών κ. Βασίλης Τσάκωνας και ό Κοσμήτορας τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Βασίλης Γιούλτσης, ό Διευθυντής του Π. Ίδρύματος Πατερικών Μελετών Καθηγητής κ. Παναγιώτης Χρήστου, όί Καθηγητές τών Θεολογικών Σχολών κ.κ. Ί. Κορνάρης, Κ. Σκουτέρης, Θεόδωρος Ζήσης, Στέργιος Σάκος, Άθαν. Άγγελόπουλος, Βλάσιος Φειδάς, Μανώλης Κωνσταντινίδης, Γρηγόρης Στάθης, όί Καθηγητές τής Φιλοσοφικής Σχολής Άθηνών κ.κ. Άθαν. Κομίνης, Κων. Μανάφης κ.ά. Επίσης Άρχοντες Όφφικιάλοι του Πατριαρχείου, ό Μέγας Έβεργέτης κ. Π. Άγγελόπουλος, έφοπιστές κ.λ. κοινωνικοί παράγοντες.

Χαρακτηριστικό είναι τό πατριαρχικό γράμμα που ό Παναγιώτατος έστειλε στους επισήμους καλώντας τους στις έορτές τής Πάτμου:

«Κατά τό τρέχον έτος 1988 συμπληροϋνται έννεακόσια έτη από τής υπό του έν Άγίους Πατρός ημών Όσίου Χριστοδούλου έν τή Νήσω Πάτμω ίδρύσεως τής Έρας Πατριαρχικής και Σταυροπηγιακής Μονής Ίωάννου του Θεολόγου.

Η επί τής βραχέως Νήσου επιβλητικώς προβάλλουσα Έρα άπτή Μονή κατά τόν συνεχή έννεακοσαετή ιστορικόν αΐτην άνεδείχθη περίφημον Μοναστικόν Κέντρον αποτελούσα, όμοϋ μετά τών έν τῷ Άγίῳ Όρει Άθω σεβασμίον Μονῶν και τής έν Σινῶ Έρας Μονής τής Άγίας Αικατερίνης, τας τρεις άκροπόλεις του παρ' ημίν άκραιφνοϋς Όρθοδόξου Μοναχισμού. Στενότατα δέ κατά τε τούς βυζαντινοϋς και κατά τούς μεταβυζαντινοϋς αιώνας συνδεθεΐσα προς τας τύχας του Όρθοδόξου Χριστιανισμού, αποτελεΐ σήμερα, άλλως τε και διά του πλουσίον εις άξίαν και ποικιλίαν Άρχείον αΐτης, έν τών μοναδικών έν Άνατολή Φυλακίων εις κειμήλια, χειρόγραφα, έγγραφα και άλλα ιερά αντικείμενα, άτνα, επιμελῶς και επιστημονῶς διατεταγμένα, πρόκεινται εις εξέτασιν και μελέτην παντός βουλομένου εκ τών ιστορικών και άλλων επιστημόνων.

Διά τήν τοιαύτην τής Έρας Μονής Άγίου Ίωάννου του Θεολόγου σπουδαιότητα, αποφάσει του καθ' ημῶς Οικουμενικού Πατριαρχείου, τὰ κατά τό τρέχον έτος συμπληρούμενα έννεακόσια έτη έν τή ιστορία και

τῇ ζωῇ αΐτης θά εορτασθῶσι πανδήμως διά σειρᾶς πανηγυρικών ιερῶν άκολουθιῶν και εκδηλώσεων από κγ' μέχρις κη' Σεπτεμβρίου 1988.

† Ο Κωνσταντινουπόλεως ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ»

Έπιστημονικό Συνέδριο

Στά πλαίσια του έορτασμού από 22 ως 24 Σεπτεμβρίου συνήλθε στην Πάτμο υπό τήν αίγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού Διεθνές Συμπόσιο με θέμα: «Ί. Μονή Άγίου Ίωάννου του Θεολόγου — 900 χρόνια Ιστορικής μαρτυρίας» με οργανωτικό φορέα τήν Έταιρία Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μελετών. Έγιναν όκτώ συνολικά συνεδρίες με τις έξής άνακοινώσεις:

Συνεδρία πρώτη (Θεολογία — Έκκλησιαστική Ιστορία. Προεδρία Θεοφ. Κ. Ware — Καθηγ. Ί. Καραγιαννόπουλου): «Τό χρονικό τής 900ετηρίδος» — καθ. Ά. Κομίνης, «Τό Ίνεϋμα' έν τῇ Άποκαλύψει του Ίωάννου» — Άρχιμ. Ειρηναίος Μπούλοβιτς, «Ό Έυαγγελιστής Ίωάννης και ἡ άποστολικότης του θρόνου τής Κωνσταντινουπόλεως» — Καθ. Βλάσιος Φειδάς, «Τό κανονικό καθεστῶς τής Πατριαρχικής Έξαρχίας Πάτμου» — Καθ. Ε. Ί. Κωνσταντινίδης.

Συνεδρία δεύτερη (Ιστορία-Θεομοι-Προσωπογραφία. Προεδρία Άρχιμ. Ειρηναίου Μπούλοβιτς — Καθηγ. Μ. Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου): «Ό Μοναχικός βίος κατά τόν Άγιο Χριστόδουλο τής Πάτμου» — Θεοφ. Κ. Ware, «Τό ιστορικό τών διπλωματικών έρευνών στην Πάτμο» — Καθηγ. Ί. Καραγιαννόπουλος, «Πατριαρχικές Έξαρχίες στη νησιωτική Έλλάδα τόν 19ο αΐωνα» — Καθηγ. Άθ. Άγγελόπουλος, «Άγγλοι Ταξιδιώτες στην Πάτμο» — Σέρ Στῆβεν Ράνσιμαν, «Περιηγητές και Χαρτογράφοι για τήν Πάτμο» — Ά. Άβραμέα. Συνεδρία τρίτη (συνέχεια. Προεδρία Σέρ Στῆβεν Ράνσιμαν — Καθ. Βλ. Φειδᾶ): «Ένας βυζαντινός μοναστικός όρισμός: τό μοναστήριον αυτοδέσποτον». V. von Falkenhausen, «Πάτμος και Άγία Έδρα. Σχέσεις άνοχής και κατανοήσεως» — Καθηγ. Ζαχ. Τσιρπανλής, «Τὰ πλοΐα τής Μονής Πάτμου» — Καθ. Μ. Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, «Τὰ πλοΐα τής Μονής Πάτμου, 16ος-17ος αΐ.» — Καθ. Χ. Μαλτέζου, «Άρσένιος Σκηνούρης και Χριστόδουλος ό Λατρηνός. Δύο μορφές άσκητικού ιδεώδους του 11ου αΐ.» — Βασ. Χατζηβασιλείου.

Συνεδρία τέταρτη (Άρχαιολογία- Ιστορία Τέχνης. Προεδρία Ε. Σμίρνεβα-Α. Παπαγεωργίου): «Τό νεοελληνικό πατμιακό άρχείο ως πηγή για τήν τέχνη και τήν τεχνική τής έποχής» — Στ. Παπαδόπουλος και Διακ. Χρ. Φλωρεντής, «Άρχιτεκτονικά ζητήματα του Μοναστηριακού συγκροτήματος τής Πάτμου» — Καθ. Χ. Μπούρας, «Όι Άγ. Άπόστολοι στο Άργος Καλύμνου. Μετόχι τής μονής Ίωάννου του Θεολόγου Πάτμου» — Ήλ. Κόλλιας, «Τό μετόχι τής Μονής Πάτμου στη Μῆλο. Ό Ναός

του Χριστού Ζεφυρίας» — Δ. Ποζιόπουλος, «Ἡ πρώτη Μονή τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου στήν Κῶ καί βυζαντινός οἰκισμός» — Μαρία Θεοχάρη. Συνεδρία πέμπτη (συνέχεια. Προεδρία Γ. Γκαλαβάρη-Χ. Μπούρα): «Εἰκόνες τοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως: Μερικές σκέψεις γιά τή Βυζαντινή Τοπογραφία» — Ν. Σεβτσένκο, «Οἱ Τοιχογραφίες τοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως» — Ε. Παπαθεοφάνους — Τσοῦρη, «Οἱ τοιχογραφίες τοῦ παρεκκλησίου τῆς Παναγίας τῆς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου» — Καθ. Ν. Μουρίκη, «Παραλειπόμενα ἀπό τήν Πάτμο» — Καθ. Π. Βοκοτόπουλου, «Δίκαγχοι χριστιανικοί ναοί τῆς Πάτμου: Χώρα-Ἁγιος Ἀθανάσιος, Κήποι τοῦ Ὁσίου-Παναγία τοῦ Μανταλάκη» Ἰ. Βολανάκη. Συνεδρία ἕκτη (συνέχεια. Προεδρία Ν. Σέβτσενκο καί Καθ. Π. Βοκοτόπουλου): «Ὁ χρυσοχός Ἰωάννης Πελοποννήσιος στήν Πάτμο» — Γ. Παπαδόπουλου, «Ἡ ὑστεροκομνήγεια ζωγραφική τῆς Κύπρου καί οἱ τοιχογραφίες τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου» — Ἀ. Παπαγεωργίου, «Οἱ ρωσικές εἰκόνες, τέλη 12ου-ἄρχές 13ου αἰ.» — Ε. Σμίροβα, «Τό σχέδιο τοῦ Ernst Barlach - Ἰωάννης τῆς Πάτμου» — Η. Faensen, «Ἡ Πάτμος ὡς θέμα στήν μετα-αναγεννησιακή εὐρωπαϊκή τέχνη» — Γ. Γκαλαβάρη.

Συνεδρία ἑβδόμη (Φιλολογία-Παλαιογραφία-Παιδεία-Οἰκονομία. Προεδρία V. von Falkenhäusen-Καθ. Ν. Παναγιωτάκη): «Ἐνας ἀνεκδοτος βίος τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου» — Διάκ. Χ. Φλωρεντῆς, «Ἀνεκδοτή ὁμιλία γιά τήν Ἁγία Εἰρήνη ἀποδιδόμενη στόν Ἁγιο Ἰωάννη τόν Χρυσόστομο (Πατρ. 165)» — G. Morize-Astruc, «Μερικές σκέψεις γιά τή Σχολή τῆς Πάτμου στόν 18ο αἰ.» — Ρόμπερτ Μπράουνινγκ, «Ἡ συμβολή τῆς Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στήν ἐμφάνιση καί καλλιέργεια τῆς Παιδείας στήν Πάτμο» — Ν. Τσουλκανάκης. Συνεδρία ὀγδόη (συνέχεια. Προεδρία Ρ. Μπράουνινγκ-Καθ. Ἁγ. Τσοπανάκη): «Παραγγελίες ἀντιγραφῆς Πατριαρχῶν χειρογράφων ἀπό τή Βενετοκρατούμενη Κρήτη» — Καθ. Ν. Παναγιωτάκης, «Οἱ Βιβλιοθήκες στόν Ἑλλαδικό χῶρο κατά τόν 18ο αἰώνα» — Λουκία Δρούλια, «Οἱ σωζόμενοι κατάλογοι τῶν ἐντύπων βιβλίων τῆς Μονῆς» — Ἐμμ. Φραγκῆσκος, «Οἱ φόροι τῆς Πάτμου πρὸς τόν Ὁθωμανό Ναύαρχο κατά τόν 17ον αἰώνα».

Με τόν «Ὁκεανό» στήν Πόλη καί στήν Πάτμο

Ἡ Πέμπτη 22 Σεπτεμβρίου 1988 ἦταν ἡ μέρα τῆς ἀφίξεως τῶν Προκαθημένων καί τῶν ἐκπροσώπων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν στήν Ἀθήνα. Κατέφθασαν Πατριάρχες, Ἀρχιεπίσκοποι, Μητροπολίτες, ἄλλοι Κληρικοί, Καθηγητές καί λοιποὶ προσκεκλημένοι, πού τὸ πρῶτὸ τῆς Παρασκευῆς 23 Σεπτεμβρίου ἀναχώρησαν μετὰ τὸ ὑπερσύγχρονο κρουαζιερόπλοιο «Ὁκεανός», πού διέθεσε ἡ «Ἡπειρωτική», γιά τήν Κωνσταντινούπολη. Ἐν πλῆθῳ ἔγινε κατανυκτικός ἐσπερινός, τὸν ὁποῖο τέλεσε ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Δοχειαρίου Γρηγόριος καί παρακολούθησαν οἱ περισ-

σότεροι ἐπιβάτες, προβλήθηκε ταινία γιά τήν Πάτμο, παραγωγή τῆς Γενικῆς Γραμματείας Τύπου καί Πληροφοριῶν, πού τὸ «στηθάρισμά» της πρέπει νὰ ξαναγίνει γιά νὰ διορθωθοῦν ἱστορικά λάθη καί ὁ Καθηγητῆς τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν μίλησε στὸ μεγάλο «σαλόνι» τοῦ πλοίου γιά τήν ἵδρυση τῆς Μονῆς Θεολόγου ἀπὸ τὸν Ὁσιο Χριστόδουλο τὸν Λατρινὸ καί παρουσίασε ἔγγραφα ἀπὸ πρόσφατες ἐρευνές του στὴ Μονή Σινᾶ, πού ἀναφέρονται στὶς σχέσεις τῶν δύο μεγάλων αὐτῶν μοναστικῶν καί πνευματικῶν κέντρων τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ πανόραμα τῆς Βασιλεύουσας, ἐνῶ πλησίαζε ὁ «Ὁκεανός», μετὰ τὴν Ἁγία-Σοφία νὰ δεσπόζει ἀδιάφυστη μαρτυρία τοῦ βυζαντινοῦ μεγαλείου στοὺς αἰῶνες ἦταν κάτι τὸ συγκλονιστικόν. Ὅπως καί ἡ ἀφιξὴ τῆς Α.Θ.Π. καί τῆς συνοδείας του στήν ἀποβάθρα τοῦ Γαλατᾶ, ὅπου πλεύρισε τὸ κρουαζιερόπλοιο. Τὸ μεγάλο «σαλόνι» τοῦ πλοίου εἶχε ντυθεῖ στὰ ἐθνικὰ χρώματα, τὸ κυανοῦν καί τὸ λευκόν, καί ἐκεῖ ὁ Παναγιώτατος δέχθηκε τὸν χαιρετισμὸ καί τὰ σεβάσματα τῶν ἱεραρχῶν, κληρικῶν καί λαϊκῶν ἐπιβατῶν. Ἀπὸ τὰ μεγάφωνα τοῦ πλοίου ἀκούγονταν κομμάτια ἀπὸ τὶς βυζαντινὲς «Ραψωδίες» τοῦ Βαγγέλη Παπαθανασίου, πού προσέδιναν θριαμβευτικὸ τόνο στήν ὅλη ὑποδοχὴ, ὅπως καί κατά τήν ἀφιξὴ στήν Πάτμο. Εἶχε προηγηθεῖ ὄρθρος καί τὸ ἀπόγευμα ἐψάλθη Ἑσπερινός παρουσία τῶν Πατριαρχῶν. Χρῆς Ψάλλη ἔκανε, ἀποκαλύπτοντας τὸ ἔξοχο χάρισμά του ὁ νέος Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Ἰρεμίας, ὁ σεμνότατος καί ἐξαιρετός αὐτός Δωδεκανήσιος (ἀπὸ τήν Κῶ) ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐψάλαν ἐπίσης ὁ Λαμπαδάριος τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν κ. Εὐ. Τζελαῆς καί ὁ λαογράφος-ἱεροψάλτης κ. Παναγιώτης Μυλωνᾶς. Τὸ βράδυ ὁ Καθηγητῆς Μανώλης Ἀνδρόνικος, ὁ ἀνασκαφῆς τῆς Βεργίνας, ἔκανε μιὰ συναρπαστικὴ ξενάγηση στὰ εὐρήματα στηρίζοντας μετὰ ἰσχυρὰς ἀποδείξεις γιά τὴν ἑλληνικότητα τῆς Μακεδονίας καί ἐνημερώνοντας τοὺς πολυπληθεῖς ἀκροατές του πού μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Παναγιώτατο τὸν καταχειροκρότησαν, μετὰ τὰ πιὸ πρόσφατα στοιχεῖα. Τόσο τὴ μεσημβρινὴ ὥρα καί τὴ βραδινὴ τράπεζα εὐλόγησε ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης. Ἐν πλῆθῳ κ. Μυλωνᾶς τραγοῦδησε γιά τοὺς προσκεκλημένους δημοτικὰ τραγούδια μετὰ τὴ συνοδεία λαϊκῶν ὀργάνων. Τὸ πέραςμα τῆς Α.Θ.Π. ἀπ' τὸ ἑλληνικὸ Ἀρχιεπίσκοπος ἦταν μιὰ εὐλογία γιά τὴν Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα καί ἕνα ἀκόμη εἰρηνικὸ μῆνυμα ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πρὸς τοὺς γειτονικοὺς λαοὺς, πού τὸ Αἰγαῖο πρέπει νὰ ἐνώνει καί ὄχι νὰ χωρίζει. Ἀπὸ πλευρᾶς Πολιτείας ἡ παρουσία στὸ πλοῖο τοῦ Γεν. Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Βασίλη Παπαδόπουλου ἦταν πολὺτιμη, γιὰτὶ συντέλεσε στήν ἐπίλυση προβλημάτων καί τὴν τακτοποίηση ζητημάτων.

Τὸ πρῶτὸ τῆς Κυριακῆς 25 Σεπτεμβρίου ἔγινε καί πάλι Ὁρθρος. Ἡ ἀφιξὴ στήν πανέμορφη Πάτμο μετὰ ἀπὸ λίγες ὥρες ἦταν ἴσως ἡ πιὸ συγκινητικὴ ὥρα τοῦ ἑορτασμοῦ. Σημαιοστολισμένα πλοίαρκα

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ ὑποδέχεται τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη κ. Δημήτριο στὴ Σκάλα τῆς Πάτμου. Διακρίνονται ὁ Πρόεδρος τῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἑορτασμοῦ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος, ὁ Π. Ἐξάρχος καὶ Καθηγούμενος τῆς Ἱ.Μ. Θεολόγου Πάτμου Ἀρχιμ. κ. Ἰσίδωρος, καὶ ὁ Ὑπουργὸς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Εὐ. Γιαννόπουλος.

εἶχαν βγεῖ στὰ ἀνοιχτὰ γιὰ νὰ προῦπαντήσουν τὸν «Ὠκεανὸ» καὶ τὸν συνόδευσαν τιμητικὰ ὡς τὴν προβλήτα τῆς Σκάλας. Οἱ καμπάνες τοῦ νησιοῦ τῆς Ἀποκαλύψεως ἠχοῦσαν χαρμόσινα, τὰ ἀγκυροβολημένα πλοῖα σφύριζαν καὶ ἀπὸ τὸ κρουαζιερόπλοιο ξεχύνονταν οἱ βυζαντινὲς μελωδίες τοῦ Βαγγέλη Παπαθανασίου.

Ἀπὸ τὴν «κόντρα γέφυρα» ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης χαιρετοῦσε καὶ εὐλογοῦσε τὰ συγκεντρωμένα πλήθη καὶ τοὺς ἐπισήμους πού ἀνέμεναν. Μαζί τους ἦταν καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, πού «πέταξε» στὴ Σάμο μαζί με τὸ κυβερνητικὸ κλιμάκιο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ πῆγε στὴν Πάτμο με ταχύπλοο πολεμικὸ. Τηλεοπτικὰ συνεργεῖα, φωτορεπόρτες καὶ δημοσιογράφοι καταλάμβαναν ἓνα μεγάλο χῶρο στὴν ἀποβάθρα καὶ ὑπαγράμμιζαν με τὴν παρουσία τους τὴ σπουδαιότητα τῶν γεγονότων. Στὸ μεταξὺ στὴν Ἀποκάλυψη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος τέλεσε τὴ Θεία Λειτουργία καὶ ἐξεφώνησε τὸν Θεῖο Λόγο πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα σὲ συσχετισμὸ με τὴν ἀφιξὴ τοῦ Πατριάρχου καὶ τὸν ἑορτασμὸ:

«Κατάκοπος ἀπὸ τὴν ὀλονύκτιον προσπάθειαν τοῦ ψαρέματος ὁ Πέτρος, καὶ στενοχωρημένος ἀπὸ τὴν ἀκαρπλίαν τοῦ ματαίου ἐκεῖνου μόχθου, ἀκούει τὴν προτροπὴν τοῦ Χριστοῦ· «ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίχτυα ὑμῶν εἰς ἄβυσσον». Ἐν τούτοις ὑπακούει. Καὶ ἐκτελεῖ, χωρὶς ἀντιρροήσεις καὶ δισταγμούς, ὅτι τοῦ σονιστᾶ ὁ Κύριος. Καὶ ἀμείβεται με ἀφθονον ἀλιείαν. Ἐν τέλει δὲ καὶ ἐπιβραβεύεται με τὴν τιμητικὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Χριστοῦ· «ἀπὸ τοῦ νῦν ἄνθρώπους ἔση ζωγρῶν».

Κατόπιν, εἰς τὸ ἀποστολικόν του ἔργον, διεπίστωσεν ἐκ τῶν πραγμάτων πόσον χρήσιμος ἦτο καὶ δι' αὐτόν, ὡς ἀλιεῖα ψυχῶν, καὶ διὰ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐλκνομένους εἰς Χριστὸν ἢ προτροπὴ ἐκεῖνη τοῦ Κυρίου «ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος». Διότι:

1. Πολλοὶ ἄνθρωποι δίδουν προσοχὴν μόνον εἰς τὴν ἐπιφανειακὴν ὄψιν προσώπων καὶ πραγμάτων. Καὶ δὲν ἐξετάζουν τί ὑπάρχει καὶ τί γίνεται «εἰς τὸ βάθος».

Ἡ ἀλάνθαστος συμβουλὴ τοῦ Κυρίου εἶναι: Στροφὴ πρὸς τὸ βάθος. Βαθύτερα ἐξέτασις καὶ ἀντι-

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Ἀντιπρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰωάννη Χαραλαμπίδου ἐπιθεωρεῖ τὸ τιμητικὸ ἄγημα ἀνδρῶν τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ, μόλις ἐφθασε στὴ Σάλα τῆς Πάτμου. Τὸ στιγμιότυπο κατὰ τὴν ἀνάκρουση τοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου.

μετώπις τῆς πραγματικότητας, εἰς τὴν οὐσίαν τῆς καὶ ὄχι ἀπλῶς κατὰ τὰ φαινόμενα.

Ἀρχῆς γνωμῆς ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας, εἶναι πρωτίστως ἐξεταστέον τὸ περιεχόμενον τῆς συνειδήσεως. Καὶ δὴ·

— Ἐὰν «καταγινώσκῃ» παραβάσεις — καὶ παραβιάσεις — τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ ἐνοχάς.

— Ἐὰν ἐπισημαίνῃ κίνητρα καὶ ἐλατήρια δόλια, ἐπιλήριμα, ὄχι ἀγνά·

— Ἐὰν καταμαρτυρῇ φρονήματα «μὴ κατὰ Θεόν» κ.ο.κ.

Καὶ ὅταν πρόκηται περὶ ἄλλων προσώπων, δι' ἐπιλογὴν φίλων καὶ συνεργατῶν, σύνταξιν συνοικεσίων κ.τ.τ., ἔχει πάλιν μεγίστην σημασίαν νὰ «μὴ κρίνωμεν κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσω» (Ἰω. 7,24). Νὰ ἀποβλέπωμεν τ.ε. εἰς τὸ ἦθος, τὸν χαρακτήρα, τὰς ἠθικὰς ἀρχάς, τὰ ὑγιᾶ φρονήματα, καὶ ὄχι ἀπλῶς εἰς τὰ ἐξωτερικὰ καὶ ὄλικα προσόντα τοῦ ἄλλου.

2. Ἰδιαίτερος διὰ τὴν ἀγωγὴν τῶν νέων καὶ τὴν ἐπιτυχή καὶ εὐτυχή σταδιοδρομίαν των εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τὰ ὑγιᾶ θεμέλια.

Ὅπως κάθε οἰκοδόμημα, χωρὶς γερὰ θεμέλια, θὰ πέσῃ (Ματθ. 7,24-27), ἔτσι καὶ ἡ οἰκοδόμησις τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἐπιτυχούς σταδιοδρομίας προαπαιτεῖ ἀνάλογον θεμελίωσιν «εἰς βάθος».

«Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός», συμβουλεύει ὁ Θεῖος Ἀπόστολος (1 Κορ. 3,11). Καὶ προσθέτει «Διὰ τοῦτο ἕκαστος βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ· ἐὰν δηλαδὴ τὰ ὕλικά του ἀντιστοιχοῦν πρὸς «χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους» ἢ εἶναι «ξύλα, χόρτος, καλάμη» (αὐτόθι· στίχ. 10 καὶ 12), εὐάλωτα καὶ σαθρά.

Δι' ὅλα τὰ ἔργα καὶ λειτουργήματα δὲν ἀρκοῦν αἱ φυσικαὶ ἰκανότητες καὶ ἡ εἰδικὴ ἐκπαίδευσις καὶ κατάρτισις. Ἀλλ' εἶναι ἀπαραίτητοι αἱ ὑγιεῖς ἀρχαὶ καὶ πεποιθήσεις, τὰ ὑψηλὰ ἰδανικά, ὁ ζήλος καὶ τὸ ἦθος, διὰ νὰ εὐδοκιμήσουν ἐπ' ἀγαθῶ τῶν ἀσκούντων αὐτὰ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Κατ' ἐξοχὴν ὅμως θὰ εἴπωμεν πρὸς τοὺς παρόντας ἱεροσπουδαστὰς τοῦ Ἐκκλῆσ. Λυκείου τῆς νήσου ταύτης, ὅτι τὸ ἱερατικὸν λειτουργήμα καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ διακονία ποῦ ἐπέλεξαν διὰ τὸν ἑαυτὸν των προσ-

απαιτεῖ καὶ ἔνθεον φρόνημα — ἱερὸν πόθον καὶ ἐν-
θουσιασμόν διὰ τὴν ἱερωσύνην — κατ' ἀρχὴν δὲ ἀγνό-
τητα καὶ ἀπουσίαν κωλυμάτων ἱερωσύνης. Ἀλλὰ καὶ
πολλὴν καλλιέργειαν τῆς προσωπικότητός των «εἰς
βάθος», μάλιστα δὲ τῆς εἰδικῆς κλήσεως καὶ τοῦ εἰ-
δικοῦ παρὰ Θεοῦ χαρίσματος, πρὸς τὸ ὁποῖον κατευ-
θύνονται.

«Ἐπανάγαγε — λοιπὸν — εἰς τὸ βάθος» τῆς καρ-
δίας καὶ τῆς διαθέσεώς σου, νέε μου, καὶ φρόντιζε νὰ
συντηρῆς καὶ νὰ προσάγῃς φρόνημα καὶ ἦθος ἐγγνώ-
μενα τὴν ἀρίστην ἐπίδοσιν καὶ ἀπόδοσιν εἰς τὸ στά-
διόν σου.

Ἡμεῖς δ' ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας σοῦ εὐ-
χόμεθα καὶ σὲ ἀναμένομεν νὰ προσέλθῃς μὲ τοιοῦτο
ψυχικὸν βάθος συγκεκριημένος καὶ ἀναγεγεννημένος
οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς ἀλλ' ἀφθάρτου, διὰ λόγον
Θεοῦ ζῶντος καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα» (1 Πέτρ.
1,23), διὰ νὰ σὲ προχειρίσῃ «ἡ θεία χάρις ἢ τὰ ἀσθενῆ
θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα» λει-
τουργὸν καὶ «οἰκονόμον μυστηρίων Θεοῦ».

3. Καὶ περαιτέρω «ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος» τῆς
ἱστορίας, ὅλος ὁ πιστὸς λαὸς τοῦ Κυρίου. Καὶ κατα-
μάνθανε πρόσωπα καὶ γεγονότα φωτίζοντα καὶ ἀγλαί-
ζοντα τὴν ἱερὰν αὐτὴν νῆσον.

Προσωπικότητες ὡς ἡ τοῦ ἐορταζομένου ἁγίου
ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου
— ἐπιστηθίου καὶ ἠγαπημένου μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ
καὶ γεγονότα ὡς τὸ ὑπὸ τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου, πρὸ
900 ἐτῶν, ἐπιτελεσθὲν ἐν Πάτμῳ πνευματικὸν ἔργον
εἶναι ἀσφαλεῖς δείκται πορείας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σω-
τηρίας.

Τόσον ὁ ἱερός Εὐαγγελιστῆς ὅσον καὶ ἡ φερό-
νυμος Μονὴ του εἰργάστησαν «εἰς βάθος». Καὶ «τὸ
ἔργον αὐτῶν μένει ὁ ἐπωκοδόμησαν» (1 Κορ. 3,14)
ἐπὶ αἰῶνας ἤδη. Διότι ἡ ἐργασία «εἰς βάθος» ἔχει
συνέχειαν καὶ διάρκειαν. Εἶναι συνεχῆς καὶ εὐεργετικὴ
ἢ ἐπίδρασις καὶ ἀπόδοσις αὐτῆς.

Πῶς δὲ νὰ παραλείψωμεν, εἰς τὰ πλαίσια τῶν
ἐορτῶν τῆς 900ετηρίδος τῆς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Ἱ.
Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τὴν πανευ-
λαβῆ μνείαν καὶ τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ ἠγαπη-
μένου, ὅταν Ἐκεῖνη, εἰς βάθος «συμβάλλουσα ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτῆς» (Λουκ. 2,19) τὰς πρὸς Αὐτὴν ἀποκα-
λύψεις καὶ τὴν κλήσιν Τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν θεο-
μητορικὴν δόξαν, ὑπαγορευῆ καὶ εἰς ἡμᾶς σήμερον,
μέσα εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως,
νὰ «συντηρῶμεν» ἐντὸς ἡμῶν τὰ ἀποκαλυπτικά μη-
νύματα ποῦ ἤκουσεν ὁ ἠγαπημένος τοῦ Κυρίου μα-
θητῆς; Ἦκουσε δ' ἐν τέλει ὁ μαθητῆς Ἐκεῖνος καὶ
ταύτην τὴν ἐπισφραγιστικὴν ἀποκάλυψιν καὶ διαβε-
βαίωσιν τοῦ Χριστοῦ:

«Ναὶ ἔρχομαι ταχύ». Θὰ ἔλθω ἐν τῇ δόξῃ καὶ ἐν
τῇ βασιλείᾳ Μου. Καὶ ἀπήντησεν· «Ἀμήν· ναὶ ἔρχου,
Κύριε Ἰησοῦ».

Ἡ ὑποδοχὴ στὴ Σιάλα

Μόλις ὁ «Ὠκεανός», σημαιοστολισμένος καὶ

φέροντας μιὰ μεγάλη ἐκκλησιαστικὴ σημαία μὲ τὸν
δικέφαλο ἀετό, ὅπως καὶ ὄλοι οἱ Ναοὶ τοῦ νησιοῦ,
ἔδесе καὶ ἡ σκάλα ἀκούμπησε στὸν μῶλο, κατέβηκαν
οἱ δημοσιογράφοι ποῦ ἐπέβαιναν, ὑπηρεσιακοὶ κρατι-
κοὶ παράγοντες, οἱ Καθηγητῆς τῶν Θεολογικῶν Σχο-
λῶν, οἱ ἀντιπροσωπεῖες τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν,
οἱ Προκαθήμενοι καὶ τέλος ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὁ Παναγιώτατος,
τὸν ὁποῖο εἶχε ἀνέλθει στὸ πλοῖο, γιὰ νὰ τὸν συνοδεύσει
ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰω.
Χαραλαμπίδης (ὁ Πρωθυπουργὸς ὅπως εἶναι
γνωστὸ ἀπουσίαζε γιὰ λόγους ὑγείας στὸ Λονδίνο).
Ἀγῆματα καὶ ἡ μουσικὴ τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ
ἀπέδωσαν τιμές. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος
κ. Σεραφεῖμ ἦταν ὁ πρῶτος ποῦ ἀσπασίθηκε τὸν Πανα-
γιώτατο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἀκολούθησε ὁ Π. Ἐξάρχος
Πάτμου Καθηγούμενος τῆς Ἱ.Μ. Θεολόγος Ἀρχιμ.
Ἰσιδωρος, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Στεφανά-
νιδης, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολι-
τεύσεως, οἱ Ὑπουργοὶ κ.ἂ. ἐπίσημοι. Ἀνεμναν ἐπίσης
ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Τιμόθεος κ.ἂ.
ἱεράρχες, κληρικοὶ καὶ μοναχοί. Μετὰ τὴν ἀνάκρουση
τοῦ ἔθνικοῦ ὕμνου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.
Δημήτριος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Ἀντιπρόεδρο κ.
Χαραλαμπίδου καὶ τὸν Δήμαρχο τῆς Πάτμου κ.
Κυρώζε ἀνέβηκε σὲ εἰδικὴ ἐξέδρα, ἀπὸ τὴν ὅποια
εὐλόγησε τὰ πλήθη κλήρου καὶ λαοῦ, ποῦ τὸν ἐπευ-
φημοῦσαν ζωηρά. Τὸν Παναγιώτατο προσεφώνησε ἐκ
μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ὁ κ. Χαραλαμπί-
δης ὡς ἑξῆς:

«Παναγιώτατε,

Ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης ἔχω
τὴν τιμὴ καὶ τὴν χαρὰ νὰ Σᾶς ὑποδεχθῶ καὶ πάλι στὴν
Ἑλλάδα, στὴν Πάτμο αὐτῇ τῇ φορᾷ, ποῦ φέτος γιορ-
τάζουμε τὰ ἐννιακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν ἴδρυσή τῆς
Ἱεράς Μονῆς τῆς καὶ τὴν ὅποια ἐντὸς ὀλίγου πρόκειται
νὰ ἀνακηρύξετε Ἱερὸ Νησί.

Ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ἔγραψε τὴ θεόπνευ-
στη Ἀποκάλυψη σ' αὐτὸ τὸ νησί καὶ σὲ γλῶσσα ἐλ-
ληνικῆ, παγκόσμιο μέσο ἐπικοινωνίας τῆς ἐποχῆς του.
Ἡ ἱερότητα τῆς Πάτμου συνεχίζεται στὴ βυζαντινὴ
καὶ μεταβυζαντινὴ περίοδο καὶ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ
ὀλόκληρο τὸ Χριστιανικὸ κόσμο.

Τὸν ἐορτασμὸ τῶν ἐννιακοσίων χρόνων λαμπροῦνε
ἰδιαίτερα ἡ παρουσία Σας καθὼς ἐπίσης ἡ παρουσία
τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου
Ἀλεξανδρείας, τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Πατρι-
άρχου Ρουμανίας, τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ὡς καὶ τῶν Σεβασμω-
τάτων Ἀρχιερέων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἄλλων
Ἐκκλησιῶν.

Παναγιώτατε,

Σᾶς καλωσορίζουμε μὲ αἰσθήματα σεβασμοῦ καὶ
ἀγάπης. Αἰσθήματα ποῦ τρέφει ὀλόκληρος ὁ Ἑλληνικὸς
Λαὸς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία στὸ πρόσωπό Σας ποῦ
εἶχατε τὴν εὐκαιρία νὰ διαπιστώσετε κατὰ τὴν πρόσ-
φατη ἐπίσκεψή Σας στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἀνέρχεται, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀφιξή του στὴ Σκάλα τῆς Πάτμου, στὴν εἰδικὴ ἐξέδρα, ὅπου ἀντάλλαξε προσφωνήσεις μὲ τὸν Ἀντιπρόεδρο τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν Δήμαρχο Πάτμου καὶ ἀνακήρυξε ἐπίσημα τὴν Πάτμο «ἱερὰ νῆσο»

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Κυβέρνησης στὸν ἑορτασμὸ ἀποτελεῖ ἔκφραση σεβασμοῦ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ ἀναγνώριση τῆς πολυτίμητης προσφορᾶς της καθὼς καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ἀποστολῆς της.

Παναγιώτατε,

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση Σᾶς καλωσορίζω, ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης καὶ ἐκ μέρους τοῦ Προϋπουργοῦ κ. Ἀνδρέα Παπανδρέου».

Κατόπιν τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη προσφώνησε ὁ Δήμαρχος Πάτμου μὲ τὰ ἀκόλουθα λόγια:

«Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸ Πατριάρχα Κύριε Δημήτριε.

Πλήθος συναισθημάτων καὶ ψυχικὴ εὐφορία διακατέχει ἐμένα προσωπικὰ ἀλλὰ καὶ σύσσωμον τὸν εὐσεβῆ Πατμιακὸ Λαὸ πὸς συνεκεντρώθη γιὰ νὰ ἀποδεχθεῖ τὴν Θειοτάτη Παναγιότητά Σας, τὴν εὐσημον αὐτὴν στιγμήν εἰς τὸ Ἱερὸ Νησί μας. Ἐκ μέρους τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπάντων τῶν Πατμίων, Σᾶς ἀπευθόνομε τὸ καλῶς ἤλθατε στὴν Ἱερὴ Πά-

τμο. Τὴν Πάτμο ἢ ὁποία ἀποκαλέσθηκε καὶ Ἱερουσαλὴμ τοῦ Αἰγαίου ἀλλὰ καὶ Νέα ἐν Χριστῶ Σιών γιὰ τὴν καθαγιαστικὴ ἀπὸ τοὺς πόδας τοῦ πεφιλημένου τοῦ Ἰησοῦ Μαθητοῦ καὶ ἠκούσθη ἡ Φωνὴ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ Ἱερόν Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως.

Ἄνεμος πλήρης εὐωδίας, πνευματικότητος καὶ Ἁγιότητος πνέει ἐκ τῆς Νήσου μας πρὸς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα μεταφέρων στὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης αὐτὰ πὸν ἀπεκάλυψε ὁ Υἱὸς τοῦ Κυρίου στὸν ἠγαπημένο του Μαθητὴ καὶ «ἀ δεῖ γενέσθαι ἐν τάξει» κατὰ τὴν ρῆσιν τοῦ Ἁγίου.

Ἡ δὲ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἢ ὁποία διατελεῖ ὑπὸ τὸν Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον καὶ τῆς ὁποίας τὰ ἐννεακόσια ἔτη εορτάζομεν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της ὑπὸ τοῦ Ὁσίου Χριστοδοῦλου τὰ πλεῖστα προσέφερεν εἰς τὴν Νῆσον μας καὶ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

Ἡ Σεπτὴ Παρουσία Σας Παναγιώτατε ἀνάμεσά μας ἐπ' εὐκαιρίαν τοῦ Θερησκευτικοῦ καὶ Ἱστορικοῦ αὐτοῦ γεγονότος ἀποτελεῖ Ἐδλογία δι' ὄλους μας.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ Σᾶς εὐχόμεθα καλὴν

Ὁ Δήμαρχος Πάτμου κ. Κυρῶζης προσφωνεῖ τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Δημήτριο κατὰ τὴν ἀφιξή του στὴ Σκάλα τῆς Πάτμου. Διακρίνεται ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Χαραλαμπίδης.

διαμονήν, ἐπικαλούμενοι τὰς θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας Σας».

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἀντιφώνησε ὡς ἀκολούθως:

«Ἐξοχώτατε,

Ἐν συγκινήσει βαθεῖα ἠκούσαμεν τοὺς εὐγενεῖς λόγους, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἐξοχότης Ὑμῶν ἠγαθύνθη νὰ προὑπαντήσῃ τὴν ἡμῶν Μετριότητα ἐπὶ τῇ ἀφίξει εἰς τὴν ἱερὰν νῆσον τῆς Πάτμου. Ἡ παρουσία Ὑμῶν ἐνταῦθα κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἱστορικὴν ταύτην ἐπέτειον τῆς εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνηκούσης ἱερᾶς νήσου Πάτμου, ἀποτελεῖ εὐγλωττον μαρτυρίαν τῆς τιμῆς μετὰ τῆς ὁποίας ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ ἡ Ἐντιμὸς Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις περιβάλλον τὸν Οἰκουμενικὸν Θερόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς σημασίας τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν εἰς τὸ πανηγυρικῶς ἐορταζόμενον τὰς ἡμέρας ταύτας γεγονός. Δι' ἀμφοτέρα ταῦτα ἐκφράζομεν πρὸς Ὑμᾶς καὶ τὴν ἡν ἐκπροσωπεῖτε Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας.

Ἡ νῆσος αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐπεφύλαξε τὸ ὑψιστον προνόμιον νὰ καθαγιασθῇ διὰ τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας τοῦ μεγάλου καὶ ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ καὶ συγγραφέως τοῦ ἱεροῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡς

καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Χριστοδοῦλου, τοῦ καὶ κτήτορος τῆς ἐν αὐτῇ ἱστορικῆς Μονῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀναριθμητῶν ἄλλων ἁγίων, οἵτινες διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ἀγιότητός των ἠγίασαν τὸν τόπον τοῦτον, ἀνήκει πολιτικῶς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ διοικητικὴν μέριμναν, εὐθύνην καὶ προστασίαν τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, ἣτις καὶ δικαίως καὶ χρεωστικῶς κωχᾶται διὰ τὸ μέγα τοῦτο προνόμιον, ὡς δεικνύει τὸ γεγονός τῆς ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀνακηρύξεως τῆς νήσου ταύτης ὡς αἰετᾶς νήσου τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου. Τὴν πράξιν ταύτην τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας θεωροῦμεν ἐξόχως καὶ πολλαπλῶς σημαντικὴν, καθ' ὅτι δι' αὐτῆς οὐχὶ μόνον καταδεικνύεται ἡ πατροπαράδοτος εὐλάβεια τοῦ εὐγενοῦς καὶ πιστοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν πιστότης τῶν ἐκάστοτε Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ ὑπογραμμίζεται τὸ γεγονός ὅτι εἰς ἡμέρας οραδαίας ἐκκοσμικεύσεως τῶν πάντων, ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Πολιτεία αὐτῆς γνωρίζουν νὰ παραχωροῦν τόπον εἰς τὸ ἱερόν, σεβόμενοι καὶ τιμῶντες καταλλήλως τὴν ἱερὰν κληρονομίαν τοῦ παρελθόντος, προστατεύοντες αὐτὴν καὶ διὰ τῶν νόμων τῆς Πολιτείας. Οὕτως, ἡ νῆσος αὕτη καταστάσα ἱερὰ καὶ δι' αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν Πολιτείαν, ἀπέβη σύμβολον ἱερότητος δι' ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν χῶρον, καὶ δύναται ἀνέτως νὰ συνεχίξῃ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἀκτινοβολίαν πρὸς τὸν κόσμον ἅπαντα.

Ὁ ἱερός οὗτος χαρακτηρὸς τῆς νήσου ταύτης, ἐκκινῶν ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ παρουσίας τοῦ Ἐδαγγελιστοῦ τῆς ἀγάπης, καθιστᾷ αὐτὴν ἱερὸν σύμβολον ἀγάπης καὶ φιλίας δι' ὅλον τὸν κόσμον, πρῶτιστα δὲ διὰ τὴν συγκεκοιμένην ταύτην γεωγραφικὴν περιοχὴν. Ἐκ τῆς ἱεράς ταύτης νήσου ἐκπέμπεται διαρκῶς, καὶ ἰδιαίτερος σήμερον, τὸ μήνυμα ὅτι οἱ λαοὶ πάντες, μάλιστα δὲ οἱ τὴν περιοχὴν ταύτην οἰκοῦντες, ὀφείλουσιν νὰ ζοῦσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ φιλίᾳ, μακρὰν πολέμου καὶ συγκρούσεων, διευθετοῦντες τὰς τυχόν διαφορὰς αὐτῶν εἰρηρικῶς καὶ συντελοῦντες τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν ἐδραίωσιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Ἐἴμεθα λίαν εὐτυχεῖς, διότι τὸ μήνυμα τοῦτο τοῦ Ἐδαγγελιστοῦ τῆς ἀγάπης φαίνεται νὰ ἐδρίσκη ἀπήχησιν εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν κυβερνήσεων τῶν χωρῶν τῆς περιοχῆς ταύτης, ἐσχόμεθα δὲ ὅπως συντόμως δώσῃ τοῦτο τοὺς ἀναμενόμενους καρπούς, ἐπ' ἀγαθῶ πάντων τῶν λαῶν καὶ τοῦ κόσμου.

Ἐξοχώτατε,

Ἐπισκεπτόμενοι τὴν ἱεράν ταύτην νήσον, τῆς ὁποίας καὶ κανονικὸς Ποιμενάρχης τυγχάνομεν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ κομίσωμεν πρὸς ἅπαντα τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τῆς Ὑμετέρας λίαν ἀγαπητῆς ἡμῖν Ἐξοχότητος τὴν βαθεῖαν πατρικὴν ἡμῶν ἀγάπην καὶ τὰς διαπύρους ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ κατὰ Χριστὸν προόδου αὐτοῦ.

Ἡ ἐνεακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἱεράς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καταδεικνύει τὴν ἀδιάκοπον καὶ συνεχῆ παράδοσιν ἀγιότητος ἐν τῷ ἑλληνικῷ χώρῳ. Συγχρόνως ὁμως καταδεικνύει καὶ τὸν ἐδραγετικὸν καὶ θὰ ἐλέγομεν καίριον καὶ ἀποφασιστικὸν ὄλον, τὸν ὁποῖον διεδραμάτισεν ἡ Ἱερά αὕτη Μονὴ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς πολιτιστικῆς ταυτότητος τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς καλλιέργειας ἐν αὐτῇ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἅτινα φέρουν ζωντανὴν τὴν σφραγίδα τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς οὗτος διεμορφώθη κατὰ τὴν ἔνδοξον Βυζαντινὴν περίοδον τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Τὸ ἰωβηλαῖον, συνεπῶς, τὸ ὁποῖον ἐορτάζομεν κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας διακηρύττει τὴν ἀποφασιστικὴν σπουδαιότητα, τὴν ὁποῖαν εἶχε διὰ τὴν ὅλην ἱστορίαν ὄλον Ἑλληνισμοῦ ἡ Ἱερά αὕτη Μονὴ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία γενικώτερον. Ἡ διαφύλαξις καὶ προστασία τῆς πολιτιστικῆς αὐτῆς κληρονομίας ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἀποτελεῖ καὶ χρέος καὶ προνόμιον, τῶν ὁποίων συνείδησιν βαθεῖαν ἀσφαλῶς ἔχει καὶ ἐπιδεικνύει ἡ ἐκάστοτε κυβερνήσις τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκφράζοντες, ὅθεν, θερμὰς εὐχαριστίας καὶ πάλιν πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ τὴν ἡν ἐκπροσωπεῖτε Κυβέρνησιν διὰ τὴν ὑποδοχὴν ταύτην καὶ δι' ὅσα ὑπὲρ τῆς ἱεράς ταύτης νήσου καὶ τῆς ἐν αὐτῇ Ἱεράς ἡμῶν Μονῆς πράττετε, παρακαλοῦμεν ὅπως διαβιβάσητε πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα Πρόεδρον αὐτῆς τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ ταχείας ἀναρρώσεως αὐτοῦ καὶ συνεχίσεως τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ καθηκόντων.

Κύριος ὁ Θεὸς εἴθε νὰ εὐλογῇ πλουσίως τὸ ἔργον Ὑμῶν καὶ τὸν προσφιλεῖ λαὸν τῆς Ἑλλάδος».

Κατόπιν ὁ Παναγιώτατος ἀνακήρυξε ἐπίσημα τὴν Πάτμο αἰετὰ νήσον. Τῇ σχετικῇ Πατριαρχικῇ καὶ Συνοδικῇ Πράξῃ ἀνέγνωσε ὁ Παν. Ἀρχιεραμματοεὺς τῆς Ἀγίας καὶ Ἱεράς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἀρχιμ. Μελίτων Καρᾶς:

Ἀριθ. Πρωτ. 193

Τὰ πρὸς τὴν γένεσιν, ἐξάπλωσιν, διατήρησιν καὶ ἐπάνθησιν τοῦ χριστιανισμοῦ στενὸν τὸν σύνδεσμον ἔχοντα τὴν πίστιν δὲ καὶ τὴν εὐσέβειαν τὸν πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας ἰσχυρῶς ἐπιστηρίζοντα καὶ κρατύνοντα ἱερά καὶ σεβάσμια Σκηνώματα καὶ τοὺς ταῦτα περιεκλείοντες χώρους περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι καὶ ἰδιαζόντως τιμᾶν οἶδεν ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, πᾶσαν τε πρὸς τὴν ἔσαει διατήρησιν καὶ διασφάλισιν αὐτῶν ἐνδείκνυσθαι πρόνοιαν καὶ φροντίδα καὶ μερίμναν.

Ἐπειδὴ τοῖνυν καὶ ἡ μετὰ τῶν νήσων Λειψοῦς, Ἀγαθονησίον καὶ Ἀρκίους ἰδίαν Ἐξαρχίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Κλίματος ἀποτελοῦσα νήσος Πάτμος κατὰ τρόπον ἔξοχον τὸν σύνδεσμον τοῦτον κέκτηται καὶ προβάλλει διὰ τὸ ἐν αὐτῇ Ἱερόν Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως, τὴν Ἱεράν Β. Πατριαρχικὴν καὶ Σταυροπηγιακὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Πατριὰδα Σχολὴν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐν αὐτῇ μοναχικῶν καθισμάτων καὶ σκητῶν, ἡ Μετριότης ἡμῶν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ ὑπεοτίμων, τῶν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῖν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, διασκεψάμενοι Συνοδικῶς περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἦν ἂν δυνατὸν διασφαλίσθῃναι καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον τὴν σήμερον τὴν νήσον ταύτην περιβάλλουσιν καὶ τὴν εὐσέβειαν καὶ εὐλάβειαν τῶν πιστῶν στηρίζουσιν καὶ διαθερμαίνουσιν πνευματικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἀτμόσφαιραν, ἐγνωμεν ἀνακηρῶσαι ταύτην (Νῆσον Ἱεράν), τῇ κυριόχῳ Ἑλληνικῇ Πολιτεία ἐπαφιεμένον ὅπως νομοθετικῶς λάβῃ εἰδικὰ μέτρα, τὴν ἱερότητα ταύτης ἐξαιρόντα καὶ διασφαλίζοντα.

Ὅθεν Συνοδικῶς ἀποφαινόμενοι, ἀποφασίζομεν καὶ ὀρίζομεν ὅπως:

α) Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα χρόνον ἡ νήσος Πάτμος, ἥ καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται ὡς «Ἱερά Νῆσος».

β) Ὅπως τὰ διὰ τὴν διασφάλισιν τῆς ἱερότητος τῆς Νήσου καὶ τὴν δημοιοργίαν τῶν καταλλήλων προϋποθέσεων διὰ τὴν ἀπὸ ταύτης προβολὴν ἀνὰ τὸν κόσμον τοῦ ὀρθοδόξου πνευματικοῦ πλοῦτου, τῶν παραδόσεων τῆς μοναστικῆς ἀσκήσεως καὶ θεωρίας, τῶν λειτουργικῶν βιωμάτων, τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς θεολογικῆς ζητήσεως καὶ ἐρεῦνης καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τέχνης, ἐνδεικνύμενα μέτρα μελετᾷ καὶ εἰσηγῆται ἐκάστοτε τῇ καθ' ἡμᾶς Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὡς Ἀνωτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀρχῇ, καὶ ταῖς Πολιτικαῖς Ἀρχαῖς, Εἰδικῇ Ἐπιτροπῇ καταλ-

λήλως συγκροτούμενη καὶ ὑφ' ἡμῶν ἐγκρινομένη, ἐδρεύουσα δ' ἐν Πάτμῳ.

γ) Αἱ τῆ ἡ' Μαΐου καὶ τῆ κς' Σεπτεμβρίου ἑορταὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἐθαγγελιστοῦ, καὶ ἡ τῆ κα' Ὀκτωβρίου ἑορτὴ τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου, κτίτορος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀποτελώσω ἡμέρας ἐπισημῶν καὶ πανδήμου ἐν τῇ Νήσῳ ἑορτασμοῦ, καὶ

δ) Ὅπως ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἑορτασμοῦ γίνονται αἱ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν ἱεροτελεστῖαι, εἰδικαὶ ἐόρτιοι συνάξεις, τελεταὶ καὶ ἐκδηλώσεις, κατὰ πρόγραμμα ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, συνεργαζομένης μετὰ τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ἐπιτοπίων Δημοτικῶν Ἀρχῶν, καταρτιζόμενον.

Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰς διαρκῆ ἐνδειξὴν καὶ μόνιμον παράστασιν ἐγένετο καὶ ἡ παρούσα Πατριαρχικὴ ἡμῶν καὶ Συνοδικὴ Πρᾶξις, καταστροφθεῖσα μὲν καὶ ὑπογραφθεῖσα ἐν τῷδε τῷ Ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ ἀπαρτάλακτῳ ἀποσταλείσα τῇ Ἱερᾷ Β. Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροστηγιακῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, πρὸς ἀνάγνωσιν ἐπ' ἐκκλησίας καὶ ἀκολούθως κατάθεσιν ἐν ταῖς Ἀρχείοις αὐτῆς.

Ἐν ἔτει σωτηριῶ α' ληπῆ', κατὰ μῆνα Ἀπριλίου (ιγ'), Ἐπιανεμήσεως Α'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος, ἀποφαίνεται».

Ἄνοδος στὴν Ἱερὰ Μονὴ Θεολόγου

Στὴ συνέχεια πραγματοποιήθηκε ἄνοδος στὴ Χώρα γιὰ τὴ Δοξολογία στὴν Ἱερὰ Μονὴ Θεολόγου, τὸ μετερίζι αὐτὸ τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Γένους, ὅπου ἐπίσης ἀνέμενε μεγάλο πλῆθος λαοῦ, ἱερεῖς καὶ ἱερομόναχοι ντυμένοι μὲ ἀμφία καὶ μοναχοί. Ἐπὶ κεφαλῆς ἦταν ὁ Καθηγούμενος Ἰσιδώρος μὲ τοὺς Προηγούμενους καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Ἀδελφότητος. Ὑπὸ τοὺς ἐκκωφαντικούς κρότους τῶν κωδωνοκρουσιῶν, ὁ Παναγιώτατος συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν Ἀντιπρόεδρο κ. Χαραλαμπίπουλο ἐφθασε στὸ μοναστήρι, ἀσπάσθηκε τὸ ἱερὸ Ἐθαγγέλιο, προσκύνησε τὸν τάφο τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου στὸ παρεκκλήσιο, καὶ ἀνέβηκε στὸν θρόνο τοῦ Καθολικοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖο χοροστάτησε στὴ Δοξολογία, ἐνῶ οἱ λοιποὶ Προκαθήμενοι κ.κ. Ἱεράρχες κατέλαβαν θέσεις στὰ στασίδια. Ὁ ὑπόλοιπος χῶρος γέμισε ἀπὸ ἄλλους ἐπισήμους. Τὰ μέλη τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀθήσαν στὰ στασίδια τοῦ Παρεκκλησίου τῆς Παναγίας. Ἐκεῖ ἦταν καὶ οἱ δύο χοροὶ ποὺ ἔψαλαν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν π. Ἰωακείμ Γρύλλη (ὁ δεξιὸς) καὶ τὸν π. Νικόλαο Γιαγκαῖο (ὁ ἀριστερός). Τὸν Παναγιώτατο προσφώνησε ὁ Καθηγούμενος Ἰσιδώρος μὲ ἕνα κείμενο—λαμπρὸ δεῖγμα ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους, βυζαντινῆς αἰσθησεως καὶ ὀρθοδόξου παραδόσεως—, ποὺ διαδήλωνε τὴν προσήλωσιν τῆς Μονῆς καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξουσίας Πάτμου στὸν Ἐπίσκοπο καὶ κυριάρχῃ τῆς, τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχῃ κ. Δημήτριου:

«Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα Ἐπίσκοπε καὶ Ἠγούμενε ἡμῶν.

Λαμπρὸς ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος σήμερον εἰς τὸν ὄριζοντα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Νήσου.

Σκιρτῶν ἐρρίγησεν ὁ Αἰγαῖος Πόντος, δεχθεὶς ἐπὶ τῶν νότων αὐτοῦ τὴν θωπείαν τῆς ἀπὸ Βοσπόρου ἐκχυθείσης αὔρας, φεροῦσης αὐτῷ αἰσία ἀπὸ Ἐξείνου ἀκούσματα.

Μῦρα ἑαρινά, ν μέσῳ φθινοπώρου, τερπνῶς μιγνόμενα μετὰ λιβανωτοῦ καπνῶν, τὸν ἀέρα ἐπλήρωσαν.

Γλυκύφθογγοι κώδωνες καὶ ἠδύλαλα σήμαντρα γηθοσύνως ἤχησαν ἀπὸ τῆς ἀκρωρείας ταύτης εἰς δοξαστήριον αἶνον καὶ ἀπόδοσιν εὐχῆς καλοῦντα.

Θειπτόλων χορεῖαι καὶ λαοῦ ἄρχοντες, λαὸς τοῦ Κυρίου πολὺς συνήχθη ἀπὸ περάτων γῆς, κωκλώσας τὴν ἱερὰν παρεμβολὴν τοῦ σκηνώματος τούτου.

Πρὸς τί ταῦτα πάντα; Μὴ τις μὲ ἐρωτᾷτο βλέπων τὰ γενόμενα, φωνὴν ἀφιέντα καὶ λέγοντα.

Ἴδὸν χαρὰ ἡμῖν γέγονε μεγάλη, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ τῆς Ἐκκλησίας πληρώματι.

Ἡ Πάνσεπτος Κορυφὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ πάντιμον ὄνομα τῆς Ἀνατολῆς καὶ καύχημα τοῦ Γένους, ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ὑποφῆτης τῆς ἐν Βυζαντίῳ καὶ πάσης Ἐκκλησίας, ἵνα κατὰ Ἰσιδώρον τὸν Πηλουσιώτην εἰπωμεν, ὁ Προσκυνητὸς ἡμῶν Ἀδθέντης καὶ Δεσπότης, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Δημήτριος δ' Α', ἦκεν ἐπὶ τὴν Μυστηριοφύλακα ἡμῶν Νήσον, ἵνα ταῖς Ἀγίαις Αὐτοῦ χερσὶν ἐδλογήσῃ τὸν στέφανον τῶν ἐνεακοσίων ἐνιαυτῶν ἀδιαπτώτου βίου, ὃν ἡ τοῦ Κυρίου χάρις ἐπεδαφιλεύσατο τῇ Ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ.

Πῦρ καὶ ξίφος καὶ μάχαιρα καὶ ἐχθρῶν καταδρομαὶ καὶ στίφη βαρβάρων καὶ πολέμων καπνοὶ καὶ καιρῶν μεταβολαὶ καὶ ἀδυναμίαι ἀνθρώπων καὶ ἀγαθῶν διαρπαγαὶ καὶ στερήσεις καὶ θλίψεις, κίνδυνοι καὶ στενοχωρίαι καὶ λοιμοὶ καὶ πνιγμοὶ καὶ παντοῖα ὅσα κατὰ ὁ διαρρέων ἐπεσώρευσε χρόνος οὐκ ἴσχυσαν καταλῦσαι τὸ ἀκροθίνιον τοῦτο τῆς πίστεως· «θεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν».

Καὶ νῦν χάριτι Θεοῦ, ἰστάμενον φρονκτωσίας δίκην, ἐπὶ τὴν ἐσχάτην ταύτην τῆς Ἑλληνίδος γῆς, αἶρει πανηγυρικῶς τὰς πύλας αὐτοῦ καὶ ἀφίδας ἰσθησι χαρᾶς καὶ ἀγάπης, ἵνα δεχθῆ, τὴν Πάντιμον Κεφαλὴν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοὺς ἑορταστὰς πάντας τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἀμφιητηρίδος.

Δεῦτε τοίνυν πιστοὶ τῆς κατὰ Πάτμον Ἐκκλησίας, πλήρωμα ἐκλεκτὸν τῆς Θεοσώστου ταύτης καὶ Θεοστηρίκτου Πατριαρχικῆς Ἐξουσίας, ἧς τὴν οἰακοστροφίαν ἢ τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν εὐνοια καὶ ἡ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος εὐδοκία μοι ἐνεπιστεῦθη, δεῦτε, λέγω, Ποίμνιον ἐκλεκτὸν, ἵνα ἴδητε τὸν Πατέρα καὶ Ἀρχιποίμενα ἡμῶν καὶ Ἠγούμενον ἐν τῷ οἴκῳ Αὐτοῦ καθεδρεύοντα σήμερον, περὶ οὗ καὶ μακροθεν οὐ παύεται φροντίζων ἡμέρας καὶ νυκτός.

Δεῦτε πάντες οἱ λαοὶ καὶ ἴδετε τοῦτον εὐστόλως

Ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ πρό της πόλης της Ί. Μονής Θεολόγου Πάτμου. Διακρίνονται δίπλα του ο Υπουργός Μακεδονίας-Θράκης κ. Σ. Παπαθεμελής και ο Παν. Αρχιγραμματεὺς τῆς Ί.Σ. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος Ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβος Παπαθανασίου-Γκίνης.

περιστοιχοῦμενον ὑπὸ λαμπρᾶς ὁμηγύρεως, τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἅπασαν συγκροτούσης.

Ἐνταῦθα καὶ ὁ τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐξαρχος πάρεστι καὶ τῶν Ρουμάνων ἡ ἱερὰ Κεφαλὴ καὶ τῶν Ἀθηνῶν ὁ Πρόεδρος καὶ τῆς Τσεχίας ὁ Προῦτος καὶ τῆς τῶν Φινλανδῶν Χώρας ὁ Ποιμὴν ἀδελφὸς τῆς Μονῆς ἡμῶν τετιμημένος. Ἐνταῦθα καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας καὶ τῆς κατὰ Ρωσίαν καὶ Σερβίαν καὶ Βουλγαρίαν καὶ Κύπρον καὶ Ἰβηρίαν Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς καὶ τῆς Ἐκκλησίας Πρόκριτοι.

Ἐνταῦθα καὶ τοῦ Ἁγιωνύμου Ὁρους Ἀπόστολοι καὶ τῶν ἐτέρων λοιπῶν Μοναστικῶν Καθιδρυμάτων Ἐκπρόσωποι.

Ἐνταῦθα καὶ ἀπὸ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀδελφοί, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Ἑσπερίᾳ.

Ἴδου ἡ Ρώμη καὶ ἡ Καντεροβουρία, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν καὶ ἕτεροι τετιμημένοι ἐκπρόσωποι.

Ἐνταῦθα καὶ οἱ Ἀρχοντες τῆς Χώρας καὶ αἱ Ἐξουσίαι πᾶσαι καὶ αἱ δυνάμεις πάντας ἡμᾶς κραταιῶς περιέπουσαι.

Δεῦτε οὖν, φιλέοργοι, κροτήσατε χεῖρας ἐπὶ τῇ ἐξαισίᾳ ταύτῃ σκηρῇ καὶ λαμπρᾷ παρουσίᾳ, λαμπρῶν ἑορτῆν παριστώσι λαμπροτέρων ἔτι.

Δεῦτε οἱ προαπελθόντες Πατέρες καὶ Ἀδελφοὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης, Πατριάρχαι, Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι γενόμενοι, πρεσβύτεροι, διάκονοι καὶ ἅπλοι μοναχοί, κήρυκες καὶ διδάσκαλοι, ἀσκηταὶ καὶ ἅγιοι, γνωστοὶ ἡμῖν καὶ ἄγνωστοι, ἐν εἰρήνῃ ἢ βία τελειωθέντες, δεῦτε πάντες κύψατε ἀπὸ τῶν οὐρανίων δωμάτων, συνορτάζοντες ἡμῖν καὶ ἴδετε.

Ἴδου ἡκασιν ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν καὶ Βορρᾶ καὶ Νότου φόρον τιμῆς ἀποτίσοντες τῇ καρτερίᾳ ἢ διὰ βίου ἐκαρτερήσατε ἐν τῷ γενέσθαι ὑμᾶς φύλακας ἀδιστακτοῦς καὶ φρουροὺς ἀκλινεῖς τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἣν ὁ Ἰδουτῆς καὶ Πρωθηγούμενος τῆς ἡμῶν Μετανοίας Ὁσίου Χριστόδουλος τοῖς ἐπιγενομένοις κατέλιπεν.

Δεῦρο Ὁσιε Πάτερ ἡμῶν Χριστόδουλε καὶ ἴδε τιμωμένους τοὺς κόπους Σου τοὺς πολλαπλασίως καρπορήσαντας εἰς τὴν ποτε ἔρημον καὶ ἄβρατον καὶ ξηρὰν καὶ τραχεῖαν καὶ ἄνικμον γῆν τῆς νήσον ταύτης εἰς εὐκαρπον δὲ μεταβληθεῖσαν, ἐν τῷ καταβαλεῖν Σε ἐν αὐτῇ τὰ θεοφιλῆ τῶν ἀρετῶν σπέρματα καὶ ἀφθότως τοῖς τῶν δακρῶν Σου ὄμβροισι καταρδεῖσαι. Δεῦρο νῦν Πάτερ, ἐκ τῆς αἰωνίου Σου καὶ μακαρίας Μονῆς καὶ συνορτάσον ἡμῖν τὸ κατόρθωμα.

Δεῦρο Ἀπόστολε Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡγαπημένε, Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη ὁ πόθῳ τῆς ἐνταῦθα Σου διατριβῆς καὶ οὐρανίου ἐκστάσεως καὶ Θείας μυσταγωγίας ἐφελκύσας ἐπὶ τὸν ἀλίστηφῃ τούτον βράχον τὸν μέγαν τοῦ Λάτρου ἀσκητῆν καὶ τῶν Μοναστῶν Καθηγῆτῆν Χριστόδουλον, δεῦρο, λέγω, Μαθητὰ τοῦ Χριστοῦ Ἐπιστήθιε καὶ ἴδε τὴν σκηρῆν, ἣν ἐπὶ τῷ Σῶ ὀνόματι ἐπηξεν ἐπ' αὐτοῦ ὁ Θεὸς Ἐκείνος ἀνὴρ καὶ παρέδωκεν ἡμῖν διὰ τῶν αἰῶνων κιβωτὸν σωτηρίας

καὶ ἀρετῆς ἐργαστήριον κάλλιστον, δεῦρο καὶ συμπαρηγύρισον ἡμῖν, θεοπρεπῶς τὸ γεγονός πανηγυρίζουσιν.

Δεῦρο καὶ Σὺ μακαριστὲ καὶ Μεγάλε Ἀυτοκράτωρ Ἀλέξιε Α', ὁ διὰ τῶν Ὁσίων χειρῶν τοῦ Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τὴν νῆσον ταύτην ἀνενεγκὼν τῷ Θεῷ ὡς ἐξαιρετὸν τι ἀνάθημα καὶ καλλιέρημα μέγιστον. Δεῦρο νῦν καὶ ἴδε τὸ ἐν αὐτῇ ἀνιδροθὲν παρ' Ἐκείνου Ἱερὸν φροντιστήριον ἄχρι τῆς σήμερον, Θεῖα συνάρσει λαμπρῶς συντηρούμενον καὶ δέξου τὴν κατὰ χρέος ἀνήκουσάν Σοι τιμὴν καὶ εὐφημίαν τοιῶδε τῷ τρόπῳ ἐκφερομένην.

Δεῦτε, τέλος, χορεία σεμνῆ τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν καὶ συμμοναστῶν, τῶν φυλασσόντων νῦν φυλακὰς νικτὸς καὶ ἡμέρας ἐπὶ τῆς φροντικῆς ταύτης καὶ ἐπευφημήσωμεν εὐτόνως πάντας τοὺς συνελθόντας ἡμῖν ἐνθάδε, ἐπὶ τῇ φαυρᾷ πανηγύρει τῆς ἐννεάκις ἑκατοστῆς ἀμφιετηρίδος τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Καταφυγίου καὶ Ὁχυρώματος, τοὺς τε ἐν τῷ Ἱερῷ Κλήρῳ πρώτους καὶ ὑστέρους καὶ τῷ λαῷ ὡσαύτως, ἐξόχως δὲ τὸν τῆς λαμπρᾶς ἡμῶν πανηγύρεως λαμπρῶς προεξάρχοντα καὶ ἀπὸ Κωνσταντίνου Πόλεως ἐλθόντα Πατέρα καὶ Δεσπότην ἡμῶν καὶ Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην Δημήτριον τὸν Α', ἀπείρους εὐχαριστίας Αὐτῷ τε καὶ Ἐκείνης προσάγοντες ἐπὶ τῇ παρὰ πάντων τοιῶδε τῷ τρόπῳ προσγενομένη ἡμῖν τε καὶ τῷ Ἱερῷ ἡμῶν Καθιδρύματι μεγίστη τιμῇ ταύτῃ.

Καὶ νῦν, Παναγιώτατε Δέσποτα, προσελθόντες Σοι σύμπασα ἢ ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἀσκουμένη ἐν Χριστῷ ἡμῶν Ἀδελφότης ὑπταίης χερσίν καὶ ταπεινῷ ἀόχην ἱστάμεθα πρὸ τοῦ ἕφους τῆς Σῆς χάριτος ἐν μετανοίας σχήματι ἐξαποθύμενοι ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Κιβωτοῦ ταύτης καὶ τῆς Ἐξαρχίας ἀπάσης τὰς παρὰ τῶν Σῶν τιμῶν χειλέων καὶ ἁγίων Πατριαρχικῶν χειρῶν, εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Εὐλόγησον δὴ Πάτερ. Εὐλόγησον Δέσποτα. Εὐλόγησον τὴν ποιμνὴν ταύτην. Εὐλογημένος σὺ ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

Εἰς μνημόσυνον τῆς Σῆς ἱστορικῆς ἐνταῦθα ἐπισκέψεως, ἐν σεβασμῷ βαθυτάτῳ δέξου παρὰ χειρῶν τέκνου Σου πειθηρίου, τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐγκόλπιον τὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Θεολόγου διασῶζον μορφὴν καὶ εὐχον πάντοτε Δέσποτα ὑπὲρ τῆς Ποίμνης Σου ταύτης ἣν ἐφύτευσε καὶ διέσωσε ἄχρι τοῦ νῦν ἡ δεξιὰ τοῦ Κυρίου».

Στὸν Οἰκουμηνικὸν Πατριάρχην ὁ Καθηγούμενος προσέφερε μεγάλο χρυσὸ ἐγκόλπιο μὲ τὸν Εὐαγγελιστὴ Ἰωάννη σὲ σμάλτω. Ὁ Παναγιώτατος ἔντονα συγκινημένος ἀντιφώνησε μὲ τὰ ἑξῆς:

Ὁσιολογιώτατε ἅγιε Καθηγούμενε τῆς ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἄγαπητοὶ Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπομεν τῷ Κυρίῳ καὶ Θεῷ ἡμῶν τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς, ἵνα ἑορτάσωμεν

Στὸ Συνοδικὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Θεολόγου Πάτμου ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος, ὁ Μικ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος.

μεθ' ὑμῶν τὴν συμπλήρωσιν ἐννεακοσίων ὄλων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδούσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης, ἣν ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἀνέθηκεν ἡμῖν καὶ τῷ Θρόνῳ ἡμῶν εἰς ἐπισκοπικὴν ἐπιστάσιαν καὶ κανονικὴν διαποίμανσιν.

Ἡ συμπλήρωσις ἐννέα ὀλοκλήρων αἰώνων ἀνελλιπούς μοναχικοῦ βίου ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἐν μέγα καὶ θαυμάσιον γεγονός, τὸ ὁποῖον εἰργάσατο ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου. Ὅντως βαθεῖα ἡ χαρὰ καὶ μεγάλη ἡ ἀγαλλίασις, ἣν ἀσφαλῶς αἰσθάνεται τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ μακάριος καὶ ἐν ἁγίοις ἐνδοξος κτήτωρ αὐτῆς ὁσιος Χριστόδουλος, οὗ τὸ τίμιον λείψανον ἐπιμελῶς φυλάσσει ἡ Ἱερὰ αὐτῆ Μονῆ, ὡς θησαυρὸν ἀνεκτίμητον. Ὁ ἰδρὼς καὶ τὰ δάκρυα τῆς ἀσκήσεως αὐτοῦ ἐπότισαν τὸν ἱερὸν τούτου βράχον καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἀνεξάντλητον πηγὴν χαρίτων καὶ αἰωνίου ζωῆς ἐπὶ ἐννέα ὄλους αἰῶνας. Ἐπιδρομαὶ βαρβαρικαὶ καὶ παντοῖαι τοῦ πονηροῦ ἐπιθέσεις εἰς οὐδὲν ἴσχυσαν. Ἡ Ἱερὰ αὐτῆ Μονῆ ἵσταται τεθεμελιωμένη ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς βράχου τῆς πίστεως καὶ διαλαλεῖ τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ἀνὰ τοὺς αἰῶνας. Ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου καὶ ἡμεῖς ἱστάμενοι σήμερον ἀναφωνοῦμεν: «Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς

ἡμῶν; Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος»!

Ἀνατρέχοντες τῇ διανοίᾳ κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν ἀναγόμεθα ἐν ἱερᾷ συγκινήσει ἐπὶ τὰς πρώτας πηγὰς τῆς δισχιστιοῦς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐνθα ἡ νῆσος αὕτη προσφέρει σπῆλαιον, ὡς ἄλλη τις Βηθλεέμ, ἵνα ἐντὸς αὐτοῦ ὁ ἱερὸς Ἐδᾶγγελιστὴς τῆς ἀγάπης δραματισθῇ τὸν «καινὸν οὐρανὸν» καὶ τὴν «καινὴν γῆν» τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο τὸ δράμα, τὸ ὁποῖον ἐνέπνευσε καὶ ἐνεψύχωσε μυριάδας μαρτύρων καὶ ὁσίων ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ὠδήγησε καὶ τοὺς εὐσεβεῖς φιλομονάχους Βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου ἵνα θέσωσιν εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν διάθεσιν τῆς Μονῆς ὀλοκλήρον τὴν νῆσον ταύτην, τὸν δὲ ὁσιον Χριστόδουλον τὸν Λατρινὸν ἐνέπνευσε καὶ κυριολεκτικῶς κατέκτησε, ὥστε νὰ προσφέρῃ ἑαυτὸν τύπον καὶ εἰς κόνα τῆς οὐρανόου καὶ ἀγγελικῆς πολιτείας, πραγματώσιν καὶ ἐνσάρκωσιν τῆς «καινῆς κτίσεως». Διότι ὁ Μοναχισμὸς τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας αἰώνων οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰμὴ ἀναζήτησις τοῦ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ συγγραφέως τῆς Ἀποκαλύψεως προφητικῶς ὁραθέντος κόσμου τῶν ἐσχάτων, ἅτινα ὁ Θεὸς ἠτοίμασε διὰ τὴν κτίσιν Αὐτοῦ ἐν Χριστῷ, ἡ δὲ μοναχικὴ ἀσκήσις ἡ βίωσις τῆς μαρτυρικῆς κενώσεως τῶν φίλων

τοῦ Ἀρνίου, τῆς στενῆς πόλης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ, δι' ἧς καὶ μόνον δύναται νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ὡς μαρτυρεῖ ἡ («Υποτύπωσις»), δηλαδή ἡ Διάταξις τοῦ ὁσίου Χριστοδοῦλου, ἡ γενομένη πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ Μονῇ πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τῶν μοναχῶν ἴδιον καὶ σκοπὸς δὲν εἶναι ἄλλο πλὴν τούτου: «ἀποχωρισθέντες παντὸς εἴδους ἀνθρωπίνης σχέσεως καὶ γνήνης φροντίδος καὶ συναφθέντες νοερῶς ὅσω τὸ δυνατὸν πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ἀγαθῶν» νὰ διανύσων (βίον τὸν βίον τῶν ἐν προσευχαίς καὶ ὕμνοις πνευματικοῖς... τὴν ἐντὸς αὐτῶν οὐρανὸν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καρτερικῶς ἐκζητήσαντες καὶ διὰ τῆς ἐπιμόνου προσευχῆς αὐτὴν εὐρόντες καὶ κατὰ τὸν μακαριζόμενον ἔμπορον ἐκ πάντων τῶν ὀρωμένων τὸν τίμιον μαργαρίτην εὐλόγως ἀνταγοράσαντες).

Τοιοτοτρόπως ὁ μακάριος οὗτος ἀνὴρ καὶ κτήτωρ τῆς Μονῆς ταύτης πρὸ 900 ἐτῶν ἔθετε τὰς βάσεις οὐχὶ μόνον μιᾶς γνησίας ἀσκητικῆς ζωῆς, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀσπηρότης συνεδυάετο μετὰ τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἐπιεικείας, καθότι ὡς περιέλαβεν ἐν τῇ αὐτῇ Ὑποτύψει αὐτοῦ, οἱ μοναχοὶ ὡς γινώσκται τῆς οἰκείας ἀσθενείας δὲν ἐπιζητοῦν τὴν αὐτοκατάκρισιν, πολλῶν δὲ μᾶλλον τὴν τῶν ἄλλων κατάκρισιν ἀλλ' ἔθετε συγχρόνως καὶ τὰς βάσεις μιᾶς πλουσιωτάτης λατρευτικῆς ζωῆς, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξεπήγαγε λαμπρὰ παράδοσις ἐκκλησιαστικοῦ τυπικοῦ καὶ ἀπαράμιλλος ἐκκλησιαστικὴ τέχνη, δι' ἧς ἐκαλλιεργεῖτο καὶ προήγετο ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία.

Μιᾶς τοιαύτης λαμπρᾶς κληρονομίας εἰσθε φύλακες καὶ συνεκτιμᾶται οἱ ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μονῇ ἐγκαταβιοῦντες. Καὶ εἶναι ὄντως ἄξιον παντὸς θαυμασμοῦ καὶ πάσης ἐξάρσεως τὸ γεγονός ὅτι ἐπὶ ἐννέα αἰῶνας καὶ παρὰ τὰς ἀντιξόους συνθήκας οἱ μοναχοὶ τῆς Μονῆς ταύτης διεφύλαξαν τὴν κληρονομίαν αὐτὴν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, καταστήσαντες τὴν Μονὴν αὐτῶν μοναδικὸν Κέντρον ἐκκλησιαστικοῦ βίου καὶ φύλακα ἀνεκτιμῆτων θησαυρῶν πρὸς παγκόσμιον θαυμασμόν. τοιοτοτρόπως κατέστησαν ὀφειλέτην πρὸς τὴν Μονὴν ταύτην ὁλόκληρον τὸν πολιτισμένον κόσμον, ὁ ὁποῖος ἤντησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀντλήῃ πλοῦτον σοφίας καὶ παιδείας ἐκ τῶν ἐνταῦθα τεθησαυρισμένων.

Πάντα ταῦτα κατέστησαν τὴν Ἱεράν ταύτην Μονὴν πολύτιμον οὐχὶ μόνον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ Γένος ἡμῶν τόσον εἰς καιροὺς δυσκόλους ὅσον καὶ εἰς ἡρέμους ἐποχάς. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ὡς ἡ τροφὸς καὶ προστάτης τοῦ Γένους ἡμῶν προσβλέπει πάντοτε μετὰ πολλῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Μονὴν ταύτην καὶ ἐκτιμᾷ ἰδιαίτερος τὴν μεγάλην αὐτῆς προσφορὰν.

Διὰ τοῦτο χαίρει καὶ κωνᾶται Ἀπὴ οὐχὶ μόνον διὰ τὸ ἐνδοξον παρελθόν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὑψηλὴν περιωπὴν καὶ ἀξίαν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται αὐτὴ σήμερον. Ἐκτιμᾷ καὶ ἐπυλογοεῖ τοὺς κόπους, οἱ ὁποῖοι καταβάλλονται παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ κοπιῶντων καὶ μοχθούντων, ὅπως δὲ ἰδαι-

τέρως τὴν ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Ὁσιολογιότητος προσφορὰν, δι' ἣν καὶ συγκαίρει αὐτὴν θεομῶς.

Συμμεριζόμενοι ὅθεν ὡς ὁ κανονικὸς Ἐπίσκοπος ὑμῶν, μετὰ τῆς συνοδείας ἡμῶν, τὴν δικαίαν χαρὰν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς ἐπὶ τῷ λαμπρῷ τούτῳ ἰωβηλαίῳ, ἀπονέμομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ Ὁσιολογιότητι, ἁγίε Καθηγούμενε, καὶ τῇ συνοδείᾳ ὑμῶν ὁλόθυμον τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν καὶ εὐαρέσκειαν καὶ ἀναφωνοῦμεν: (αἰωνία ἡ μνήμη τῶν ἀξιωμακρίτων καὶ ἀειμνήστων κτητόρων), Κύριος ὁ Θεός, διὰ προσβειῶν τοῦ ὁσίου Χριστοδοῦλου, διαφυλάττει τὴν ἁγίαν Μονὴν ταύτην αἰεὶ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀπόρροβλητον, ὑμᾶς δὲ πάντας ἐνισχύει ἐν τῇ κατὰ Θεὸν ἀσκήσει καὶ βιοτῇ ὑμῶν).

Μετὰ τὴν Δοξολογίαν ἀκολούθησε Δεξίωση στὸ Ἐγουμενεῖο, ὅπου προσφέρθησαν τὰ πατροπαράδοτα («πουγγάκια») πατριακά γλυκίσματα. Στὴ συνέχεια ὁ Παναγιώτατος ἐγκαινίασε τὸ ἀνακαινισμένο Σκευοφυλάκιο καὶ τὴ νέα βιβλιοθήκη τῆς Μονῆς Θεολόγου καὶ εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐξοχώτατοι,

Μακαριώτατοι, Ἱερώτατοι,

Ὁσιολογιώτατε Καθηγούμενε τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχίας καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς,

Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Αἱ βιβλιοθήκαι ἀποτελοῦν τὰς ἀποθήκας, ἐνθα ἀποταμιεύει ὁ ἄνθρωπος τὴν γνῶσιν καὶ σοφίαν τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ τὰς πνευματικὰς κατακτήσεις τοῦ παρόντος. Δι' αὐτῶν διαφυλάσσει τὰ κληρονομούμενα ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀγαθὰ, χρησιμοποιοῖ καὶ προάγει ταῦτα, διὰ νὰ τὰ μεταδώσῃ ἐν συνεχείᾳ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους. Αἱ βιβλιοθήκαι εἶναι αἱ μνήμαι τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄνευ τούτων ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐπασχεν ἐξ ἀμνησίας, χωρὶς διαδοχῆν καὶ συνέχειαν εἰς τὴν γνῶσιν. Θὰ ἀντιμετώπιζεν ἐξ ἀρχῆς ὅλα τὰ λελυμένα ἤδη προβλήματα, μὲ συνέπειαν νὰ παραμείνῃ εἰς χαμηλὸν σημεῖον προόδου καὶ ἀναπτύξεως, διότι ἀδυνατῶν νὰ ἀξιοποιήσῃ τὰς γνώσεις τοῦ παρελθόντος θὰ παρημποδίζετο καὶ εἰς τὴν ἐπίλυσιν νέων προβλημάτων.

Αἱ βιβλιοθήκαι εἶναι δημιούργημα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ λέξις «βιβλιοθήκη», ὅπως καὶ ἡ λέξις «μουσεῖον», μετὰ πολλῶν βεβαίων ἄλλων λέξεων, υἱοθετήθησαν ἀμεταβλήτως καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων γλωσσῶν. Ἡ ἑλληνιστικὴ περίοδος, καθ' ἣν, ὁ μέγας ἐκπολιτιστὴς Μέγας Ἀλέξανδρος ἐπεξέτεινε τὸν ἑλληνικὸν πολιτισμὸν εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τοῦ Νότου εἶναι ὁ χρόνος τῆς ὀργανώσεως καὶ ἐμφανίσεως τῶν γιγαντιαίων βιβλιοθηκῶν: τῆς Ἀλεξανδρείας μὲ τὰς ἑπτακοσίας χιλιάδας τῶν τόμων, τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Περσῶν καὶ ἄλλων μεγάλων πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν Κέντρων.

Ὁ Χριστιανισμὸς διαδοθεὶς ταχέως, περισσότερον πάσης ἄλλης διδασκαλίας, καὶ μεταβαλὼν τὴν

Ἀπό τῆ συνάντησῆ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχῃ κ. Δημητρίῳ μετὰ τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Πάπα καὶ Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένῳ καὶ τὸν Μικρ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

ἀνθρωπότητα εἰς ἀπέραντον σχολεῖον, συνετέλεσεν εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ διάδοσιν μυριάδων βιβλίων οὐ μόνον τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς Πατερικῆς Γραμματείας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν. Ἄριστα ὀργανωμένα βιβλιοθῆκαι ἰδύονται εἰς τὰ μεγάλα χριστιανικά Κέντρα, ἀμιλλώμενα τὰς βιβλιοθήκας τῆς ἐλληνιστικῆς περιόδου. Ἀλεξάνδρεια, Ἱερουσόλυμα, Καισάρεια τῆς Παλαιστίνης, Ἔφεσος, Ρόδος, Θεσσαλονίκη, Κόρινθος, Νικόπολις καὶ περισσότερο παντὸς ἄλλου Κέντρον ἢ βασιλεῖς τῶν πόλεων, συγκεντρῶνον εἰς τὰς γνωστὰς καὶ περιφήμους βιβλιοθήκας αὐτῶν ἑκατομμύρια τόμων.

Τὴν λαμπρὰν ταύτην ἐλληνιστικὴν παράδοσιν τῶν βιβλιοθηκῶν συνέχισαν αἱ Μοναὶ οὐχὶ μόνον διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν μοναζῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μετάδοσιν τῆς γνώσεως. Εἶναι γνωστὰ τὰ καλλιγραφικὰ καὶ ἀντιγραφικὰ ἐργαστήρια πολλῶν Βυζαντινῶν Μονῶν. Μία ἐκ τῶν πλέον ἀνεκτιμῆτων προσφορῶν τοῦ βυζαντινοῦ μοναχισμοῦ εἶναι ἡ τροφοδοτικὴ τῶν βιβλιοθηκῶν, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, μετ' ἀντίγραφα

βιβλίων καὶ ἢ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διατήρησις τῆς πνευματικῆς κληρονομίας τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄνευ τῆς δραστηριότητος ταύτης τῶν Μονῶν θὰ εἶχεν ἀπολεσθῆ ὄχι μόνον ἡ Χριστιανικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαία γραμματεία.

Ἐγκαινιάζοντες σήμερον τὴν ἀνακαινισθεῖσαν Βιβλιοθήκην μετὰ τοῦ Μουσείου τῆς Μονῆς μετὰ πολλῆς χαρᾶς βλέπομεν συνεχιζομένην τὴν παράδοσιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς οὗτος ὁ ἰδρυτὴς τῆς Μονῆς Ὅσιος Χριστόδουλος ἐνίσχυσε, συλλέξας μετὰ πολλῆς φροντίδος καὶ πολλῶν κόπων τὰ πρῶτα βιβλία τῆς Μονῆς. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἡ Μονὴ κατέχει πλοῦτον πολὺν ἄλλων κειμηλίων, ἐξ ὧν τῶν περιοχῶν τῆς τέχνης: Εἰκονογραφίας, κεντητικῆς, ξυλογλυπτικῆς, μικροτεχνίας, ὑφαντολογικῆς, ἅτινα προωρίζοντο κυρίως διὰ τὰς λειτουργικὰς ἀνάγκας τῆς μοναστικῆς ἀδελφότητος: Πάντα ταῦτα θὰ εὗρον τὴν ἀρμόζουσαν θέσιν καὶ προβολὴν εἰς τὸ ἐγκαινιάζομενον Μουσεῖον.

Συγχαίρομεν ἐκ καρδίας τὸν Ὁσιολογώτατον

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἐγκαινιάζει τὸ νέο Σκευοφύλακιο τῆς Ἱ. Μονῆς Θεολόγου Πάτμου.

Κατηγούμενον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν μοναστικὴν ἀδελφότητα καὶ πάντας τοὺς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐργασθέντας διὰ τὰς ἀξιεπαίνους καὶ πολυμόχθους ταύτας προσπάθειας. Εὐλογοῦντες δὲ καὶ ἐγκαινιάζοντες τὰ ἔργα ταῦτα, ἐπικαλούμεθα πρὸς συντήρησιν καὶ ἀξιοπύησιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀποκειμένων βιβλίων καὶ κειμηλίων τὴν χάριν τοῦ Παναγίου καὶ ζωοχρῆστου Πνεύματος. Ἀμήν».

Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι οἱ σχετικοὶ χώροι ἔχουν ὀργανωθεῖ μὲ ὑποδειγματικὸ τρόπο καὶ σύμφωνα μὲ τὴν τελευταία λέξη τῆς μουσειολογίας καὶ βιβλιοθηκονομίας μὲ καλαισθησία καὶ σεβασμὸ στὴ βυζαντινὴ παράδοση. Ἡ ὅλη διάταξη προβάλλει κατὰ τὸν καλύτερο τρόπο τοὺς καλλιτεχνικοὺς καὶ πνευματικοὺς θησαυροὺς τῆς Πάτμου. Ἡ εὐθύνη τοῦ σχεδιασμοῦ καὶ τῆς πραγμάτωσός τινος ὀφείλεται στὸν Ἀρχιτέκτονα κ. Κων. Στάικο. Γιὰ τὴ δουλειὰ του μᾶς λέγει ὁ ἴδιος:

«Τὸ σκευοφύλακιο εἶναι ἓνα σύγχρονο οἰκοδόμημα βασισμένο στὸ ἀρχιτεκτονικὸ ὄφος καὶ τῶν ἄλλων

κτισμάτων, καὶ βρίσκεται σὲ θέση ὅπου παλαιότερα ὑπῆρχε κάποιο ἀνάλογο κτίσμα. Τὸ κτίσμα ἐκτείνεται σὲ τοιαῖα ἐπίπεδα ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτο καταλαμβάνει ἡ βιβλιοθήκη. Τὰ ἄλλα δύο ἐπικοινωνοῦν μεταξύ τους καὶ ἐκεῖ ἐκτίθενται ὅλα τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ κειμήλια τῆς Μονῆς: χειρόγραφα, ἀρχέτυπα, πατριαρχικά σιγίλλια, χρυσόβουλλα, εἰκόνες φορητῆς καὶ ἀπὸ τέμπλο, ἀντίγραφα τοιχογραφιῶν, ἄμφια, ἀργυρὰ λειτουργικὰ σκευῆ, στανσοὶ ἀγιασμοῦ, ἐγκόλπια καὶ πλῆθος ἄλλα πολύτιμα ἀντικείμενα. Τὰ ἀντικείμενα ἐπιλέχθηκαν μὲ σκοπὸ νὰ προβάλλουν τὰ πρὸ ἀντιπροσωπευτικὰ δείγματα τοῦ τεράστιου πλούτου πρὸς σσσωρευθῆκε στὴ Μονὴ τὰ 900 χρόνια τῆς ἱστορίας της. Ὁ ὅλος διάκοσμος πάλι ἔγινε μὲ γνώμονα τὴ διαμόρφωση ἑνὸς σκευοφυλακίου μὲ ὄφος ἀνάλογο τῆς μυσταγωγίας πρὸς διακρίνει τὰ βυζαντινὰ μοναστήρια καὶ τὶς ὀρθόδοξες ἐκκλησίες γενικώτερα».

(Πρβλ. «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος — Μονὴ Ἰωάννου Θεολόγου Πάτμου (1088-1988), ἐκδ. περ. «Ταχυδρόμος», Ἀθήνα 1988, σελ. 6).

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἐγκαινιάζει τὴν ἀνκαινισμένη Βιβλιοθήκη τῆς Ἱ.Μονῆς Θεολόγου.

Ἐπίσημο γεῦμα τοῦ Δήμου

Μετὰ τὴν τακτοποίηση τῶν προσκεκλημένων στὸ ξενοδοχεῖο «Σκάλα», — στὴ Μονὴ ἔμεινε μόνον ὁ Παναγιώτατος σὲ εἰδικὰ διαρρυθμισμένο διαμέρισμα —, ὁ Δήμος Πάτμου παρέθεσε σ' αὐτὸ ἐπίσημο γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. στὸ ὁποῖο παρακάθησαν οἱ Προκαθήμενοι, ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Ἰω. Χαράλαμπος, οἱ ὑπουργοί, ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν πολιτικῶν, στρατιωτικῶν κ.ἄ. ἀρχῶν καὶ λοιποὶ ἐπίσημοι. Τὸν Παναγιώτατο προσφώνησε ὁ Δήμαρχος Πάτμου κ. Κυρώζης ὡς ἑξῆς:

«Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὴ Πατριάρχη Κύριε Δημήτριε,

Μακαριώτατοι Προκαθήμενοι τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν,

Ἐξοχώτατε Κύριε Ἀντιπρόεδρε

Ἐξοχώτατοι Ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης,

Ἀξιότιμοι Προσκεκλημένοι,

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Ἐπιτρέψτε μου νὰ ἀπευθύνω ἓνα σύντομο χαιρετισμὸ καὶ νὰ Σᾶς πῶ ὅσα ἡ καρδιά καὶ ὁ νοῦς μου ὑπαγορεύουν γιὰ τὴν λαμπρὴ σημερινὴ ἡμέρα ποὺ θὰ χαραχτεῖ μὲ χρυσὰ γράμματα στὴν Νεώτερη Ἱστορία τοῦ Ἱεροῦ Νησιοῦ μας.

Εἶναι ἀνείπωτη ἡ χαρὰ ποὺ δονεῖ τις καρδιές ὅλων τῶν Πατρίων ποὺ βροῖσκεσθε σήμερον ἀνάμεσα μας. Ποὺ φθάσατε μέχρι τὸ ἀκριτικὸ νησί μας γιὰ νὰ συνοροτάσουμε τὸ μεγάλο Θερησκευτικὸ καὶ Ἱστορικὸ συνάμα γεγονός τῆς συμπλήρωσης ἐννιά αἰώνων ζωῆς καὶ μαρτυρίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Συγκίνηση καὶ αἰσθήματα ὑπερηφάνειας μᾶς διακατέχουν. Ἡ Πάτμος καὶ τὸ περιλάλητο Μοναστήρι της τιμοῦνται, μὲ ἐκδηλώσεις ἀντάξιες τῆς μακροαίωσης προσφορᾶς τους.

Τρεῖς εἶναι κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμη οἱ λόγοι ποὺ ἡ Πάτμος καταλαμβάνει ἐξέχουσα θέση ἀνάμεσα

Ο Δήμαρχος Πάτμου κ. Κυρώζης προσφωνεί την Α.Θ.Π. τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Δημήτριο στο επίσημο γεύμα που παρέθεσε προς τιμήν του στο ξενοδοχείο «Σικάλα». Διακρίνονται ή Α.Θ.Μ. ο Πάπας και Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας και πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰ. Χαράλαμποπούλος καὶ ὁ Ὑπουργός Ἐθν. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γ. Α. Παπανδρέου.

στά παγκόσμια κέντρα τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἶναι ὁ Ἱερός τόπος πὸν καθαγιάστηκε μὲ τὴν μορφὴ τοῦ Ὑψιπέτου τῆς Θεολογίας καὶ πὸν Ἄγγελος Κυρίου ὑπὸ τοὺς Πανσέπτους θόλους τοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως ὑπαγόρευσε (ἂ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει).

Εἶναι ὁ τόπος πὸν ἐπὶ 900 χρόνια μεσουρανεῖ ἀκμάζονσα ἢ πολυθρόνητη Μονὴ μας. Καὶ τέλος γιατί ἐπὶ αἰῶνες ὑπῆρξε καὶ φώτιζε τὸ γένος ἢ παλαίφατος Πατριάδα Σχολή.

Τρεῖς καὶ οἱ χρυσὲς σελίδες τῆς Ἱστορίας τῆς Πάτμου. Τὴν πρώτη σνιστᾶ αὐτὴ ἢ ἴδια ἢ ἐξορία τοῦ Ἐπιστήθιου Μαθητῆ τοῦ Χριστοῦ ἀδιαμφισβήτητο ἱστορικὸ γεγονός. Ἀποκαλέσθηκε Ἱερουσαλήμ τοῦ Αἰγαίου καὶ δεύτερος τόπος Ἀποκαλύψεως μετὰ τὸ Θεοβάδιστο Ὅρος Σινᾶ γιὰ τὴν «ΘΕΟΦΘΟΓΓΟ» Ἀποκάλυψη τοῦ Κυρίου. Ὅμως ὁ Ὅσιος Χριστόδουλος γράφει «ἴδια χεῖρι» στὴν «Ὑποτύπωσιν» του:

«Παραβάλλων τὴν Πάτμον πρὸς τὸ Ὅρος Σινᾶ ἐθεώρον ταύτην ἄνωτέραν ἐκείνου, ἀποδίδων εἰς ταύτην τὸ πρωτεῖον κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον

γνωρίζω προτιμότεραν τὴν χάριν ἀπὸ τὴν σκιάν, τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὰς ἐμφάσεις, τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τὴν ἐν πλαξὶ νομοθεσίαν, ὅθεν ἐπικαλεσθεῖς ὡς βοηθὸν τὴν ἄνωθεν συνδρομήν, φθάνω πρὸς τὸν εὐσεβῆ καὶ Θεοκυβέρνητον ἡμῶν Ἀυτοκράτορα, τὸν Μέγαν ἐν βασιλεῦσι κύριον Ἀλέξιο ν... καὶ παρακαλῶ Αὐτὸν θεομῶς περὶ τῆς Νήσου Πάτμου καὶ ζητῶ νὰ λάβω αὐτὴν ἐντελῶς ἐλευθέραν διὰ βασιλικῆς δωρεᾶς».

Μὲ αὐτὴ τὴν αἴτηση τοῦ Ὅσιου πρὸς τὸν Ἀυτοκράτορα Ἀλέξιο τὸν Κομνηνὸ γράφεται ἢ δεύτερη χρυσὴ σελίδα τῆς Πάτμου στὴν σύγχρονη Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους στὸ κεφάλαιο Βυζαντινὴ Ἱστορία. Ἀπὸ τὴν στιγμή πὸν τὰ πλοῦσια καὶ εὐφορα ἐδάφη τῆς Κῶ ἀνταλλάσσονται μὲ τὴν ἀγρονη καὶ ἐρημικὴ Πάτμο μὴ νέα πορεία χαράσσεται γιὰ τὸ Νησί μας. Τὸ Χρυσόβουλο τοῦ Ἀυτοκράτορα εἶναι ἢ ἐπισφράγιση τῶν Ἱερῶν πόθων τοῦ ἀδιάπτρου ἐραστῆ τῆς ἡσυχίας» πὸν ἐθεμελίωσε ἐδῶ τὴν «Σεβασμία» Μονὴ του, «Ἦτις καὶ αὐτοδέσποτος καὶ αὐτεξούσιος μετὰ τῆς ὄλης Νήσου διαμένει ἑσαεὶ.

Καὶ βέβαια ἡ φωτισμένη σκέψη τοῦ «Ἱεροῦ Ἀνδρός» τὸ σωτήριο ἐτος 1088 δὲν θὰ μπορούσε νὰ προβλέπει τὰ διαλαμβανόμενα στὸ Νησί του ἐν ἔτει 1988. Τὶς λαμπρὲς τελετουργίες καὶ τελετὲς προεξαρχούσης τῆς Παναγιότητάς Σας, Παναγιώτατε, ποὺ τελοῦμεν σήμερα ἐκ ψυχῆς ὀρμώμενοι, μὴ προσήκουσες ἴσως-ἴσως στὴ σεμνότητα καὶ μετριοφροσύνη τοῦ Ὁσίου, ἀρμόζουσες ὅμως στὴν ἐνιακοσαετηρίδα τῆς Μονῆς ποὺ ἀνήγειρε.

Ἡ μετέπειτα ἐξέλιξη τῆς Μονῆς, ἡ διάσωσή της καὶ ἡ ἀκμὴ της διὰ μέσον τῶν αἰώνων ἐν μέσῳ λογῆς βραβίων κατακτητῶν, ἀλλοθρήσκων κουρσάρων καὶ ἀλαζόνων ἡγεμόνων εἶναι ἀποτέλεσμα ὄχι μόνον ἀπλῶς ἐνὸς θαύματος τῶν Ἁγίων προστατῶν της ἀλλὰ καὶ προϊόν τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἀεναίου ἀγῶνα ποὺ διεξήγαγον οἱ εὐσεβεῖς μοναχοὶ ποὺ τὴν ἐπάνδρωσαν. Οἱ κατὰ καιροὺς ἀγῶνες αὐτοὶ κατάφεραν ὄχι μόνον τὴν διάσωσή της ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόσπασή της ἀπὸ τῶν προνομίων ἀπαραιτήτων στὴν διαιώνισή της καὶ τῶν ὁποίων τὴν εὐεργετικὴ ἐπίδραση ἀπολάμβανε κατ' ἀκολουθία καὶ ὀλόκληρο τὸ Νησί.

Αὐτὴ ἡ ἐπιωφελὴς ἐπίδραση τῆς Μονῆς πρὸς τὸ Νησί καὶ αὐτονόητος εἶναι καὶ πασιφανής, θὰ ἀναφερθῶ μόνον μὲ δυὸ λόγια στὴν προσφορά της πρὸς τὸ Ἔθνος γενικώτερα.

Διὰ μέσον τῶν ἐννέα συναπτῶν αἰώνων τὸ Καстроμονάστιο δέσποσε πνευματικὸ προπύργιο τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ σ' ὀλόκληρο τὸ Ἀρχιπέλαγος. Ἀδιαφιλονίκητος μάρτυρας τῆς Ἑλληνικότητος τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν Νησιῶν μας. Τηλαυγῆς φάρος τῆς Χριστιανοσύνης μὲ ἰδιαίτερα ἀνεκτίμητη προσφορά στοὺς πέντε αἰῶνες σκλαβιάς τῆς περιοχῆς μας.

Αὐτὴ ἐγέννησε καὶ αὐτὴ ἐπάσσε στοὺς κόλπους της τὴν Πατριάδα τοῦ Γένους Σχολῆ ποὺ ἀπέφερε ἀναρίθμητους πνευματικοὺς καὶ Ἐθνικοὺς καρπούς μὲ πρῶτους μεταξὺ τῶν πρῶτων τὰ τέκνα τῆς Πάτμου, τὸν Φιλικὸ Ἐμμανουὴλ Ξάνθο σαλπικτὴ τῆς Ἐθνεγεργίας, τὸν γενναῖο στρατηγὸ Δημήτριο Θέμελη ποὺ ἔπεσε ὑπὲρ Πατρίδος στὴν πολιορκία τοῦ Μεσσολογίου καὶ τὸν ἐπίσης Πάτμιο Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλο. Πλειάδα Ἱερομένων καὶ λαϊκῶν ἐνετούρησαν στὰ γράμματα καὶ τὰ Δόγματα τῆς Ὁρθοδοξίας σ' αὐτὸ τὸ Φροντιστήριο Ψυχῶν καὶ τὰ μεταλαμπάδενσαν σ' ὀλόκληρο τὸ Ἔθνος.

Ἡ ὑπέροχη τῆς Πατριάδας Ἱστορία μας ἐμπνέει ὄλους γιὰ νὰ στρέψουμε αὐτὴ τὴν στιγμή τὴν προσοχή μας στὸ χεμαζόμενο σήμερα Ἐκκλησιαστικὸ Λύκειο.

Παναγιώτατε,

Ἐξοχώτατε,

Ἡ Πάτμος δὲν εἶναι μόνον ἐνδοξὴ Ἱστορία. Εἶναι ἀσφαλῶς καὶ μέλλον εὐδοίων. Νέοι ἐλπιδοφόροι ὀρίζοντες διανοίγονται σ' αὐτὴν ἐν ὕψει τῆς χαραυγῆς

τῆς τρίτης μετὰ ΧΡΙΣΤΟΝ χιλιετηρίδος. Ἐμεῖς αὐτὴ ἡ γενιά τοῦ τέλους τῆς δεύτερης χιλιετηρίδος δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ καταθέσουμε ἐνώπιον αὐτῆς τῆς Πανηγύρεως τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι ὅσον ἐξαορτάται ἀπὸ μᾶς μὲ σύντονες προσπάθειες Δημοτικὴ Ἀρχὴ καὶ Μονή, καὶ Φορεῖς τοῦ Νησιοῦ μας, δὲν θὰ παραμελήσουμε οὔτε στιγμή νὰ ὑποδανλλίζουμε τὸν Πνευματικὸ Φάρο τῆς Πάτμου, ὅτι δὲν θὰ ἀφήσουμε νὰ ἀποτίσει τὸ Φέγγος τῆς Ἱερότητας τοῦ Νησιοῦ μας.

Δὲν μπορούμε νὰ ἀρηθοῦμε ἀλλὰ ἀντίθετα ἐπιζητοῦμε τὸν τουρισμὸ ποὺ ἀποτελεῖ πηγὴ ζωῆς γιὰ τὸ Νησί. Μποροῦμε ὅμως στοὺς πολυπληθεῖς ἐπισκέπτες μας νὰ προβάλλουμε τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο τῆς Πάτμου, αὐτὸ ποὺ θὰ τοὺς χαρίσει μίαν ἄλλη γεύση ἀνάπαυσης μὲ πνευματικὴ περισυλλογὴ καὶ ψυχικὴ γαλήνη μίαν περίοδο τῆς ζωῆς τοὺς ποὺ θὰ ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ ἀτενίσουν τὸ Θεῖο.

Παναγιώτατε,

Τὴν σημεδιακὴ αὐτὴ ἡμέρα ἀπὸ τὸ Ἱερὸ Νησί τοῦ Μαθητῆ τῆς Ἀγάπης καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Σεπτῆς παρουσίας Σας ἀνάμεσά μας, ἄς εὐχηθοῦμε τὰ μηνύματα τῆς Χριστιανοσύνης νὰ ξεχυθοῦν ὡς περιστέρια στὰ πέλατα τῆς Οἰκουμένης. Σὰν περιστέρια ποὺ θὰ μεταφέρουν στὴν ὑψηλὴ τὴν ὑψηλότερες ἀξίες τοῦ ἀνθρώπινου γένους: Τὴν ἀγάπην ποὺ συνθλίβεται ἀνάμεσα στὴν κοινωνία τοῦ τεχνοκρατικοῦ πολιτισμοῦ μας καὶ τῶν ὀλικῶν ἀπολαύσεων καὶ τὴν εὐρίνην ποὺ δοκιμάζεται στὶς ἀναρίθμητες πληγὲς τοῦ πλανῆτη μας.

Παναγιώτατε,

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς Ἐδλογημένης ἐλεύσεώς Σας στὸ Ἱστορικὸ Νησί μας, Σᾶς προσφέρουμε πανευλαβῶς τὴν Ἱερά καὶ Σεβασμία Εἰκόνα τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ ὡς καὶ ἀναμνηστικὸν μετάλλιον εἰκονίζον τὴν Νῆσον μας καὶ τὸν Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιον Κομνηνὸ, καὶ εὐχομαι ὅπως ὁ Πανάγαθος Σᾶς χαρίζει ἔτη πολλά, ὑγιεινὰ καὶ πολὺκαρπα.

Κύριε Ἀντιπρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως,

Εἰς ἀνάμνησιν αὐτῆς τῆς Ἱστορικῆς στιγμῆς γιὰ τὴν Νῆσον μας, Σᾶς προσφέρουμε τὸ ἀναμνηστικὸ μετάλλιο τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ καὶ Σᾶς παρακαλῶ θερμὰ νὰ ἐπιδώσετε στὸν Προthonπουργό μας κ. Ἀνδρέα Παπανδρέου ἀναμνηστικὸ μετάλλιο καὶ περγαμινὴ μὲ τὴν ὁποῖαν τὸν ἀνακηρύσσομεν («Ἐπίτιμον Δημοτὴν τῆς Νήσου μας») μὲ παμνηφει ἀπόφαση τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ τοῦ μεταβιβάσετε τὶς εὐχὲς μας γιὰ ταχεῖα ἀνάρρωση καὶ γρήγορη ἐπάνοδο στὴν Πατρίδα του.

Ὑψῶνω τὸ ποτήρι μου καὶ προσίνω Παναγιώτατε ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ μακροήμερευσῆς Σας.

Προσίνω ὑπὲρ ὑγείας τῆς Ἐξοχότητός Σας Κύριε Ἀντιπρόεδρε.

Προσίνω τέλος ὑπὲρ ὑγείας ὄλων τῶν Μακα-

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος στὸ Ἱερό Σπήλιο τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας στὸ σημεῖο, ὅπου ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐμπνεύσθηκε τὴν Ἀποκάλυψη.

ριωτάτων καὶ Ἀξιότιμων παρευρισκομένων στὸ γεῦμα αὐτό.

Σὰς εὐχαριστῶ».

Στὸν κ. Δήμαρχο ἀπάντησε ἡ Α.Θ.Π. μὲ τοῦτα τὰ λόγια:

«Ἐξοχώτατοι,
Μακαριώτατοι, Ἱερώτατοι,
Κύριε Δήμαρχε,

Ἡ ἰδιαίτερα συγκίνησης, ἣτις διακατέχει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἐλεύσεως ἡμῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Νήσῳ τῆς Πάτμου ἐπιτείνεται τὴν στιγμὴν ταύτην ἐκ τῶν ἐγγενῶν λόγων ὑμῶν, ἀγαπητὲ κύριε Δήμαρχε, κατὰ τὴν παρατιθεμένην τράπεζαν ταύτην πρὸς τιμὴν ἡμῶν καὶ τῶν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς συνελθόντων ἁγίων ἀδελφῶν καὶ λοιπῶν διακεκριμένων συνοροταστῶν.

Ἡ Πάτμος, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα νῆσοι, ἀνήκει

εἰς τὴν ἄμεσον ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἔχει ὡς Ἐπίσκοπον καὶ Ποιμενάρχην τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἀσκοῦντα τὰ τῆς ἐπισκοπῆς ἐξαρχικῶς διὰ τοῦ ἐκάστοτε ἡγουμένου τῆς Μονῆς. Ἀντιλαμβάνεσθε, λοιπόν, τὴν ἰδιαιτερότητα τῆς χαρᾶς καὶ συγκινήσεως ἡμῶν ἐκ τῆς ἀμέσου μετὰ τοῦ ποιμνίου ἐπικοινωνίας ταύτης, ἀποτελοῦντος μέρος τοῦ πληρώματος τῆς καθ' ἡμᾶς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας. Θὰ ἐνθουώμεθα πάντοτε τὴν ἐπίσκεψιν ἡμῶν ἐνταῦθα μετὰ πολλῆς νοστολογίας, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ὁ Κύριος θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπισκεπτώμεθα τὴν νῆσον συχνότερον.

Ἡμεῖς, Ἐντιμότετε κύριε Δήμαρχε, ἔχετε τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον, ἀλλὰ καὶ τὴν βαρεῖαν εὐθύνην νὰ ἀσκήτε τὰ ὑψηλὰ ὑμῶν καθήκοντα εἰς ἓνα χώρον ἰδιαίτερος εὐλογηθέντα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχοντα ἅπτα δείγματα τῆς παρουσίας Αὐτοῦ. Σύμπασα ἡ ἱστορία, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῆς Πάτμου εἶναι συνδεδεμένα μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Σπηλίου τῆς Ἀποκαλύψεως

καὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Ὁσίου Χριστοδοῦλου. Ἄνευ αὐτῶν ἡ Πάτμος θὰ παρέμενε μέχρι σήμερα ἂν ὄχι ἔρημος καὶ ἀοίκητος, ὡς εἶπεν αὐτὴν πρὸ ἑνεακοσίων ἐτῶν ὁ Ὁσιος Χριστόδουλος, πάντως οὐχὶ ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἱστορικὴν καὶ πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν. Ἐξ αἰτίας δὲ τούτων εἶναι σήμερα νῆσος ἱερὰ καὶ παγκόσμιον πνευματικὸν Κέντρον.

Εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον, ἡ σπουδαιότερα προσφορά καὶ συμβολὴ ἡμῶν πρὸς τὸν ἅγιον τοῦτον τόπον εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ ἱεροῦ χαρακτήρος τῆς νήσου καὶ ἡ διαφύλαξις τῆς παραδοσιακῆς μορφῆς αὐτῆς ὡς θησαυροῦ συμπίσσης τῆς ἀνθρωπότητος. Γνωρίζομεν ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ μέριμναν ὑμῶν, κύριε Δῆμαρχε, ἐν τῇ συνεργασίᾳ ὑμῶν μετὰ τοῦ Ἡγουμένου καὶ Πατριαρχικοῦ ἡμῶν Ἐξάρχου.

Διαβεβαιῶντες ὑμᾶς περὶ τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου διὰ τὴν Πάτμον ἐνδιαφέροντος ἡμῶν, ἐγείρομεν τὸ κύπελλον ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερέσεως πάντων ὑμῶν, τῶν ἐκλεκτῶν συνδαιτημόνων, ὑπὲρ τῆς ὑγείας ὑμῶν, κύριε Δῆμαρχε, καὶ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοχριστοῦ Πατριαρχικοῦ λαοῦ.

Στὸ τέλος τοῦ ἐπισήμου γεύματος ὁ κ. Δῆμαρχος πρόσφερε σὲ ὄλους τοὺς παρευρισκομένους ἐπίχρυσον ἀναμνηστικὸν μετάλλιο, στὴ μία ὄψη τοῦ ὁποῦ ὑπάρχει ἀνάγλυφον (ὀλόσωμη) ἡ μορφή τοῦ κτίτορα τῆς Μονῆς Θεολόγου Αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀλεξίου Α΄ Κομνηνοῦ καὶ στὴν ἄλλη χάρτης τῆς ἱερᾶς νήσου. Τὰ μετάλλια εἶναι ἔργα τοῦ ἐργαστηρίου ἀργυρο-χρυσοχοῦ καὶ ἐκκλησιαστικῶν εἰδῶν Νικ. Κωνσταντόπουλου (Ἀθήνα).

Στὸ Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τὴν Πατμιάδα Σχολή

Στις 4.30 μ.μ. ὁ Παναγιώτατος καὶ οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπεσκέφθησαν τὸ Σπήλαιον, ὅπου ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὄραματίσθηκε τὴν Ἀποκάλυψιν. Ἐκδηλᾶ συγκινημένος ὁ Παναγιώτατος προσκύνησε τὸ σημεῖο τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ προέστη τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας. Στὸν ἱερὸ αὐτὸ χῶρον, ποῦ διατηρεῖ ὡς σήμερα τὸ ὑποβλητικὸν του χαρακτήρα, ὅπου ὁ Θεόπνευστος Ἀπόστολος ἔγραψε ἕνα ἀπὸ τὰ συγκλονιστικότερα κατὰ γενικὴ ὁμολογία κείμενα ὄλων τῶν ἐποχῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνάντησε τὰ μέλη Περιβαλλοντολογικοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖο συνῆλθε ἐκεῖνες τὶς μέρες στὴν Πάτμον καὶ στὸ ὁποῖο τὸν ἐκπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης. Ἐκ μέρους τῶν συνέδρων ὁ Σεβ. χαιρέτισε τὸν ἐρχομὸ τοῦ Παναγιωτάτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἀπηθύνησε τὸ παρακάτω μῆνυμα: «Ἐλλόγιμα μέλη τοῦ Περιβαλλοντολογικοῦ Συνεδρίου,

Δὲν ὑπάρχει καταλληλότερος τόπος μελέτης τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος ἀπὸ τὴν κεκτημένην τὸ Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως ἱερὰν Νῆσον τῆς Πά-

τμου. Ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ θεόπνευστος καὶ θεοκίνητος συγγραφεὺς, ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, κρούων τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου χιλιετηρίδας ὄλας πρὸ τῶν οἰκολογικῶν κινήματων, παρουσιάζει, κατὰ παραστατικὸν καὶ δραματικὸν τρόπον, τὴν καταστροφὴν τῆς φύσεως, ὡς συνέπειαν τῆς πνευματικῆς χθθαμαλότητος καὶ ἀνισορροπίας τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὴν περιγραφὴν αὐτὴν οἱ ἄνθρωποι κατακαίονται ὑπὸ μεγάλου καύματος (13,14), συγχρόνως μὲ τὴν κατάκαισιν τῶν δένδρων καὶ τῶν χόρτων (8,7). Τὰ ὕδατα μολύνονται καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀποθνήσκουν «ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν» (8, 10). Φεύγουν καὶ κρύπτονται εἰς τὰ σπήλαια τῆς γῆς, ἐντρομοὶ πρὸ τῆς μεγάλης καταστροφῆς (6,12). Ὑπάρχει τόση φρίκη καὶ τόσος πόνος ἐκ τῶν δεινῶν αὐτῶν συμπτωμάτων τῆς καταστροφῆς τοῦ περιβάλλοντος, ὥστε πολλοὶ εὐχονται νὰ ἀποθάνουν, ἀλλὰ ὁ θάνατος εἶναι ἀργὸς καὶ παρατεταμένος: «Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὐρήσουσιν αὐτόν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν» (9,5).

Τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ Γένεσις, παρουσιάζει τὸν ἄνθρωπον, λόγω τῆς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ νὰ ζῇ ἐντὸς παραδεισίου περιβάλλοντος, ἐργαζόμενος ἀλλὰ συγχρόνως φυλάσσων καὶ προστατεύων τὸν κόσμον: «Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασε καὶ ἔθετο αὐτόν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν» (2,15).

Ἀυστηρῶς, μακροθυεῖς τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπολέσας διὰ τῆς ἁμαρτίας τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ εὐστάθειαν καὶ ἰσορροπίαν, διέσπασε τὸν ἄρρηκτον σύνδεσμον μετὰ τῆς ἐργασίας ἀπ' ἐνός καὶ τῆς φροντίδος διὰ τὴν προστασίαν τοῦ κόσμου ἀπ' ἐτέρου. Κινοῦμενος ὑπὸ ὕλιστικῆς βουλμίας προβαίνει ὄχι ἀπλῶς εἰς χρῆσιν τοῦ κόσμου, διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιβιώσεως αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς κατάχρησιν καὶ καταλήστευσιν τῆς φύσεως, διὰ νὰ ζῇ ἐν πολυτελείᾳ καὶ ἀνέσει καὶ ἀπανθρώπῳ πλησμονῇ. Ἡ κτίσις δὲ μὴ ἐκδικεῖται τὸν ἄνθρωπον, ἐξεγερμένη ἐναντίον τοῦ ἀπολέσαντος τὴν συντηρῆν ἐπ' αὐτῆς κυριαρχίαν καὶ μεταβληθέντος εἰς ληστὴν καὶ κλέπτην καὶ κακοποιόν.

Ἐναντι τοῦ παραδείσου τῆς Γενέσεως, τῆς δημιουργίας, ὡς ἐξῆλθεν αὕτη καλλίστη καὶ ἀκεραία ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ, τὸ τελευταῖον βιβλίον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ Ἀποκάλυψις, παρουσιάζει τὸ κατάντημα τοῦ ληληλατηθέντος καὶ καταστραφέντος ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου κόσμου. Εἶναι διὰ τοῦτο ὀρθοτάτη ἡ διαπίστωσις ὅτι τὸ οἰκολογικὸν εἶναι πρωτίστως πνευματικὸν πρόβλημα. Περιορίζων τὰς ὕλικας αὐτοῦ ἀνάγκας ὁ ἄνθρωπος, ὄχι μόνον κατακτᾷ τὴν πνευματικὴν τελειότητα καὶ ἐλευθερίαν, ἀλλὰ συγχρόνως διασώζει καὶ τὴν κτίσιν. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν σκέψιν καὶ εἰς τὸν Χριστιανισμόν ἡ ὀλιγοδεία εἶναι πνευματικὸν κατόρθωμα, ἐνῶ ἡ πολυτέλεια, ἡ σπα-

τάλη και ἡ τρυφή εἶναι δείγματα βαρβαρότητας.

Ἡ Ὁρθοδοξία προβάλλουσα τὴν ἄσκησιν και ὀλιγοδείαν, κυρίως ὁμως κατευθύνουσα τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ πνευματικά, δύναται ἀποτελεσματικῶς νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ οἰκολογικοῦ προβλήματος. Ἐμφανεστάτη δὲ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ παραδεισία τῶ ὄντι κατάστασις τοῦ περὶ τὰς ἱερὰς μονὰς φυσικοῦ περιβάλλοντος. Οἱ μοναχοὶ σέβονται τὴν δημιουργίαν και τὴν κτίσιν, ἣτις ἀποκαλύπτει τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦτο και δὲν τὴν κακοποιοῦν.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ συνέδριον ὑμῶν θὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν κατανόησιν τῶν πολλῶν προβλημάτων τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν προστασίαν τοῦ περιβάλλοντος. Ἐδόμεθα διὰ τοῦτο πλήρη ἐδὴ δόσωσιν τῶν σκοπῶν και ἐπιδιώξωσιν αὐτοῦ και συγκαίρομεν πάντα ὑμᾶς».

Ἀπὸ τὴν Ἀποκάλυψη ὁ Παναγιώτατος ἀνέβηκε στὴν Πατμιάδα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή, πού βρίσκεται ἀκριβῶς ἀπὸ πάνω. Ἐκεῖ σπουδαστές και διδάσκοντες τὸν ὑποδέχθησαν μὲ θερμότητα ἐκδηλώσεις και ὁ Σχολάρχης θεολόγος κ. Ματθαῖος τὸν προσφώνησε μὲ τὰ ἑξῆς:

«Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ και συγκινήσεως ὑποδεχόμεθα τὴν Ὑμετέραν Παναγιώτητα, τὴν Σεπτὴν Κορυφὴν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν παλαιότατον Πατμιάδα Σχολήν.

Ἀπειρα συναισθήματα εὐλαβείας και ἐγνωμοσύνης μᾶς κατακλύζουν διὰ τὴν μεγίστην τιμὴν και εὐλογίαν, τὴν ὅποιαν μᾶς ἐπιφυλάξατε, Παναγιώτατε.

Ἐφοροὶ, διδάσκοντες, διδασκόμενοι και ἐργαζόμενοι ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ἀδυνατοῦμεν και νὰ ἐπιχειρήσωμεν, ὅπως ἐκφράσωμεν τὰ νῦκτὰ αἰσθήματα σεβασμοῦ, ἀγάπης και ἀφοσιώσεως.

Εἶναι ἡ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ Σχολή μας λαμπρύνεται και πανηγυρίζει διὰ τὸ ἐξόχως συγκλονιστικὸν γεγονός τῆς ἐπισκέψεώς Σας αὐτῆς, Παναγιώτατε. Διότι δὲν εἶναι μία ἀπλή ἐπίσκεψις. Εἶναι μία ἀναγνώρισις, μία ἐπιβεβαίωσις τῆς μακραίωνης και λαμπρᾶς ἱστορίας της.

Πρῶτος ἰδρυτὴς της ὑπῆρξεν ὁ Πάτριος Διάκονος Μακάριος ὁ Καλογεράς. Ἀνὴρ πεπαιδευμένος εἰς τὴν ἐν Κων/πόλει Πατριαρχικὴν Σχολήν και προπολούμενος ἀπὸ ἀγάπην διὰ τὴν ἰδιαιτέρωσιν τον πατρίδα ἐγκαταλείψας προτεινόμενα ὑψιστα ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα, ἴδρυσεν εἰς τὴν ἀνικμον Πάτριον, τὸ ἔτος 1713 πηγὴν ἀναβλύζουσαν νάματα θεολογίας και πάσης ἐπιστήμης, τὴν περιώνυμον Πατμιάδα Σχολήν. Ἐκτοτε, ἀπὸ τὰ ἔδρανά της ἀπεφοίτησαν ἅγιοι και μάρτυρες και τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Ἔθνους. Ἀπὸ τοὺς εὐσχήμους καρποὺς της ἠνδρώθησαν πλεῖστοι ὄσοι, οἵτινες ἐλάμπρυναν Πατριαρχικοὺς και Μητροπολιτικοὺς Θρόνους.

Μεταξὺ των, οἱ Προκάτοχοι τῆς Ὑμετέρας Πα-

ναγιότητος, ὁ Ἐθνομάρτυς Γρηγόριος ὁ Ε' και ὁ Ἀνθίμος ὁ Δ', οἱ Πατριοῦχοι Ἀλεξανδρείας Παρθένιος, Ἰάκωβος, Παγκώστας, Θεόφιλος, ὁ Πατριαρχὴς τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας Εὐφραῖμ ὁ Ἀθηναῖος και εὐάριθμοι Μητροπολίται, Ἐπίσκοποι, Ἱερομόναχοι, ὡς ὁ Ἅγιος Γεράσιμος ὁ Βυζάντιος ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου τιμᾶται τὸ Παρεκκλήσιον τῆς Σχολῆς, Διάκονοι και Μοναχοί. Ἀλλὰ και διαπρεπεῖς λαϊκοὶ ἐγαλονυχθήσαν εἰς τὴν τροφὸν Πατμιάδα, ὅπως ὁ πρωτεργάτης τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ὁ Ἐμμανουὴλ Ξάνθος, ὁ ὑπεραπιστοῦς τοῦ Μεσολογγίου Δημήτριος Θέμελης, ὁ σοφὸς διδάσκαλος Δανιὴλ ὁ Κεραμεὺς κ.λ.π.

Ἡ Πατμιάς κατέστη τηλωνγῆς φάρος ἐν μέσῳ πυκνοῦ σκοτόου δουλείας διὰ τὸ Ἔθνος και τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐμεγαλοῦργησε και προσέφερε ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας. Ἡ ἐπὶ αἰῶνας γειννιάσις της μὲ τὸ Θεολάξευτον Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως τῆς παρῆγε τὴν δυνατότητα τοῦ νὰ ἀντλή δυνάμεις και νὰ παιδαγωγῆται ὑπ' αὐτοῦ και ἐν αὐτῷ. Βεβαίως πολλάκις ἐδοκιμάσθη και μάλιστα ἡ λειτουργία της ἀνεστάλη κυρίως κατὰ τὴν ἰταλικὴν κατοχήν. Ἐπενεῦρε ὁμως τὴν ἱστορικὴν της πορείαν ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Δωδεκανήσου τὸ ἔτος 1947, τὴν ὅποιαν και συνεχίζει μέχρι σήμερον. Καὶ κατὰ τὴν νεωτέραν αὐτὴν περίοδον ἀποδίδει καρποὺς, ὄντως ἀξίους. Οἱ ἀπόφοιτοὶ της διακονοῦν τὸ Θεμιστήριον εἰς ὄλον τὸν Ὁρθόδοξον χῶρον και ἰδιαιτέρως τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ὑπαγομένην εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἐγκανχᾶται ἡ Σχολή διὰ τὰ πνευματικά της ἀναστήματα. Μὲ ἀποδεδειγμένα στοιχεῖα τὸ 75 και πλέον τῆς ἑκατὸν τῶν ἀποφοίτων της ἔχουν περιβληθῆ τὸ ἱερὸν ῥάσον. Ἐγκανχᾶται, ἀλλὰ και θλίβεται, Παναγιώτατε, διότι παρὰ τὴν βαρεῖαν κληρονομίαν τὴν ὅποιαν φέρει, παρὰ τὴν καρποφορίαν τὴν ὅποιαν ἔχει ἐπιδείξει, ἐν τούτοις διέρχεται δοκιμασίαν πολλήν, ἀντιμετωπίζουσα πλεῖστα ὄσα προβλήματα λειτουργικότητος.

Ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἀναμένομεν τὴν πατρικὴν Σας ἀγάπην και φροντίδα και δραττόμεθα τῆς ἐκκαίριας νὰ παρακαλέσωμεν πάντα ἀρμόδιον διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ζωτικῶν προβλημάτων τῆς Σχολῆς.

Ὑποκλιόμενοι ἐνώπιόν Σας μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ, νῦκτῆς ἀγάπης και ἀφοσιώσεως, ὑποβάλλομεν τὴν θεομὴν παράκλησιν, ὅπως δεχθῆτε τὸ ἐλάχιστον τοῦτο ἀντίδωρον, διὰ τὴν ὑψίστην πρὸς τὴν Σχολήν μας τιμὴν και ἀγάπην.

Εἴησαν πλεῖστα τὰ ἔτη τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος».

Ὁ Παναγιώτατος ἀπάντησε μὲ τὰ ἀκόλουθα:

«Ἐλλογιμώτατε κύριε Διευθυντὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου τῆς Πατμιάδος Σχολῆς,

Ἐλλόγιομοὶ κύριοι Καθηγηταί,

Ἀγαπητοὶ μαθηταί,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς εὐρισκόμεθα εἰς τὸν χῶρον

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος προεξάρχων στὴ Θεία Λειτουργία, ποὺ τελέσθηκε στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱ. Μ. Θεολόγου Πάτμου.

τῆς Πατριάρχης Σχολῆς, ἐνὸς τῶν ἱστορικῶν κέντρων παιδείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Ἡ Σχολὴ ἠτύχησε νὰ ἰδρυθῆ καὶ νὰ λειτουργήσῃ ἐντὸς πνευματικοῦ περιβάλλοντος, εὐνοοῦντος τὰ μάλιστα τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μάθησιν.

Αὐτὸς οὗτος ὁ προστάτης τῆς Νήσου, ὁ Ἀπόστολος καὶ Ἐδαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὁ πρῶτος ἀξιωθείς τοῦ ὀνόματος Θεολόγος, συνέγραψε πέντε ἐκ τῶν εικοσιεπτὰ βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης, καταστάς οὕτως ὁ πολυγραφώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, πλὴν τοῦ μετὰ ταῦτα κληθέντος Ἀποστόλου Παύλου, μολονότι ὑπερτερεῖ καὶ αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν ποιικιλίαν τῶν γραμματειακῶν εἰδῶν, εἰς ἃ εἶναι γεγραμμένα τὰ βιβλία αὐτοῦ. Χαρακτηριστικὸν τῆς πρὸς τὰ βιβλία ἀγάπης αὐτοῦ εἶναι ὅτι τὰ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει δρώμενα περιελαμβάνονται εἰς ἑπτασφράγιστον βιβλίον, ἡ ἀδυναμία ἀναγνώσεως τοῦ ὁποῖου καὶ ἀποκαλύψεως τῶν ἐν αὐτῷ προεκάλεσεν εἰς τὸν Ἰωάννην δάκρυα. «Καὶ ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτὸ» (5,4).

Φιλοσοφώτατος καὶ ἰδιαίτερος βιβλιόφιλος ἐμφανίζεται καὶ ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὅσιος Χριστόδουλος, ἀκολουθῶν τὴν κοινὴν παράδοσιν τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ, οὐ μόνον διασώσας ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῶν μονῶν τὴν ἀρχαιοελληνικὴν καὶ τὴν χριστιανικὴν γραμματείαν, ἀλλὰ καὶ ἐμβριθῶς αὐτὰς σπουδάζων καὶ μελετήσας. Ἐν τῇ Μυστικῇ Διαθήκῃ αὐτοῦ ἰδιαίτερος μεριμνᾷ ὁ ὅσιος Χριστόδουλος, ὅπως τὰ βιβλία αὐτοῦ πάντα παραμείνωσιν ἐν τῇ Μονῇ, ἦν καὶ προηγουμένως ἐπλούτησε διὰ πλῆθος βιβλίων τῆς Μονῆς Λάτρου, ἔνθα ἦτο ἡγούμενος, ἀποστείλας ἐν μέσῳ κινδύνων πλοῖον, ἵνα παραλάβῃ ταῦτα μετὰ τὴν καταστροφὴν καὶ δῆξωσιν τῆς περιπύστου ἐκείνης Μονῆς.

Ἐπὶ αἰῶνας ἡ Ἱερὰ Μονὴ διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς μοναχικῶν μορφῶν καὶ τῆς πλουσίας βιβλιοθήκης ἦτο ἐργαστήριον παιδείας καὶ ἀρετῆς. Ἐν τοῖς μεταβυζαντινοῖς δὲ χρόνοις ὁ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικὸς Θρόνος, προνοούμενος τῆς κοινῆς τοῦ Γένους ὠφελείας, ἀνέλαβε τὴν φροντίδα συστάσεως καὶ οργανώσεως σχολείων διὰ τὴν ἐν μαθήσει προκοπὴν καὶ ἐπίδοσιν τῶν ἀγαπώντων τὴν παιδείαν. Πάντες οἱ γνωστοὶ καὶ μεγάλοι τοῦ Γένους Διδάσκαλοι καὶ πλῆθος ἄλλων ἀνωγύμων προήλθον ἐκ τῶν σχολείων αὐτῶν τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία δι' ἐλαχίστων μέσων καὶ ἐν μέσῳ πολλῶν ἀντιξοοτήτων ἐδημιούργησε δίκτυον ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων ὄντως ἀξιοθαύμαστον καὶ ἀποδοτικόν.

Μεταξὺ τῶν σχολείων αὐτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐξέχονσαν ἐξ ἀρχῆς κατέλαβε θέσιν ἡ Πατριὰ Σχολή, εὐροῦσα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πρώτου αὐτῆς ὀργανωτοῦ καὶ ἐμπνευματοῦ, τοῦ μοναχοῦ Μακαρίου Καλογερά τοῦ Πατμίου, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, τὸν ἰδεώδη παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον, τὸ ἔργον τοῦ ὁποῖου συνέχισεν ἐπιτυχῶς μετὰ ταῦτα ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Γεράσιμος ὁ Βυζάντιος.

Συντόμως τὸ «Φροντιστήριον τῶν ἐλληνικῶν

μαθημάτων» τῆς Πάτμου, ὡς ἐκαλεῖτο ἡ Σχολή, ἐγένετο κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ σιγιλλιώδους γράμματος τοῦ ἐκ τῶν προκατόχων ἡμῶν Πατριάρχου Θεοδοσίου (1769) «κοινὸν παιδείας καταγωγίον τοῖς ἔρωτι ταύτης προσφοιτᾶν ἐθέλουσι τῶν τοῦ ἡμετέρου Γένους Ὁρθοδόξων, ἐν ᾧ πλεῖστοι περ ὅσοι κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους ἐγγυμνασθέντες καὶ τῶν τῆς παιδείας καλῶν ἐπεδρέψαντο, εἰσὶ δὲ οἱ καὶ ἀφθόνως τούτων ἐγεύσαντο κατὰ τὴν ἀκώρειαν τῆς τε θύραθεν φιλοσοφίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς θεολογίας ἐλληνακότες καὶ τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς πρωταγωνισταὶ γενόμενοι μέγιστον κλέος παρὰ πᾶσιν ἦσαν καὶ τῷ Γένει κοινωφελεῖς ὄφθησαν». Καλύτερος ὕμνος περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς δυσκόλως θὰ ἐγράφετο. Τὸ Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἡ Πατριὰ Σχολή, ἀποτελοῦν τὴν τριάδα τῶν ἰδρυμάτων, τῶν κλεισάντων τὴν Πάτμον. Ἀπὴν πολλάκις εἰς τὰς πηγὰς προσονομάζεται λογιτοσόφος, λόγῳ κυρίως τῆς πλουσίας καρποφορίας τῆς Πατριάρχης Σχολῆς.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ παιδευτικοῦ ἔργου τῆς Πατριάρχης ὠφείλετο εἰς τὴν ὀρθὴν περὶ παιδείας ἀντίληψιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, συνεχίσαντος τὴν ἀρχαιοελληνικὴν καὶ πατερικὴν παράδοσιν, ἥτις πρέπει καὶ σήμερον νὰ ἐπαναποτελέσῃ τὴν κατευθυντήριον γραμμὴν τῆς ὅλης ἐκπαιδευτικῆς δραστηριότητος. Τὰ πρωτεία μεταξὺ τῶν παιδευτικῶν στόχων, ὡς ἀποφαίνονται οἱ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως Παῖσιος καὶ Ἱεροσολύμων Παρθένιος (1745), κατεῖχον ἡ ἐκμάθησις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ ἡ σπουδὴ τῆς ἐλληνικῆς γραμματείας, «ἢ τῆς Ἑλλάδος φωνῆ καὶ τῶν ἐλληνικῶν μαθημάτων ἀσκήσις καὶ παιδεία». Οἱ μαθηταὶ τῆς Πατριάρχης ἐθιμάζοντο διὰ τὴν ἀριστηρίαν γνῶσιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἣν ἐμάθων σπουδάζοντες τὴν ἐνιαίαν ἐλληνικὴν γραμματείαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρίστης μεθόδου τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς Πάτμου Δανιὴλ Κεραμέως. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ τὰ θύραθεν μαθήματα, Πατέρες καὶ φιλόσοφοι, ἦσαν ἡ διπλὴ καὶ ἀδιαίρετος βᾶσις τῆς παιδείας.

Ὁ διττὸς αὐτὸς χαρακτὴρ τῆς παιδείας ἐπεξετείνεται καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν θεωρίας καὶ πράξεως, γνῶσεως καὶ ἀρετῆς. Διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι διεκρίνοντο ὄχι μόνον ἐπὶ τῷ πλῆθει τῶν γνῶσεων, ἀλλὰ κυρίως ἐπὶ ἀρετῇ καὶ συνέσει. Δὲν ἦτο ἀρετὸν νὰ γνωρίζῃ τις τὸ καλὸν ἢ νὰ διδάσκη αὐτὸ μόνον ἔπρεπε καὶ νὰ πράττῃ τὸ καλὸν εἰς τὴν καθ' ἡμέραν ζωὴν. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρομεν τὴν περὶ τῶν προσόντων τοῦ διδασκάλου διάταξιν τοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, τοῦ ἀναφερομένου εἰς ἑτέραν Σχολὴν, τὴν τῆς νήσου Σκοπέλου· ὁ μέλλων νὰ προσληφθῆ ὡς διδάσκαλος ἔπρεπε νὰ εἶναι «ἄξιος εἰς διδασκαλίαν, μὴ μόνον τῇ θύραθεν παιδείᾳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς τρόποις καὶ τῷ βίῳ καὶ χρηστοῖς ἦθεσι κεκοσμημένος καὶ δυνάμενος ἅμα καὶ πρὸς λόγους καὶ πρὸς εὐσέβειαν καταρτίζειν καὶ χειραγωγεῖν τοὺς νέους». Ταῦτα εὐρίσκονται ἐν πλήρει συμφωνίᾳ πρὸς τὴν διδασκαλίαν

τοῦ Χριστοῦ, εἰπόντος «ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ οὗτος μέγας κληθήσεται» (Ματθ. 5,18), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀρχαιοελληνικὴν περὶ παιδείας ἀντίληψιν, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν «πᾶσα ἐπιστήμη χωρίζομένη ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται».

Ὁ ζήλος καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν μάθησιν, ἡ ἐπίπονος ἀσκήσις καὶ σπουδὴ καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν Θεόν, τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς διδασκάλους εἶναι ἐπίσης χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς παραδοσιακῆς ἡμῶν παιδείας. Ἱστορικοὶ τῆς παιδείας τοῦ Γένους διαπιστώνουν ὅτι ἡ συνηθεστέρα συμβουλή τῶν διδασκτικῶν βιβλίων περιελάμβανε τὰ τρία ταῦτα: τὸν Θεὸν εὐλαβεῖσθαι, τοὺς γονεῖς αἰδεῖσθαι, τοὺς διδασκάλους τιμᾶν.

Ἐπ' αὐτῆς τῆς γραμμῆς ἐκινήθη ἡ Πατριὰς Σχολὴ καὶ κατὰ τὴν πρόσφατον αὐτῆς ἱστορίαν, ἀπὸ τῆς ἐπανδρώσεως αὐτῆς μεσοῦντος τοῦ παρόντος αἰῶνος, προσενεγκοῦσα καλὴν καρποφορίαν. Πολλοὶ ἐκ τῶν τροφίμων αὐτῆς ἐγένοντο κληρικοί, ὅπερ καὶ σήμερον ἐλπίζομεν καὶ ἀναμένομεν, γενικῶς δὲ τὸ μορφωτικὸν αὐτῆς ἰδεῶδες ἐστηρίχθη εἰς τὸν χριστιανικὸν ἀνθρωπισμὸν, τὸν καθορῶντα τὸν ἀνθρώπον ὡς εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθοδηγοῦντα αὐτὸν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ πολλῆς ἱκανοποιήσεως βλέπομεν ὅτι καὶ εἰς τὸ σήμερον λειτουργοῦν ἐνταῦθα ἐκκλησιαστικὸν λύκειον, καταβάλλεται ἐργώδης προσπάθεια συνεχίσεως τοῦ ἔργου τῶν λαμπρῶν περιόδων τοῦ παρελθόντος, ἐν μέσῳ σοβαρῶν δυσκολιῶν.

Ἡμεῖς ἐπαινοῦμεν τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον καὶ παρέχοντες τὴν πατρικὴν ἡμῶν καὶ Πατριαρχικὴν εὐλογίαν, ἐλπίζομεν νὰ διαλάμψῃ καὶ πάλιν ἡ Σχολή, ὥστε ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡ λογιωτόφος Πάτρις νὰ σεμνύνονται ἐπ' αὐτῆ.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, τῶν διδασκόντων καὶ διδασκόμενων ἐν τῇ περιωνύμῳ καὶ ἱστορικῇ ταύτῃ Σχολῇ».

Στις 8 μ.μ. παρατέθηκε δεῖπνο, στὸ κέντρο «Πύργος» τῆς Χώρας καὶ στὶς 9 μ.μ. ἄρχισε στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱ. Μονῆς Θεολόγου ὁ ἐσπερινὸς πανηγυρικῆς ἀγρυπνίας εἰς μνήμην τῆς Μεταστάσεως τοῦ Θεολόγου καὶ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Γαλλίας κ. Ἱερεμία.

Ἡ Θεία Λειτουργία

Τὸ ἐπίκεντρο τῶν ἑορτῶν ἦταν ἀσφαλῶς ἡ Θεία Λειτουργία τὸ πρωὶ τῆς Δευτέρας 26 Σεπτεμβρίου στὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς Θεολόγου, στὴν ὁποία προέστη ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος καὶ ἔλαβον μέρος ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουκουρεστίου καὶ πάσης Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος, ὁ Μακα-

ριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Φινλανδίας καὶ πάσης Καρελίας κ. Ἰωάννης, ἀδελφὸς τῆς Ἱ. Μονῆς. Ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους συλλειτουργήσαν ὁ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς Δοχειαρίου Γρηγόριος καὶ ὁ Προηγούμενος τῆς Μονῆς Θεολόγου Παῦλος (Νικηταρᾶς), ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος κ. Δημήτριος καὶ τρεῖς ἀκόμη Διάκονοι. Ἀντὶ Θείου Κηρύγματος ἀναγνώσθη ἡ Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος γιὰ τὸν ἑορτασμὸ τῆς 900ετηρίδος, ποὺ ἀνήγγειλε καὶ τὸν προσεχῆ (τὸ 1995) ἑορτασμὸ τῆς 1900ετηρίδος τῆς Ἀποκαλύψεως (ἀπὸ τὸν χρόνον συγγραφῆς τῆς). Παρατίθεται τὸ ἐμπεριστατωμένο, ἱστορικὸ καὶ σημαντικὸ γιὰ τὸν Ὁρθόδοξο Μοναχισμό αὐτὸ κείμενο:

† ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ ΠΑΡΑ ΘΕΟΥ

Ἐδλογία καὶ συνάρσει τοῦ Παντοκράτορος Θεοῦ τοῦ καιροῦ καὶ χρόνου θεμέλιον ἐν τῇ ἐξουσίᾳ Αὐτοῦ καὶ κατενθύνοντος τὴν ἱστορίαν πρὸς τὴν πλήρωσιν τοῦ ἐν Χριστῷ μυστηρίου τῆς ἀνακαινίσεως καὶ σωτηρίας, ἐορτάζομεν ἐν τῇ περιωνύμῳ ἱερᾷ ταύτῃ Πατριαρχικῇ καὶ Σταυροπηγιακῇ Μονῇ τοῦ ἐν ἀποστόλοις ἐξαιρέτως ἠγαπημένου εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τὴν ἐνεακοστὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς.

Τὸ ἔτος 1088 ὁ θεήλατος ὄσιος καὶ ἀσκητὴς Χριστόδουλος ὁ ἐν τῇ Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, τῇ περικλεεῖ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων πόλει, γεννηθεὶς καὶ ἐν τῷ αὐτόθι ὄρει Ὀλύμπῳ ἀθλήσας καὶ διαπορέψας ὡς ἠγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Λάτρου, Λατρῆος δὲ διὰ τοῦτο ὀνομαζόμενος, ἐπηξεν ἐπὶ τοὺς βράχους τῆς Ἱερᾶς ταύτης Νήσου Πάτμου τὴν Ἱερὰν Μονήν, ἣν ἀνήγγειλε τῷ παρεμφήμῳ ἀποστόλῳ καὶ εὐαγγελιστῇ Ἰωάννῃ τῷ Θεολόγῳ, τὴν μετὰστασιν τοῦ ὁποίου τιμᾶ καὶ γεραίρει σήμερον μετὰ τῆς ἐορταζούσης Μονῆς σύνολος ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Μετήγγεν οὕτως ὁ ὄσιος Χριστόδουλος ἐκ τῆς Ἐώας τοὺς θησαυροὺς, τὰς παραδόσεις, τὴν ἀσκητικὴν πολιτείαν καὶ τὴν θεολογίαν τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ εἰς τὴν Νήσον Πάτμον, ἣν κατέστησεν ἀκραιφνῆ καὶ γνησίαν διάδοχον τῶν μεγάλων μοναστικῶν κέντρων τῆς Ἀνατολῆς καὶ θησαυροφυλάκιον ἀνεκτιμῆτον πλοῦτον πατερικῆς κληρονομίας.

Ἐνα αἰῶνα σχεδὸν πρὸ τοῦ ἁγίου Χριστοδούλου, ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Ἀθωνίτης, ἐν τῷ Ὀλύμπῳ τῆς Βιθυνίας καὶ αὐτὸς τὸ πρότερον ἀθλήσας, ἐθεμελίωσεν ἐπισήμως τὸ ἔτος 963 ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἄθω τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου τὴν Ἱερὰν καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικὴν καὶ Σταυροπηγιακὴν Μονήν τῆς Μεγίστης Λαύρας, γενόμενος οὕτω πρῶτος οἰκιστὴς τοῦ Ἁγίου Ὄρους

και ιδρυτής τῆς μοναδικῆς ταύτης ἀνά τὸν κόσμον μοναστικῆς πολιτείας.

Ἡ Ἀνατολή, διαμορφώσασα τὸν Χριστιανισμόν κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν ἐν τοῖς δόγμασι, τῇ λατρείᾳ, τῇ τέχνῃ καὶ τῇ καθόλου πνευματικῇ ζωῇ, καὶ ὀδηγήσασα ταῦτα εἰς ἄφθιτον ὕψος καὶ κάλλος, διαβαίνει διὰ τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ τῆς Πάτμου εἰς τὴν Δύσιν, ὡς ἄλλοτε καὶ ὁ Παῦλος εἰς τὴν Μακεδονίαν¹, καὶ παρέχει καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας τῆς δευτέρας χιλιετίας μαρτυρίαν περὶ τῶν μυστικῶν βιωμάτων τῆς Ὁρθοδοξίας, ὧν χροίαν ἔχει ἔτι μᾶλλον σήμερον, ἐν τοῖς προθύροις τῆς τρίτης χιλιετίας, ὁ ἐξωστρεφής, πολυθύρβος καὶ πολυπαθῆς κόσμος.

Μετὰ συγκινήσεως ἀνακαλοῦμεν εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν τὰ λεχθέντα πρὸ εικοσαετίας καὶ πλέον ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Προκατόχου ἡμῶν Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, προστάντος τότε τῶν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἐπὶ τῇ χιλιετηρίδι αὐτοῦ ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων, καὶ περιλαβόντος ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἱερᾶς Πορείας αὐτοῦ καὶ τὴν ἱερὰν ταύτην Νῆσον, ἅτινα, ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον Ἀθωνίτην καὶ πάντας τοὺς Ἀθωνίτας Πατέρας, δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι νῦν καὶ εἰς τὴν ἰδρυτὴν τοῦ Ἱεροῦ τούτου τῆς Πάτμου Σκηνώματος, τὸν ὅσιον Χριστόδουλον, καὶ εἰς πάντα τὰ ἀνά τοὺς ἐννεα αἰῶνας μέλη τῆς μοναστικῆς ταύτης Ἀδελφότητος: «Εἶναι ὁ ἐορτασμός οὗτος — ἔλεγε τότε ὁ μακαριστὸς Πατριάρχης — ἱερὸν μνημόσυνον καὶ ἀπότισις ὀφειλετικῆς τιμῆς πρὸς τὸν μέγαν ἐκεῖνον μοναχὸν καὶ ἅμα πρὸς πάντας τοὺς διὰ μέσου τῶν αἰώνων πολυαριθμοὺς τοῦ ἁγίου τούτου τόπου πολίτας, οἵτινες, ὑπὸ θεῖου φλεγόμενοι ἔρωτος, ἔδωκαν τὰ πάντα, ἵνα ἀγοράσωσι τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, καὶ διὰ τῆς σιωπῆς, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἀταπαρνήσεως καθάρσαντες καὶ ἐξαγνίσαντες τὴν ψυχὴν καὶ τὸν νοῦν, ἐκοινώνησαν καὶ προσωμίλησαν Θεῷ. Μακαρίζομεν καὶ ἐλλογοῦμεν τούτους, καὶ διότι ταῦτο χροῖως ἀνεδείχθησαν συνεχισταὶ καὶ ἱερούργοι τῆς γνησίας Ὁρθοδόξου ἀσκητικῆς ζωῆς καὶ παραδόσεως, ὡς αὕτη διεμορφώθη ἐν τοῖς πρωταρχικοῖς κέντροις τοῦ Ἀνατολικοῦ Μοναχισμοῦ, εὐθαρσεῖς πρόμαχοι τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀγρυπνοὶ φύλακες τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων τῆς πίστεως, συντηρηταὶ ἀνεκτιμήτων ἀξιών τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ».

Ὀῦτως, ἡ Μήτηρ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγκανχάται καὶ σεμνύνεται σήμερον, διότι ἀμφοτέρω τὰ εὐκλεῆ ταῦτα ὀρθόδοξα μοναστικά κέντρα, ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς δικαιοδοσίαν, ἐποπτεῖαν καὶ καθοδήγησιν, διέσωσαν ἐν τῇ λύμῃ τοῦ φθοροποιοῦ χρόνου τὸ κάλλος καὶ τὴν σωστικὴν δύναμιν τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ παραδίδουν ταῦτα ἀσινῇ καὶ ἀλώβητα εἰς τὸν δεινότερον ὁσημέραι, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, κακοποιούμενον κόσμον καὶ ἐντεῦθεν ἀπολέσαντα τὴν ἐπ' ἄμφω ἰσορροπίαν αὐτοῦ καὶ εὐστάθειαν.

Ἡ λαμπρὰ αὕτη Ὁρθοδοξία τῶν θεοφόρων Πα-

τέρων καὶ τῶν ἱερῶν Συνόδων, τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἀσκήσεως, τῶν μεγάλων μοναχικῶν μορφῶν καὶ μοναστικῶν ἰδρυμάτων, ἐσφραγισμένη ὑπὸ τῆς μυστικῆς καὶ ἀσκητικῆς θεολογίας, ἥς πρῶτος μυσταγωγὸς καὶ πατὴρ κατέστη ὁ ἐπὶ τῷ στήθει τοῦ Σωτῆρος πεσὼν ἠγαπημένος μαθητῆς καὶ εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, ὁ πρῶτος τῆς ὀνομασίας Θεολόγος ἀξιωθὴς, αὕτη λοιπὸν ἢ Ὁρθοδοξία ἐν τῷ ὑψίστῳ αὐτῆς κάλλει ἔθελξε καὶ ἐσαγήνησε, πρὸ χιλίων καὶ αἰθῶν ἐτῶν, καὶ τοὺς ἀνά τὸν κόσμον περιφερομένους πρέσβεις τοῦ ἠγεμόνου τῶν Ρώσων Βλαδιμήρον καὶ φωτισμὸν καὶ λύτρωσιν καὶ σωτηρίαν διὰ τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκζητοῦντας.

Τὴν οὐρανίαν Ὁρθοδοξίαν, — κεκαλωπισμένην καὶ πεποικιλμένην, λαβόντες οἱ Ρῶσοι παρὰ τῆς Ἀγιοτάτης Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας, διεκοράτησαν μετὰ ζήλον καὶ τὸν ἀσκητικὸν καὶ μυστικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, τύπον καὶ ὑπογραμμὸν ἔχοντες τὸ Ἁγιον Ὄρος, καὶ ἐπλήρωσαν τὴν ἁγίαν γῆν αὐτῶν διὰ λαυρῶν καὶ στάρετς. Ἡ δὲ Ἀγιοτάτη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως μετέσχε διπλῆς χαρᾶς κατὰ τὸν παρόντα ἑνιαυτὸν τῆς χρηστότητος Κυρίου, διότι ἐκτὸς τῆς ἐπετείου ταύτης τῆς Πάτμου, ἠξιώθη νὰ ἐορτάσῃ ἐν Φαναρίῳ, τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ χιλιετὲς ἰωβηλαῖον τῆς προσφιλοῦς θυγατρὸς αὐτῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας. Χαίρει χαρὰν μεγάλην καὶ ἀνεκλάλητον, βλέπουσα τὰ ἔγκομα αὐτῆς κωκλοῦντα ἐπὶ αἰῶνας τὴν Τράπεζαν Κυρίου καὶ ἱερουροῦντα τὴν θυσίαν τοῦ Ἀρνίου τῆς Ἀποκαλύψεως.

Καὶ νῦν πεφιλημένοι συνεπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ, ἐδλογημένοι πατέρες ἀδελφοί, ἐγγὺς τοῦ θεοφαντορικοῦ Σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως ἱστάμενοι, μετὰ δέους καὶ τρόμου ἀναλογιζόμεθα, τὴν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ οἰκονομηθεῖσαν θεοφάνειαν. Στάμεν οὖν καλῶς, στάμεν μετὰ φόβον· «ὡ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐστήκαμεν, γῆ ἁγία ἐστίν»².

Ὀλίγοι τόποι ἠξιώθησαν τῆς φοβερᾶς παρουσίας τοῦ Κυρίου. Τὰ θεοβάδιστα ὄρη Χωρήβ καὶ Σινᾶ, ἐνθα ὁ θεόπατρις Μωϋσῆς εἶδε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ἡ ἁγία γῆ τῆς Παλαιστίνης, περισσότερον παντὸς ἄλλου τόπου, διότι ἐν αὐτῇ αὐτὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, «ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεὸν ὢν καὶ αὐτὸς Θεὸς ὢν»³, ἐπὶ γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστρέφη· ἢ πρὸς Λαμασκὸν φέρουσα ὁδός, ἐν ᾗ ἐκλήθη ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος Παῦλος· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ ἡ ἱερὰ αὕτη νῆσος τῆς Πάτμου.

Ἐν αὐτῇ, λήγοντος τοῦ πρώτου χριστιανικοῦ αἰῶνος, διωκόμενος ὑπὸ τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχῆς, ἐδρέθη ἐξόριστος ὁ ἠγαπημένος ἐν τοῖς Ἀποστόλοις εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης· «Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ κα-

1. Πρῶξ. 15, 10

2. Ἐξ. 3, 5

3. Ἰω. 1, 1

λουμένη Πάτμω, διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ»⁴.

Ἡ ἐπίσκεψις καὶ ἡ παραμονὴ ἐν Πάτμω τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου, τοῦ ὡς γνωστὸν ἐξαιρέτως ἀγαπήσαντος τὸν Χριστὸν καὶ ἀγαπηθέντος ὑπ' Αὐτοῦ, ἐν τῇ τριᾷδι δὲ τῶν ἐγκρίτων μαθητῶν πάντοτε ὄντος καὶ ἔχοντος πλέον αὐτῶν τὸ προνόμιον τῆς συγγραφῆς τοῦ πνευματικοῦ καὶ μυσταγωγικοῦ καὶ θεολογικοῦ τετάρτου Εὐαγγελίου, ἤρκει διὰ τὸ καυχᾶται ἡ Πάτμος, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ ἐπισκοποῦσα αὐτὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῇ μεγίστῃ αὐτῇ ἀποστολικῇ χάριτι καὶ εὐλογία.

Ἐξαιρέτως ὅμως ἡ Πάτμος δύναται νὰ καυχᾶται, οὐ μόνον διότι ἐν αὐτῇ ἐγράφη τὸ κατακλείον καὶ σφραγίζον τὴν ὄλην Ἀγίαν Γραφήν ἱερὸν βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως, ἀλλὰ καὶ διότι ἐγένετο ὁ ἱερὸς τύπος τῆς μυσταγωγῆσεως τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἐν οὐρανῷ θριαμβεύουσας, ἐπὶ γῆς δὲ στρατευομένης καὶ ἀγωνιζομένης Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστὸς ἐν τῇ Πάτμω, εἰς τὸ μέχρι σήμερον δεικνύμενον Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως, τὸ φοβερὸν αὐτὸ σημεῖον καὶ κειμήλιον τῆς Θεϊκῆς παρουσίας, ἔστησε πρὸ τῶν ὀμμάτων καὶ τῶν ὠτων τοῦ ἡγαπημένου μαθητοῦ φοβερὸν θέαμα καὶ ἄκουσμα, δεῖξας κατὰ δραματικὸν καὶ μυστικὸν τρόπον τὴν πορείαν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Συνώψισεν εἰς τὰ ἀποκαλυφθέντα σύμπασαν τὴν φιλοσοφίαν καὶ θεολογίαν τῆς ἱστορίας, τὸ παρὸν ἀλλὰ καὶ τὸ μέλλον τοῦ κόσμου. Ὁ σταυρωθεὶς καὶ ἀναστὰς Χριστὸς καὶ τὰς κλείς τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ἔχων, τίθει τὴν δεξιὰν Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀποστόλου, εἶπεν: «Γράφον οὖν ἃ εἶδες, ἃ εἶσι καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα»⁵.

Καὶ ἔγραψεν ὄντως ἐνταῦθα, ἐπὶ τῆς Πάτμου, θεογράφως καὶ θεοκινήτως, διαχαράξας ταῦτα ἐπὶ τῆς βίβλου τῆς Ἀποκαλύψεως, ὡς ἄλλοτε ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς Διαθήκης ὁ θεόπτης Μωϋσῆς. Καὶ εἶναι τόσον διεισδυτικὴ ἢ περιγραφὴ τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τεκταινομένων καὶ τόσον πιστὴ ἢ ἀπόδοσις τῶν ἀγώνων τῆς Ἐκκλησίας, διωκομένης ὑπὸ ποικιλονόμων ἐχθρῶν, ὥστε πολλοὶ νὰ ἀναγνωρίζουν ἐκάστοτε εἰς τὰ περιγραφόμενα τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐποχῆς αὐτῶν προσώπων.

Εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Ἀγίας Γραφῆς, τὴν Γένεσιν, ὁ θεόπτης Μωϋσῆς συνώψισε θαυμαστῶς τὴν ἀρχὴν, τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου. Εἰς τὸ τελευταῖον βιβλίον αὐτῆς, τὴν Ἀποκάλυψιν, ὁ θεοφάντωρ Ἰωάννης, εἰς ὀλίγας σελίδας, συνοψίζει τὸ τέλος τοῦ κόσμου, τὰ ἔσχατα, τὰ ὅποια ἤδη ἔχουν εἰσρεῦσει ἐντὸς τῆς ἱστορίας, διὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἔσχατο-λογικῆς κοινότητος, οἰκοδομοῦσης ἐν τῷ κόσμῳ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ προγενομένης, ὡς ἐν ἀρραβῶνι, τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς.

Ἡ Ἐκκλησία ζῆ μεταξὺ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ

μέλλοντος, συνδιάζει καὶ ἐξισορροπεῖ θαυμαστῶς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν κόσμον, ὡς τὴν καλλίστην δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ, φθειρομένην ὅμως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, μετὰ τῆς ἐπιθυμίας τῶν μελλόντων ὡς μειζόνων καὶ τελειοτέρων, ἀπροσβλήτων δὲ τὸ παράπαν ὑπὸ τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐν αἰωνία καινότητι καὶ ἀκεραιότητι μενόντων: «Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον... Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ Θρόνῳ· Ἴδου καινὰ ποιῶ τὰ πάντα. Καὶ λέγει μοι· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσι. Καὶ εἶπέ μοι· γέγονεν. Ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος»⁶.

Ἡ πηδαλιονχία αὕτη τοῦ κόσμου ὑπὸ τῆς κραταιᾶς τοῦ Θεοῦ χειρὸς, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦ τέλους, διαπερᾶ ὡς αἰσιόδοξον μήνυμα τὰς σελίδας τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὁ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀκατάπαντος πόλεμος τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους καὶ τῆς ἁμαρτίας δημιουργεῖ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς πιστοὺς ἀφορήτους συνθήκας, πόνους, θλίψεις, διαγμονὸς καὶ μέχρις αἱμάτων μαρτύρια καὶ μαρτυρίας. Ἡ εἰρήνη καὶ ἡ ἀγάπη λιθοβολοῦνται, φυγαγεύονται, ἡ ἀναισχυντία καὶ ἡ σαρκολατρεία κομπορημονοῦν, ἡ ἀπληστία καὶ ὁ ὕλισμὸς θριαμβεύουν, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἀγιότης, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη διώκονται καὶ παραμερίζονται, οἱ δὲ ἀσκούντες αὐτὰς μνητρίζονται καὶ ἐξουθενοῦνται. Τὸ κακὸν θριαμβεύει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὑποτάσσει τοὺς πάντας· βλασφημεῖ τὸν Θεὸν καὶ κυριαρχεῖ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας: «Καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν Θεόν», βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν οὐρανῷ σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς»⁷.

Ἡ ἀπαισιόδοξος αὕτη εἰκὼν τῆς πνευματικῆς τοῦ κόσμου καταστάσεως, διὰ τοὺς μὴ εἰδότας τὴν περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ κόσμου οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, ἀποτελεῖ τὴν κλειδα ἐρμηνείας τῆς ἱστορίας καὶ τὴν αἰτίαν τῶν συμβιβασμῶν καὶ τῶν συμμαχιῶν ἐν τῇ ὑποταγῇ εἰς τὰ ἐντάλματα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τοὺς εἰδότας ὅμως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει θεϊκῶν κοιτηρίων κρίνοντας, ταῦτα εἶναι ἀπλῶς θεϊκὴ παραχώρησις πρὸς ἄσκησιν καὶ φανέρωσιν τῆς ὑπομονῆς καὶ πίστεως τῶν Χριστιανῶν καὶ ὄχι μόνιμος πραγματικότητα. «Ὁ δὲ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων»⁸.

Ὁ Χριστὸς ἐμφανίζεται εἰς τὰς τελευταίας ὀπτασίας τῆς Πάτμου ὡς ὁ Βασιλεὺς τῶν Βασιλέων καὶ Κύριος τῶν Κυρίων, ποιμαίνων τοὺς λαοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ. Συντρίβει τὸ θηρίον τοῦ κακοῦ καὶ τοὺς πλανῶντας τὸν κόσμον ψευδοπροφήτας, διὰ τὸν βασιλεύσῃ αὐτὸς ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων αἰωνίως καὶ ἀδιαταράκτως⁹.

4. Ἀποκ. 1, 9

5. Αὐτόθι 1, 19

6. Αὐτόθι 21, 1-6

7. Αὐτόθι 13, 6-8

8. Αὐτόθι 13, 20

9. Αὐτόθι 19, 6

Ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ στὴ Θεία Λειτουργία, ποῦ τελεσθήκε στὸ Καθολικὸ τῆς Ἱ.Μ. Θεολόγου Πατρίου.

Ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ταύτῃ τῆς τελικῆς νίκης ζῆ διαρκῶς ἢ θριαμβεύουσα ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησία, ἢ αἶνον καὶ εὐχαριστίαν καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπουσα ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τοῦ ἀγαθοῦ. «Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι εἴληφας τὴν δυνάμιν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν καὶ ἤλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν»⁹.

Τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως, λόγῳ τῆς ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύψεως τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ δρωμένων, ἰδιαίτερος συνδέεται μετὰ τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἐπέδρασε μεγάλως ἐπὶ τῆς λατρείας καὶ τῆς ζωῆς τῆς κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας. Ἡ μεγάλη λειτουργία τοῦ κόσμου, τὴν ὁποῖαν παριστᾷ ἡ Ἀποκάλυψις, ἰδιαίτερος δὲ ἡ ἐν οὐρανοῖς προσφερομένη πρὸς τὸ Ἄρχιον ἀκατάπαυ-

στος λατρεία, συγκεντρομένη μάλιστα περὶ τὸ Θεοσιστήριον, μετὰ πλείστον ἄλλων στοιχείων, ἀπετέλεσε τὸ πρότυπον τῆς διαμορφώσεως τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας, ἐν τῇ ὁποῖᾳ ἐντόνως προβάλλεται τὸ ἀναστάσιμον καὶ ἐσχατολογικὸν μῆνυμα τῆς Ἀποκαλύψεως· «Ἴδου καινὰ ποιῶ τὰ πάντα»¹¹. Ἡ Ὁρθόδοξος εὐσέβεια καὶ ζωή, χωρὶς νὰ ἀγνοῇ τὰς ἀνάγκας τοῦ κόσμου καὶ τὴν ἱστορικὴν διάστασιν τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐπέκρινεν εἰς τάσεις ἐκκοσμικεύσεως καὶ προσαρμογῆς, οὔτε ἐπεδίωξε θριάμβους ἐπὶ τῆς γῆς. Ζῆ ἐντόνως τὸν θρίαμβον καὶ τὴν δόξαν τῆς ἐν οὐρανοῖς θριαμβουούσης Ἐκκλησίας τῶν ἁγίων, ὄντολογικῶς μετ' αὐτῆς συνδεομένη ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰς ἰκεσίας αὐτῆς καὶ δεήσεις ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτῆς ἐκζητοῦσα καὶ βοηθείας τυγχάνουσα.

Εἶναι μάλιστα λίαν χαρακτηριστικὸν ὅτι εἰς καιροὺς ἐξάρσεως τοῦ κακοῦ ἢ Ἐκκλησία, ἐπαληθεύουσα ἐν ἀκριβείᾳ τὴν Ἀποκάλυψιν, φεύγει διὰ τοῦ Μοναχισμοῦ εἰς τὴν ἔρημον ὡς ἡ τυπούσα αὐτὴν γυνή· «Καὶ ἡ γυνὴ ἔφηνεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν

9. Αὐτόθι, κεφ. 19-22

10. Αὐτόθι 11, 16-18

11. Αὐτόθι 21, 5

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος καὶ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φινλανδίας καὶ πάσης Καρελίας κ. Ἰωάννης στὴ Θεία Λειτουργία.

αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα)¹². Ὁ Μοναχισμὸς ἔθρεψεν ὄντως καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τρέφῃ τὴν Ἐκκλησίαν, οἱ ἐκ τῶν τάξεων δὲ αὐτοῦ παρθένοι «οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ Ἀγίῳ ὄπον ἂν ὑπάγῃ»¹³, ἀποτελοῦν τὴν ἐκλεκτὴν ἀπαρχὴν τῶν κυκλοῦντων τῷ οὐράνῳ Θυσιαστήριον. Αἱ μαρτυρίαι αὐταὶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ, θεολόγου καὶ παρθένου Ἰωάννου, μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, καταδεικνύουν τὴν ὀρθότητα τῆς ὀρθοδόξου θέσεως περὶ τῆς ἀποστολικῆς ἀρχῆς τοῦ Μοναχισμοῦ, ὡς ἐξέφρασε ταύτην ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος, πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς Πάτμου γράφων. Συμφώνως πρὸς αὐτὴν (τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀγγελικοῦ καὶ θείου μοναδικοῦ σχήματος παρέδωκεν ὁ Σωτὴρ, καὶ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι ἐτήρησαν μαθηταί· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν χρόνων Παχωμίου τε καὶ τοῦ Θηβαίου Παύλου καὶ Ἀντωνίου τοῦτο ἤρξατο, ὡς τινες φασίν, ἀλλ' ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος καὶ εἰς τοὺς Ἀποστόλους ἐλθεῖν, ἐπεὶ κάκεινοι μονα-

δικῶς ἔζων ἐν τῇ ἀγγελίᾳ καὶ τροφαῖς καὶ ἐνδύμασι καὶ ἐν νηστείαις καὶ προσευχαῖς)¹⁴.

* * *

Τοιαῦτα λοιπὸν τὰ ἐν Πάτμῳ τῷ Θεολόγῳ καὶ εὐαγγελιστῇ μυσταγωγηθέντα. Τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος ὁ ἐκ τῆς Πάτμου πλοῦτος τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ. Ταῦτα δὲ σοφῶς ἀνανεοῦσα καὶ συντηροῦσα ἡ Θεία Πρόνοια ἐνίσχυσε καὶ ἐκίνησε τὸν ἐν μοναχοῖς εὐλαβέστατον ὄσιον καὶ ἡσυχαστὴν Χριστόδουλον, τὴν μοναχικὴν ξενικίαν ζηλοῦντα καὶ ὑπὸ τῆς ἀνωμαλίας τῶν καιρῶν πιεζόμενον, νὰ διαβῇ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Πάτμον, ὡς πρὸ χιλίων περίπου ἐτῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπραξεν ὁ Ἰωάννης, καὶ νὰ ιδρῶσῃ τὴν περιθρῶλητον ταύτην Μονήν, καλύψασαν διὰ τοῦ βίου αὐτῆς τὴν δευτέραν χριστιανικὴν χιλιετίαν καὶ χρισταῖς ταῖς ἐλπίσι πρὸς τὴν ἐγγίζουσαν τρίτην ἀνοικομένην.

Ὁ ὄσιος Χριστόδουλος ἐπέλεξε τὴν Πάτμον, ὡς ὁ ἴδιος ἐξηγεῖ εἰς τὴν πρὸς τοὺς Μοναχοὺς τῆς Πάτμου θαυμασίαν Ὑποτύπωσιν αὐτοῦ διὰ δύο λόγους· διὰ

12. Αὐτόθι 12, 6. 13-8

13. Αὐτόθι 14, 1-5

14. Fr. Miklosich - Müller, Acta et diplomata graeca, VI, 277

τὸ ἔρημον, ἀοίκητον καὶ μακρὰν ἀπωκισμένον αὐτῆς, δυναμένης οὕτω νὰ ἀποβῆ κατάλληλος τόπος ἀσκήσεως, ἡσυχίας καὶ προσευχῆς, κυρίως ὁμῶς λόγῳ τῆς ἐν αὐτῇ μυσταγωγίσεως τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου εἰς τὸ ὑπερφυῆς τῆς Ἐκκλησίας μυστήριον. Χαρακτηρίζει μάλιστα τὴν Πάτμον ὡς ὑπερτέραν τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, λόγῳ τῆς ὑπεροχῆς τῆς Χάριτος τῆς Κανῆς Διαθήκης. Ἀξίζει νὰ ἀκούσωμεν τὸν δεύτερον αὐτὸν προστάτην καὶ πρῶτον τῆς μονῆς καὶ τῆς νήσου οἰκιστὴν, πλουτήσαντα αὐτὰς διὰ τῶν περιβλέπτων κτισμάτων, διὰ τῆς ἀγιότητος καὶ σοφίας αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ διὰ τῆς ἱερᾶς λάρακος, τῆς τὰ ἱερὰ αὐτοῦ λείψανα θησαυρίζουσας: «Ταῦτα διανοηθεῖς καὶ τοὺς ἀδελφούς μου συνῶδά μοι περὶ τούτων εὐρηκῶς προαιρουμένους τε καὶ διαλεγόμενους, εἰσηγούμενοι τε περὶ τοῦ νησίου, τοῦ πρὸς ἔω μὲν κείμενον τοῦ πόντου τοῦ Ἰκαρίου, τῆς ἡπειροῦ δὲ καὶ τῶν περιβλέπτων νήσων πάμπαν ἀπωκισμένον, Πάτμος ἢ κλήσις τῷ νησιδίῳ, ὡς ἔρημος μὲν ἀνθρώπων ἢ ἐσχατιά, ἀθόρυβος δὲ ἢ διαμονὴ καὶ ἀπαρόδευτος ἡμέροις πλοίοις ἢ ἐλλυμένις, ὅλος ἐγενόμην τῆς τοῦ νησίου τοῦδε ἐφέσεως. Ἐπέτειε δὲ μοι τὸν πόθον καὶ ἢ ἐν αὐτῷ τοῦ ἐν Ἀποστόλοις ἀγαπητοῦ τῷ Χριστῷ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ παθένου ἐμφιλοχώρησις καὶ ἢ αἰδίδιμος ὄπτασις καὶ παμμακάριστος ἐκείνου ἐκστασις καὶ ἀλλοίωσις, ἢ τε τῆς θεολογίας ὑψηλὴ καὶ οὐράνιος μυσταγωγία καὶ ἢ τοῦ Εὐαγγελίου βροντώδης καὶ θεόφθογγος ὑπαγόρευσις, δι' ἃ πάντα καὶ τῷ Σιναίῳ παραβάλλον τὴν Πάτμον, ἐκείνου ταύτην ὑπερετίθον, κατὰ τοιοῦτον τὸ πρωτεῖον ταύτῃ ἐπιδιδούς, καθ' ὅσον προτιμότεραν οἶδα τῆς σκιάς τὴν χάριν καὶ τῶν ἐμφάσεων τὸ εὐαγγέλιον, τοῦ γραμμάτος τε τὸ πνεῦμα καὶ τῆς ἐν πλαξὶ νομοθεσίας τὸ Εὐαγγέλιον»¹⁵.

Δὲν ὑπῆρχεν ἀληθῶς πλουσιώτερος θησαυρός, πολυτιμότερα κληρονομία διὰ τὴν Μονὴν ἀπὸ τὸ Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τὸν εὐαγγελιστὴν καὶ θεολόγον Ἰωάννην. Ὁ θησαυρός δὲ αὐτὸς ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν ἀσπτηρὸν ἀσκητικὸν βίον, τὸν ὑποτυπθέντα ἐπὶ τοῦ ὁσίου Χριστοδοῦλου συνετέλεσαν, ὥστε ἢ μονὴ νὰ καταστῆ περιβλεπτοὶ καὶ περιώνυμον μοναστικὸν κέντρον, συναριθμούμενον μετὰ τῶν μεγίστων καὶ θαυμαζόμενον, οὐ μόνον ἐπὶ τοῖς σωματικοῖς, τοῖς καλαισθητοῖς καὶ λαμπροῖς κτίσμασι, τῷ πλούτῳ τῶν κειμηλίων καὶ τῷ πλήθει τῶν μοναζόντων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς πνευματικοῖς, τῇ ἀρετῇ δηλονότι, τῇ ἀγιότητι καὶ ἀμφιλαφεῖ αὐτῶν παιδείᾳ. Ἀποτελεῖ παράδοσιν σταθερὰν τοῦ Ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, ἐκφράζουσαν τὴν συνθετικὴν, τὴν πληρωματικὴν θεώρησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, μακρὰν πνευματοκρατικῶν ἢ ὑλοκρατικῶν μονομερειῶν, νὰ ἐπανθοῦν αἱ μοναὶ καὶ κατὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον, διὰ καταλλήλου φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς εὐμορφίας καὶ χάριτος τῶν οἰκοδομῶν, συγχρόνως ὁμῶς καὶ κατὰ τὸν ἐσωτερικόν, τὸν ὑπὲρ αἰσθησιν, κόσμον, τὴν ἀρετὴν δηλαδὴ καὶ ἀγιότητα.

Ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου, ἔχουσα ὡς σέμνωμα καὶ κόσμον τὸν Θεολόγον Ἰωάννην καὶ τὸ Σπήλαιον, ἔτυχε τῆς φροντίδος καὶ προστασίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας. Ὁχρωθῆ οὕτως οὐ μόνον ὑλικῶς ἐναντι τῶν πειρατῶν καὶ τῶν ποικίλων ἄλλων ἐπιδρομῶν, διὰ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἐπιβλητικοῦ αὐτῆς κάστρου, ἀλλὰ καὶ νομικῶς διὰ δύο ἰσχυρῶν ἐπίσης πειχιῶν, διὰ βασιλικῶν χρυσοβούλλων ἀφ' ἐνὸς διδόντων δλόκληρον τὴν νήσον ὡς ἀναφαίρετον αὐτῆς κτήμα καὶ ἀπαλλασσόντων αὐτὴν πάσης φορολογίας καὶ ἐπιβαρύνσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ Πατριαρχικῶν Σιγίλλων καὶ ὑπομνημάτων ἀφ' ἑτέρου, κατοχυροῦντων τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῆς αὐτονομίαν καὶ σταυροπηγικὴν ἀξίαν.

Μετ' εὐγνωμοσύνης, εὐχαριστιῶν καὶ ἐπαίνων πολλῶν μνημονοῦμεν καὶ μακαρίζομεν τοὺς εὐσεβεῖς Ἀρχοντας, Πατριάρχας, Ἀρχιερεῖς, τοὺς Κληρικοὺς πάντας καὶ Λαϊκοὺς, οἵτινες ἐβοήθησαν καὶ ἐνίσχυσαν τὰς μονὰς, τὰς κιβωτοὺς ταύτας τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Συνεκινήθημεν ἀναγνώσαντες εἰς τὰ παλαίφατα χρυσοβούλλα τοῦ μεγάλου Ὀρθοδόξου Βυζαντινοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, τὰ ἄχρι σήμερον σωζόμενα ἐν τῷ Ἀρχιεπιφλακίῳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τὴν διαβεβαίωσιν αὐτοῦ ὅτι «τὸ κράτος ἡμῶν ἀγει διὰ τιμῆς τε τῆς προσήκουσας καὶ τελεσιουργεῖ τὰ αἰτήματα, ὅσοις ὁ μονήρης βίος ἠγάπηται καὶ οἷς φίλη ἢ ἡσυχία καθίσταται»¹⁶.

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως συνέχισε διὰ τῶν αἰώνων νὰ ἐπιδεικνύη ἀμέριστον ἐνδιαφέρον, διὰ πάντας τοὺς μοναχοὺς καὶ τὰς μονὰς, ἰδιαίτερον δὲ μέριμναν ἐπεδαφίλεισεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Πάτμου. Ἀνεγένεον ἐπανειλημμένως τὰ Πατριαρχικὰ Σιγίλλια, τὰ κατοχυροῦντα τὴν σταυροπηγικὴν αὐτῆς ἀξίαν, ἀποδιδούσα δὲ ἐξαιρετικὴν τιμὴν εἰς τὴν ἀποστολικὴν νήσον ὑπήγαγεν αὐτὴν παλαιόθεν ὑπὸ τὴν ἐπισκοπικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅστις ἀναθέτει τὴν ἐποπτεῖαν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας εἰς τὸν ἐκάστοτε ἠγούμενον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐξαρχος τοῦ Πατριάρχου ὁ ἠγούμενος τῆς Μονῆς ὢν, ποιμαίνει ὄχι μόνον τοὺς μοναχοὺς ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς Χριστιανοὺς τῶν νήσων Πάτμου, Λειψῶν, Ἀγαθονησίου καὶ Ἀρκίου, ἀρχιερατικὸν κῶρος καὶ εὐθύναν περιβεβλημένος.

Ἡ μέριμνα αὐτῆ τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας ἐφάνη κατ' ἐξοχὴν εἰς δυσκόλους καιροὺς καὶ περιστάσεις. Δὲν ἦτο δυνατόν ἢ ἐπὶ τῷ Σπηλαίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως ἐγκλωχωμένη Μονὴ νὰ ἀποφύγῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰς ἐπιθέσεις ἐχθρῶν καὶ ἐπιβούλων τῆς πίστεως καὶ νὰ καταντήσῃ ἐξ αὐτῶν εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ πενίαν. Κατὰ τὰς δυσχερεῖς αὐτὰς περιστάσεις τῆς ὑλικῆς κακοπαθείας, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐσωτερικῆς ἀκαταστασίας καὶ ἀταξίας ἐν τῷ βίῳ τῶν μοναχῶν, φύλαξ καὶ προστάτης καὶ κηδεμὼν ἀπεδείχθη ὁ πανίερος Οἰκουμενικὸς Θρόνος, παλιγγῶϊαν, εὐστάθειαν καὶ εὐταξίαν προνοῶν καὶ προμηθεύμενος. Ἡ περίφημος Πατμιάς

15. Αὐτῶθι, VI, 64

16. Αὐτῶθι, VI, 24

Σχολή, ἢ κατὰ τὸν ἡ' καὶ ἰθ' αἰῶνα ἀκμάσασα καὶ κέντρον παιδείας καὶ φωτισμοῦ καταστάσα, ὀφείλει τὴν ἰδουσίαν αὐτῆς καὶ λειτουργίαν εἰς τὸ ἀνύστακτον περὶ παιδείας ἐνδιαφέρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατρι-
αρχείου.

Τὴν παράδοσιν αὐτὴν τῆς μερίμνης συνεχίζει καὶ σήμερον ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἐν ἐκτιμῆσει καὶ τοῦ ἐπιτελουμένου ὑπὸ τῆς μοναστικῆς ἀδελφότητος πολυπλευροῦ ἔργου ἐν τε τῇ ἐξωτερικῇ ἐμφανίσει τῆς Μονῆς, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐσωτερικῇ προκοπῇ καὶ πνευματικῇ προόδῳ. Τὴν περὶ τῶν βιβλίων ἀγάπην τοῦ ἰδου-
τοῦ καὶ πατρὸς τῆς Μονῆς ὁσίου Χριστοδοῦλου ἐν-
στερησθέντες οἱ τὰ κατ' αὐτὴν οἰκονομοῦντες, κατέ-
στησαν τὴν Μονὴν παγκοσμίως γνωστὸν Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, ὁργανώσαντες ὑποδειγματικῶς τὸ ἀρχιεπιτολίκιον, τὸ σκευοφυλάκιον καὶ τὴν Βι-
βλιοθήκην καὶ πλείστους ἐπιστήμονας εἰς συγγραφὴν μελετῶν περὶ τῆς Μονῆς παροτρύναντες καὶ βοηθή-
σαντες. Ἔτι δὲ πλέον ἐπλήρωσαν τὴν Δωδεκάνησον πνευματικῶν τέκνων καὶ μετοχίων, διὰ τῆς ἀκτινω-
βολίας καὶ τοῦ ἔργου ἁγίων γερόντων. Πληθύνει ὁ Κόριος καὶ εὐλογίησιν τοὺς κόπους αὐτῶν.

Ἀναφερόμενοι εἰς τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τῆς Ἱεράς Μονῆς δὲν δυνάμεθα νὰ παραλείψωμεν δύο σημερινὰ γεγονότα. Ἐν αὐτῇ ἐν πρώτοις, ἐγένετο τὸ ἔτος 1980 ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τοῦ Θεολογικοῦ Δια-
λόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπιλογή τῆς Πάτμου δὲν ἦτο τυχαία. Ἐσκόπει νὰ δείξῃ εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ δι-
εξαγάγῃ τὸν διάλογον θεολόγους, ὅτι πρέπει νὰ κιν-
ηθοῦν ἐπὶ τῆς θεολογικῆς γραμμῆς τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ὅστις κέντρον τῆς θεολογίας αὐτοῦ ἔχει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα τῶν πιστῶν, ὡς ἀξιοπίστα στοιχεῖα διὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τοῦ κόσμου. Ἡ διαίρεσις καθιστᾷ τοὺς Χριστιανούς ἀναξιόπιστους, κατὰ τὴν παραδιδ-
ομένην ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ἀρχιερατικὴν προσευχὴν τοῦ Χριστοῦ: «ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σὺ πάτερ ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν, ἐν ὧσι, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας»¹⁷. Τὸ ἐπόμενον ἐπίσης ἔτος 1981, πρωτοβουλία καὶ ἐνεργείαις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἀνεκηρύχθη ἡ Πάτμος εἰς ἱερὴν νῆσον ὑπὸ τῆς εὐσεβοῦς Ἑλληνικῆς Πολιτείας, γεγονός, ὅπερ ἀποτελεῖ οὐσιαστικῶς ἀνανέωσιν τῶν χρυσοβούλων τῶν Βυζαντινῶν Ἀυτοκρατόρων, ἀφιερ-
ωσάντων τὴν νῆσον ὡς ἱερὸν ἀνάθημα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἡγαπημένον μαθητὴν καὶ Θεολόγον.

* * *

Ἡ Μετριοτήτης ἡμῶν, πεπιστευμένη τοὺς οἴακας τοῦ Ἁγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰ-
κουμενικοῦ Θρόνου, ἐν εὐχαριστίαις δοξάζομεν μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἱερωτάτων ἀδελφῶν καὶ

συλλειτουργῶν, τῶν καὶ ὑπερτίμων, τὸ ὄνομα τοῦ Παναγίου Θεοῦ, τοῦ καταξιώσαντος τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν νὰ ἐορτάσῃ τὴν ἐννεακοσιοστὴν ἐπέτειον τῆς περιπέστον ταύτης Μονῆς τοῦ ἡγαπη-
μένου καὶ φίλου τῷ Χριστῷ πανευφήμου ἀποστόλου, παρθένου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἢ ἰδουσεν ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν καὶ ἡσυχαστῆς Χρι-
στόδουλος ὁ Λατρηνός.

Ἀποτελεῖ μεγίστην εὐλογίαν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ σύμπαντα τὸν κόσμον ἡ ὁσονούτω συμπλήρωσις, τὸ ἔτος 1995, 1900 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐν Πάτμῳ παρα-
μονῆς καὶ τῆς ἐν αὐτῇ συγγραφῆς τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου. Ἡ ἀναμφισβήτητος μαρτυρία τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, γνωρίζοντος καλῶς τὰ περὶ Ἰωάννου ἐκ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ἁγίου Πολυκάρπου Σμύρνης, μαθητεύσαντος παρὰ τῷ ἡγαπημένῳ μαθητῇ, καθιστᾷ βέβαιον τὸν χρονικὸν αὐτὸν προσδιορισμὸν, γενόμενον δεκτὸν καὶ ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν ἐπιστημόνων. Κατὰ τὸν ἅγιον, λοιπόν, Εἰρηναῖον, ὡς διασώζει ὁ ἱστορικὸς Εὐσέβιος, ἡ Ἀποκάλυψις «οὐδὲ πρὸ πολ-
λοῦ χρόνου ἐωράθη, ἀλλὰ σχεδὸν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς πρὸς τῷ τέλει τῆς Δομυτιανοῦ ἀρχῆς»¹⁸.

Τὴν 1900ὴν ταύτην ἐπέτειον πρόκειται νὰ ἐορ-
τάσῃ ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως μετὰ ἐπίκεν-
τρον τὴν ἱερὰν νῆσον τῆς Πάτμου, διὰ τῆς ὁργανώ-
σεως ἐκκλησιαστικῶν ἐορτῶν καὶ παραλλήλων ἐπι-
στημονικῶν συμποσίων πρὸς μελέτην τοῦ περιεχο-
μένου τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἐν αὐτῇ θεϊκῶς κατα-
γεγραμμένης πορείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου. Καλοῦμεν, ὅθεν, ἀπὸ τοῦδε τὰς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἐπιστήμονας συναφῶν κλάδων, θεολόγους, φιλοσό-
φους, ἱστορικούς, κοινωνιολόγους, οἰκολόγους, μελ-
λοντολόγους, καὶ εἴ τινας ἄλλους, νὰ κατευθύνουν τὰ ἐνδιαφέροντα αὐτῶν πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην τῶν σοβαρῶν προβλημάτων τοῦ πρὸς τὴν τρίτην ἀπὸ Χριστοῦ χιλιετίαν πορευομένου κόσμου, τὰ ὅποια γενῶνται ἐκ τῆς, λόγω τῆς μακρόνσεως ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, προκλυπτοῦσης εἰς τὸν ἔσω καὶ ἔξω κόσμον ἀσταθείας καὶ ἀνισορροπίας, ἐξικνουμένας μέχρις ἀφανισμοῦ καὶ καταστροφῆς τοῦ ἔργου τῆς δημιουργίας.

Ἐκ τῆς βραχυδουρίας δὲ ταύτης καὶ αἰωνοβίου πνευματικῆς ἐπάλλξεως τῆς ἱεράς νῆσου Πάτμου ἀπεν-
θύομεν πρὸς πάντα τὰ ἐν Κυρίῳ ἡγαπητὰ ἡμῶν τέκνα τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Φιλαδελφείας διαβεβαίωσιν τοῦ νικῶντος Χριστοῦ: «Ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πει-
ρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέ-
φανόν σου»¹⁹.

Ἡ Χάρις τοῦ ἐν Τριᾷδι προσκυνουμένου Θεοῦ, σὺν τῇ εὐλογίᾳ τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰω-
άννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Χρι-

17. Ἀν-60ι, VI, 26

18. Ἰω. 17, 22

19. Ἐκκλ. Ἰστ. 3, 18, 3.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος λαμβάνει πρὸς παράδοσιν ἀπὸ τὸν Παν. Π. Ἐξάρχου καὶ Καθηγούμενου Ἱ. Μ. Θεολόγου Πάτμου Ἀρχιμ. κ. Ἰσίδωρο τὸν Τίμιο Σταυρὸ τῆς Πάτμου.

στοδοῦλου, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ ἐπιπόθητα.

Ἐν Φαναρίῳ, ἐκ τῶν Πατριαρχείων, τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1988. Ἑορτῇ τῆς μεταστάσεως τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου καὶ Ἐδαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Δημήτριος, διάπυρος πρὸς Θεὸν Ἐσχέτης πάντων ὑμῶν.

† Ὁ Χαλκηδόνος Μελίτων, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Χαλδίας Κύριλλος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Ροδοπόλεως Ἱερώνυμος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Ἰμβρον καὶ Τενέδου Φώτιος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Σταυρουπόλεως Μάξιμος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Μύρων Χρυσόστομος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Πριγκηποννήσων Συμεὼν, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Κολωνίας Γαβριήλ, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Πέργης Ἐδάγγελος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Λύστρων Καλλίνικος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Λέγκων Κωνσταντῖνος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Ἐλενουπόλεως Ἀθανάσιος, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Μελιτηνῆς Ἰωακείμ, ἐν Χριστῷ εσχέτης

† Ὁ Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος, ἐν Χριστῷ εσχέτης».

Κατὰ τῇ Θεῖα Λειτουργίᾳ ἔψαλαν οἱ ἴδιοι χοροί, ὅπως καὶ στὸν Ἑσπερινό, καὶ ὁ Παναγιώτατος εὐλόγησε κατὰ τὸ μοναστηριακὸ τυπικὸ τὸ κόλλυβο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Μετὰ τὴν ἀπόλυση ὁ Καθηγούμενος Ἰσίδωρος παρέθεσε Δεξίωση στὸ Ἡγουμενεῖο, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Α.Θ.Π. ἀπένευμε στοὺς ἐπισήμους τὸ Χρυσὸ Σταυρὸ τῆς Πάτμου, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶπε:

«Αἱ εορταὶ ἐπὶ τῇ ἐννεακοσιοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τῆς ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ Νήσῳ κειμένης, σκοποῦσι, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰς τὴν ἐκφρασὴν τῆς τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὸν ἱδρυτὴν αὐτῆς ὅσιον Χριστόδουλον τὸν Λατοηρόν καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀνὰ τοὺς

Ἐκπρόσωπος τοῦ Πάπα Καρδινάλιος κ. Χάμερ προσφέρει στὴν Ἱ. Μονὴ Πάτμου τὸ ἀναμνηστικὸ δῶρο τοῦ Προκαθημένου τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Διακρίνονται ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ εορτασμοῦ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Χρυσόστομος καὶ ὁ Π. Ἐξάρχος καὶ Καθηγούμενος τῆς Ἱ.Μ. Θεολόγου Πάτμου Ἀρχιμ. Ἰσίδωρος.

αἰῶνας ἀδελφὸς τοῦ περιπύστου τούτου μοναστικοῦ κέντρου.

Ἡ παρουσία πάντων ὑμῶν, ὑψηλοὶ ἡμῶν προσκεκλημένοι, προσδίδει ιδιαίτερον ἀγλήν καὶ τιμῆ τὴν εορτάζουσαν Μοῆν, ὑπογραμμίζουσα δεόντως τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τῆς ἐπετείου.

Ἡμεῖς, κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τιμῶντες τοὺς τιμῶντας τὰ ἱερά τῆς πίστεως θησαυρίσματα, καὶ εἰς ἀναγνώρισιν τῆς προσωπικῆς ὑμῶν συμβολῆς εἰς τὴν προβολὴν καὶ καταξίωσιν τῶν ἱστορικῶν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπιτευγμάτων, καὶ ἰδίᾳ εἰς ἐπιτυχίαν τῶν εορταστικῶν τούτων ἐκδηλώσεων, ἀπονέμομεν τῇ Ἐξοχότητι ὑμῶν, μεθ' ὑμᾶς δὲ καὶ εἰς ἄλλας ἐκλεκτὰς προσωπικότητας, τὸ διάσημον τῶν εορτῶν, τὸν Χρυσοῦν Σταντὸν τοῦ Ἰωβηλαίου τοῦ σεβασμίον τούτου ἱεροῦ Σκηνώματος, εὐχόμενοι τοῖς τε τιμωμένοις καὶ τοῖς παρισταμένοις τὰ κράτιστα καὶ τὴν παρὰ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων αὐτοῦ εὐλογίαν».

Ἐπίσης κατὰ τὸ ἐπίσημο γεῦμα τὸ μεσημέρι ἀπονεμήθησαν χρυσᾶ, ἀργυρᾶ καὶ χάλκινα μετάλλια ποῦ

ἔκοψε ἡ Ἱ. Μοῆν γιὰ τὴν 900ετηρίδα καὶ φέρουν ἀπὸ τῆ μιὰ ὄψη τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Θεολόγο καὶ τὸν Ὅσιο Χριστόδουλο ποῦ κρατοῦν τὸ Μοναστήρι (σχ. ἀρχιμ. Ρωμανοῦ Φωκάκη) καὶ στὴν ἄλλη σέδιον τῆς Μοῆς ἀπὸ παλιὰ γκραβούρα (καὶ τὸ μετάλλιο αὐτὸ εἶναι τοῦ Ἐργαστηρίου Νικ. Κωνσταντοπούλου). Στους ἐπίσημους προσφέρθησαν ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ἱ. Μοῆν κ.ἄ. ἀναμνηστικὰ καὶ δῶρα. Ὁ Καρδινάλιος Χάμερ ἐξ ἄλλου πρόσφερε ἐκ μέρους τοῦ Πάπα Ἰωάννου-Παύλου Β' στὴ Μοῆν ἀντίγραφο σὲ περγαμινὴ τοῦ κυλίνδρου τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ με καταπληκτικὲς μικρογραφίες (ἔργο Ἐργαστηρίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ποῦ βρίσκεται σήμερα στὴ Βατικανὴ Βιβλιοθήκη).

Τὴν 1η μεσημβρινὴ παρατέθηκε στὴν Παλιὰ Τραπεζαρία με βυζαντινὲς τοιχογραφίες τὸ ἐπίσημο γεῦμα σὸ ὅποιο παρακάθησε ἡ Α.Θ.Π., οἱ ἄλλοι Προκαθημένοι, ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Χαραλαμπίδουλος καὶ οἱ Ὑπουργοί, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ περιορισμένος ἀριθμὸς ἄλλων ἐπισήμων (οἱ λοιποὶ προσκεκλημένοι παρακάθησαν σὲ δευτέρη τράπεζα στὸν ξενώνα τῆς Ἱ. Μοῆς). Κατὰ τὸ

ἐπίσημο γεῦμα ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰωάννης Χαραλαμπίδης ἔκανε τὴν παρακάτω πρόποση:

«Παναγιώτατε,

Μὲ ιδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση Σᾶς ὑποδεχθήκαμε χθὲς μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς λαμπρῆς αὐτῆς ἐπετείου.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι Ἑλληνισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία συνδέονται στενὰ μὲ δεσμοὺς ποὺ σφυρηλατήθηκαν ἀπὸ τὰ πρῶτα ἡδὴ χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Στὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἐπιφυλάχθηκε ἀπὸ τὴν ἱστορία σπουδαῖος ρόλος. Ἡ διατύπωση καὶ ἀποσαφήνιση τῶν δογμάτων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κυρίως ἔργο δικό του. Ἡ μεγάλη πνευματικὴ του παράδοση καὶ ἡ συνέπεια στὴν ἀποστολὴν του ἐπιβεβαίωσαν τὴν οἰκουμενικότητά του. Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀνιδιοτελῶς κάλυψε τὶς πνευματικὲς ἀνάγκες καὶ ἄλλων ἐθνότητων. Εἶναι γνωστὸ τὸ ἔργο τῶν λειτουργῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, οἱ ὁποῖοι δημιουργήσαν τὸ σλαβικὸ ἀλφάβητο, μὲ βάση τὸ ἐλληνικὸ, προσφέροντας στοὺς λαοὺς αὐτοὺς τὴ δυνατότητα τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τους καὶ τὶς προϋποθέσεις τῆς πνευματικῆς καὶ πολιτιστικῆς τους ἀνάπτυξης καὶ προόδου.

Τὴν οἰκουμενικὴ ἀποστολὴν του τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἐπιτελεῖ συνεχῶς αἰῶνες τώρα, σήμερον δὲ ὑπὸ τὴν δικὴ Σας φωτισμένη πνευματικὴ ἡγεσία.

Εἶναι ὁμοῦ καὶ τὸ ἐορταστικὸ πνεῦμα ποὺ ὀδηγεῖ τὴ σκέψη μας σὲ σεβάσματα κέντρα πνευματικῆς ἀκμῆς καὶ ἀρετῆς. Τέτοιο κέντρο εἶναι καὶ ἡ Ἱερὴ Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου στὴν Πάτμο, ποὺ ἰδρύθηκε πρὶν ἑννιακὸσια χρόνια.

Παναγιώτατε,

«Ἀρετῆς ἐργαστήριον» θέλησε τὴν νεοϊδρυθεῖσα τότε Μονὴ ὁ Αὐτοκράτορας Ἀλέξιος Α΄ Κομνηνὸς στὸ Χρυσόβουλό του, ποὺ ἐξέδωσε καὶ ἐνεχείρισε στὸν Μοναχὸ Χριστόδουλο. Παρὰ τὶς ἀντίξοες συνθήκες ποὺ ἐπικράτησαν κατὰ καιροὺς στὴν ἱστορία τοῦ νησιοῦ, τὸ ἔργο τῆς Μονῆς συνεχίστηκε καὶ ἔγινε μεγάλο κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς προσφέροντας στὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησία μορφές ἀξίες τῆς φήμης της.

Ἡ ὀνομαστὴ βιβλιοθήκη της περιέχει πολὺτιμη συλλογὴ χειρογράφων καὶ βιβλίων, ὁ δὲ πλοῦτος τῶν κειμηλίων ποὺ ἀφιερώθηκαν ἀπὸ κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς εἶναι πανόραμα τῆς βυζαντινῆς καὶ μεταβυζαντινῆς τέχνης.

Ἡ ἴδρυσή της ἐν 1713 τῆς Πατριάδας Σχολῆς προσθέτει φήμη καὶ προσδίδει αἴγλη πρωτοφανή στὸ μικρὸ νησί τῆς Πάτμου. Μεγάλοι δάσκαλοι ἐδίδαξαν καὶ ἐλάμπρυναν τὸ ὄνομά της.

Φάρος Ὁρθοδοξίας καὶ Πολιτισμοῦ ἡ Μονὴ τῆς

Πάτμου ὑψώνεται δίπλα στὸ Ἅγιο Ὄρος καὶ στὸ Σινᾶ ἰσοδύναμα, γιὰ νὰ καταλάβει στὴ συνείδηση τοῦ λαοῦ μας περιοπτη θέση. Συνταντίστηκε, τέλος, τὸ νησί μὲ τὸν Ἐδαγγελιστὴ Ἰωάννη καὶ τὴ Μονή, μένοντας στὴν Ἱστορία σὰν τὸ νησί τῆς Ἀποκάλυψης.

Ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἀναγνωρίζοντας τὴ μακροχρόνια προσφορὰ τῆς Μονῆς, τὴν ἐνισχύει μὲ κάθε τρόπο στὴ συνέχιση τῆς ἀποστολῆς της, ἀνεκλήρουξε δὲ μὲ νόμο τὴν Πάτμο Ἱερὸ Νησί.

Παναγιώτατε,

Ἡ χθεσινὴ καὶ σημερινὴ ἡμέρα ἀποτελοῦν πρᾶγματι σταθμὸ στὴν Ἱστορία τῆς Πάτμου καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ παρουσία Σας καὶ ἡ παρουσία ἐδῶ τῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἐκπροσώπων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν προσδίδει ιδιαίτερη λαμπρότητα καὶ ὑπογραμμίζει τὴ σπουδαιότητα τῆς ἐπετείου.

Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρὰ καὶ συγκίνηση ποὺ εἶχα τὴν εὐκαιρία, μαζὶ μὲ τοὺς συναδέλφους μου στὴν Κυβέρνηση νὰ παρευρεθῶ στις ἐορταστικὲς αὐτὲς ἐκδηλώσεις.

Θέλω ἐπίσης νὰ ἐυχαριστήσω καὶ νὰ συγχαρῶ τὸν Δήμαρχο τῆς Πάτμου καθὼς καὶ τὴν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς γιὰ τὴ συμβολὴ τους στὴν ἐπιτυχία τῶν ἐκδηλώσεων καὶ τὴν ἐγκάρδια φιλοξενία.

Παναγιώτατε,

Προσῖνω ὑπὲρ τῆς προσωπικῆς Σας ὑγείας καὶ μακροημέρευσης, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους».

Κατόπιν, ἐκ μέρους τῶν Ὁρθόδοξων, ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος ἔκανε τὴν παρακάτω πρὸς ποση:

«Παναγιώτατε, Ἠγαπημένε Ἀδελφὲ καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα,

Σᾶς προσφωνῶ μὲ πολλὴ ἀγάπη καὶ ταπείνωση ἐξ ὀνόματος ὅλης τῆς Ὁρθοδοξίας, τῶν Ἀδελφῶν μας Πατριαρχῶν, καὶ τῶν ἐκπροσώπων ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν μας, τῶν Αὐτοκεφάλων καὶ Αὐτονόμων.

Ἐκ βαθέων Σᾶς ἐκφράζω τὰς ἐυχαριστίας μας διὰ τὴν πρόσκλησιν καὶ φιλοξενίαν καὶ τὰ συγχαρητήριά μας διὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν μας μὲ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα εἰς τὸν Ἅγιον Αὐτὸν Τόπον, κοντὰ στὸ Ἅγιο Σπήλαιον τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἐδαγγελιστοῦ Ἰωάννου, καὶ εἰς τὸ Ἅγιο Μοναστήριον, ποὺ ἔναι ἀφιέρωμα τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου, στὸ Ἱερὸ Νησί τῆς Πάτμου.

Γράφει ὁ ἡγαπημένος μαθητῆς: «εγενόμεν ἔν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ» καὶ σημειώνει, ὅτι κηρύσσει «ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν, ὁ ἐθεασάμεθα, ὁ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν».

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος εὐλογεῖ τὸ ἐπίσημο γεῦμα στὴν παλαιὰ Τράπεζα τῆς Ἱ.Μ. Θεολόγου Πάτμου. Διακρίνονται ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος, ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος, ὁ Ἀρμένιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰω. Χαλαζμπούπουλος, ὁ Ὑπουργὸς Ἀναπληρωτῆς Ἐξωτερικῶν κ. Ἰω. Κεψῆς καὶ ὁ Ὑπουργὸς Ἀναπληρωτῆς Ἐθν. Οἰκονομίας κ. Ν. Σκουλάς.

Καὶ τώρα, καὶ πάντα, καὶ ἐμεῖς, μαζί Σας προσκνητῆς καὶ μνημονευτῆς, εἴμαστε στὸ ἅγιο Νησί σήμερα καὶ βλέπουμε, καὶ ἀκούουμε, καὶ ψηλαφοῦμε μὲ τὰ ἴδια μας τὰ χέρια, τὸν Χριστό μας, τὴ ζωὴ καὶ διδασχὴ Του, τὸν λαόν Του. Μὲ τὸν Ἰωάννη ἢ φωνὴ Του λαλεῖ, ἢ ζωὴ Του δένεταί μὲ τὴν δική μας, καὶ εἶναι σκηνωμένη μέσα στὶς ψυχές μας.

Ἐδῶ μνημονεύουμε τὴν Παράδοσή μας, τὶς ρίζες μας, τὴν καταβολή μας, τὸ Α καὶ τὸ Ω, τὸν πρωτὸ καὶ τὸν ἔσχατο, τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

Μνημονεύουμε τὴν Ἀποκάλυψή Του, τὸν λαόν Του, τὸ λαόν μας, τὸ Γένος μας, ἐμᾶς τοὺς ἴδιους, προσκνυοῦμε τὴν Ἱστορία μας, τὸν Θεόν μας, καὶ τὸν εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ Γένος μας ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους.

Μνημονεύουμε τὸ ἱερό Νησί, τὸ Σπήλαιο, τὸν οὐρανὸ καὶ τὴν θάλασσά τους, τὸ χῶμα, καὶ τὸ αἷμα, τὸν ἀγῶνα καὶ τὰ δάκρυά τους τὰ χθεσινά, τὰ τωρινά, καὶ τ' αὐριανά.

Μνημονεύουμε τὶς Ἐκκλησίες μας, τὸ Μέγα Μοναστήρι, τὸ Φανάρι, τὸν Θρόνον Σας, τὸ Οἰκουμενι-

κό μας Πατριαρχεῖο, Σᾶς τὸν Ἴδιο, μὲ ὅ,τι παραδοσιακό, ἱερό, ὄσιο καὶ ἅγιο ζῆτε, καὶ μᾶς προσφέρετε, ἀπλᾶ, ταπεινά, σιωπηλά, καὶ τὰ νιώθουμε ὅλα τὴν στιγμὴ αὐτή, Παναγιώτατε.

Θά 'ταν καλύτερα ἢ σιωπὴ μας ἢ ἅγια νὰ μιλήσει, νὰ ζήσει (αὐτὰ σὰ ἐκ τῶν Σῶν), τοῦ Χριστοῦ μας, τοῦ Γένους μας, Παναγιώτατε.

Νὰ ποῦμε καὶ νὰ ζήσουμε γιὰ τὴν Μεγάλῃ μας Ἐκκλησία, γιὰ Σᾶς, τὸν Πατριάρχη, τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τοῦ Γένους μας, καὶ νὰ μνημονεύουμε σνέχεια, ἀδιάκοπα ὅλοι μας τὴν ζωὴ μας μὲ μιὰ ἀνάσα, μιὰ ματιὰ πάντα ἀνοιχτή, καὶ ἀγρυπνη, καὶ ἀκοίμητη, τὴν ματιὰ τῆς ψυχῆς.

Ἐδῶ μνημονεύουμε τὶς Θεομοτύλες μας, ἀν τὴν ὥρα αὐτὴ μοῦ ἐπιτρέπετε τὴν ἐκφραση Αὐτῆν. Φυλάξτε Θεομοτύλες τῆς ψυχῆς μας, τοῦ πνεύματός μας, τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μιλάμε μὲ τὸν Θεόν μας, γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας, καὶ τὸ Γένος μας.

Παναγιώτατε, αὐτὰ μᾶς δίνετε, μᾶς χαρίζετε, καὶ

Σᾶς εὐχαριστοῦμε και νιώθομε ιερή καύχηση για Σᾶς, για τὸ Οἰκουμενικό μας Πατριαρχεῖο, και τὸν ἐνδοξο Βυζαντινισμό μας.

Και τώρα, να μοῦ ἐπιτρέψετε ν' ἀπευθυνθῶ στὸν Ἐπίσκοπο, στὸν Ἐπιστάτη, στὸν Ποιμένα τοῦ Ἱεροῦ Νησιοῦ τῆς Πάτμου, σὲ Σᾶς και πάλιν, να Σᾶς εὐχρηθῶ, και στὸ Μοναστήρι, και στὸν λαό Σας, τοῦ νησιοῦ, τὰ καλὰ τοῦ Θεοῦ μας, δύναμη Χριστοῦ, ὕγεια, μακροημέρευση.

Εἶναι μαζί Σας ὅλη μας ἡ Ἐκκλησία, και τὸ Γένος μας, πὸν κρατήσατε με τὸν ἀγῶνά Σας τὸν καλό, ἐνδοξο, ἅγιο και ιερό. Εὐλογηστέ μας, και με μᾶς, για Σᾶς, μᾶς εὐλογεῖ («ὁ ὢν, ὁ ἦν και ὁ ἐρχόμενος») πὸν ἔρχεται πάντα ταχύ, και μένει κοντά μας.

Σᾶς εὐχαριστοῦμε και ἐγνωμονοῦμε.

Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

Ἀκολούθησε στὰ γαλλικά ἡ πρόποση πὸν ἔκανε ἐκ μέρους τῶν ἐτεροδόξων ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας Καρδινάλιος J. J. Hamer. Τῆ μεταφράζομε στη νεοελληνική:

«Παναγιώτατε,

Ἀνταποκρινόμενος στὴν πρόσκλησή σας, ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος ὁ Β' θέλησε να συμμετάσχει στοὺς ἐορτασμοὺς τῆς 9ης ἐκατονταετηρίδας τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Ἐθαγγελιστοῦ στέλνοντας τὴν ἀντιπροσωπεία μας για να τὸν ἐκπροσωπήσει. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ρώμης μοῦ ἀνέθεσε να σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι συμμετέχει με ὅλη του τὴν καρδιά σ' αὐτὴ τὴν ἐκδήλωση τῆς χάρις και στὴ χαρά σας.

Σ' αὐτὸ τὸν εὐλογημένο τόπο, ὅπου ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης μᾶς ἄφησε, μέσα στὴν Ἀποκάλυψη, τὴ βαθεῖα σκέψη του πάνω στὸ μήνυμα και τὸ μυστήριο τοῦ Χριστοῦ, πάνω στὸ Πνεῦμα και πάνω στὴ Νύμφη, ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία και ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ἐνωμένες ἢ μιὰ στὴν ἄλλη μ' αὐτὴ τὴν κοινὴ κληρονομία τους. Μαζὶ ἀκοῦν αὐτὸ πὸν «τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς Ἐκκλησίαις» (Ἀποκ. 2,29). Ἡ αἴσθησή τους τῆς παραδόσεως τοὺς ἐπιτρέπει να ἀντιλαμβάνονται με ἓνα νέο τρόπο τὴν καινοτομία πὸν μᾶς δόθηκε στὸν Χριστὸ και τὴ φανέρωσή της στὸν κόσμο «Εἶ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα» (Β' Κορ. 5,17). Για τὶς Ἐκκλησίες μας ἡγεῖ ἢ φωνὴ πὸν ἀκούσθηκε πάλι ἐδῶ ἀπὸ τὸν ἡρατημένο Ἀπόστολο: «Ἴδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα» (Ἀποκ. 21,5). Παρακινημένες ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐλπίδα, ὀδηγημένες ἀπὸ τοὺς Ποιμένας πὸν ὁ Κύριος ἔβαλε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τους, οἱ Ἐκκλησίες μας ἀρχισαν ἐδῶ πρὶν 8 χρόνια ἓνα θεολογικὸ διάλογο πὸν προωθήθηκε και πὸν σήμερα συνοδεύεται πάντοτε ἀπὸ ἓνα διάλογο ἀγάπης. Ὁ Χριστὸς περιμένει τὶς φτωχὲς προστάθειές μας για τὴν ἀνακαίνιση τῆς Ἐκκλησίας του. Ἐτσι μπορούμε να ἀναμένομε τοὺς πρῶτους καρπούς. Πιστεύομε ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐξα-

κολουθώντας να καθαρίζει τὰ πνεύματα και τὶς καρδιές, μᾶς κατευθύνει σὲ μιὰ ἐνότητα ὀλοένα μεγαλότερη μέσα στὴν πίστη, για να εἶμαστε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους και γι' αὐτοὺς τὰ πιὸ τέλεια ὄργανα για τὴν εἰρήνη και τὴ συμφιλίωση πὸν ὁ Χριστὸς μᾶς δίδαξε.

Για να μαρτυρήσει τὴν ἀνακαίνιση ὅλης τῆς δημιουργίας στὸν Χριστὸ, ἡ Ἐκκλησία ἰδιαίτερα ὠθεῖται ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μέλη της πὸν ἐδῶ και ὀπονηδήποτε στὸν κόσμο κλήθηκαν ἀπὸ τὴ χάρις στὴ μοναστικὴ ζωὴ. Δοσμένοι ἀπόλυτα στὸν Θεό, ἔχοντας ἐπιλέξει ριζικούς τρόπους για να μαρτυρήσουν ὅτι ἔχουν «συνεγεροθῆ τῷ Χριστῷ» και ὅτι («ἡ ζωὴ [αὐτῶν] κέκρουται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ») (Κολ. 3,1-3), οἱ μοναχοὶ και οἱ μοναχές εἶναι οἱ πρόδρομοι στὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ τὴν παλιὰ ἐποχὴ τῶν πρῶτων ἐρημιτῶν και κοινοβιατῶν, ἡ μοναστικὴ πνευματικότητα ἀνθισε και διαδόθηκε ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ στὴ Ἀσση και σ' ὄλο τὸν κόσμο. Ἡ μοναστικὴ κλήση εἶναι ἐνιαία στις διάφορες μορφές της. Οἱ ἀδυναμίες τῶν ἀνθρώπων και οἱ διαφορὲς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, δὲν μπόρεσαν να καταφέρουν πλῆγμα στὴν ἀκεραιότητά της, ἢ ὀποία δὲ σταμάτησε να ἐκδηλώνεται μέσα σ' αὐτὲς τὶς διαφορετικὲς ἐκφράσεις. Ἡ 9η ἐκατονταετηρίδα τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Ἐθαγγελιστοῦ μᾶς δίνει τὴν ἐγκαίρια να τὸ συνειδητοποιήσομε και να δοξάσομε στὸν Κύριο.

Γιατὶ ὑπερθυμίζει σὲ ὄλους τοὺς βαπτισμένους τὴν κοινὴ κλήση τῆς «ἐν Χριστῷ καινῆς κτήσεως» (Β' Κορ. 5,17) και γιατὶ ἀγρυπνᾷ χωρὶς διακοπὴ στὴ δοξολογία και τὴν προσβεία, ὁ μοναχὸς ὄντας κατὰ τὸν Ἐθάγριο τὸν Ποιτικὸ («ἐκεῖνος πὸν εἶναι χωρισμένος ἀπὸ ὄλους και ἐνωμένος με ὄλους»), βρίσκεται ἐνδόμωχα δεμένος στὴν προσπάθεια για τὸ μεγάλωμα τῆς Ἐκκλησίας μέσα στὴν ἐνότητα τῆς πίστεως και τῆς χάρις.

Ἡ ἀφοσίωση τῶν μοναχῶν σ' αὐτὸ τὸ μοναστήρι και παντοῦ στὸν κόσμο, εἶναι ἓνα σημάδι ἀνάμεσα στὸ σήμερα και τὸ αὔριο τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ τὸ καθήκον τους για τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας βρίσκεται ἀπὸ τὴ φύση τους μέσα στὴν κλήση τους, δηλ. τὴν ἐν Χριστῷ ἀνακαίνιση, μᾶς καλοῦν σὲ μιὰ πιστὴ και ἐνεργὴ διάθεση για τὴν πραγμάτωση τῆς ἐθῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ: «ἵνα πάντες ἐν ὄσω... ἵνα ὁ κόσμος πιστεῖσῃ» (Ἰω. 17,21).

Ἐξ ὀνόματος ὄλων τῶν προσκεκλημένων τῶν διαφορῶν Ἐκκλησιῶν και Ἐκκλησιαστικῶν Κοινοτήτων ἐπιθυμῶ να ἐκφράσω τὴν ἐγνωμοσύνη μας στὴν Παναγιότητά Σας, πὸν μᾶς καλέσατε σ' αὐτὸ τὸν ἐορτασμὸ και προκαλέσατε ἔτσι τὴν προσοχὴ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου στὴν ἰδέα και τὴ σπουδαιότητα τοῦ μοναχισμοῦ για τὴν Ἐκκλησία και τὸν κόσμο.

Σ' ἐκεῖνον πὸν σ' αὐτὴ τὴ λαμπρὴ ἐπέτειο ἔκανε να κατοικήσει στις καρδιές μας ἡ δοξολογία, ἡ χαρά και ἡ ἐλπίδα, «αὐτῆς» πὸν δόξα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων» (Ἐφ. 3,21).

Σε πρόποσή του, ἐξ ἄλλου, ὁ Γεν. Γραμματέας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Δρ. Αἰμίλιο Κάστρο τόνισε (ἀπόδοση Πρωτοπρεσβυτέρου π. Γ. Τσέτση) ὅτι:

«Ἡ ἐννεακοσιαστὴ ἐπέτειος τῆς Ἱεροῦ Μονῆς τῆς Πάτμου καὶ οἱ πανηγυρικὲς ἐκδηλώσεις ποῦ ἔλαβαν χώρα ἀπέδειξαν πόσο ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι πρῶτα μιὰ κατ' ἐξοχὴν Ἐκκλησία τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ πόσο ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι στενὰ συννασμένος μὲ τὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία. Ὁ Σταυρὸς τῆς Πάτμου ποῦ συναποκομίζομε ὅλοι, ὅσοι εἶχαμε τὴν τιμὴ νὰ συμμετάσχομε στὸν ἐορτασμὸ αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἓνα ἀπλὸ τουριστικὸ ἐνθῦμο, ἀλλ' ὡς χειροπιαστὴ ἐκδήλωση τῶν αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος ποῦ βιώσαμε κατὰ τὸ διήμερο αὐτό. Ἡ μοναστικὴ πραγματικότης, διατηρώντας τὴν ζωτικότητά της καὶ μεταδίδοντάς μας τὰ βιώματά της, μπορεῖ νὰ ἔχει μιὰ μείζονα συμβολὴ στὴν καθόλου Οἰκουμενικὴ κίνηση».

(Πρβλ. Δελτίον Οἰκουμενικῆς Ἐπικαιρότητας «Ἐνημέρωσις», Δ'-1988/10, σελ. 2).

Ἀπάντησε ὁ Παναγιώτατος, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Μακαριώτατοι,

Ἐξοχώτατοι,

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ ἐν Ἀποστόλοις ἐξαιρέτως τῷ Χριστῷ ἠγαπημένον εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, συναγαγοῦσα ἡμᾶς ἐνταῦθα, ἵνα συμπανηγυρίσωμε ἀπὸ τῆς ἐννεακοσιαστῆς ἐπετείας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς, καὶ μεταδοῦσα ἡμῖν πρότερον τὰ πνευματικὰ, συναθροίζει ἡμᾶς περὶ τὴν τράπεζαν ταύτην, ἵνα κοινωνήσωμε καὶ ἐν τοῖς ὕλικοις.

Ἀποτελεῖ τοῦτο αἰσθητὴν ἔκφραση καὶ ἀπεικόνισμα τῆς σπουδαιότητος καὶ σημασίας, ἣν ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτοῦ ἀπέδωκαν εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ, χωρὶς βεβαίως νὰ ἀγνοήσουν τὰς ὕλικας τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκας, ἱεραρχήσαντες πάντως ἀμφοτέρω καὶ τὴν ὕλην μετὰ τὸ πνεῦμα τιθέμενοι. Τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου «ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 6,33), τὸ «οὐκ ἐπ' ἄρα μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος» (Ματθ. 4,3), τὸ «μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς» (Ματθ. 6,19), μετὰ πολλῶν ἄλλων, καθορίζουν σαφέστατα τὴν ἀλάθητον μεθοδολογίαν τῆς ἀλλαγῆς καὶ μεταμορφώσεως τοῦ κόσμου εἰς κοινωνίαν ἀγάπης καὶ ἀδελφότητος.

Σήμερον, εἰς τὸ λυκόφως τῆς δευτέρας χιλιετίας, μετὰ δέους ἰστάμεθα πρὸ τῆς ἀντιστροφῆς τῶν ἀξιών καὶ τῆς ἐπὶ τὰ ὕλικά καὶ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ μανιώδους στροφῆς. Ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς, ὁ προσοδοποιήσας τὴν ἔλυσιν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔοριπτε εἰς τὸ βάρος εἰς τὸ πνεῦμα, ζωογονούμενος ὑπὸ ἰσχυρᾶς θρησκευτικῆς προῆς καὶ πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ θεῖα ἱπτάμενος. Ἡ Ἑλλὰς καθωδήγησε

καὶ ἐφώτισε τοὺς λαοὺς, στηριζομένη ὅχι ἐπὶ τοῦ ὕλικου αὐτῆς πλούτου, ἐφ' ὅσον εἶναι γνωστὸν ὅτι (ατῆ Ἑλλάδι ἀείποτε σύντροφος πενή), ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀρετῆς. Τὴν ὁδὸν αὐτὴν τῆς ἡμερωσεως ὠλοκλήρωσεν ὁ Χριστιανισμὸς στρέφας τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν πνευματικὸν πλουτισμὸν.

Αὐτοῦ τοῦ πλουτισμοῦ ἀρευδῆς μάρτυς εἶναι ἡ ἐορτάζουσα καὶ πανηγυρίζουσα Ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἐπὶ ἐννέα αἰῶνας συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἀκολουθοῦσα τὴν συντεταγμένην, ἣν ἐχάραξεν ἐν τῇ Ὑποτιπώσει αὐτοῦ ὁ ὅσιος Χριστόδουλος, συμπνευστῶς ἐν αὐτῇ τὴν προγενεστέρων μοναστικὴν παράδοσιν, δὲν ἔπαυσε νὰ καρποφορῇ καὶ νὰ προσδεύη, πλουτοῦσα καὶ αἴξουσα τοὺς θησαυροὺς τῶν Πατέρων, πολλάκις μάλιστα ἐν δυσχειμέροις καιροῖς καὶ ἀνωμάλαις περιστάσεσιν. Αἱ πνευματικαὶ ἀξίαι ἔχουν αἰώνιαν ἰσχύν, μὴ ἐξαορτομένην ἐκ τῶν καιρῶν καὶ τῶν χρόνων, καὶ μακάριοι ἀληθῶς ὅσοι ἐκζητοῦν αὐτὰς ὡς καλοὶ χρυσορῆγοι, πεποιθότες ἐπὶ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Χριστοῦ, «ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν» (Ματθ. 24,35).

Ἐπιλαμβανόμεθα διὰ τοῦτο τῆς ἐδκαιρίας ταύτης, καθ' ἣν ἡ πανευκλεῆς αὕτη Μονὴ ἔθροεν ἡμᾶς πνευματικῶς καὶ ὕλικῶς καὶ ἐξενάγησεν ἡμᾶς ἐν τῷ πλουσίῳ αὐτῆς ἱστορικῷ παρελθόντι, ἀλλὰ καὶ ὡς κανονικὸς αὐτῆς Ἐπίσκοπος καὶ Κυριάρχης, νὰ συγχαρῶμεν τὸν ἅγιον καθηγούμενον καὶ τὴν περὶ αὐτὸν μοναχικὴν ἀδελφότητα, διὰ τὸν περὶ τὰ πατρώα ζῆλον καὶ τὴν μέριμναν αὐτῶν διὰ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς Μονῆς εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον. Πατρικῶς δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ πάντα τὰ ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ ἡμῶν τέκνα ἀπευθυνόμενοι ἐπαναλαμβάνομεν τὴν ἀκροτελεύτιον παραίνεσιν τῆς Ὑποτιπώσεως τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου: «Ὑμεῖς δέ, ὦ τέκνα καὶ ἀδελφοί, τηρήσατέ μοι τὰς πατρικὰς ἐντολάς, ἐπιμελεῖσθε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τῆς ἐν ἡθελσιν εὐταξίας καὶ κοσμιότητος. Πρὸς ἀλλήλους μὲν κέκτησθε σύμπνοιαν, εὐλάβειαν, φιλαδελφίαν, εἰρηρολογίαν καὶ εἰ τι τούτοις ἐστὶν ἐπόμενον, πρὸς δὲ τοὺς ἐν Χριστῷ πνευματικὸς πατέρας ὑμῶν, ἧτοι τοὺς ἡγουμένους, εἰλικρινῆ καὶ ἀνυπόκριτον ἀγάπην καὶ πίστιν καὶ ὑπακοὴν διασώζετε... καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καταρτίσαι ἡμᾶς εἰς πᾶν ἀγαθόν».

Ἀναπέμποντες δὲ καὶ αἰθὺς αἶνον καὶ εὐχαριστίαν πρὸς τὸν ἐν Τοιάδι Θεόν, τὸν πλουτοῦντα ἡμᾶς ἐν πᾶσι, ἐγείρομεν τὸ κύπελλον:

Ὑπερ προκοπῆς καὶ εὐσταθείας τοῦ ἱστορικοῦ τούτου καὶ αἰώνιου κέντρου τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὑπερ ὑγείας τῶν ἀρχῶν τῆς εὐλογημένης ταύτης Χώρας μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργόν, ὑπερ τῆς ταχείας καὶ πλήρους ἀποκαταστάσεως τῆς πολυτίμου ὑγείας τοῦ ὁποῖου διακαῶς προσευχόμεθα, τῶν ἐκλεκτῶν συνεργατῶν αὐτοῦ, τῶν Μακαριωτάτων καὶ Ἱεροτάτων ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν ἡμῶν, τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς καὶ παντὸς τοῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ἐπεὶ εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν».

Στὴ Μονὴ Μητρὸς Ἁγαπημένου - Ὑπαίθριος ἔσπερινός.

Τὸ ἀπόγευμα στὶς 5, ὁ Παναγιώτατος ἐπισκέφθηκε τὸ Γυναικεῖο Κοινόβιο Εὐαγγελισμοῦ Μητρὸς Ἁγαπημένου, ποῦ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα δορυνομένα ἰδρύματα στὸν Ὁρθόδοξο χῶρο μὲ μεγάλη πνευματικὴ, καλλιτεχνικὴ καὶ κοινωνικὴ προσφορὰ (ἡ δράση του ἐπεκτείνεται ἐκτὸς Πάτμου, στὴ Ρόδο καὶ Κάλυμνο, μὲ τὴν περιθαλψὴ ὀρφανῶν). Ὅπως εἶναι γνωστό, τὴ μὴν αὐτὴ ἱδρυσε ὁ ἀείμνηστος Καθηγούμενος τῆς Μονῆς Θεολόγου Πάτμου Ἀμφιλόχιος Μακρῆς. Σήμερα ἀριθμεῖ 60 μοναχὲς καὶ ἔχει Ἡγουμένη τὴν μοναχὴ Μαριάμ, ποῦ προσφώνησε τὸν Παναγιώτατο, μετὰ τὴ Δοξολογία ποῦ ἔψαλε ἐμμελέστατα στὸ ἱστορημένο ἀπὸ τὴν Ὀλυμπιάδα μοναχὴ Καθολικὸ τῆς Μονῆς χορὸς μοναζουσῶν, ὡς ἐξῆς:

«Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Μετ' ἰδιαιτέρας συγκινήσεως, ἀνεκλαλήτου χαρᾶς καὶ βαθείας αἰσθήσεως τοῦ εὐγνώμονος χοῦρου, δοξολογίαν καὶ εὐχαριστήριον ἕμνον ἀναπέμπομεν ἀπὸ καρδίας πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Ἅγιον Θεὸν ἡμῶν, διότι κατηξίωσεν ἡμᾶς, τὰς Πνευματικὰς Ὑμῶν θυγατέρας, ἀδελφὰς τῆς ἱερᾶς ταύτης Μονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Μητρὸς τοῦ Ἁγαπημένου, τοιαύτης εὐλογίας καὶ τιμῆς νὰ ὑποδεχθῶμεν σήμερον τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ, — σήμερον, μάλιστα, κατὰ τὴν εὐσημιον ἡμέραν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Ἁγαπημένου Μαθητοῦ τοῦ Κυρίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, — ἐπιθυμοῦσαι διακαῶς, ὅπως λάβωμεν τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν Ὑμῶν εὐλογίαν, ἵνα συνεχίσωμεν ἀγωνιζόμενοι τὸν ἀγῶνα τῆς μοναχικῆς ζωῆς καὶ πολιτείας, ἐπόμενοι τοῖς σκάμμασι καὶ ἀσκητικοῖς παλαισμασι τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων καὶ Μητέρων τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ ἰδία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ Θαυματουργοῦ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ μοναχικοῦ βίου, τὸ πρόσωπον τοῦ ὁποίου καὶ ἀποτελεῖ σήμερον τὸ ἐπίκεντρον τῶν εορταστικῶν ἐκδηλώσεων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν ἐν τῇ ἱερᾷ νήσῳ ἡμῶν.

Εὐχεσθε, Παναγιώτατε, οὐχὶ μόνον τὸν ὅσιον Πατέρα ἡμῶν Χριστόδουλον νὰ μιμηθῶμεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀειμνήστους κτίτορας τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβιακοῦ καθιδρύματος, τὸν μακαριστὸν δηλαδὴ Γέροντα ἡμῶν πατέρα Ἀμφιλόχιον, τὴν πεφωτισμένην ταύτην καὶ παγκοίνως ἤδη κατηξιωμένην προσωπικότητα τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, καὶ τὴν μακαριστὴν καὶ ἐπίσης εὐφύμως γνωστὴν Γερόντισσαν ἡμῶν Εὐστοχίαν μοναχὴν.

Ἄδυνατοῦμεν, Παναγιώτατε, νὰ ἀποσιωπήσωμεν πρὸ Ὑμῶν καὶ τῆς τιμίας συνοδείας Ὑμῶν τὴν ὀλόθερον συμπαραστάσιν καὶ φιλόστοργον κατανόησιν

τοῦ σεπτοῦ ἁγίου Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θεολόγου καὶ Ὑμετέρου Ἐξάρχου ἐν Πάτμῳ Πανοσιολογιώτατου Ἀρχιμανδρίτου κ. Ἰσιδώρου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἀδελφότητος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς πάντα τὰ θέματα τοῦ ἀπροσκόπτου βίου καὶ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τοῦ ἡμετέρου ταπεινοῦ κοινοβίου, ἀλλὰ ἀπεναντίας αἰσθανόμεθα ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναφερθῶμεν εἰς αὐτὴν μετὰ βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης κατὰ τὴν παροῦσαν στιγμὴν.

Εὐχεσθε, παρακαλοῦμεν Ὑμᾶς εὐσεβᾶτως καὶ θυγατρικῶς, ὑπερὸ τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν Πατρὸς καὶ συνεχιστοῦ τῆς ἐν τῇ Μονῇ ἡμῶν διακονίας τοῦ ὀιδίμου Γέροντος Ἀμφιλοχίου, Ἡλιῶ ἀρχιμανδρίτου, καὶ ὑπερὸ τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ καὶ τῆς κατὰ Θεὸν συμπάσης τῆς ταπεινῆς ἡμῶν Ἀδελφότητος, τόσον τῆς ἐνταῦθα ἐνασκουμένης, ὅσον καὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Ρόδῳ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ Γένει διακονούσης.

Παναγιώτατε. Ἡ ἱερὰ ἡμῶν Μονή, εὐλαβουμένη μὲν ἐν τῷ τιμῷ προσώπῳ Ὑμῶν τὴν σεπτὴν Κορυφὴν τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, τὸν Ἐπίσκοπον τῆς κατὰ Πάτμον τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ στοργικὸν Πατέρα πάντων καὶ πασῶν ἡμῶν, ἐκδηλοῦσα δὲ τὴν πρὸς Ὑμᾶς βαθυτάτην ἡμῶν τιμὴν, εὐγνωμοσύνην, σεβασμὸν καὶ ἀγάπην, ἐφιλοτέχνησε τὸ ἅγιον ὠμοφρόριον τοῦτο.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο ἄμφιον, γνώρισμα ἄλλωστε τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος εἰς σύμβολον τῆς ὀλοφύγου ἀφοσιώσεως ἡμῶν πρὸς Ὑμᾶς, τὸν ποιμένα τὸν καλὸν ἵνα, ὡς ἐν πρεσβείαις μεσίτης καὶ Ἀρχιθύτης, προσαγάγῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Νυμφίον, τὸν Σωτῆρα καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Εὐλογήσατε, Παναγιώτατε, τὴν Ἀμπελον ταύτην, ἣν ἐφύτευσε ἡ δεξιὰ τοῦ Κυρίου».

Ἡ σεπτὴ Κορυφὴ ἀντιφώνησε μὲ τὰ παρακάτω λόγια:

«Ὅσιώταται ἀδελφαὶ τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς Εὐαγγελισμοῦ Μητρὸς Ἁγαπημένου, ἣ τε Ἡγουμένη καὶ ἡ εὐσεβὴς συνοδεία αὐτῆς,

Μετὰ ἀνεκλαλήτου ἐσωτερικῆς ἐξάρσεως ἐπισκεπτόμεθα τὸ ἱερὸν ἡμῶν ἡσυχαστήριον, χαίροντες καὶ ἀγαλλόμενοι ἐπὶ τοῖς θαυμαστοῖς τοῦ Κυρίου ἔργοις, τοῖς διὰ τῶν καιρῶν καὶ τῶν χρόνων ἀενάως ἐπιτελούμενοις.

Ὁ ἀχώρητος καὶ ἀπειρος Θεός, ἐξ Οὐ οἰκείῳ πταίσματι ἐμακρόνθη τὸ πάλοι ὁ ἄνθρωπος, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐγένετο αὐτὸς ἄνθρωπος, σκηνώσας ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀγνῆς παρθένου καὶ ἀπειρογάμου κόρης τῆς Ναζαρέτ, τῆς τιμιωτέρας τῶν Χερουβείμ καὶ ἐνδοξοτέρας ἀσυνκρίτους τῶν Σεραφεείμ. Ἡ ἀνύμφεντος καὶ πάναγος παρθένος ἐγένετο καθέδρα τοῦ βασιλέως Χριστοῦ, θαυμαστῶς ἐκ τῶν τιμίων αὐτῆς λαγόνων τέξασα καὶ κρατήσασα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς, τὸν διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ κτίσαντα τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ διακρατοῦντα τὰ σύμπαντα. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῆς παρ-

θένου, ἦν ἐφύλαξεν ἀλύμαντον καὶ ἄφθορον, ὡς ἐφύλαξε σῶμα καὶ ἀλύμαντα τὰ κλεῖθρα τοῦ τάφου ἐν τῇ ἀναστάσει, ἦτο ἐπίδειξις καὶ ἐπισήμανσις τῆς νέας κτίσεως, ἡ ὁποία ἐνεκαινιάζετο διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ τόκου, ὡς ψάλλει ὁ ἐμπνευσμένος ποιητὴς τοῦ μεγάλου κοντακίου τοῦ Ἐδαγγελισμοῦ, τοῦ γνωστοῦ ὡς Ἀκάθιστος Ὑμνος: «Νέαν ἔδειξε κτίσιν, ἐμφανίσας ὁ Κτίστης ἡμῖν τοῖς ὕπ' αὐτοῦ γενομένοις, ἐξ ἀσπύρου βλαστήσας γαστροῦ καὶ φυλάζας ταύτην, ὥσπερ ἦν ἄφθορον».

Ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου, ἡ ἐπανορθώσασα τὸν Ἀδὰμ καὶ λυτρώσασα τὴν Ἐῶν ἐκ τῶν δακρῶν κατέστη τὸ πρότυπον πάντων ἐν ἀγνεῖα ζώντων, τὸ ὑψηλότερον καὶ τιμιώτερον δῶρον τῆς κτίσεως πρὸς τὸν Κτίστην. Ὅποια τιμὴ διὰ τὴν γυναικείαν φύσιν νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκρότητα τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ καταστῇ χῶρος τοῦ ἀχωρήτου Θεοῦ, χαρμονὴ καὶ εὐφροσύνη ὄχι μόνον τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγγέλων.

Περὶ τὴν ἀγαπῶσαν τὸν Υἱὸν αὐτῆς Παναγίαν Μητέρα κινεῖται ὅλη ἡ ὁμάς τῶν γυναικῶν ἐν τοῖς Ἐδαγγελίοις. Ἐγκαταλείπουν τὰ πάντα, ὡς καὶ οἱ Ἀπόστολοι, δὲν μεριμνοῦν οὔτε τρυβάζουν περὶ πολλά, ἀλλ' ἐκλέγουν τὴν ἀγαθὴν μερίδα, ἀξιοῦνται αὐταὶ πρῶται, ὡς μυροφόροι τοῦ φαιδροῦ κηρύγματος τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς θεᾶς τοῦ Ἀναστάντος, διότι αἱ ἀγαπῶσαι αὐτὸν καρδίαι διακρατοῦν ἀγρύπνους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ περσοῦν τοὺς πόδας, ὥστε νὰ φθάσων λίαν πρῶτὴ εἰς τὸν τάφον, πρὸ τῶν Ἀποστόλων.

Ἀκολουθοῦν εἰς τὴν συνέχειαν τοὺς Ἀποστόλους, συμμερίζονται τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς ἀγωνίας αὐτῶν, συμπάσχουν μετ' αὐτῶν, εὐαγγελιζόμεναι τὸν λόγον καὶ καθ' ὑπερβολὴν κοπιῶσαι. Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἶναι πλήρεις ἐπαίνων πρὸς σννεργάτιδας αὐτοῦ ἁγίας γυναικας. Διαμαρτύρεται ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, δι' ἐντέχρον ορητορικῆς ἀποστοροφῆς πρὸς τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ἐπειδὴ γράφων πρὸς τοὺς Ρωμαίους, ἀπεκάλεσε τὴν Φοίβην προστάτην πολλῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. «Τί λέγεις, ὦ Παῦλε; Γυνὴ σου προστάτις ἐγένετο καὶ οὐκ αἰσχύνῃ καὶ ξενοφροῦς ταῦτα λέγων: Οὐκ αἰσχύνομαι φησὶν, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζομαι καὶ ὁ Δεσπότης ὁ ἐμὸς οὐκ ἐπαισχύνθη μητέρα γυναικα σχεῖν. Προστάτις δέ μου ἐγένετο, οὐκ ἐπειδὴ γυνὴ ἦν ἀπλῶς, ἀλλ' ἐπειδὴ φιλόσοφος καὶ εὐλαβεῖα κομῶσα».

Ἡ διαφορὰ τῶν φύλων, σωματικῆς μόνον καὶ βιολογικῆς φύσεως, δὲν ἰσχύει, ἔχει καταργηθῆ ἐν Χριστῷ: «Οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θῆλυ. Πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἓστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. 3,28). Ἐν τῇ μακροαῖον ἱστορίᾳ αὐτῆς ἡ Ἐκκλησία στοιχοῦσα τῷ παραδείγματι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἐστράτευσεν ἀδιακρίτως ἄνδρας καὶ γυναῖκας εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς πνευματικῆς τελειώσεως καὶ σωτηρίας. Δὲν ἔκρωε μεταξὺ ἀνδρικών καὶ γυναικείων πνευματικῶν ἀθλημάτων, οὔτε ἐμέτρησε τὰς ἐπιδόσεις, δι' ἄλλων μέτρων καὶ σταθμῶν. Τὸ στάδιον εἶναι κοινὸν καὶ συναθλοῦνται εἰς τὰ πνευματικὰ ἀγωνίσματα

ἄνδρες μετὰ γυναικῶν, διότι ἡ διαφορὰ ἄρσενος καὶ θῆλεος δὲν φθάνει εἰς τὴν ψυχὴν, παραμένει εἰς τὸ σῶμα. Εἰς τοὺς ἀσκητικὸς πόρους καὶ ἀγῶνας, ὡς περιτρώνως δεικνύει ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρως δὲ τοῦ Μοναχισμοῦ, αἱ γυναῖκες ἀμιλλῶνται, ὡς ἴσαι πρὸς ἴσους, τοὺς ἄνδρας καὶ πολλακίς ὑπερβάλλον καὶ νικοῦν, παρὰ τὴν ἀπαλότητα καὶ λεπτότητα τῆς σωματικῆς αὐτῶν κατασκευῆς. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ἐν τῷ ἐπιταφίῳ πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Γοργοῖαν γράφει: «Ὁ μελῶν ἀπαλότης ἐπὶ γῆς τραχνομένων... Ὁ γυναικεία φύσις τὴν ἀνδρῶν νικήσασα διὰ τὸν κοινὸν ἀγῶνα τῆς σωτηρίας τοῦ σώματος διαφορὰν οὐ ψυχῆς τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρσεν ἐλέγξασα».

Εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Παναγίας καὶ πανάγνου Μητροῦς, τῆς καλῆς ταύτης κοροτροφῶν παρθένων, ἀνοιγέμενα χορὸν καὶ διὰ πλήθους ἁγίων καὶ ὁσίων γυναικῶν ἀψιθῆντα, ἀγωνίζεσθε, σεβάσμαι ἀδελφαί, νὰ καταλλαγῆτε καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς ἐν τῷ ἡσυχαστηρίῳ τούτῳ ἀσκήσεως. Καὶ ὀφείλομεν νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ γυναικείος μοναχισμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν δὲν ἀμιλλᾶται ἀπλῶς τὸν ἀνδρικόν, ἀλλ' ἔχει τὰ νικητήρια. Αἱ γυναῖκες σπεύδουν καὶ πάλιν πρὸς τὸν ἀναστάντα Χριστόν, τὸν ἡγαπημένον Νυμφίον, τάχιον τῶν ἀνδρῶν. Μήπως εἰς τὰς γυναῖκας δὲν ὀφείλεται περισσότερον ἢ ἐμμομή εἰς τὴν πίστιν, ὅπου αὐτὴ διώκεται καὶ καταπιέζεται; Αἱ γυναῖκες προσέρχονται, πλεῖον τῶν ἀνδρῶν, εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ αὐταὶ ἐν τῇ οἰκογενεῖα δημοιοροῦν τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ χριστιανικὴν ἀτμόσφαιραν.

Ἡ ὑμέτερα Μονὴ τοῦ Ἐδαγγελισμοῦ Μητροῦς Ἠγαπημένον, πλουτοῦσα ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς καὶ καταλάμπουσα οὐ μόνον ἐν Πάτμῳ ἀλλὰ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Δωδεκανήσῳ, ἐπιβεβαιώνει τὴν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων. Ὀλίγα δεκαετίαι παρήλθον ἀφ' ἧς ὁ μακαριστὸς ὁμῶν Γέρον Ἀμφιλόγιος Μακροῦς, προσηγορευμένος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐπηξεν ἐπὶ τὴν βραχώδη αὐτὴν περιοχὴν τὴν ἱερὰν ὁμῶν κοινοτητα.

Διὰ τῶν κόπων καὶ τῶν ἀγῶνων ἐκείνου καὶ ὁμῶν ὁ ἔρημος τόπος ἐκαλλύνθη δι' ἀγλαῶν δένδρων καὶ φυτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ἀρετὴ ἐβλάστησαν καὶ ἤρθσαν.

Ὁ Κύριος νὰ ἐνισχύῃ καὶ νὰ σκέπη ὁμᾶς, θεοτίμητοι ἀδελφαί, πρεσβείαις τῆς παναχράντου Ἀυτοῦ Μητροῦς, τοῦ ἡγαπημένου αὐτοῦ μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τοῦ ὁσίου πατροῦς ἡμῶν Χριστοδούλου καὶ εὐχαῖς καὶ ἱκεσίαις τοῦ ἀοιδίμου καὶ μακαρίου ὁμῶν Γέροντος Ἀμφιλοχίου».

Στις 6 μ.μ. ὁ Παναγιώτατος χοροστάτης σὲ ὑπαίθριον ἔσπερινὸ ἀπὸ εἰδικῆ ἐξέδρα στὴν προκυμαία τῆς Σκάλας, πού μπόρεσε νὰ παρακολουθηθεῖ εὐχερῶς ὅλος ὁ κλήρος καὶ ὁ λαὸς τοῦ νησιοῦ καὶ οἱ ἐπισκέπτες. Κατὰ τὴ διάρκειαν τοῦ Ἐσπερινοῦ ἡ Α.Θ.Π. ἀπῆλυσε

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος χοροστατεῖ στὸν ὑπαίθριο ἔσπερινὸ στὴ Σκάλα Πάτμου. Διακρίνονται ἐπὶ τῆς ἐξέδρας ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος, ὁ Μητροπολίτης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος καὶ ὁ Φινλανδίας κ. Ἰωάννης, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κερπάρου καὶ Κάσου κ. Ἀμβρόσιος καὶ Πάτμιοι κληρικοί.

βαρυσήμαντο κείμενο πρὸς τὸν ἑλληνικὸ λαό. Τὸ παραθέτουμε στὴ συνέχεια:

«Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Αἶνον καὶ δοξολογίαν ἀναπέμπομεν πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεόν, ὁ ὁποῖος κατηξίωσεν ὅλους ἡμᾶς νὰ ἐορτάσωμεν τὴν συμπλήρωσιν ἐννέα ὀλοκλήρων αἰώνων ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς ἐνταῦθα περιπόστου Μονῆς τοῦ Ἁγαπημένου Μαθητοῦ ὑπὸ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ Λατρηνοῦ.

Μετὰ κατανύξεως ἔστημεν χθὲς καὶ σήμερον ἐπὶ τῆς ἱερᾶς γῆς τῆς Πάτμου, ἥτις διὰ τῶν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει τελεσιουργηθέντων κατέστη τόπος τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Θύρα καὶ πύλη τῶν οὐρανῶν τὸ Σπήλαιον συγκλονίζει τὸν ἐπισκέπτην καὶ διανοίγει τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν εἰς κατανόησιν τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, τῆς τόσον ἀσαφοῦς καὶ συγκεχυμένης διὰ τοὺς ἀνθρωπίνους ὁρῶντας καὶ κρῖνοντας, διανγεστιάτης ὅμως καὶ ἀπλουσιτάτης διὰ τοὺς νοῦν Χριστοῦ ἔχοντας. Ὁ Θεὸς κατευθύνει καὶ ἡμνοχεῖ σοφῶς καὶ ἀλαθῆτως τὴν ἱστορίαν πρὸς τὸν

τελικὸν αὐτῆς στόχον, τὴν μακαριότητα καὶ σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας εὐρισκόμενοι, εὐκαιρῶς ὀφείλομεν ἀνατέμνοντες καιροῦς καὶ χρόνους, νὰ φωτίσωμεν τὴν ἱστορίαν ἰδιαίτερος τῆς Ὁρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἐνισχύσωμεν τὸν ἐκ φύσεως εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν Λαόν, ἐνώπιον τῶν νέων ἱστορικῶν συνθηκῶν τῶν διανοιγομένων ἐνώπιον αὐτοῦ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνατολὴ προητοιμάσθη καὶ ἐπαιδαγωγήθη ὑπὸ τῆς Προνοίας τοῦ Θεοῦ, νὰ διαδραματίσῃ πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὸ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀρχιτεκτονούμενον σχέδιον σωτηρίας καὶ καταλλαγῆς, λόγῳ τῆς βαθείας τῶν Ἑλλήνων θερησκευτικότητος.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐνωρὶς ἔσπευσε νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὸ σχέδιον τῆς Θείας Οἰκονομίας προσκνηκτῆς τῆς ὑψίστης ἀληθείας τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἐκ τῆς Πάτμου ἡ Ἀποκάλυψις παρουσιάζει τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις τῆς Μικρασίας νὰ ἔχουν ἤδη προκεχωρημένην ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν. Πρὸς τὰς

ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς τελοῦσας ἤδη ὑπὸ ἐπισκόπου, ἦτοι τῆς Ἐφέσου, τῆς Σμύρνης, τῆς Περγάμου, τῶν Θυατείρων, τῶν Σάρδεων, τῆς Φιλαδελφείας καὶ τῆς Λαοδικείας, ἀπευθύνονται διὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου αἱ ἰσαριθμοὶ ἐπιστολαὶ τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἐἶναι δὲ πολὺ χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁ ἀπόστολος Παῦλος δειλιῶν κατ' ἀρχὴν νὰ διέλθῃ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην ἐνισχύεται ἐν ὁράματι εἰς τὴν Τρωάδα, ἐγγὺς τῆς ἕδρας τοῦ μετὰ ταῦτα Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Θρόνου, ὑπὸ τοῦ ἑλληνιστὶ ὀμιλοῦντος Μακεδόνα ἀνδρός· «διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον» (Πράξ. 16,9). Σαμοθράκη, Φίλιπποι, Ἀμφίπολις, Ἀπολλωνία, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Ἀθήναι, Κόρινθος καὶ αὐτὴ ἡ ἑλληνικῶς τότε ἐπίσης λαλοῦσα Ρώμη προστίθενται καὶ αὐξάνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ μεγάλη ὁμως τομὴ τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας, τὸ μέγα κοσμοϊστορικὸν γεγονός τῆς πρώτης χιλιετηρίδος, τὸ ὁποῖον ἔδωσε τὸ προβάδισμα εἰς τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολὴν ἐναντι τῆς λατινικῆς Δύσεως, ἦτο ἡ μεταφορὰ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἐκ τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν Νέαν Ρώμην, ὑπὸ τοῦ ἰσαποστόλου Μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Χριστιανισμοῦ ὄχι ἀπλῶς ὡς ἐλευθέρως, ἀλλ' ὡς ἐπισήμου θρησκείας τοῦ κράτους. Οὐδεὶς τότε ἠδύνατο νὰ διανοηθῇ αὐτὴν τὴν τελείαν ἀνατροπὴν τῶν πραγμάτων πρὸς ὄφελος τοῦ διωκομένου Χριστιανισμοῦ. Ὁ κατευθύνων ὁμως καὶ διέπων τὰ πάντα Θεὸς δύναται εἰς κάθε ἐποχὴν νὰ ἐγείρῃ ἀγαθὰ σκέψεις εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀρχόντων περὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει πλουσίαν ἐμπειρίαν παρομοίων ἐπεμβάσεων τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ καὶ πολὺ προσφάτως εἰς τὰς ἡμέρας μας, εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἀδελφῆς Ρωσσοικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ χαρᾷ τῆς ὁποίας διὰ τὰς συνθήκας ζωῆς καὶ δράσεως αὐτῆς χαίρομεν πάντες καὶ ἀγαλλόμεθα.

Μὲ κέντρον, λοιπόν, τὴν Νέαν Ρώμην, τὴν Κωνσταντινούπολιν, διεμορφώθη ὁ λαμπρότερος, ὁ πλέον ἐξισοροσημένος πολιτισμὸς, ὁ ὀρθόδοξος, ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν ὑγιῶν στοιχείων τῆς ἑλληνορωμαϊκῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν θείων ἀρχῶν τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοῦ. Δόγμα, λατρεία, γραμματεία, τέχνη, πνευματικὸς βίος, δι' ὑψηλῶν πολιτιστικῶν ἐπιτευγμάτων πλουτίζον τὸ πνευματικὸν θησαυροφυλάκιον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ αὐξάνουν τὴν χριστιανικὴν κληρονομίαν, τῆς ὁποίας μετέχει κατὰ τὴν πρώτην χιλιετίαν καὶ ἡ Δύσις, ἀκολουθοῦσα ἐν τοῖς πλείστοις τὴν Ἀνατολήν.

Εἰς τὴν λαμπρὰν αὐτὴν κληρονομίαν τῆς Ὁρθοδοξίας εἰσέρχονται περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης χιλιετίας καὶ οἱ σλαβικοὶ λαοί. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ πάλιν διὰ τῶν δύο Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, καὶ εἰς τὰ πλαίσια τοῦ μεγαλειώδους ἱεραποστολικοῦ προγράμματος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, γίνεται ἡ πρὸς τὸν Βορρᾶν πορεία τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἐπίσης τῆς ἀκμῆς

καὶ ὠραιότητος καὶ ὠριμότητος τῆς Ὁρθοδοξίας ἰδρύνονται ἡ ἀγιώνυμος μοναστικὴ πολιτεία τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἐν Χαλκιδικῇ τῆς Μακεδονίας καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμῳ.

Ἐνταῦθα τὸ ἱερόν ἡμῶν δέος ἐκ τοῦ Σπηλαιίου τῆς Ἀποκαλύψεως διεδέχθη ὁ θαυμασμὸς τοῦ μοναστηριακοῦ συγκροτήματος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, τοῦ ἐπὶ τῆς βραχύδους ταύτης νήσου ἐν κόποις καὶ μόχθοις οἰκοδομηθέντος καὶ ἐπιβλητικῶς ἔκτοτε μέχρι σήμερον ὑφονόμενον. Προσεκνήσαμεν εὐλαβῶς τὸ ἅγιον Σκήνωμα τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου, τοῦ ἰδρυτοῦ καὶ πρώτου ἡγουμένου τῆς Μονῆς καὶ ἐξήσαμεν ἀλησμόνητους στιχίους ἐντὸς τοῦ κατανυκτικοῦ τῆς Μονῆς περιβάλλοντος. Ἐθαυμάσαμεν, ἀκόμη, τὸν πλοῦτον τῶν κειμηλίων, καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων αὐτῶν λειψάνων τοῦ παρελθόντος ἐφαντάσθημεν τὴν δόξαν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ὀρθοδοξίας ἐν τῇ ὁλότῃ καὶ ἀκεραιότητι αὐτῶν. Καὶ ἐσκέφθημεν τὴν εὐθύνην ὄλων ἡμῶν, Ὁρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων ἀπέναντι τῆς ὀσημέραι ἐπιτεινομένης πνευματικῆς πτωχείας, πολυλάκις ἐν μέσῳ σκανδαλώδους ὀλιγῆς εὐημερίας.

Ὁ Οἰκουμενικὸς ἡμῶν Θρόνος συμπανκνῶν καὶ διασώζων τὴν ἱστορικὴν τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολῆς συνείδησιν, μετὰ πολλῆς ἀνησυχίας παρακολουθεῖ, ἐκ τοῦ ταπεινοῦ Φαναρίου, καὶ ἐν τῷ λυκόφωτι τῆς δευτέρας μετὰ Χριστὸν χιλιετίας, τὴν ἐπικίνδυνον ἀδιαφορίαν τῶν ἀνθρώπων διὰ τὰ πνευματικὰ καὶ τὴν ἐκ ταύτης προκαλουμένην ἀνισοροσίαν καὶ κακοποίησιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς τὸν περιβάλλοντα κόσμον. Μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ μέλλον καὶ τὴν τεχνολογικὴν καὶ ἠλεκτρονικὴν ἐπανάστασιν, δὲν πρέπει νὰ ἀφήσωμεν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀπολέσῃ τὴν εὐστάθειαν αὐτοῦ, νὰ ἐκριζωθῇ ἐκ τοῦ παρελθόντος καὶ νὰ ἐγκαταλειφθῇ χωρὶς ἱκμάδα καὶ ζοῆν ἐντὸς τῶν νέων σκληρῶν συνθηκῶν. Πρέπει νὰ ἐνισχύσωμεν καὶ νὰ ἀρδευσωμεν τὰς ρίζας, διὰ τὰ ἀνθήξῃ, νὰ βλαστήσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ ὁ κορμὸς.

Κατὰ τὴν δευτέραν χιλιετίαν Ἀνατολὴ καὶ Δύσις ἠκολούθησαν ἴδιον δρόμον. Ἱστορικαὶ περιπέτειαι καὶ συγκρούσεις συνετέλεσαν ὥστε ἡ Ἀνατολὴ νὰ μὴ μετᾶσχῃ τῶν ζυμώσεων καὶ ἀνακατατάξεων, αἱ ὁποῖαι ἐπισυμβαίνουν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῶν μέσων περὶ τῆς δευτέρας χιλιετίας καὶ προσδιορίζουν μέχρι σήμερον τὸν εὐρωπαϊκόν, τὸν δυτικὸν πολιτισμόν. Ἀναγέννησις, Μεταρρυθμίσις, Διαφωτισμὸς, Γαλλικὴ ἐπανάστασις, βιομηχανικὴ καὶ μεταβιομηχανικὴ ἐκρηξις, καταναλωτισμὸς, ἀμφισβήτησις καὶ ἀπόρριψις τοῦ παρελθόντος, ἐπνευσαν ἰσχυρῶς εἰς τὴν Δύσιν. Ἐταλαιπώρησαν τὰς ἐκεῖ Ἐκκλησίας, ἠῤῥῆσαν ὁμως τὰς ἐμπειρίας αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι πρόκεινται ἡμῖν εἰς σπουδὴν καὶ ἀποτίμησιν.

Ἡμεῖς ἐν τῇ Ἀνατολῇ δοκιμάζομεν ἤδη τὰς ἀπληγῆς αὐτῶν τῶν ἐξελίξεων καὶ αἰσθανόμεθα τὴν πνοὴν τοῦ ἀνέμου τῆς ἐκκοσμικεύσεως. Ἐρριζωμένοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀγιοπνευματικῆς κληρονομίας τοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων καὶ φέροντες τὸ βάρος τῆς Ὁρθόδοξου Παραδόσεως, ἔχο-

Άπό τήν ὑποδοχή τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη κ. Δημητρίου στό λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ. Διακρίνονται ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰ. Χαραλαμπίδης, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Στεφανίδης καί ὁ Νομάρχης Πειραιῶς.

μεν εὐθύνῃ δι' ἡμᾶς αὐτούς, ἀλλά καί διὰ σύμπαντα τὸν κόσμον.

Ἀπευθύνοντες διὰ τοῦτο εὐχαριστηρίους δεήσεις πρὸς τὸν δωροδοτῆν Θεόν, τὸν τοσοῦτον πλῆθος ἀγαθῶν δωρησάμενον ἡμῖν καὶ θησανοῖσαντα καὶ τὰς ἐορτὰς ταύτας ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος καθόλου, προτρέπομεν ἐν πατρικῇ ἀγάπῃ τὸν ἐν τῇ φύσει καὶ τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ ἐνωματωμένην ἔχοντα τὴν Θεοσέβειαν Ἑλληνικὸν λαόν, ἐπαναλαμβάνοντες πρὸς ἕνα ἕκαστον αὐτῶν τὴν σύστασιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὸν Τιμόθεον: «^Ω Τιμόθεε, τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτροπέμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν» (Α' Τιμ. 6,20-21).

Ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου μετὰ πάντων ὑμῶν: Ἀμήν».

Μετὰ ἡ Ἰ. Μονὴ Θεολόγου παρέθεσε ἀποχαιρε-

τιστήριο δεῖπνο στό ξενοδοχεῖο «Σκάλα» καὶ στίς 10 μ.μ., ὁ Παναγιώτατος, ἀφοῦ εὐλόγησε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά τὸν λαὸ τῆς Πάτμου, ἐπιβιβάσθηκε στὸν «Ὠκεανό», πού μαζί με τοὺς ἄλλους ἐπισήμους καὶ προσκεκλημένους τὸν ἔφερε στίς 9.30 π.μ. τῆς ἐπομένης Τρίτης 27 Σεπτεμβρίου 1988 στό λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ. Πρέπει νὰ σημειωθεῖ ὅτι πολλοὶ ἄλλοι προσκεκλημένοι καὶ ἐκπρόσωποι τοῦ Τύπου ἔφθασαν στὴν Πάτμο μετὰ τὸ κρουαζιερόπλοιο «Παλόμα».

Καὶ πάλι στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος

Ἡ συνέχεια καὶ ἡ λήξη τοῦ ἐορτασμοῦ στό ἀνώτατο πνευματικὸ ἴδρυμα τῆς χώρας, τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἔδωσε στὸν Παναγιώτατο τὴν εὐκαιρία νὰ ἐορτασθεῖ μέσα σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα (λιγότερος ἐνὸς χρόνου) τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὴ τὴν φορά φθάνοντας στό λιμάνι τοῦ Πειραιᾶ, ἔπου Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία τοῦ ἐπιφύλαξαν θερμότατη ὑποδοχή. Τὸ κρουαζιερόπλοιο συνόδευαν τιμητικὰ πιλο-

τίνες, ἐνῶ σφύριζαν τὰ ἀγκυροβολημένα πλοῖα καὶ κρούονταν ἀδιάκοπα οἱ καμπάνες τῶν ἱ. ναῶν τοῦ ἐπιπέου. Στὴν ἀποβάθρα ἀνέμενε Κυβερνητικὸ Κλιμάκιο μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Ἀντιπρόεδρο κ. Χαραλαμπίπουλο (εἶχε ἐπιστρέψει τὸ ἀπόγευμα τῆς προηγούμενης μὲ τὸν Μακαριώτατο καὶ τοὺς ἄλλους ὑπουργούς), ἡ Ἱερά Σύνοδος μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Σεραφεῖμ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, ἄλλοι ἱεράρχες, ὁ Δήμαρχος Πειραιῶς κ. Ἀ. Ἀνδριανόπουλος, ὁ ἱ. κληρὸς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς ντυμένος μὲ ἄμφια, παιδιὰ μὲ ἐξαπτέρυγα καὶ λάβαρα, ἀγγέλματα τῶν τριῶν ὅπλων, φιλαρμονικὴ καὶ πλήθη πιστῶν. Μετὰ τὴν τιμητικὴ ἐπιθεώρηση ἀπὸ τὸν Παναγιώτατο τοῦ τιμητικοῦ ἀγγέλματος καὶ ἀνάκρουση τοῦ Ἐθνικοῦ Ὑμνου, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης χαιρέτισε τοὺς ἐπισήμους καὶ κατευθύνθηκε σὲ εἰδικὴ ἐξέδρα, ἔπου τὸν προσφώνησε ἐκ μέρους τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Γ. Α. Παπανδρέου, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Παναγιώτατε,

Ἐκφράζοντας τὰ αἰσθήματα ὀλοκλήρου τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ τῆς Κυβέρνησης, Σᾶς καλωσορίζω στὴν πόλη τοῦ Πειραιᾶ. Εἶναι ἰδιαίτερη τιμὴ γιὰ μὲν ὡς Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νὰ ὑποδέχομαι τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη.

Ἀποτελεῖ ἀναντίρρηση ἀλήθεια ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐκφράζει τὴν ἐνότητα τοῦ ἐλληνισμοῦ καὶ γι' αὐτὸ νιώθουμε ἐγγνωμοσύνη πρὸς τὴν Μητροπόλιν καὶ ἐνορίες τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου οἱ ὁποῖες ἐργάζονται γιὰ τὴ διασφάλιση αὐτῆς τῆς ἐνότητας.

Θεωροῦμε ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι βασικὸ συστατικὸ τῆς Ἐθνικῆς-Πολιτιστικῆς μας παραδόσης καὶ ταυτόχρονα βασικὸ συστατικὸ τῆς διαμόρφωσης τοῦ ἐρῴτερον ἐθνοπαικικοῦ πνεύματος.

Ἡ οἰκουμενικὴ ἀντίληψη τοῦ Πατριαρχείου γιὰ ἕναν κόσμον ἀλληλοκατανόησης, εἰρήνης καὶ συναδέλφωσης τῶν λαῶν ἦταν καὶ παραμένει ἀνάγκη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὁ προσωπικὸς σας ρόλος στὴν διαμόρφωση ἑνὸς νέου κλίματος στὴς ἐλληνοτουρκικὲς σχέσεις ὑπῆρξε σημαντικὸς.

Ἡ ἀφοσίωσή Σας στὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου ἀποτελεῖ καὶ δικιά μας ἀφοσίωση. Ἡ ἐλπίδα γιὰ μιὰ Πατρίδα εὐήμεροῦσα, εἰρηρικὴ καὶ προοδευτικὴ, μιὰ πατρίδα δικαιοσύνης καὶ ἐλευθερίας εἶναι ἀρρηκτὰ δεμένη μὲ τὸ δράμα πὸν πάντα στήριξε ἡ Ὁρθοδοξία.

Ἐναν ἐλεύθερο ἄνθρωπο
σὲ μιὰ κοινότητα εἰρήνης
σὲ μιὰ οἰκουμένη
δικαιοσύνης καὶ ἐλευθερίας.
Καλῶς ἤλθατε».

Ἀκολούθησε ἡ προσφώνηση τοῦ Δημάρχου Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Παναγιώτατε,

Ἐρχόσαστε ἀπὸ τὴν Πάτμο καὶ σᾶς ὑποδέχθηκε ἡ Ἑλλάδα. Σήμερα ἐδῶ σᾶς ὑποδέχετε ὁ Πειραιῶς.

Στὸ ἐνορατικὸ ἔργο τῆς «Ἀποκάλυψης» τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Θεολόγου διαβάζουμε τὰ λόγια: «...μὲ λιπὸ καθαρίο κι ἀστραφτερὸ ντύθηκε, μ' αὐτὸ πού ναι τὸ δίκαιο τῶν ἁγίων!». Κι ἂν αὐτὸ τὸ παραλληλίσουμε μὲ τὴν οὐσία τῆς Ὁρθοδοξίας πὸν εἶναι ἡ Μυστικὴ Ζωή, ἀμέσως καταλαβαίνουμε, Παναγιώτατε, τὴν ἀποκαλύπτουν τὰ λόγια τοῦ μαθητῆ καὶ Ἀποστόλου τοῦ Χριστοῦ. Ἴσως, αὐτὸ πὸν ὀδηγεῖ Ἐσᾶς καὶ τὴ σεβαστῆ Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ κρύβει τὸ μυστικὸ τῆς φράσης τοῦ Ἰησοῦ («Ἀγαπᾶτε Ἀλλήλους»).

Νὰ λοιπὸν, γιὰ αἰσθάνομαι εὐλαβῆς πιστὸς αὐτοῦ τοῦ κηρύγματος Ἀγάπης πὸν ἐσεῖς ἔχετε ἀναλάβει. Θυμᾶμαι ἀκόμα τὴν ὀμιλία σας μὲ τὴν ὁποία ἀποχαιρέτησατε τὸν ἐλληνικὸ λαὸ στὴν πρόσφατη ἐπίσκεψή Σας στὴν Ἑλλάδα. Φανέρωνε τὸν ἐσωτερικὸ κόσμον τοῦ Ἀνθρώπου, τὸν ἐσωτερικὸ κόσμον τῆς Ἐκκλησίας μας ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ Κύριος τὸ διακήρυξε: («Ἴδὸν γὰρ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν») γιὰ νὰ συμπληρώσει μετὰ: («Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ...»).

Νὰ λοιπὸν ἡ δύναμη ὅλων μας, Παναγιώτατε, ν' ἀντιμετωπίσουμε τὸ πειθαρχημένον καὶ πάνοπλον κακόν. Καὶ χαιρόμαι γιὰ καὶ ἡ δική Σας πορεία Ἀγάπης — ὅπως ἔχον χαρακτηριστεῖ τὰ ταξίδια Σας πάνω στὴ γῆ — αὐτὸ τὸ νόημα κρύβον· κι ἀκόμα κάτι πολὺ σπουδαῖο γιὰ τὴς μέρες πὸν ζοῦμε: Νὰ καταλάβουν ὅλοι ὅτι τοῦτος ὁ κόσμος — ἡ τύχη του θὰ ἔλεγα — δὲν εἶναι ἄμοιρη τῆς πολιτικῆς ζωῆς ἑνὸς τόπου. Καὶ συμβάλλετε Παναγιώτατε σ' ἕνα θ α ὕ μ α τὸν σημερινὸ μας κόσμον: Νὰ ἀμβλύνετε τὴς διαφορὰς μὲ μόνον ἐφόδιο τὴν Ἀγάπην πὸν εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ μεγάλο «Ἐν τοῦ «Ἔναι» τοῦ παντός!

Παναγιώτατε, ὡς Δήμαρχος τῆς πόλεως τοῦ Πειραιᾶ Σᾶς καλωσορίζω καὶ εὐχόμαι τὸ Φῶς πὸν Σᾶς ὀδηγεῖ νὰ φωτίζει καὶ τὰ δικὰ μας βήματα».

Ὁ Παναγιώτατος ἀντιφώνησε μὲ τὰ ἐξῆς λόγια:

Ἐξοχώτατε κύριε Ἀντιπρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως,

Μακαριώτατοι, Ἱερώτατοι, Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργὲ Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, Ἐξοχώτατοι κύριοι Ὑπουργοί,

Ἐντιμότατε κύριε Δήμαρχε,

Βαθιτάτην συγκίνησιν δοκιμάζομεν ἡμεῖς καὶ οἱ συνοδοὶ ἡμῶν, ἀτενίζοντες τὸ ἐνδοξόν καὶ ἱστορικόν ἐπίγειον τῆς Πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀκούοντες ἐκ στόματος ὑμῶν εὐγενεῖς λόγους τιμῆς καὶ ἀγά-

πης πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Θεομῶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ εὐγενῆ ὑμῶν αἰσθήματα καὶ διὰ τὴν θεομῆν ταύτην ὑποδοχὴν τόσον ὑμῶν Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Ἐρασιτεχνικῶν, ὅσον καὶ ὑμῶν, Ἐντιμότατε κύριε Δήμαρχε.

Προερχόμενοι ἐκ τῆς Ἱερᾶς Νήσου Πάτμου, ἔνθα καὶ τὸ ἱωβηλαῖον τῶν ἐνεακοσίων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱστορικῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου πανηγυρικῶς ἐωρτάσαμεν, κομίζομεν πρὸς τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν Λαὸν μῆνυμα ἀγάπης καὶ εἰρήνης, προερχόμενον ἐκ τοῦ Ἐθαγγελιστοῦ τῆς ἀγάπης, ὅστις ἐπὶ τὸ στήθος τῆς ἐνσαρκωμένης Θεῆς ἀγάπης ἐπέπεσε καὶ τοὺς κτύπους τῆς καρδίας Αὐτῆς ἠκούσθη. Τὸ μῆνυμα τοῦτο τυγχάνει ὄλως ἰδιαίτερος ἀπαραιτήτων εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν, διότι αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων ὅλης τῆς γῆς ἀγωνιοῦν διὰ τὴν τύχην τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐπιθυμοῦν διακαῶς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λαῶν.

Ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐνδοξὸς πόλις τοῦ Πειραιῶς, τῆς ὁποίας ἠγεῖσθε, ἀξιότιμε κύριε Δήμαρχε, ἀποτελεῖ μὲ τὸν περίφημον λιμένα αὐτῆς σημεῖον συναντήσεως καὶ ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν λαῶν ὅλης τῆς γῆς. Ἡ μεταφορὰ ἀνθρώπων καὶ ἐμπορευμάτων διὰ τοῦ μεγάλου τούτου ἐπιπέδου κατέστησε τὴν πόλιν ὑμῶν κέντρον κοσμοπολιτικῶν καὶ χώρον, ἔνθα οἱ λαοὶ συναντῶνται εἰς ἔργα εἰρήνης καὶ προόδου, ἐναποθέτοντες ἐκεῖ ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς νοστορίας αὐτῶν. Ἡ διακίνησις καὶ συνάντησις αὐτῆς πραγματικῶν προσώπων καὶ πολιτισμῶν, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα συντελεῖ εἰς τὴν ἀλληλοκατανόησιν καὶ ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων, ἐμπεριέχει ἀσφαλῶς καὶ κινδύνους πνευματικούς, οἱ ὅποιοι καὶ ἐπιβάλλουν ἀγρυπνίαν τὴν προσοχὴν καὶ φροντίδα, ὥστε νὰ διατηρηθῆ ἀνόθευτος ἡ ὑπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας διαμορφωθεῖσα πολιτιστικὴ καὶ πνευματικὴ φνισογνωμία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τὴν φροντίδα ταύτην ἀσφαλῶς ἐπιμελῶς καταβάλλετε ὃ τε Δῆμος καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς πόλεως ταύτης, ὡς ἐκ τούτου δὲ εἰχομεν τὴν ζωρὰν καὶ διακαῆ ἐπιθυμίαν ἵνα ἐπισκεφθῶμεν καὶ τὴν ὑμετέραν ἐπιφανῆ πόλιν τοῦ Πειραιῶς. Ἀπονέμοντες, λοιπόν, ὀλοθυμὸν τὴν Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν εἰς τὸν προσφιλεῖ ἡμῖν λαὸν τῆς πόλεως ὑμῶν εὐχόμεθα ὑμῖν τε καὶ αὐτοῖς πλουσίαν τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὰ ἔργα ὑμῶν, ὥστε ἡ πόλις ὑμῶν νὰ προκόπη εἰς ἔργα εἰρήνης καὶ εὐμερίας. Εὐχαριστοῦμεν καὶ αἰθὺς ὑμῖν θεομῶς διὰ τὴν ὑποδοχὴν, τὴν ὁποίαν ἐπεφυλάξατε ἡμῖν. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου εἴη μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς πόλεως ταύτης καὶ παντὸς τοῦ πιστοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ».

Κατόπιν σχηματίσθηκε πομπὴ λιτανείας μὲ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοὺς προσκεκλημένους καὶ τὸν Παναγιώτατο πού περιέβαλον ὁ Ἀντιπρόεδρος κ. Χαράλαμπος καὶ ὁ Μακαριώτατος, ἡ ὁποία κατευθύνθηκε στὸν Καθεδρικὸ Νεὸ Ἁγίας Τριάδος, πού ἦταν κατὰ μεσοστὸς ἀπὸ πιστοὺς ὅπως καὶ ὁ γύρω χώρος. Ἀμέσως ἐψάλη Δοξολογία

καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ καλωσόρισε τὸν Παναγιώτατο μὲ τὰ ἀκόλουθα:

«Παναγιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῆ Πατριαρχία, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἡμῖν περιπόθητε Ἀδελφε κ. κ. Δ η μ ή τ ρ ι ε,

Τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ὑπερῷοιστα προσαγορεύοντες, εὐλογοῦμεν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, διότι, εἰς τοῦτον τὸν περικλεῆ Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ ἐπιπέδου τῶν Ἀθηνῶν, ἠδρόκησε καὶ συνήγαγεν ἡμᾶς ἐκ νέου ἐπὶ τὸ αὐτό.

Κληρὸς τε καὶ λαὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διατηροῦμεν εἰσέτι νοπὰ τὰ συναίσθηματα τῆς βαθείας συγκινήσεως καὶ χαρᾶς, τῆς τιμῆς καὶ ἀγάπης, μεθ' ὧν ἐπεδέχθημεν Ὑμᾶς πέρονσι, εἰς τὴν ποτε θυγατέρα καὶ νῦν ὀλοφυχὸν ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν. Δι' ἡμᾶς, βεβαίως, τοὺς ἀγαπῶντας τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Σεπτὸν Αὐτῆς Προκαθήμενον, ἦτο μέγα πως τὸ διαροεῖσαν χρονικὸν διάστημα· ἀλλ' ἐσμίκρυνεν αὐτὸ ἡ ζωηροτάτη ἀνάμνησις τῶν ἀληθινῶν ἐκείνων ἡμερῶν, τῶν μεστῶν συγκινήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ.

Καὶ ἰδοὺ ἡ βεβαίωσις, Παναγιώτατε· ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς ἐκ νέου διελεύσεως Ὑμῶν ἐκ τῆς θεοσώστου ἡμῶν πατρίδος, πλήθος πολὺ τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν ποιμένων αὐτοῦ συνεκεντρώθη πρὸς ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος. Εἰς τὰς καρδίας καὶ τὰ πρόσωπα ἀπάντων εἶναι ἐκδηλὸς ἡ μεγάλη χαρὰ, τῆς ὁποίας ἠξιώθημεν πέρονσι καὶ ἀξιούμεθα πάλιν σήμερον, ἡ τε Σεπτῆ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκπροσωπούμενη ἐνταῦθα διὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὃ τε ἱερὸς κληρὸς καὶ ὁ φιλόχριστος λαός, ἐπὶ τῆ ἐλεύσει Ὑμῶν. Διὸ καὶ ἐγνωμόνως προσαγορεύομεν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπὶ τῇ ἐξόχῳ ταύτῃ τιμῇ καὶ εὐλογίᾳ.

Δραττόμεθα δὲ τῆς ἐκαιρίας, Παναγιώτατε, ἵνα ἐκφράσωμεν Ὑμῖν τὰς ὀλοκαρδίους ἡμῶν εὐχαριστίας διὰ τὴν πρόφροντα ἐπιφυλαχθεῖσαν λαμπρὰν ξενίαν ἐν τῇ καθ' Ὑμᾶς Σταυροπηγιακῇ καὶ Πατριαρχικῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμῳ, περὶ ἧς δικαίως ἐναβρύνεται ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης καὶ μετ' Αὐτῆς σύμπασα ἡ Ὁρθοδοξία.

Ἐνωτισθέντες, ἐν τῷ θεοφρονητῷ Μονῇ τοῦ Θεολόγου, τὴν ἀποστολικὴν παρακαταθήκην τῆς ἀγάπης, τῆς καινῆς Δεσποτικῆς ἐντολῆς, διαβεβαιοῦμεν Ὑμᾶς — ταύτην τὴν ἐπίσημον ὥραν — Παναγιώτατε, ὡς καὶ τὴν καθ' Ὑμᾶς Πρωτόθρονον Ἐκκλησίαν, ὅτι σύμφροντοι πορευόμεθα μεθ' Ὑμῶν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ βαρυτάτου χρέους τῆς Πανορθόδοξου Ἐκκλησιαστικῆς μαρτυρίας πρὸς τὸν κόσμον τῆς σήμερον. Ἐνα κόσμον, ὅστις ζῆ μὲν τὰς ἐκπλήξεις τῆς ἀνεξελέγκτου προόδου, ἀλλὰ καὶ ὑφίσταται τὰς θλιβερὰς πληγὰς τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίας εἰς πανανθρώπινον κλίμακα: πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, οἰκολογικὴν φθορὰν καὶ ἀνισοροσίαν, μαζικὸς θανάτους ἐκ πείνης καὶ θεομηριῶν, ἀνιάτους ἀσθενείας, ἀποδιοργάνωσιν τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητος... Εἰς τοῦτον τὸν κόσμον

Ἡ πομπή τῶν ἐπισήμων κατευθύνεται πρὸς τὸν Καθεδρικό Ναό Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς. Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Δημήτριος συνομιλεῖ μετὰ τὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ.

χρεωστοῦμεν νὰ προσδώσωμεν νόημα ὑπάρξεως καὶ προσανατολισμοῦ ζωῆς, βιοῦντες καὶ πορευόμενοι καὶ κατέχοντες ἀνόθευτον τὴν Ὁδὸν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὴν Ζωὴν, τὸν Χριστόν.

Ἐν συναισθήσει ὄντες τῆς βαρυτάτης ταύτης ἀποστολῆς, ἀδελφοποιητῶς κοινοῦμεν μετὰ τῆς Ὑμετέρας Γερασμίας Κορυφῆς καὶ ἀπαντλοῦμεν ἐνίσχυσιν διὰ τὴν συνεκπλήρωσιν τοῦ κοινοῦ χρέους Ταύτην δὲ τὴν διαβεβαίωσιν διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν ἀνανεοῦντες, ἀγαλλομένη καρδιά λέγομεν: Ὡς εὖ παρέστητε, Θεοῦτατε καὶ Παναγιώτατε περισπούδαστε ἡμῖν Ἀδελφέ, μετὰ τῆς τιμιωτάτης τῶν ἀγαπητῶν Συλλειτουργῶν Συνοδείας Σας. Ἐΐησαν Ὑμῶν τὰ ἔτη πολλὰ καὶ εὐκλεῆ».

Κατόπιν τὸν Οἰκουμενικό Πατριάρχη προσφώνησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς Καλλίνικος, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἐὐτυχεῖς σήμερον καί, ὡς ἀληθῶς, προνομιούχος

ἡ Πειραιϊκὴ Ἐκκλησία ὑποδέχεται ἐν συγκινήσει βαθείᾳ, χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ ἐγγνωμοσύνη, ὁ Ἐπίσκοπος, Κλήρος, ἄρχοντες καὶ πιστὸς λαὸς καὶ τιμὰ πρεπόντως εἰς τὰ ὄρια τῆς πνευματικῆς αὐτῆς δικαιοδοσίας τὴν Παναγιότητά Σου, τῇ συνοδείᾳ σεπτῶν Προκαθημένων καὶ ἐκπροσώπων τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον Ἁγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐπανακάμπτουσιν ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς νήσου Πάτμου καὶ κομίζουσιν πρὸς σύμπαντα τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν λαὸν τὴν δωρεὰν τῆς πατριαρχικῆς Σου εὐλογίας.

Νοπαὶ εἰσέτι συντηροῦνται εἰς τὰς ψυχὰς μας αἱ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείτης καὶ ἀληθμονήτου, κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον ἐνδόξου ἐπισκέψεώς Σου εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, ὅτε τὸ Γένος ἀντίκουσεν εἰς τὴν σεμνὴν καὶ ταπεινὴν Σου παρουσίαν τὸν ἀληθῆ του Ἐθνάρχη καὶ Ἡγέτην καὶ Ποιμενάρχη, ὡς ἐπὶ αἰῶνας πολλούς, ἀπὸ τε τῆς ἱστορίας καὶ τῶν πραγμάτων, μυστικῶς περὶ Σοῦ ἐδιδάσκετο καὶ ἐτροφοδοτεῖτο.

Καὶ ἤλθες, Παναγιώτατε, τότε, ὡς ὁ ἥλιος ἐν

μέσω χειμῶνι, ὡς ἡ χελιδὼν ἢ προμηγνύουσα τὴν ἀνοιξιν καὶ ὡς ὁ ἄγγελος ὁ τὸ «χαίρετε» καὶ τὸ «θαρσεῖτε» κομίζων ἀπὸ τῆς φρουρᾶς τοῦ γεραροῦ Φαναρίου, τῆς ἀείποτε μὲν θνησκούσης, ἀλλὰ καὶ πάντοτε ζώσης ἐν στηριγμῷ πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ προσδοκίας ἀμεταπτώτου.

Καὶ ἰδοῦ, ὅτι καὶ πάλιν σήμερον ἐν μέσῳ ἡμῶν εὐρισκόμενος καὶ πάντας ἡμᾶς πατρικῶς εὐλογῶν στηριζεις ἐκ νέου τὰς ψυχὰς μας καὶ τὰς πληροῦς χαρᾶς ἀνεκφράστου καὶ εἰρήνης καὶ δυνάμεως.

Ναί, Παναγιώτατε· χάριτας ὀφειλομέν Σοι ἐπὶ τῇ καὶ αἰθίς ἐνταῦθα ἀφίξει Σου καὶ ἰδιαιτέρως ἐν τῇ πόλει καὶ Μητροπόλει ἡμῶν σεπτῇ παρουσίᾳ Σου καὶ θεομᾶς τῷ δωροδότῃ Κυρίῳ ἀναμέλπομεν εὐχαριστίας. Ὅστις ὑπέρο ἡμῶν προμηθούμενος καὶ τὴν ἡμέτερον ἄμπελον ἐπὶ τὰ βελτίω καταρτίζων, Σὲ ἀπέστειλε πρὸς ἡμᾶς, ἐπιστηρίζοντα ποιμένα καὶ λογικὴν ποιμνῆν, κληρον καὶ λαόν, ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους.

Καὶ νῦν, Δέσποτα, ἄρον τοὺς ὀφθαλμούς Σου καὶ ἴδε τὴν ποιμνῆν τῆς πάλαι μὲν κληρονομίας Σου, τῆς ἀπὸ τοῦ θρόνου Σου ἀχειροτμήτως προελθούσης καὶ ἤδη κατὰ Χριστὸν ἐπὶ τὰ πλείω ἀνδρωθείσης, καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς εὐλογία πνευματικῇ, συγκεκριασμένη μετὰ τῶν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῆς Ἀποκαλύψεως νήσου, κομιζομένων εὐχῶν, τῆς ἀγάπης Σου καὶ τῆς στοργῆς Σου.

Ἐκτεινον τὴν χεῖρα σου τὴν εὐλογητὴν καὶ ἀγίασον τὸν λαὸν τοῦτον τὸν ἐν παραξυσμῷ ἀλλалаγμῶν, χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὑποδεχόμενόν Σε σήμερον.

Κύριος ὁ Θεὸς σκέπη Σὲ καὶ τὸν θρόνον Σου. Καὶ ἴσχυε καὶ κατενοδοῦ καὶ πατριάρχενε ἐν πλησμονῇ τῆς ἀγάπης τῶν τέκνων Σου, τῆς τιμῆς τῶν ἀδελφῶν Σου καὶ τῆς μαρτυρίας τῆς ζωῆς παρουσίας τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς προσφερούσης Σοὶ ἀκατακρίτως τὴν παραφυλακὴν τῆς κληρονομίας, ἣν ἐνεπιστεύσατο Αὐτῇ ὁ Κύριος.

Δέξαι, Παναγιώτατε Δέσποτα, μικρὸν συμβολικὸν δῶρον, τὴν ποιμαντορικὴν ταύτην ράβδον, σὺν τῇ ἐκφράσει τῶν εἰλικρινῶν νύκτων αἰσθημάτων σεβασμοῦ, εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης.

Πολλὰ τὰ ἔτη σου, Παναγιώτατε Δέσποτα».

Ὁ Παναγιώτατος ἀντιφώνησε ὡς ἑξῆς:

«Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριε Σεραφεῖμ,

Ἰερώτατε ποιμενάρχα τῆς θεοσώστου ταύτης ἐπαρχίας κύριε Καλλίνικε,

Ἰερώτατοι ἅγιοι ἀδελφοί,

Εὐλαβεῖστεροι πατέρες,

Δαὲ τοῦ Κυρίου ἠγαπημένε,

Δὲν ἔχει παρῆλθε εἰσέτι πλῆρες ἔτος, ἀφ' οὗ ὁ Κύριος ἠξίωσεν ἡμᾶς, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πορείας ἀγάπης, εἰρήνης καὶ ἐνότητος ἀνὰ τὰς Ὁρθοδόξους κατὰ τόπους Ἐκκλησίας καὶ τὸν λοιπὸν

χριστιανικὸν κόσμον, νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν ἀγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ εὐλογήσωμεν τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνικὸν Λαόν. Ἦχοῦσιν εἰσέτι εἰς τὰ ὄτα ἡμῶν καὶ ἔχουσιν ἀνεξιτήλως γραφῇ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, αἱ ἐκδηλώσεις τιμῆς καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν πρωτόθρονον τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ ὅτι αὕτη ἐπὶ αἰῶνας σοφῶς καὶ συνετῶς διακρατεῖ καὶ συνέχει τὴν ἐνότητα αὐτῶν, προσφέρουσα ἀείποτε τὴν συναντίληψιν καὶ διακονίαν αὐτῆς, οἷα κοινὴ σχεδὸν πάντων Μήτηρ καὶ τῶν δογμάτων τῆς πίστεως ὡς καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς τάξεως προμηθεὺς καὶ προστάτις.

Καὶ ἰδοῦ μετὰ τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἡ αὕτη ἱερὰ καὶ εὐφροσύνης σύναξις ἱερέων, ἀρχόντων καὶ λαοῦ, ἀγαλλομένη καὶ ἐν σιωπῇ βοῶσα, ὑποδέχεται καὶ περιπτύσσεται ἡμᾶς ἐν ἀγάπῃ ἐνταῦθα, ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ Πειραιῶς, ἵνα ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἀναπέμφωμεν αἶνον καὶ δοξολογίαν τῇ τιμωμένῃ ἐν τῷ Ναῷ Παναγίᾳ Τριάδι, διότι συνήγαγεν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτό, τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης κρατύνουσα καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δεικνύσα καὶ προβάλλουσα.

Αἱ σκέψεις καὶ αἱ καρδίαί ἡμῶν πάντων, τῶν ἐρχομένων ἐκ τῆς Ἱερᾶς Νήσου τῆς Πάτμου, ἔνθα συνειροτάσαμεν τὴν ἐννεακοσιοστὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, εἶναι πλήρεις κατανοήσεως καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεόν, τὸν διακρατοῦντα καὶ συνέχοντα τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τοὺς αἰῶνας ὡς ἐργαστήριον ἐνότητος καὶ σωτηρίας. Ἐζήσαμεν τὴν δόξαν τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ οὐ μόνον ἐν τῷ παρελθόντι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ παρόντι. Ἐγνωρίσαμεν τὴν ἀκμαιότητα καὶ ὑψηλοφροσύνην τῆς εὐσταθούς ἀνδρώσεως Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐώδη εὐταξίαν, εὐλάβειαν καὶ ἀκτινοβολίαν τῶν γυναικείων μονῶν τῆς Πάτμου. Ἐσυνειδητοποιήσαμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ συγχρόνου κόσμου, τοῦ περὶ πολλὰ μεριμνῶντος καὶ τυρβάζοντος, νὰ μάθῃ τὸ ἔν, οὗ ἔστι χρεῖα παρὰ τοῦ ἱεροῦ σπηλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων Πατέρων, διὰ νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ ἀδιεξόδου.

Ὁ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικὸς Θρόνος κατανοῶν τὴν οἰκουμενικὴν αὐτοῦ διάστασιν οὐχὶ μόνον γεωγραφικῶς, ἀλλὰ καὶ πνευματικῶς ἔχει συνειδήσῃ τῆς ἐθνήνης αὐτοῦ ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ διαφυλάξῃ τὴν βιωθεῖσαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἀκεραίαν καὶ ἀπαραχάρακτον μὴ μεταίωσον δοξα, ἃ ἔθεντο οἱ Πατέρες ἡμῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ δώσῃ μαρτυρίαν περὶ αὐτῆς διαλεγόμενος ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐπιεικειᾷ πρὸς τοὺς λοιποὺς χριστιανοὺς καὶ σύμπαντα τὸν κόσμον. Ἐπ' αὐτῆς τῆς γραμμῆς κινούμεθα ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν διαχρονικὴν συνειδήσιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ φίλη Ὁρθοδοξία, τὸ πατροπαράδοτον σέβας, εἶναι ἡ σὰρξ καὶ ἡ ὑπόστασις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐμπνέουσα πάσας ἡμῶν τὰς ἐνεργείας. Διεφυλάξαμεν

Ἡ νεολαία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Πειραιῶς ἐπιφύλαξε θερμότερη ὑποδοχή καὶ παρουσίασε ἓνα χαρούμενο πρόγραμμα πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου.

ταύτην, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, οὐχὶ μόνον κατὰ τοὺς ἐνδόξους καιρούς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς χαλεπὰς καὶ ἀνωμάλους περιστάσεις καὶ δι' αὐτῆς διεσώσαμεν τὴν ταυτότητα τῶν Ὁρθοδόξων λαῶν, ὅταν σφοδροὶ ἀνεμοὶ ἐκ πολλῶν κατευθύνσεων ἠπείλουν νὰ ἀφανίσουν τὸ πᾶν. Ὁ εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς Λαὸς διετήρησε τὰς πατροπαραδότους παραδόσεις αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀφ' ἡμῶν χειραφετήσεως, διότι ἔλαβε ταύτας ἀμειώτους καὶ ἰσχυροὺς διὰ τῶν πόρων καὶ κλαυθμῶν καὶ μαρτυριῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, νῦν δὲ διὰ τῆς ἀξιεπαίνου ποιμαντικῆς φροντίδος πεφιλημένης θυγατρὸς, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐμμένει τοῖς παραδοθεῖσι. Χαίρομεν καὶ ἀγαλλόμεθα διαπιστοῦντες καὶ πάλιν ὅτι τὰ πνευματικὰ ἡμῶν ἔκγονα ἀφάνουσι καὶ πλουτοῦσιν εἰς εὐσέβειαν, πολλαπλασιάζουσι τὴν Ὁρθόδοξον κληρονομίαν.

Ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν, Μακαριώτατε ἅγιε ἀδελφέ, ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησε καὶ πράττει ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ εὐσεβὲς αὐτῆς πλήρω-

μα, εἰς ἐνδειξὴν τῆς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τιμῆς καὶ συναφείας.

Συνεκίνησεν ἡμᾶς ἰδιαίτερος ὁ ἀθρομητισμὸς καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ τοῦ Πειραιῶς, ὁ ὁποῖος συμφρο-νῶν τῷ ἀξίῳ Ποιμενάρχῃ αὐτοῦ, ἀποδεικνύει καὶ σήμερον τὴν εὐαισθησίαν αὐτοῦ εἰς θέματα Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καὶ ζωῆς. Παρακολουθοῦμεν, Ἱερώτατε ἀδελφέ, μετὰ πολλῆς χαρᾶς τὰ πνευματικὰ ἐπιτεύγματα, τὸν δυναμισμόν καὶ τὴν πρόοδον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς, ἡ ὁποία ἐντὸς τῆς μεγαλόπολεως ταύτης, δίδει τὸν ἀγῶνα τοῦ πνεύματος καὶ συνάγει ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ὄλων τῶν ἡλικιῶν, ἰδιαίτερος ὅμως τὴν χρυσῆν ἐλπίδα τοῦ μέλλοντος, τοὺς νέους. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν ὑμῶν καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Πειραιῶς πρὸς τὸν καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, καὶ εὐχόμεθα ὑμῖν πᾶσαν ἀπὸ Κυρίου ἐνίσχυσιν καὶ εὐλογίαν».

Στὸν Σεβ. Μητροπολίτη Πειραιῶς κ. Καλλίνικο ὁ Παναγιώτατος πρόσφερε ἐγκόλπιο καὶ ἐπέδωσε τὸν Σταυρὸ τῆς Πάτμου. Ἀκολούθησε στὸν πρὸ τοῦ Ναοῦ χώρο πρόγραμμα ποῦ ἐξετέλεσαν νεανικὲς χορωδίες τῆς Ἱ. Μητροπόλεως πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιώτατου, στὸν ὁποῖο, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους ἐπισήμους νέοι καὶ νέες μὲ τοπικὲς ἐνδυμασίες πρόσφεραν ἄνθη. Ἀφοῦ ἔψαλαν τὴ φήμη του, σχηματίσθηκε καὶ πάλι πομπὴ ὡς τὸν ἀπέναντι ἀπὸ τὸ Δημοτικὸ Θέατρο χώρο, ὅπου ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἔφθασε πεζῇ ἐπυφημένους ζωηρὰ ἀπὸ τὸν πιστὸ λαό, γιὰ νὰ τὸν εὐλογῆσει ἀκόμη μιὰ φορὰ ἀπὸ εἰδικὴ ἐξέδρα. Ἀκολούθησε ἄνοδος στὴν Ἀθήνα καὶ ὁ Παναγιώτατος μὲ τὴ συνοδεία του κατέλυσε στὸ Ἐκνοδοχεῖο (Μεγάλῃ Βρετανία), στὸ ὁποῖο τὸν συνόδευσεν τιμητικὰ ὁ Μακαριώτατος.

Στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ τὴν Ἀκαδημία

Στις 6 μ.μ. ὁ Παναγιώτατος ἐπισκέφθηκε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν. Τὸν συνόδευσαν ὁ Σεβ. Γέρον Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ἰμβρου καὶ Τενέδου κ. Φώτιος, Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖος κ.ἄ. μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς. Ἦδη βρισκόμενος στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Παρθένιος, ποῦ εἶχε πραγματοποιήσει πρὶν λίγη ὥρα ἐπίσκεψη στὸν Μακαριώτατο. Στὴν αἴθουσα τοῦ Θρόνου προσφέρθηκαν ἀναψυκτικὰ καὶ ὁ Παναγιώτατος μὲ τὸν Μακαριώτατο ἀντάλλαξαν εὐχές καὶ σκέψεις, ποῦ μαρτυροῦσαν τὴ συγκίνηση καὶ τὴ χαρὰ τοὺς γιὰ τὴ νέα αὐτῆ συνάντηση.

Στις 7.00 μ.μ. πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν πανηγυρικὴ συνεδρία γιὰ τὴν 900ετηρίδα. Παρίσταντο πολλοὶ ἐπίσημοι, μέλη τῆς Ἀκαδημίας καὶ πυκνὸ ἀκροατήριον. Τὸν Παναγιώτατο προσφώνησε ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Καθηγητῆς κ. Γ. Μερτίκας ὡς ἀκολούθως:

«Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, πρωταεῖο τῆς προγονικῆς σοφίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μουσῶν, ὑποδέχεται σήμερον στὸν οἶκόν της, τὸ μέγαρον τῶν πνευματικῶν ἐπιδόσεων τοῦ γένους, τὴν αὐτοῦ θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον, τὸν συνετὸ καὶ ταπεινὸ προκαθήμενον τῆς πρώτης κατὰ τάξιν καὶ πρωτόθρονης μέσα στὴν καθόλου ὀρθοδοξία ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως — σ' αὐτὸν ἀνήκουν οἱ παραπάνω κολακευτικοὶ γιὰ τὴν Ἀκαδημία χαρακτηρισμοὶ — δονοῦμενη ἀπὸ πλειάδα συναισθημάτων. Συγκίνηση, εὐφροσύνη, πνευματικὴ ἀγαλλίαση, εὐλάβεια καὶ ἐθνικὸ παλμό. Ἀκόμα ὅμως καὶ ἀπὸ ἔντονη ἐπιθυμία γιὰ συμβολικὴ συμμετοχὴ τῆς στὸ Ἰωβηλαῖο τῆς 900ετηρίδος τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στὴν Ἱερὰ νῆσο τῆς Πάτμου, τὴν ὁποία καθηγίασαν τὰ θεόπνευστα δόγματα τοῦ ἀγαπημένου μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, ποῦ καταγράφηκαν στὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως.

Καὶ γιὰ μὲν τὸ νόημα καὶ τὴν οἰκουμενικὴν σημασίαν τοῦ Ἰωβηλαίου θὰ μᾶς μιλήσῃ ἄλλος Ἀκαδημαϊκός, πρὸ εἰδικὸς ἀπὸ ἐμένα, ὁ Θεολόγος Καθηγ. κ. Κ. Μπόνης. Ἐπιβάλλεται ὡστόσο μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ Ἰωβηλαίου καὶ τῆς παρουσίας τοῦ σεπτοῦ Πατριάρχου νὰ ὑπομνησθῶν καὶ θεωρηθῶν δι' ὀλίγων ἀφ' ἑνὸς ἡ σχέση ὀρθοδοξίας καὶ ἑλληνισμοῦ, ἡ ὁποία σαφῶς κατοπτρίζεται στὴν Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς μονῆς Πάτμου καὶ τῆς Πατριάδας Σχολῆς, πνευματικὸ προσηγορίον τοῦ Πατριαρχείου, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ στενῶς συγκλίνουσα ἀποστολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ὅπως ἐκ τῆς ἱστορίας εἶναι γνωστὸν, ὁ Ἑλληνισμὸς προηγήθη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὰ θεμέλια κατατέθηκαν κατὰ τοὺς Μινωϊκούς καὶ Μυκηναϊκούς χρόνους, τῆ δεύτερη π.Χ. χιλιετία, ὡς συνέχεια τῶν πολιτισμῶν τῆς Μέσης καὶ Ἀπὸ Ἀνατολῆς, οἱ ὁποῖοι προηγήθηκαν τοῦ ἑλληνικοῦ κατὰ χίλια περίπου ἔτη.

Παρὰ ταῦτα, κατὰ τὸν ἕκτο π.Χ. αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν καὶ φιλοσόφων, τῆς Ἰωνίας, σπυθηροβόλησε καταλυτικὰ γιὰ τὴν ἔκτοτε πνευματικὴ ἀνέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητας, σὲ βαθμὸν ποῦ δικαιολογημένα νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ μιλήσῃ γιὰ πρόδρομο χρυσὸν αἰῶνα. Καὶ ἐπέβαλε τὸν ἀφυσικοκεντρισμὸν στὸν ἀνθρώπινον στοχασμὸν, καὶ τὴν λογικοκρατία στὴν ἐπιστήμη. Στὴ συνέχεια, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα περίπου αἰῶνα, μὲ τοὺς σοφοὺς, φιλοσόφους καὶ καλλιτέχνες τῆς κλασσικῆς ἀρχαιοελληνικῆς περιόδου, ἔλαμψε ὁ ἀπαράμιλλος σὲ ἐνέργεια καὶ ἀνέσπερος σὲ διάρκειαν «ἀνθρωποκεντρισμὸς» τοῦ Σωκράτη, Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη, τῆς Ἀθήνας, τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, γιὰ νὰ φωτοδοτῇ ἔκτοτε στὸ ἀτελεύτητον τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐξ ἄλλου, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνατολή της, δέχθηκε τὴν ἐπίδραση τόσο τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ στὸν λατρευτικὸν τομέα, ὅσο καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ ἑλληνικοῦ κλασσικισμοῦ, στὸ βαθύτερον ὑπόστρωμά της, ἔπειτα ἀπὸ παροδικὴ φάση ἀμφισβήτησεων. Καὶ ἔκτοτε διεμορφώθη σὲ μιὰ κορυφαία θρησκεία, μὲ ἀλληλοσυμπληρούμενες καὶ ἀλληλοενδυναμούμενες παραδοχές, ἓνα ἀμάλγαμα ἑλληνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ πνεύματος, μὲ δεσπόζον τὸ δεύτερον, ἔνεκα τοῦ μεταφυσικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ του περιεχομένου, τὸ ὁποῖο καθορίζει βασικῶς τὴ λύτρωση, τὴν εὐτυχία τοῦ ἀτόμου.

Τὸ δίδυμο Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, ἑλληνισμοῦ καὶ ὀρθοδοξίας, ποῦ εἰδικότερα μᾶς ἀφορᾷ, παρ' ὅτι ἐπίκτητο, περιβαλλοντικὸ κατὰ τὴν φύσιν στοιχεῖο, ὅπως ἀνεπτύχθη, κατέστη διὰ τοῦ χρόνου, προκειμένον γιὰ τοὺς Ἕλληνας, ἓνας κληρονομικὸς, πανίσχυρος παραδοσιακὸς παράγοντας. Ἀποτελέσει τὴν κοσμοθεωρητικὴν τους πεμπτουσία, ἔτσι ποῦ ἡ ἑλληνικότητα καὶ ἡ χριστιανικότητα ἀπέβησαν ἐννοεῖς ταυτόσημες.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἰδρυση τῆς Νέας Ρώμης μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας δημιουργήθηκε, ὅπως ἐπισημαίνει ὁ ἱστορικὸς Ζαμπέλιος, ἀνεὰ ζωὴ διὰ τὸν

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος παρακολουθεῖ τὴν ἐκδήλωση γιὰ τὴ Μονὴ τῆς Πάτμου στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Διακρίνονται οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος, Πριγκηπωνήσων κ. Γαβριήλ, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰ. Χαραλαμπίδης, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Στεφανίδης, ὁ Ὑπουργὸς Προεδρίας κ. Κακλαμάνης καὶ ὁ Ἀκαδημαϊκὸς κ. Κ. Α. Τρυπάνης.

ἑλληνισμό· νέος αἰὼν· νέον στάδιον· ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ νεκρανάστασις». Καὶ στὴ συνέχεια: «χωρὶς τὴν Ἑλληνοσώτεια Ἑκκλησίαν, τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἤθελε ἴσως ὑπάρχει ἢ ἐντὸς βιβλιοθηκῶν καὶ εἰς σοφῶν τιῶν ἀναμνήσεις».

Ἡ Ἑκκλησία «ὑπῆρξεν ὁ κύριος παράγων ἐξελθισμοῦ». Κατὰ τὸν Ἑσσελιγκ: «τὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐνότητα, τὴν ὁποῖαν οὐδεμία πολιτικὴ δύναμις εἶχε κατορθώσει μέχρι τοῦδε νὰ πραγματοποιήσῃ, ἐδημιούργησεν ἐπὶ τέλους ἡ ἐκκλησία». Καὶ κατὰ τὸν Κάρολον Ντὴλ ἡ ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ἀπετέλεσε τὴν ἀμμοκονία, ἡ ὁποία συνέδεσε στερεὰ μεταξύ τους τὰ διάφορα μέρη τῆς κολοσσιαίας οἰκοδομῆς, δηλαδὴ τῆς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας». Ἀμφιβάλλει κανεὶς ὅτι τὴν γιγαντιαία αὐτὴν ἐπικρατία τὴν φώτιζε τὸ ἄπλετο φῶς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου; Καὶ ὅτι ἐπομένως, χωρὶς ἀμφιβολία, ἡ κεφαλὴ τούτου ἦταν ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους; Τὰ ἱστορικὰ δεδομένα τῆς τετρακοσάχρονης σκλαβιάς τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἔθνοσωτήριον ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα τοῦ ἑικοσιένα δι-

καιολογοῦν τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι Ἑλλῆνας καὶ Χριστιανὸς εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ ὄντοτητα, χωρὶς ὥστόσο αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι εὐσταθεῖ ἡ σωβινιστικὴ ἀντίληψη ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὸ ἑλληνικὸ προνόμιον, ἀφοῦ ἀναμφισβητήτως ταιριάζει σὲ καθένα πολίτη τοῦ κόσμου, ἂν ἐλαύνεται ἀπὸ κατ' οὐσίαν χριστιανικὰ ἰδανικά.

Καὶ αὐτὰ μὲν, Παναγιώτατε, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀρρηκτὴν σχέση ὀρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ. Παρόμοιος ἀκόμα, θετικὸς τροπισμὸς, ταυτότητα κατὰ βάθος, ἰσχύει ἐπίσης γιὰ τοὺς κορυφαίους φορεῖς τους, τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Τοῦ πρώτου γενικὴ ἀποστολὴ εἶναι νὰ συνεχίσῃ τὴν πνευματικο-κοινωνικὴ του δημιουργία, σύμφωνα μὲ τὴν λαμπρὴ ἀνεπανάληπτη παράδοσή του.

Νὰ θάλπῃ τὴν ἐνοποιὴ δύναμη τῆς ὀρθοδοξίας καὶ χριστιανισμοῦ ἐπὶ ἔθνικου καὶ παγκοσμίου πεδίου.

Νὰ κηρύσσῃ τὸν ἀνθρωπιστικὸν λόγον τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ στοχασμοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπέροπτε εἶναι ἀναγκαῖος κατὰ τὶς ἡμέρες μας, μὲ τὴν ὀλιστικὴ ἀπο-

μικιστική και εγωϊστική κοινωνία που διαμόρφωσε ή επαναστατική τεχνολογία.

Να επιδιώκη, ειδικότερα, την πέρα ως πέρα επικράτηση της ειρήνης και αγάπης, τις οποίες πρώτη ή Χριστιανική θρησκεία πρόβαλε στην ανθρώπινη κοινωνία σαν τὰ μεγάλα της αξιώματα.

Τοῦ δευτέρου φορέα τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ ιδεώδους, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, κύριο μέλημα εἶναι νὰ διακονῇ τὴν ἐπιστήμη, τὶς μουσικὲς καὶ τὴν ἔθνικὴ κοινωνικὴ μας διαβίωση, μὴ ὁδηγῶν τὴν πλατωνικὴ φιλοσοφία καὶ τὸ ἀνθρωπιστικὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐπὶ ἀγαθῶ τοῦ ἔθνους μας, ὑπὸ ἀγαστὴν ιδεολογικὴν συνοδοιπορίαν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαχεῖο, πὸν ὁμοτομεῖ θαυμαστῶς ὑπὸ τὴν θειοτάτη καὶ παναγιωτάτη προσωπικότητά σας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ μαζὺ τους ὅλο τὸ ἔθνος εὐχονται, Παναγιώτατε, νὰ σᾶς χαρίζῃ ὁ Θεὸς ὑγείαν καὶ εὐλογίαν πρὸς συνέχισιν τοῦ σεμινοῦ σας ἔργου. Καὶ ποτὲ δὲν λησμονοῦν τοὺς πατρικοὺς λόγους, πὸν τοὺς ἀπευθύνετε κατὰ τὴν πρὸ δεκαμήνου πρώτη ἐπίσκεψή σας στὴν ἐστία τους:

Ἐρρωσθε ἐν Κυρίῳ, τίμιοι ἀκαδημαῖοι ἄνδρες.

Ἐρρωσθε ἐν τῇ ἄρσει τοῦ θυρεοῦ τῆς πίστεως.

Ἐρρωσθε ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς σοφίας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν μουσῶν.

Ἡ δόλοφυγη ἀπάντησή τους εἶναι:

Ῥωννόμεθα, Παναγιώτατε, ἐν τοῖς λόγοις σας.

Ὡς εὖ παρέστητε.

Ἀκολούθησε ἐμβριθὴς ὁμιλία τοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ καὶ Ὁμ. Καθηγητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντίνου Γ. Μπόννη, τὴν ὁποία παραθέτομε στὴ συνέχεια:

Παναγιώτατε,

Ὁ προφήτης Δανιὴλ (κεφ. 2,20) εἶπεν: «Ἔσται τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου τοῦ Μεγάλου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ μεγαλωσύνη Αὐτοῦ ἐστὶ καὶ αὐτὸς ἄλλοιοῖ καιροὺς καὶ χρόνους, μεθιστῶν βασιλεῖς καὶ καθιστῶν, διδοὺς σοφοὺς σοφίαν καὶ σύνεσιν τοῖς ἐν Ἐπιστήμῃ οὖσιν ἀνακαλύπτων τὰ βαθέα καὶ σκοτεινὰ καὶ γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει καὶ τὰ ἐν τῷ φωτί». Καὶ περαιτέρω (κεφ. 2,28): «Ἄλλ' ἔσται Θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀποκαλύπτων μυστήρια». Καὶ ἀκριβῶς τὰ «μυστήρια», ἅτινα ἀποκαλύπτει ἐν δράμασι προφητικῶς ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διὰ τῆς «Ἀποκαλύψεως» του, προτιθέμεθα ἐν εὐλαβείᾳ καὶ φόβῳ Θεοῦ νὰ ἐπισημάνωμεν διὰ βραχέων χάριν τοῦ εὐσεβοῦς ἀκροατηρίου. Πολὺ ἐσκέφθημεν, ἐάν θὰ ἔπρεπε νὰ διαπραγματευθῶμεν εἰδικὸν θέμα ἐκ τῶν θεολογουμένων πολλῶν προβλημάτων τῆς «Ἀποκαλύψεως», ἢ ἀπλῶς νὰ ραμφίσωμεν τὰ οὐσιωδέστερα διὰ περιγραφῆς τῶν διαλαμβανόμενων ἐν τῷ προφητικῷ τούτῳ βιβλίῳ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Προετιμήσαμεν τὸ δεύτερον. Τοῦτο δέ, διότι πιστεύομεν ὅτι

τὸ πολὺ δημόσιον, ἀκόμη καὶ οἱ θεολογοῦντες ἡμεῖς, διερωτώμεθα ποῖον τὸ συνοπτικὸν περιεχόμενον τοῦ «μυστηριώδους» τούτου βιβλίου, περὶ τὸ ὁποῖον σοφοὶ ἐπιστήμονες ὅλων τῶν εἰδικότητων ἐνησχολήθησαν, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν ἀντίληψιν κρίνων καὶ ἀναλύων τὴν «Ἀποκάλυψιν»;

Παναγιώτατε,

Πιστεύω ὅτι θείας ἐμπνεύσεως ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, ὅπως ἡ «Στέψις» τῶν πανηγυρικῶν τελετῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Πάτρῳ, τελεσθῆ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς πληροῖ χαρᾶς, ἀλλὰ καὶ αἰσθημάτων ἀπείρου εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Κορυφὴν τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας. Ἐν ταπεινώσει, ἀλλὰ καὶ ἐν εὐλαβείᾳ πρὸς τὴν ἁγίαν προσωπικότητά σας, ἡ Ἀκαδημία δύναται ἐν καυχῆσει νὰ διακηρῶσθαι τὸ «Πολυχρόνιον» εἰς τὸν πνευματικὸν Πατέρα ἡμῶν τῶν Ὁρθόδοξων. Ἡ ἀπόφασις σας, ἡ «Στέψις» τοῦ Πανηγυρισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ νὰ τελεσθῆ, ἀποδεικνύει τὸ πόσον ἐξετιμήσατε καὶ ἐκτιμᾶτε τὸ Ἀνώτατον πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν Ἴδρυμα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας. Ἠλθατε τὴν 15 Ν/βρίου 1987 ἐπὶ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπισκέψεως Ὑμῶν εἰς τὴν Αὐτοκέφαλον Ἑλληνικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἀπεδέχθητε δὲ τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἀκαδημίας, ἵνα ἐπισκεφθῆτε, ὡς διδηλώσατε, «τὸ Πρυτανεῖον τοῦτο τῆς προγονικῆς σοφίας, τῶν μουσῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν εὐγενῶς προσκληθέντες, ἵνα παραστῶμεν, ἡμεῖς καὶ ἡ τιμία Συνοδεία ἡμῶν διὰ τὴν παρεχομένην ἡμῖν εὐκαιρίαν ὅπως γνωρισθῶμεν καὶ ἐπικοινωνήσωμεν μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Σκέψεως καὶ σοφίας». Σήμερον ὅμως ἔρχεσθε τὸ δεύτερον ἤδη μετὰ τὴν ἀξιοθαύμαστον πορείαν τῆς αγάπης, τῆς ειρήνης καὶ τῆς ἐνότητος πὸν ἐπραγματοποιήσατε πρὸς τὰς ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας, ἀκόμη χάριν τῆς ἐνότητος τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἐπισκεφθέντες καὶ τὰς ἑτεροδόξους Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἔλθῃ — πρέπει νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν προφητικὴν ρῆσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς —, ἡ ἐντολὴ «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν» (Ἰωάν. 17,21). Εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας, Παναγιώτατε, ὅπως ἡ ἱερὰ καὶ θεόπνευστος πορεία Ὑμῶν συνεχισθῆ καὶ εἰς τὰς πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, τοῦ Βιρηνικοῦ καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἵνα καὶ ἐκεῖ μεταλαμπαδεύσητε τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς ἐν ἀγάπῃ χριστιανικῆς ἐνότητος, τὸ πνεῦμα τῆς ειρήνης, τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης, κατὰ τὴν Ἀγ. Γραφήν.

Παναγιώτατε,

Ὡς εἶπον ἐν τῷ προλόγῳ, ἀπέφυγον νὰ ἀπασχολήσω μὲ θέμα ἐπιστημονικὸν καὶ ἐρευνητικὸν, κουραστικὸν μᾶλλον διὰ τὸ ἀκροατήριον, μάλιστα διὰ τὴν σημερινὴν πανηγυρικὴν ἑορτήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ προβάλλεται τὸ μοναδικὸν προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ «Ἀποκάλυψις» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ καὶ Θεο-

λόγῳ. Ἐπὶ πλέον, ἀφ' ἧς ἡμέρας μοι ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Συγκλήτου νὰ ὀμιλήσω, ὁ χρόνος δὲν ἦτο ἀρκετὸς διὰ νὰ διαπραγματευθῶ θέμα πρωτότυπον, ἀπαιτοῦν ἔρευναν καὶ χρόνον. Ἄλλωστε οὔτε ἡ ὑγεία μου μοι ἐπέτρεπε μακρὰν ἔρευναν, διὸ καὶ ἐδίστασα ἐν ἀρχῇ νὰ ἀποδεχθῶ τὴν πρότασιν τῆς Συγκλήτου. Δὲν δι-στάζω νὰ εἴπω ὅτι ἀπεδέχθην τὴν ἐντολήν, ἐκβιάσας καὶ τὴν ἀδυναμίαν, λόγῳ τῆς ἐξασθενήσεως τῶν δυνάμεών μου, ἵνα καὶ τὸ πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν καθήκόν μου ἐπιτελέσω, ἀλλὰ κυρίως διὰ νὰ τύχω τῆς ἐνισχύσεως διὰ τῶν Εὐχῶν τοῦ Παναγιωτάτου Οἴκου-μενικοῦ μας Πατριάρχου.

Ἦδη ἐκ προοιμίου ἐπιθυμῶ νὰ δηλώσω ὅτι τὸ προφητικὸν τοῦτο βιβλίον ἀποτελεῖ τὸ καύχημα καὶ τὸ μοναδικὸν ἀπόκτημα τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐκτὸς τῆς μεγάλης καὶ ἀνυπολογίστου σπουδαιότητος ἀπὸ θρησκευτικῆς καὶ θεολογικο-ιστο-ρικής ἀπόψεως, ἐπέχει τοῦτο καὶ πολλὴν λογοτεχνικὴν ἀξίαν. Ἀκριβῶς διὰ τοῦτο εἴλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστημόνων ὅλων τῶν εἰδικότητων, ἦτοι θεολόγων, ἱστορικών, φιλοσόφων, λογοτεχνῶν, ποιητῶν, φυσικῶν, μαθηματικῶν, βιολόγων, ἀστρονόμων, ἱατρῶν, καλλιτεχνῶν, καὶ μάλιστα τῶν ζωγράφων, μουσικῶν κλπ. Χάρην παραδείγματος καὶ μόνον ἀναφέρω ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ λογοτεχνῶν τὸν περίφημον Μελέτιον Ἀ. Σάρδεων (π. 170 π.Χ.). Ἐπίσης τὸν Σωφρόνιον Ἱεροσολύμων (634/8), ὅστις ἀφιέρωσεν Ἀνακρεόντιον Ὁδὴν ἐξ ἑκατὸν στίχων «Εἰς Ἰωάννην τὸν Θεολόγον (Migne Πατρ. Ἑλλ. 87, 111, 3784-3789B). Τὴν Ὁδὴν ταύτην θὰ ἀναλύσω-μεν ἐν Παραρτήματι εἰς τὸ τέλος τῆς ὀμιλίας. Ἐκ τῶν νεωτέρων λογοτεχνῶν καὶ ποιητῶν ἀναφέρω τὴν μετὰφρασιν τοῦ ποιητοῦ Σεφέρη καὶ τὸ ποίημα «Ἐν Πάτμῳ» τοῦ ἀοιδίμου φίλου ἱατροῦ Παπαδίστα. Μνημονευτέον ἐπίσης τὸ ἔργον τοῦ ἀοιδίμου φίλου Θεοδ. Β. Κωνσταντινοῦ, «Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου». Πρόκειται περὶ συνοπτικῆς ἀποδόσεως τοῦ κειμένου τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ περὶ μετρικῆς ἀποδόσεως ἰδίας ἐμπνεύσεως ἐν τέλει ἑκάστου κεφαλαίου ἐκ τῶν 22 κεφαλαίων τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ περιεχομένου τοῦ ἱεροῦ τούτου βιβλίου.

Πάμπολλοι ἐκ τε τῆς Ἀρχαιότητος καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ἠσχολήθησαν περὶ τὴν ἑρμηνείαν τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἀναφέρω μόνον τινὰς ἐκ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ἑρμηνευτῶν. Κατ' ἐμὲ τὸ σπουδαιότερον, τὸ σοβαρώτερον, τὸ ἐπιστημονικώτερον καὶ κριτικώ-τερον ἑρμηνευτικὸν ἔργον, γεγραμμένον μετὰ πολ-λῆς συνέσεως καὶ προσοχῆς πρὸς ἀποφυγὴν παρερ-μηνειῶν, εἶναι τὸ ἔργον τοῦ ἀοιδίμου καὶ διακεκρι-μένου μετὰ διεθνῆς κύρους Καθηγητοῦ καὶ Διδασκάλου μου, ἅμα δὲ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Παν. Ἰω. Μπρα-τσιώτου: «Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου». Κείμενον-εἰσαγωγῆ-σχόλια-εἰκόνες. Ἐν Ἀθήναις 1950 σσ. 233. — Ἀναφέρω ἐπίσης τὸ ἀξιό-λογον ἔργον τοῦ ἀοιδίμου συναδέλφου Καθηγητοῦ Βασ. Ἰωαννίδου, Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην. Ἐν Ἀθήναις 1960 σσ. 634. Εἰς τὰς σελ. 440-467 ἐμπεριέχεται ἀξιόλογος εἰσαγωγικὴ περι-

γραφή τοῦ περιεχομένου τῆς Ἀποκαλύψεως. — Τρί-τον ἑρμηνευτικὸν ἔργον ἀναφέρω τὸ τελευταίως κυ-κλοφορηθὲν τοῦ Σπυρ. Φίλου, Δ/νοῦ ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐξωτερικῶν, φέρον τὸν τίτλον: «Τὸ κύκνειο ἄσμα τῆς Γῆς». Τὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύ-ψεως. Κείμενον-μετὰφραση-ἑρμηνεία. Ἀθ. 1987 σσ. 359. Ὡς πρὸς τὸ ἔργον λεχθήτωσαν τὰ ἑξῆς. Τὰ ἐπὶ μέρους λήμματα ἀποδίδονται ὀρθῶς μᾶλλον ἑρμηνευό-μενα. Ὁμολογῶ ὅτι με ἐντυπωσίασεν ἡ ἐκδηλος συμ-μετοχὴ τοῦ ἑρμηνευτοῦ καὶ ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς τὰς ἐκφραζομένας προφητικὰς ἀληθείας τῆς Ἀποκαλύ-ψεως. Τὸ ἔργον ὅμως τοῦτο πρέπει μετὰ προσοχῆς νὰ ἀναγινώσκῃται, διότι ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ἀσπα-ζόμενος τὴν κατὰ λέξιν ἑρμηνείαν τῆς χιλιετοῦς βασι-λείας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς. Ἀκόμη καὶ ὁ ἐπὶ κε-φαλῆς τίτλος: «Τὸ κύκνειο ἄσμα τῆς Γῆς», τοῦτο ἀκριβῶς θέλει νὰ ἐπισημάνῃ πρὸς ἐκφοβισμόν.

Ἀξία ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι καὶ ἡ σύντομος μὲν, ἀλλὰ μεστὴ εἰς περιεχόμενον μετὰ ἡτιολογημένης κριτικῆς τῶν σπουδαιότερων θεμάτων καὶ προβλημά-των τῆς Ἀποκαλύψεως, μελέτη τοῦ συναδέλφου Μάρ-κου Σιώτου, «Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἰς Πάτμον». Ἀθῆναι 1974 σ. 38. Ὁρθῶς ἀποφαίνεται ὁ συγγραφεὺς κρίνων τὸ περιεχόμενον τῆς Ἀποκαλύ-ψεως, ὅτι: «Τὸ περιεχόμενον τῆς Ἀποκαλύψεως πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ ὡς ἡ ἀπάντησις τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ ἀγωνιώ-δη προσωπικὰ προβλήματα τοῦ Ἰωάννου, τὰ ἀφο-ρῶντα εἰς τὸ προσωπικόν του χρέος ἐναντι τῶν χει-μαζομένων χριστιανῶν (τῶν «τεκνίων») τοῦ Ἀπο-στόλου τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ὁ Εὐαγ-γελιστὴς Ἰωάννης, διὰ τῶν ὑψηλῶν θεολογικῶν του στοχασμῶν καὶ διὰ τῶν ἐντόνων θρησκευτικῶν του βιωμάτων, εἶχε καταστήσει τὴν ψυχὴν του καθαρὰν ὀθόνην θείας ἐπ' αὐτῆς προβολῆς τῶν παραστάσεων καὶ τῶν εἰκόνων τοῦ βιβλίου τῆς ὁμωνύμου «Ἀποκα-λύψεως».

Ὁφείλω ἐνταῦθα νὰ μὴ παραλείψω νὰ ἀναφέρω τὰ ὅσα ὁ ἀοιδίμος Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κυρὸς Ἰεζεκιὴλ ἀνέφερον ἐν ἄρθρῳ του ἐν τῷ Περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ἀριθ. 12 τῆς 15 Μαρτίου 1947. Ὁ φιλόμουσος καὶ λίαν πεπαι-δευμένος Ἱεράρχης ἀνεκοίνωσε τὰ πολλοῦ ἐνδιαφέ-ροντος καὶ περὶ ἄλλων ἑρμηνευτῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, σημειώσας τὰ ἑξῆς. «Ἡ Ἀποκάλυψις ἠρμηνεύθη — πλὴν παλαιότερων — καὶ ὑπὸ δύο ἄλλων κληρικῶν, τοῦ λογίου Λαυριώτου Θεοδωρήτου καὶ ἐτυπώθη ἀνωνύμως ἐν Λειψίᾳ τὸ 1800... Σύνκειται ἐκ 410 σε-λίδων μεγάλων εἰς φύλλα με τυπογραφικὰ στοιχεῖα τῶν ὀκτώ. Διὰ τὸ ἔργον κατεβλήθη κόπος πολὺς μα-ταίως, διότι τὸ ἀνωνύμου ἔργον δὲν ἐκυκλοφόρησεν εἰμὴ ἴσως εἰς ἐλάχιστα ἀντίτυπα, τῶν ἄλλων ἀποθη-κευθέντων καὶ εὐρισκομένων μέχρι σήμερον ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἀθωνοῦ, συνεπιέει ἀπαγορευτικῆς διαταγῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, θεωρηθέντος τοῦ ἔργου ὡς κακοδόξου». — Περαιτέρω ἀναφέρει ὅτι ἀνεῦρε καὶ ἠγόρασεν ἐτέραν διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς γεγραμμένην «Ἑρμηνείαν εἰς τὴν ἱεράν Ἀπο-κάλυψιν ὑπὸ Κυρίλλου Πατρώου Λαυριώτου ἱερομονάχου καὶ διδασκάλου ἐν Βουκουρεστίῳ». Τὸ

έργον ἀποτελούμενον ἐκ πέντε τόμων χειρογράφου, πλέον τῶν δέκα χιλιάδων σελίδων, εἶχε τὴν τύχην τοῦ χειρογράφου νὰ παρακολουθήσῃ, τὸ δὲ χειρόγραφον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κ υ ρ ί λ λ ο υ τοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐν Πελοποννήσῳ Λαύρα μοναχοῦ, περιῆλθεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς μετανοίας του, τὴν Ἁγίαν Λαύραν τῶν Καλαβρύτων καὶ ἐκεῖθεν, ἄγνωστον πῶς, περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σύρου Ἀ λ ε ξ ἄ ν δ ρ ο υ Λ υ κ ο ῦ ρ ο υ. Μετὰ καὶ ἄλλας περιπετειάς ὁ Ἰεζεκιὴλ ἠγόρασε τὸ πεντάτομον τοῦτο ἔργον, ὅπερ ἐδώρησεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, ἃν καὶ ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Μπρατσιώτης λέγει ὅτι τὸ ἐδώρησεν ὁ Ἰεζεκιὴλ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὅπερ καὶ ἀκριβές.

Καιρὸς πλέον νὰ ἔλθωμεν νῦν ἐν ἀδραῖς γραμμαῖς καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ «μυστηριώδους» καὶ προφητικοῦ τούτου βιβλίου, ἀποφεύγοντες τὰς λεπτομερείας. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ ἱερὸν κείμενον τῆς «Ἀποκαλύψεως» ἐμπεριέχει εἰς λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ ὀνομασθοῦν «ῥοι», σπουδαίας ἐννοίας βάθους καὶ μυστηρίου. Ἀρκεῖ νὰ ἐπισημάνω ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν λημμάτων, ἐξ ὧν τὸ βιβλίον κατὰ τὸ περιεχόμενον του ἐμπεριλαμβάνει τὴν πᾶσαν δογματικὴν, θεολογικὴν, χριστολογικὴν, ἐκκλησιολογικὴν, ἀνθρωπολογικὴν, ἀγγελολογικὴν, δαιμονολογικὴν, ἐσατολογικὴν, σωτηριολογικὴν, Λειτουργιολογικὴν, ὕμνολογικὴν κλπ. Ἰδοῦ μερικὰ καὶ ἀπὸ τὰ ἐν λόγῳ περισπούδαστα λήμματα: Ἀγγελολογία, ἄγγελοι ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν, ἁγίων μεσιτεία, Ἄδης, ἀετός, ἀκρίδες, ἀνακεφαλαίωσις, ἀνάστασις πρώτη, ἀριθμολογία 1, 3, 4, 7, 44, 46, 666, 144.000, Ἀρνίον, βασιλεῖον ἱεράτευμα, δράκων, ἡ Μεγάλη Ἡμέρα, θυσιαστήριον, θρόνος Θεοῦ, Νέα Ἱερουσαλήμ, καινὴ κτίσις-καινὸς οὐρανός, κλεῖς θανάτου, Λόγος-Θεός, ὄφις ἀρχαῖος, σφραγίδες ἑπτὰ, ὕδωρ ζωῆς, φαρμακοὶ, χίλια ἔτη, ψυχῶν μέση κατάστασις, νίκη κατὰ τοῦ θηρίου καὶ ἐπικράτησις τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἡ διὰ τῆς «καταλλαγῆς» αἰώνια σωτηρία καὶ μακαριότης πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ὁ αἰίδιμος Καθηγητῆς Ἀκαδημαϊκὸς Παν. Μπρατσιώτης ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ τοῦ σπουδαίου περὶ «Ἀποκαλύψεως» ἐρμηνευτικοῦ του ἔργου ἀσχολεῖται ἐμβριθῶς περὶ τὰ σπουδαιότερα θέματα καὶ προβλήματα, οἷα εἶναι: 1. Λογοτεχνικὴ μορφή καὶ ἀξία τῆς Ἀποκαλύψεως. 2. Ἐνότις τοῦ βιβλίου. 3. Οἰκονομία τοῦ βιβλίου. 4. Φιλολογικαὶ σχέσεις τῆς Ἀποκαλύψεως. 5. Ἡ θεολογικὴ καὶ θρησκευτικὴ σπουδαιότης τῆς Ἀποκαλύψεως. 6. Γνησιότης καὶ ἀξία τῶν ὀπτασιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως. 7. Ἡ γλῶσσα. 8. Ὁ συγγραφεὺς. 9. Τόπος καὶ χρόνος τῆς συγγραφῆς. 10. Θέσις τῆς Ἀποκ. ἐν τῷ Κανόνι. 11. Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς ἐρμηνείας. 12. Ἐπίδρασις τῆς Ἀποκ. ἐπὶ τὴν χριστιανικὴν Λατρείαν, Τέχνην καὶ Λογοτεχνίαν. Ὅθεν παροτρύνω τοὺς εὐλαβεῖς χριστιανούς νὰ μελετήσουν ἰδιαιτέρως ὅλα τὰ ἀνωτέρω θέματα.

Ἀναφέρω ὡς ἔχει τὸ ἱερὸν κείμενον τῆς Ἀποκαλύψεως τῆς πολλὰ σημαίνουσης εἰσαγωγικῆς ἐπιγραφῆς: «(α' 1-3) Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεός, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ

γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτῷ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ὃς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδε. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς». Ἐν τῇ εἰσαγωγικῇ ταύτῃ περιγραφῇ εὐκόλον εἶναι νὰ διακρίνη κανεῖς τὸν ἐπίσημον τόνον αὐτῆς. Δηλοῦται σαφῶς ὁ χαρακτήρ (Ἀποκάλυψις) καὶ ἡ αὐθεντία (Ἰησοῦς Χριστὸς-Θεὸς-δι' ἀγγέλου), ὁ σκοπὸς καὶ ὁ συγγραφεὺς (τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ), τὸ περιεχόμενον (τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ-μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ — ὅσα εἶδε) καὶ ἀναδεικνύεται ὁ προορισμὸς τοῦ βιβλίου. Ἐκ τοῦ «προοιμίου» ἄξιον ἰδιαιτέρας ἐξάρσεως εἶναι οἱ στίχοι 4-8: «Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ Ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπτὰ πνευμάτων, ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν βασιλείων τῆς Γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. Ἰδοῦ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς Γῆς. Ναί, ἀμήν. Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, λέγει Κύριος ὁ Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ». Πᾶς τις ἀναγνωρίζει ἐν τῷ «προοιμίῳ» ὅτι διαδηλοῦται ὁ συγγραφεὺς, καὶ ἀπευθύνεται χαιρετισμὸς εἰς τοὺς παραλήπτας, ἐν τέλει δὲ ἀναπέμπεται δοξολογία. Ἐπίσης ἀπευθύνεται πρὸς τὰς ἑπτὰ Ἐκκλησίας τῆς λεγομένης ἀνθυπατικῆς Ἀσίας, δηλ. τῆς Δυτικῆς Μ. Ἀσίας. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ ἐκφράζει τὴν ποικιλίαν ἅμα καὶ τὴν πληρότητα καὶ ὑπερφαίνει τὸ ὅλον χριστιανικὸν πλήρωμα, τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν. Ὡς λέγει καὶ ὁ ἐρμηνευτῆς Ἀνδρέας Καισαρείας (ΣΤ' αἰ.): «Διὰ τοῦ ἑβδοματικῶ ἀριθμοῦ τὸ μυστικὸν τῶν ἀπανταχοῦ Ἐκκλησιῶν σημαίνει».

Εἰς τὸ κεφ. α', 9-22 ἀναφέρεται ἡ κλῆσις τοῦ προφήτου καὶ καθορίζεται ὁ τόπος, ὅπου ἐνετάλη νὰ γράψῃ τὴν Ἀποκάλυψιν ἐν Πάτμῳ καὶ μάλιστα ἐν ἡμέρᾳ «Κ υ ρ ι α κ ἦ», ἣτις καὶ ἀναφέρεται διὰ πρώτην φοράν ὡς ἡ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Ἀκολουθεῖ ἡ ἀπαράμιλλος εἰς ὕψος περιγραφή τῆς ὀπτασίας του. Ὑστερον λαμβάνει τὴν ἐντολήν: «Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἃ εἰσι καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα... οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ Ἐκκλησιῶν εἰσι, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ Ἐκκλησίαι εἰσιν», ἣτοι Ἐφεσος, Σμύρνα, Πέργαμος, Θυάτειρα, Σάρδεις, Φιλαδέλφεια καὶ Λαοδίκεια. Ἐν συνεχείᾳ περιγράφονται κατὰ θαυμαστὸν τρόπον αἱ ἑπτὰ Ἐπιστολαὶ πρὸς τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἀσίας. Ἀκολουθοῦν αἱ ἑπτὰ σφραγίδες, διὰ τῶν ὁποίων περιγράφονται με λογοτεχνικὴν δύναμιν τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν πρὸ τῆς κρίσεως. Ὑπὸ μορφήν ἵππων εἰκονίζονται αἱ τιμωρίαι, αἱ ὁποῖαι θὰ προηγηθῶσιν, ὡς ἔχουσαι προπαρασκευαστικὸν χαρακτήρα τῆς δευτέρας τοῦ

Κυρίου παρουσίας. Περαιτέρω εἰς τὴν ὄπτασίαν τῶν ἑπτὰ σαλπύγγων περιγράφονται αἱ φοβεραὶ πληγαὶ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐξακολουθοῦν μέχρι τῆς δευτέρας παρουσίας. — Εἰς τὸ ἔβδομον σάλπισμα ὁ Προφήτης προαναγγέλλει τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστιανισμοῦ μετὰ τὸν φοβερὸν ἀγῶνα μεταξύ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀντιχρίστου, ὁ ὁποῖος θὰ ἐπακολουθήσῃ. — Ἐν συνεχείᾳ ἀναφέρονται τρεῖς ἄγγελοι πετῶντες «ἐν μεσουρανήματι». Ὁ πρῶτος ἄγγελος ἀναγγέλλει τὴν εἰς ὄλον τὸν κόσμον κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Βαβυλῶνος καὶ πάσης ἄλλης δυνάμεως, στρεφομένης κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος εἰδοποιεῖ τοὺς προσκυνητὰς τοῦ θηρίου ὅτι θὰ τιμωρηθοῦν καὶ θὰ βασανίζονται αἰωνίως. Εἶτα περιγράφεται ἡ ἐπερχομένη κρίσις καὶ προαναγγέλλονται αἱ τελευταῖαι πρὸ τῆς κρίσεως πληγαὶ καὶ ἡ καταστροφὴ τῆς Ρώμης. — Εἰς τὸ κεφ. Κ' 1-10 περιγράφεται ἡ χιλιετής βασιλεία τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ δέσμευσις τοῦ Σατανᾶ. — Δυστυχῶς καὶ κατὰ τὴν παλαιότεραν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς κατὰ τὴν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐποχὴν, παρὰ τὴν σαφῆ δῆλωσιν τῆς Ἀγ. Γραφῆς: «οὐχ ὑμῶν ἐστὶ γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς, οὗς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ» (Πρ. α' 7), οἱ χιλιασταὶ ἐπιμένουν νὰ διδάσκουν τὴν κατὰ γράμμα ἐρμηνείαν καὶ νὰ ὀρίζουν καὶ ἡμερομηνίας, ἡ διάψευσις τῶν ὁποίων, παρ' ὅτι τοὺς γελαιοποιεῖ, δὲν τοὺς συντείξει. Μόνον ἐν πνευματικῇ ἐννοίᾳ πρέπει νὰ ἐρμηνεύεται καὶ ἡ περὶ χιλιετοῦς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὐχὶ κατὰ γράμμα, ἥτις ὀδηγεῖ εἰς ἀρεσιν καὶ κακαδοξίαν, ὡς ἀρχαίῳθεν ἐδέχθη ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν. — Εἰς τοὺς στίχους 11-15 τοῦ Κ' κεφ. περιγράφεται μὲ μεγαλοπρεπῆ ἀπλότητα, διὰ τὴν ὁποίαν ἐξαιρέται ἡ λογοτεχνικὴ ἀξία τῆς περιγραφῆς, ἥτοι ἡ τελικὴ κρίσις, καθ' ἣν ἀποκαθίσταται ἡ ἠθικὴ τάξις ἐν τῷ κόσμῳ. Καταργεῖται ὁ θάνατος καὶ ὁ Ἄδης καὶ ρίπτονται εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. — Εἰς τοὺς στίχους 1-8 τοῦ ΚΑ' κεφ. περιγράφεται ἡ μετὰ τὴν κρίσιν καὶ τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστοῦ «Καινὴ κτίσις»: «Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν... καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς». — Εἶτα περιγράφεται μὲ λαμπρὰς εἰκόνας καὶ ὠραία παραστατικὰ χρώματα ἡ Νέα Ἱερουσαλὴμ. — Εἰς τοὺς στίχους 6-21 τοῦ τελευταίου ΚΒ' κεφ. τῆς Ἀποκαλύψεως, περιέχεται ὁ Ἐπίλογος, ὅστις ἐπιβεβαιεῖ καὶ ἐπικυρώνει ἐν εἰδῇ σφραγίδος τὰ λεχθέντα ὀλοκλήρου τοῦ βιβλίου. Παρατηρητέον ὅτι τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα ἐναλλάσσονται, μετὰ δυσκολίας διαστελλόμενα.

Πρῶτος ὁ ἄγγελος διαβεβαιεῖ περὶ τῆς ἀξιοπιστίας τῶν λόγων του. Κατόπιν λαμβάνει τὸν λόγον ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, λέγων: «Καὶ ἰδοὺ ἐρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου». Εἶτα ὁ Ἰωάννης διαβεβαιεῖ τὴν ταυτότητά του. «Κἀγὼ ὁ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα», τονίζων ἅμα τοὺς λόγους τοῦ ἀγγέλου: «Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν». Καὶ πάλιν ὁ

Ἰησοῦς λέγει: «Ἴδου ἐρχομαι ταχύ... ἐγὼ τὸ Α καὶ τὸ Ω» καὶ διαβεβαιεῖ ὅτι ἐπεμφε τὸν ἄγγελόν του «μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς Ἐκκλησίαις». Εἶτα ἐμφανίζονται δύο νέα πρόσωπα, τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ Νύμφη, ἥτοι ἡ Ἐκκλησία, ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει: «μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου» καὶ διαβεβαιεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀφαιρεθῇ τίποτε ἐκ τῶν λεχθέντων, διότι ἄλλως ὁ τολμητής θὰ τιμωρηθῇ σκληρῶς. Τέλος ὁ Χριστὸς ἐπαναλαμβάνει: «Ναὶ ἐρχομαι ταχύ». Ἀπαντᾷ δὲ ὁ Προφήτης, λέγων: «Ἀμήν, ναὶ ἐρχου, Κύριε Ἰησοῦ» καὶ κλείει τὸ ὄλον βιβλίον διὰ τῆς εὐλογίας: «Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν».

Οὔτε τὴν πρόθεσιν εἶχον, ἀλλ' οὔτε θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐκθέσω λεπτομερῶς εἰς τὰ στενὰ χρονικὰ ὅρια μιᾶς Ὀμιλίας πάντα τὰ θέματα περὶ τοῦ προφητικῆς τούτου βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Διὸ θὰ περιορισθῶ κατ' ἀνάγκην εἰς γενικὰς τινὰς κρίσεις περὶ τοῦ βιβλίου. Ἡ Ἀποκάλυψις δὲν δύναται νὰ ἐρμηνευθῇ πλήρως. Τὰ ἐν αὐτῇ ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἱστορίαν τὴν σύγχρονον μὲν τοῦ Ἰωάννου, ἀλλὰ κυρίως μὲ τὴν μέλλουσαν μέχρι τῆς δευτέρας παρουσίας. Εἶναι ἐπομένως προφητικὸν βιβλίον καὶ δὲν δύναται νὰ νοηθῇ καθ' ὄλον τὸ βάθος καὶ τὸ πλάτος αὐτοῦ. Πολλοί, παλαιοὶ καὶ νεώτεροι ἄχρι σήμερον ἐπεζήτησαν νὰ καθορίσουν χώρας καὶ πόλεις καὶ χρονολογίας καὶ βασιλεῖς καὶ πολέμους καὶ σφαγὰς καὶ λιμοὺς καὶ λοιμοὺς καὶ θεομηνίας καὶ καταστροφὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν καὶ νὰ ἐντοπίσουν αὐτάς. Ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ προσφέρουν τίποτε περισσώτερον ἀπὸ ὅσα ὁ Προφήτης ὁ ἴδιος ἐφάνερωσεν εὐκρινῶς Ἔστω ὡς παράδειγμα ὁ ἀριθμὸς τοῦ θηρίου ἐν κεφ. 13,18: «Ὡδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξςτ' (=666)». Σημειωτέον δ' ὅτι εἰς τὴν Βίβλον ὁ ἀριθμὸς 6 εἶναι ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος. Πρῶτος ὁ Ναβουχοδονόσορ ἠθέλησε νὰ θεοποιηθῇ. Ὡς λέγει ὁ Φίλιος εἰς τὸ μνημονεῦθῃν ἔργον του, στηριζόμενος εἰς τὸν Προφήτην Δανιήλ, ἡ εἰκόνη τούτου εἶχεν ὕψος 60 καὶ πλάτος 6 μέτρων, δηλ. 60+6 (Δαν. 3,1). Καὶ ὁ Ἀντίχριστος θὰ ἔχη τὸν ἀριθμὸν 666 (χξςτ'). Ὁ ἀριθμὸς τρία σημαίνει ὀλοκλήρωσιν. Καὶ τρεῖς φορές τὸ 6 σημαίνει ὀλοκλήρωσιν τῆς ἀποστασίας (Β' Θεσ. 2-3). Πολλὰ ἔχουν λεχθῆ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, πάλαι τε καὶ νῦν. Περιεργείας χάριν ἀναφέρομεν τὴν ἐρμηνείαν τοῦ 666 κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ὑπὸ πολλῶν δοθεῖσαν διαφοροτρόπως. Τὸ 666 ἐσήμαινε π.χ. τὸν Πάπαν, ἄλλοι ἐθεώρησαν τὸν Μέγαν Ναπολέοντα ἢ τὸν Μωάμεθ καὶ τελευταῖον τὸν Μουσολῖν καὶ τὸν Χίτλερ ἢ τὸν Στάλιν. Ἄλλοι τὸ 666 ἐθεώρουν ὅτι ἐσήμαινε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ Διονύσου. Ἄλλοι ὅτι ἐσήμαινε τὸν Ρωμαῖον Καίσαρα ἢ τὸν Νέρωνα ἢ τὸν αὐτοκράτορα Δαμιτιανόν, ὅστις ἐξώρισε τὸν Ἰωάννην εἰς τὴν Πάτμον. Τὸ 666 ἐδόθη ἐπίσης εἰς τὴν λέξιν ΑΡΝΟΥΜΕ (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ΑΡΝΟΥΜΑΙ) ποὺ δίδει τὸ 666 καὶ ἐσήμαινε ὅτι πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν Χριστὸν εἶναι καὶ

ὁ Ἀντίχριστος. Ὅλοι αἱ ἀριθμομετρήσεις τῶν περιέργων ἐρμηνευτῶν ἀποδεικνύουν τὸ σφαλερὸν τῶν υπολογισμῶν πρὸς ἐρμηνείαν τοῦ 666, εἴτε μὲ βάσιν τὸ λατινικὸν ἀλφάβητον ἢ τὸ βυζαντινὸν ἢ τὸ ἑβραϊκὸν κλπ., ὥστε νὰ ἱκανοποιῇ μόνον τὴν ἀνθρωπίνην περιέργειαν ἢ τοιαύτη ἐνασχόλησις, ἀλλ' ἀνευ οὐσιαστικῆς λύσεως τοῦ προφητευομένου ἀριθμοῦ 666, τῆς ὁρθῆς τούτου ἐρμηνείας ἐπαφιεμένης εἰς τὴν ἐσχάτην ἡμέραν τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Χριστοῦ. Ὅρα Φίλοιο, μν. ἔ. σ. 207-208.

Ἡ Ἀποκάλυψις πλὴν τῆς θείας τῆς προελεύσεως θεωρεῖται ἐν ἀπὸ τὰ ὠραιότερα δημιουργήματα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας. Ἡ Ἀποκάλυψις δὲν ἔχει ἄλλο ἐφάμιλλον βιβλίον. Ὑψος μεγαλειῶδες τοῦ λόγου καὶ ἀπλότης ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς διατυπώσεως· προφητικὴ ὁρολογία καὶ ἱστορικὴ πραγματικότης ἀλληλοσυμπληροῦνται. Ποιητικὴ δι' εἰκόνων πρωτοφανῶν δημιουργία, ἐντυπωσιάζουν κατ' ἀξιοθαύμαστον τρόπον. Ρεαλιστικὴ ἄχρις ἐκφοβισμοῦ περιγραφή τῶν διὰ τῆς ἀμαρτίας ἐπακολουθουσῶν τιμωριῶν τῶν παραβατῶν τῶν ἀληθειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θεός, κόσμος, ἄνθρωπος, ἄγγελοι ἐφαμίλλως ἀντιπαραβάλλονται πρὸς ἔμφασιν ἐναντίον πάσης ἀμαρτίας. Ἡρωικὸν στοιχείον πανσθενὲς ἀντιπαραβάλλεται πρὸς τὸ τρομερὸν στοιχείον τοῦ θανάτου. Φόβος καὶ τρόμος ἀναμῖξ μετὰ τοῦ φοβεροῦ Ἄδου καὶ τῆς μακαριότητος τῶν πιστῶν.

Ἐλάχιστοι σήμερον οἱ ἀμφιβάλλοντες περὶ τοῦ συγγραφέως, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐπραγματοποιήθη ἡ Ἀποκάλυψις. Ἄν ἡμφισβητήθῃ ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἶναι ὁ τῆς Ἀποκαλύψεως συγγραφεὺς, πάλαι καὶ νῦν καὶ ὅτι ἕτερός τις ὁμῶνυμος πρεσβύτερος Ἰωάννης εἶναι ὁ πάτρων τῆς Ἀποκαλύψεως, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰς χιλιαστικὰς ιδέας τοῦ Κ' κεφ. ὅτι ὁ Χριστὸς πρὶν τῆς τελευταίας κρίσεως, θὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ τῆς γῆς χίλια ἔτη. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὰς ἐκ τοῦ κεφαλαίου τούτου αἰρετικὰς κακοδοξίας, ἐτήρησε λίαν ἐφεκτικὴν στάσιν πρὸς ἐρμηνείαν τῆς Ἀποκαλύψεως. Ὁπαδοὶ τοῦ Χιλιασμοῦ εἶναι οἱ καὶ σήμερον δρώντες καὶ παρ' ἡμῖν «Χιλιασταί», οἱ καὶ «σπουδασταὶ τῆς Γραφῆς» αὐτοκαλούμενοι, οἱ «Ἰερωβάδες», τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶναι ὁ πόλεμος κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ.

Τὴν ἱερὰν νῆσον Πάτμον ἐπεσκέφθη δύο φορές. Τὴν πρώτην φοράν μετὰ τοῦ ἀλήστου μνήμης Καθηγητοῦ Βασ. Βέλλα καὶ ἄλλων ἐργαζομένων ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τὸ 1953, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς, προκειμένου νὰ θεωρήσῃ ὁ Βέλλας, ὡς Γενικὸς Δ/ντῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τὴν Ἐπαγγελματικὴν Σχολὴν διὰ τὰς κορασίδας τῆς νήσου, τὴν ἰδρυθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ. Δευτέραν φοράν ἐπεσκέφθη τὴν ἱερὰν νῆσον τὸ 1961, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν Ρόδῳ οἰκουμενικῆς συνελύσεως. Ἡ τριήμερος διαμονὴ μετὰ τοῦ ἀοιδίμου Βέλλα ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου ἦτο δι' ἡμᾶς δυσπεριγράπτως συγκινητικὴ. Τὰ βιώματα τῆς ἐπισκέψεώς μου ταύτης παραμένουσι καὶ σήμερον ἀνεξίτηλα. Αἱ ἱερὰ καθήμεριναι Ἀκολουθίαι, αἱ προσευχαὶ μετὰ τῶν μοναχῶν, ἡ ἐπίσκεψις τῆς Βιβλιοθή-

κης μετὰ τῶν ἀνεκτιμῆτων χειρογράφων, αἱ εἰκόνες τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ καὶ μάλιστα τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τῆς φορητῆς εἰκόνος μετὰ τῆς εἰκόνος ὀπισθεν ταύτης τοῦ ὀσίου Χριστοδούλου, ἀντίγραφα τῶν ὁποίων διαφυλάττω, καὶ ὑπὲρ πάντα ἡ προσκύνησις ἡμῶν εἰς τὸ σπήλαιον, ἔνθα ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐδέχθη δι' ἐκστάσεως καὶ ἀφράστου ἐνοράσεως τὴν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ θείαν του Ἀποκάλυψιν, προσέκαλεσαν εἰς ἡμᾶς ῥίγη συγκινήσεως, τὰ ὁποῖα καὶ σήμερον ἀκόμη ἐμπνέουν τὴν ψυχὴν μου καὶ θερμαίνουν τὴν καρδίαν μου, διασφαλίζοντα ἅμα ἀμείωτον τὴν πίστιν μου εἰς τὸν πάνσοφον Κύριον καὶ Λυτρωτὴν πάντων τῶν ἀνθρώπων Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἀληθσμόνητοι εἶναι ἐπίσης καὶ αἱ ἐντυπώσεις μας ἀπὸ τὴν μικρομεγάλην εἰς ἱερότητα νῆσον Πάτμον. Τὴν περιγραφὴν τῆς νήσου δίδουσι οἱ συγγραφεῖς τῶν μνημονευθέντων ἔργων, ὅπως καὶ τὸ λεπτομερέστερον ἄρθρον ἐν τῇ Ὁρθοξ. καὶ Ἡθ. Ἐγκυκλ. τόμ. 10, 127-135 (Νικ. Φοροπούλου μετὰ πολλῆς βιβλιογραφίας). Ἀλλὰ διὰ τὸ θέμα ἡμῶν, περισσότερο ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ τοῦ Καθηγητοῦ Μάρκου Σιώτου ἐν τῷ μνημονευθέντι ἔργῳ του σ. 6-10, ἔνθα καὶ ἡ τεκμηρίωσις δι' ὑποσημειώσεων ἐπιστημονικῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας. Σύντομον μετὰ λογοτεχνικῆς περιγραφῆς περιγραφὴν τῆς ἱερᾶς νήσου, δίδει καὶ ὁ ἀοιδίμος φίλος Θεόδ. Κωνσταντίνου εἰς τὸ μνημονευθὲν ἔργον του, στηριζόμενος, ὅπως καὶ ἡμεῖς, εἰς τὸ κλασσικὸν ἔργον τοῦ ἀλήστου μνήμης Πάν. Μπρατσιώτου.

Ἡ νηὶς Πάτμος, μία τῶν μικροτέρων νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, βραχώδης καὶ ἀνυδρος, ἀλλὰ μὲ ὠραιότατον θαλάσσιον διαμελισμόν, διαγεστάτην ἀτμόσφαιραν, ἀληθῆς ροδοδάκτυλος Ἡῶ, γίνεται ἡ ἁγιοτέρα τῶν νήσων μὲ τὴν μετάβασιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, κατόπιν τῆς ἐξορίας του ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ περὶ τὸ 95/96 μ.Χ. Εἰς τὴν Πάτμον βλέπει κανεὶς τὸ ἱερόν Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως. Ῥίγη ἱερᾶς συγκινήσεως καταλαμβάνουν τὸν εὐσεβεῖ προσκυνητὴν, ὅταν ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπῃ τὴν ρωγμὴν τοῦ ἱεροῦ βράχου, ὅπῃθεν ἤκούσθη ἡ «ὡς ὑδάτων πολλῶν» φωνὴ τοῦ Κυρίου. Διὰ τῆς Ἀποκαλύψεως ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὁ ἡγαπημένος μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, προπαρασκευάζει τοὺς πιστοὺς διὰ τὴν Δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ περιγράφει τοὺς ἀγῶνας μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ, Ἰησοῦ καὶ διαβόλου. Ἐν τέλει ὅμως ἐκμηδενίζεται ὁ Σατανᾶς καὶ θριαμβεύει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἐσχατολογία, ἥτοι ἡ περὶ τῶν «ἐσχάτων» ἐν τῷ τέλει τῶν αἰώνων καὶ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, εἶναι τὸ αἰσιδόξον μῆνυμα, ὅτι οἱ εὐσεβεῖς, «οἱ ἐκτελοῦντες τὰς ἐντολάς αὐτοῦ» θὰ εἶναι μακάριοι εἰς τοὺς «καινοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν καινὴν γῆν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ», οἱ εὐσεβεῖς θὰ ἴστανται «ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ ἁγίου» καὶ θὰ βλέπουν οὐχὶ πλέον «δι' ἐσόπτρου καὶ ἐν ἀινίγματι», ἀλλὰ «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον» τὸν Κύριον!

Ὡς ἐπεσήμανεν ὁ σοφὸς Καθηγητὴς Ἀκαδημαϊκὸς Μπρατσιώτης (σ. 18-19) «Ἡ θεολογικὴ ἢ σπουδαιότης τῆς Ἀποκαλύψεως ἔγκειται καὶ ἐν τῇ

ἐνταῦθα σαφέστερον ἢ ἐν οἰφδήποτε ἄλλῳ βιβλίῳ τῆς Ἀγίας Γραφῆς ὑποτυπωμένη θεολογία ἢ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας. Κατὰ τὸν προφήτην Ἰωάννην ὁ Θεός, ὡς παντοκράτωρ κύριος τοῦ σύμπαντος, εἶναι κύριος καὶ τῆς ἱστορίας, τῆς ὁποίας τὸ νόημα εἶναι ἡ πάλη μεταξύ τῆς ἀντιθέου δυνάμεως καὶ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπήρεια αὐτῆς διατελοῦντος κόσμου ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀφ' ἑτέρου, πάλη μέλλουσα νὰ καταλήξῃ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς κέντρου τῆς ἱστορίας καὶ ὡς συμπαρέδρου τοῦ Θεοῦ καὶ συγκυριάρχου ἐπὶ τοῦ κόσμου, εἰς τὸν θρίαμβον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἀκριβῶς δὲ ἡ τοιαύτη τοῦ βιβλίου θεολογία ἢ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας εἶναι καὶ ἡ προσδίδουσα εἰς αὐτὸ ἰδιαιτέραν θρησκευτικὴν σπουδαίον τῆτα διὰ τοὺς πιστοὺς πάντων τῶν αἰώνων, μάλιστα δὲ τοὺς ζῶντας ἐν ἐποχαῖς κρίσεσιν καὶ σκοτειναῖς, εἴτε διὰ τὴν Ἐκκλησίαν εἴτε διὰ τὰ ἔθνη εἴτε διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐν ἐποχαῖς ἐμποιοῦσαι τὴν ἐντύπωσιν χάους, ἐν ἐποχαῖς συγκλονιστικῶν ταραχῶν καὶ παντελοῦς συγχύσεως. Τοιαύτης τινὸς κρίσεως διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐποχῆς προῖον οὐσα ἡ Ἀποκάλυψις, ἀποτελεῖ τὸ παρήγορον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ μῆνυμα πρὸς τοὺς πιστοὺς πάσης χαώδους ἐποχῆς, ὅτε ἡ θεία πρόνοια καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς νομίζεται ὡς ἀνύπαρκτος, μήνοια διαβεβαιοῦν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὄχι μόνον παρών, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεται καὶ διευθύνει τὰς τύχας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, συμφώνως πρὸς προκαθορισμένον ὑπ' αὐτοῦ σχέδιον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιλαμβάνονται καὶ αἱ ἐκάστοτε κρίσεις καὶ ἡ λύσις αὐτῶν σὺν τῷ τελικῷ θριάμβῳ τοῦ ἀγαθοῦ ἐναντίον τοῦ κακοῦ.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν ἡ «Ἀποκάλυψις» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ μαθητοῦ «ὄν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς», τοῦ καὶ «αὐιοῦ τῆς βροντῆς» καλουμένου, δύναται δικαίως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τὸ πέμπτον Εὐαγγέλιον. Διότι διὰ τῆς «Ἀποκαλύψεως» συμπληροῦνται ἀπαξάπασαι αἱ δογματικαὶ Ἀλήθειαι τῆς Κ.Δ. καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐσχατολογικῆς θεωρήσεως τῆς ἐπικρατήσεως ἐν τέλει τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος τῶν πιστῶν χριστιανῶν. «Ἀποκάλυψις» καὶ Πάτριος ἐπισημαίνουν καὶ διασφαλίζουν τὴν κυρίαρχον θέσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τοῦ Αἰγαιοπελαγικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς ἄχρι τῆς σήμερον. Διὰ τῆς θείας «Ἀποκαλύψεως» τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου καὶ ἡ ἱερὰ Νῆσος τῆς Πάτμου ἀναγνωρίζεται ὡς «ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ». Διότι δι' αὐτῆς ἀποκαλύπτεται καὶ ἡ «Καταλλαγή», ἥτοι ἡ ἐπελθοῦσα συγχώρησις καὶ ἡ συμφιλίωσις μεταξύ Θεοῦ καὶ τῆς ἁμαρτωλῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ δὲ τῆς «Καταλλαγῆς» συνακολουθεῖ καὶ ἡ «Εἰρήνη», μεταξύ ὅλων τῶν λαῶν, ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τῆς ἱερᾶς Νῆσου. Ἐπὶ πλέον διὰ τῆς «Εἰρήνης» συνακολουθοῦν καὶ τὰ ἐλικρινῆ αἰσθήματα ἀλληλεκτιμήσεως, φιλίας, συνερπασίας καὶ Ἀγάπης» μεταξύ ἰδία τῶν γειτόνων λαῶν τῆς ὅλης Μεσογείου. Τὰ αἰσθήματα ταῦτα φιλίας καὶ ἀγάπης εὐχεται ἀπὸ καρδίας καὶ ὁ ὀμιλητής,

μεθ' ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὡς πιστεύει, τῶν ἀπανταχοῦ τῆς Γῆς, ὅπως εὔρουν τὴν ἐμπράγματον ἐκδήλωσιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ὅσον τάχιστα!

Θεωρῶ ἐπομένως ὅτι τὸ μοναδικὸν τοῦτο προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀποτελεῖ μέγα ἀπόκτημα τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ γενικώτερον. Τὸ πέμπτον τοῦτο Εὐαγγέλιον προσεπάθησα ἀσθενῶς πῶς νὰ παρουσιάσω εἰς ὑμᾶς, τοὺς συμπροσκυνητὰς καὶ συνεργαστὰς τῆς μεγάλης Πανηγύρεως καὶ τῆς ἀναμνηστικῆς ἑορτῆς τῶν 900 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως ὑπὸ τοῦ ὁσίου μοναχοῦ Χριστοδοῦλου τῆς ἱερᾶς Βασιλικῆς, Πατριαρχικῆς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου καὶ Εὐαγγελιστοῦ.

Παναγιώτατε,

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐν εὐλαβείᾳ, ἐν ταπεινώσει καὶ ἐν ἐκτιμῆσει τῶν μεγάλων ἔργων, τὰ ὁποῖα ἀνεπιδείκτως, ἀλλὰ καὶ μετὰ σθένους ἐπιτελεῖτε, θεῖα συνάρσει καὶ τῇ βοήθειᾳ τῆς σεπτῆς ἱερᾶς Πατριαρχικῆς Συνόδου, χαίρει καὶ πάλιν τὴν σεπτὴν παρουσίαν ὑμῶν, ἣτις ἔχει διὰ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς, εἰς τε τὴν Ἀκαδημίαν καὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον προκαλέσει τὸν δίκαιον θαυμασμόν. Ἐφ' ᾧ καὶ εὐχόμεθα ἀπὸ καρδίας ἀπρόσκοπτον τὴν συνέχισιν τῆς Οἰκουμένης Ὑμῶν δραστηριότητος, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πολυκλάδου δένδρου τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ὅλων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Εὐχαριστοῦμεν, διαδηλοῦντες ἐν εὐγνωμοσύνῃ βαθεῖα τὴν διακεκριμένην τιμὴν, τὴν ὁποίαν περιποιήσατε εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ δεύτερον ἤδη διὰ τῆς παρουσίας Ὑμῶν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ τὰ σεπτὰ Μέλη τῆς Συνοδείας Ὑμῶν, τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας καὶ τοὺς λοιποὺς ἱερατικούς. Εὐχαριστοῦμεν καὶ τὸν ὁσιώτατον Ἠγούμενον μετὰ τοῦ Ἠγουμένου-συμβουλίου του, διότι ἀπεδέχθησαν νὰ σταθῇ ὁ πανηγυρισμὸς τῶν 900 ἐτῶν τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν Πάτμῳ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Εὐχαριστοῦμεν τοὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας, τοὺς Ἀρχιεπισκόπους, τοὺς Μητροπολίτας καὶ λοιποὺς ἱερατικούς ὅλας τὰς ἀντιπροσωπείας τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὰς ἀντιπροσωπείας τοῦ ἀγιωτάτου Πάπα Ρώμης, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου καὶ πασῶν τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ξένων ὁμολογιῶν. Εὐχαριστοῦμεν καὶ πάντας τοὺς ἐπισήμους καὶ μὴ ἐκπροσώπους τῶν πολιτικῶν Ἀρχῶν, ὡς καὶ ἀπαξάπαντας τοὺς συμπαρισταμένους εὐλαβεῖς συμπανηγυριστὰς! Εὐχαριστῶ!*

* Ὡς ἀναφέρομεν ἐν τῇ Ὀμιλίᾳ ἡμῶν, ὁ Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων (634/8) ἀφιέρωσε καὶ ἰδιαιτέραν Ὁδὴν ἐξ ἑκατὸν στίχων «Εἰς Ἰωάννην τὸν Θεολόγον» (Migne P.G. 87, III, 3784-3789B). Τὴν Ὁδὴν ταύτην προτιθέμεθα νὰ ἀναλύσωμεν κατωτέρω. Ὡς διελάβομεν εἰς ἰδιαιτέραν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον: «Σωφρονίου Ἱεροσολύμων (634/8)», Ὁδαὶ εἰς τοὺς ἀγιῶνας τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Παύλου. Ἐν Ἀθήναις 1951 (ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Θεολογίας») σ. 5 ἐ.: «Ἐκάστη τῶν Ὁδῶν περιλαμβάνει ἀνά ἑκατὸν στίχους. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος φαίνεται μοι ὅτι δὲν εἶναι τυχαῖος. Ὁ Σωφρόνιος

ἐγνώριζεν ἴσως τὴν συμβολικὴν σημασίαν τοῦ ἀριθμοῦ ἑκατόν, ἣν πρῶτος ὁ Ὁριγένης ἐχρησιμοποίησε καὶ Εὐάγριος ὁ Ποντικὸς εἶτα ἐν τῷ «Πρακτικῷ» αὐτοῦ ἐφῆρμονεν εἰς δῆλωσιν τοῦ «τελείου». Τὸν κατὰ πάντα λοιπὸν «τέλειον» ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ Ἰωάννην μέλλων νὰ ὑμνήσῃ καὶ ὁ Σωφρόνιος μεταχειρίζεται εἰς τὴν Ὁδὴν αὐτοῦ τὸν τὴν τελειότητα συμβολίζοντα ἀριθμὸν ἑκατόν τῶν στίχων. Ὡς ἐνδυμα δὲ ποιητικὸν χρησιμοποιοῖ τὸ Ἀνακρέοντιον, ὅπερ ἐξ ὀκτασυλλάβου συγκείμενον καὶ δι' ἀναπαίστου ἀρχόμενον, προῆλθε κατ' ἀνάγκην τοῦ ἱαμβικοῦ ἰωνικοῦ διμέτρου. Ἀκολουθῶν τῷ διαβόητῳ Ἐφραίμ τῷ Σύρῳ (ἀρχὰς Δ' αἰ.—373) ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῶν Ὁδῶν του, διαιρεῖ ταύτας εἰς Ὀϊκοὺς, ἔχοντας ἀλφαβητικὴν ἀκροστιχίδα, τούτοις δ' ἀκολουθοῦσιν ἀνὰ τέσσαρσιν τὰ καλούμενα κουκούλια ἢ ἀνακλώμενα, τὰ τελευταία συνθεθειμένα κατὰ τὸ Ἐλεγείον, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, καθ' ὅμοιον τρόπον πρὸς τὸν δευτερον στίχον τούτου, ὅστις ὡς γνωστόν, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ κώλωφ ἔχει τὸν τρίτον πόδα ἄλλειπλῆ, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὸν ἔκτον πόδα, τῆς ἄλλειψως ἀναπληρουμένης διὰ παρατάσεως τῆς φωνῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὡς εἴπομεν, οἱ στίχοι αὐτοῦ ἄρχονται δι' ἀναπαίστου, ἔχοντος τὴν πρώτην συλλαβὴν βραχεῖαν, διὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἀλφαβητικῆς ἀκροστιχίδος ἐλλείπουσι τὰ μακρὰ φωνήεντα Η καὶ Ω. Σημειωτέον δ' ὅτι πάντες οἱ στίχοι ὅλων τῶν Ὁδῶν τοῦ Σωφρονίου τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν, εἰς δὲ τὴν Ὁδὴν «Εἰς Ἰωάννην τὸν Θεολόγον», δὲν τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν οἱ στίχοι, 7, 15, 25, 27, 42, 69, 72 τονιζόμενοι εἰς τὴν λήγουσαν.

ΙΑ'. Εἰς Ἰωάννην τὸν Θεολόγον

«Ἁγίων γένος προέλθοι
Ἁγίῳ γέρας κομίζων
Ἁγάμων φάλαγξ βοήσοι
Ἁγάμῳ φέριστον ὕμνον.

- 5 Βδελυρὴν ἔργω γλώτταν
Φορέων, ὑπῶν τὰ χεῖλη
Ἀπορῶ γόνῳ τε βροντῆς
Καθαρὸν τὸν αἶνον ἕδειν.
Γονέων παῖς φαίνθη
10 Ἱερῶν κλυτῆς τε ὀίξης
Ζεβεδαιοῦ αὐτὸν ἦρωσ,
Σαλώμῃ τε παῖδα τίκτον.

Δόμον ἔσχε πλωτὸν ἄνδρα
Ὁ πατὴρ φίλην δι' ἄγρην,

- 15 Σαλώμῃ τεκοῦσα Χριστοῦ
Κλέε σύγγονος Θεοῦ.

Ἰαχίης οὐρανῆς ὄβριμε κοῦρε,
Στεμάτων ἡμετέρων δέχνησο δῶρα».

Τὰ δύο πρῶτα τετράστιχα ἀποτελοῦν τὸ προοίμιον τῆς Ὁδῆς. Ἐπευχεται ἐν πρώτοις ὁ ποιητής, προτιθέμενος νὰ παρουσιάσῃ προσφέρων καὶ κομίζων εἰς τὸν Ἅγιον τὴν δόξαν καὶ τὴν ὀφειλομένην τιμὴν, οἶονε ὡς δῶρον ἐπιβραβεύσεως ὅθεν καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἡ φάλαγξ, ἥτοι τὸ ἄπειρον πλήθος καὶ ἡ στρατιὰ ἢ δυσαρθίμητος τῶν ἀγάμων καὶ τῶν ἀγνῶν παρθένων βοηθήσῃ τούτων, κραυγάζουσα, διαλαλοῦσα καὶ ὑμνοῦσα καὶ αὐτὴ τὸν ἄριστον καὶ ὑπέροχον ὕμνον εἰς τὸν ἄγαμον καὶ τὸν παρθένον καὶ ἀγνόν. — Φέρων ὅμως οὗτος βδελυρᾶν, ὡς ὁμολογεῖ, ἥτοι ἁμαρτωλὴν καὶ βλάσφημον γλώσσαν καὶ ἀπρεπῆ, ἀπορεῖ καὶ ἐξίσταται καὶ δειλιάζει, προκειμένου νὰ

ὑμνήσῃ τὸν ὀλοκάθρον καὶ ἀγνόν, ἀποδίδων εἰς αὐτὸν τὸν δίκαιον ἔπαινον, ἐγκωμιάζων ἅμα τὸν γόνον καὶ ἀπόγονον, τὸ γνήσιον τέκνον τῆς βροντῆς, δηλ. τῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον πολυχρότου ἀρετῆς του, ποῦ οἶονε ὡς κεραυνὸς ἤστραψεν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης καὶ πέραν παντὸς τόπου καὶ χρόνου ἢ ἀξία παντὸς θαυμασμοῦ ἀρετῆς του. — Ἐκ τῶν γονέων ἐγεννήθη καὶ ἀπεκαλύφθη τὸ τέκνον, γόνος τῆς ὀνομαστῆς, τῆς περιφῆμου καὶ ἐνδόξου τῶν ἱερῶν γονέων καὶ προγόνων του ρίζης, τὸν ὁποῖον ὁ Ζεβεδαιοῦς, ὁ ἀπτόητος καὶ γενναῖος ἦρωσ, ὁ ἐργατικὸς καὶ ἐπιμελής, ὁμοῦ μετὰ τῆς Σαλώμης ἐγέννησαν καὶ ἀπέκτησαν τὸ παιδίον τοῦτο. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου Ζεβεδαιοῦς, ἀγαπῶν τὴν θάλασσαν, εἶχεν οἶονε σχεδὸν μόνιμον κατοικίαν τὸ πλοῖον, τὴν ψαρόβαρκα, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἄλιειαν καὶ τὸ ψάρεμα. Ἡ δὲ γενήσασα τὸ τέκνον μήτηρ Σαλώμῃ ἐφημιζέτο ὡς συγγενῆς τῆς Θεομήτορος καὶ ἄρα συγγενῆς καὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. — Ἐν τῷ κουκούλιῳ ὁ ποιητὴς ἱκετεύει καὶ παρακαλεῖ, ἵνα δευθῆ τὰ διὰ τῶν εὐχῶν του δῶρα, ἥτοι τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἐγκώμια τὸ παιδίον βροντοφωνῶν ἐπὶ λέξει: Ὡ δεινὸ καὶ ἰσχυρὸ ὃ φοβερὸ τῆς ἰαχῆς, ἥτοι τῆς βροντῆς, τῆς παγκοσμίου ὅσον καὶ πολυχρότου τῆς διαβόητου ἀρετῆς σου, σὺ ὃ τῆς οὐρανίας καὶ τῆς θείας καταγωγῆς καὶ προελεύσεως νέε, δέξαι λοιπὸν τοὺς ὕμνους καὶ τὰ ἐγκώμια, ἅτινα ὡς δῶρα σοῦ προσφέρω.

- Ἐκάλει δὲ καὶ αὐτὸς ἐνθεν
20 Τὸν ὅλων ἄνακτα θεῖον
Ὁ παῖς, διότι τέκνον
Σαλώμης ὑπῆρχε θεῖον.

- Σαθέου γὰρ ἦν Ἰωσήφ
Σαλώμῃ τόκος σαόφρων,
15 Ὅς ἐμοῦ Θεοῦ Χριστοῦ
Γενέτης μόνον καλεῖτο.

- Θεὸς οὖν πέλων ὁ Χριστὸς
Ἐπέχων φύσω τε πᾶσαν,
Ἐπὶ χεῖλος ἦλθε λίμνης
30 Βροτὸς οἶά τις προλάμπων.

Ἰάκωβον ἐσθλὸν ἄνδρα
Ἁγαθὸν κάσω τε τούτου
Ἰαχὴν μίαν προπέμφας,
Ἀνάδα κλυτὴν ἀργεῖει.

- 35 Φωσφόρε παρθενῆς, φωσφόρε μύθων
Ἡμετέρῃ κραδίῳ φέγγος ἰάλλοις».

Ἐκάλει δὲ καὶ αὐτὸς ὁ παῖς, τὸ ἐνάρετον παιδίον ἀπὸ τὸ μέρος αὐτὸ τὸν θεῖον βασιλέα τῶν ὅλων, καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου, διότι ὑπῆρχε τὸ θεῖον τέκνον τῆς Σαλώμης. Καὶ λοιπὸν, ὁ Θεὸς ὁ Χριστὸς, ὁ κρατῶν καὶ διακυβερνῶν ὅλην τὴν φύσιν ὁ παντοκράτωρ, εὐρισκόμενος πλησίον τῆς λίμνης, ἦλθεν εἰς τὴν ἀκρογυαλίαν, πλησίον τῶν ὑδάτων, ὅπου ἡ λέμβος τοῦ Ζεβεδαιοῦ, ἐμφανισθεῖς ὡς θνητὸς ἄνθρωπος, ὅμοιος πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ με ὅλην τὴν λάμπιν τοῦ προσώπου του διαχέων καὶ ἀντανακλῶν τὴν λαμπρότητα του. Τότε με δυνατὴν φωνὴν καὶ με ἐπιβλητικὴν ἰαχὴν, δηλ. βοὴν καὶ κραυγὴν προσυνοδύσας τὴν πρόσκλησίν του, ἀργεῖει καὶ σαγγεῖνει παρευθῆς, συλλαμβάνων τὸ ἄλευμα, τὴν ἐνδοξὸν δυάδα τῶν ἀδελφῶν, ἥτοι τὸν ἐνάρετον, τὸν ἀγαθὸν καὶ χρηστὸν ἄνδρα Ἰάκωβον καὶ τὸν ἀδελφὸν τούτου, τὸν Ἰωάννην. — Διὰ τοῦ κουκούλιου ὁ ποιητὴς ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Κύριον, τὸν φωτοδότην τῆς παρθενίας καὶ τὸν φωτοδότην τῶν λόγων καὶ διδασμάτων του, ὅπως ρίψῃ καὶ εἰς τὴν ἰδικὴν του καρδίαν, ὅπως καὶ εἰς ὅλων τῶν ἀνθρώπων τὰς καρδίας τὸ φῶς τῆς λάμψεως του, ἵνα φω-

τίξη πάντοτε ἡμᾶς διὰ τὰ ἐκτελῶμεν τὰς θείας ἐντολάς τοῦ
Εὐαγγελίου του.

«Κράτος ὡς ἴδον Θεοῦ
Προσέβανόν τε καλοῦντι,
Πατρός σέβας λιπόντες,
40 Κάλαιμον, σκάφος, σαγήνην.

Λόγος ἐκλογὴν τελέσας
Δέκα καὶ δυὼν μαθητῶν,
Φιλέσκει τόνδε μᾶλλον
Ἄγιων ὄλων ἐταίρων.

45 Μεγάλην χάριν δὲ βάλλεν
Δειλία φίλης προσώποις,
Ἐνὶ δὲ φρεσὶν φιλάργοις
Θεῖκην ἔχενεν αἴγλην.

Νόν ἔνθεον φοροῦντα
50 Καθαρήν τε σάρκα, τοῦτον
Ἄφανῶν ποιεῖτε μύστην,
Ἄ Θεός Λόγος διδάσκων.

Σοφίης οὐρανίης μεστός ὑπάρχων
Ἐπέων οὐρανίων αὐλὸς ἐτύχης».

Μόλις εἶδον καὶ ἀντελήφθησαν συναισθανθέντες τὸ κράτος, τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, προσήρχοντο προσδραμόντες πρὸς σὲ τὸν προσκαλοῦντα, ἐγκαταλιπόντες τὸν πατέρα καὶ τὴν ὀφειλομένην εἰς αὐτὸν ὑπακοήν καὶ τὸν σεβασμὸν ἐγκαταλιπόντες ἀκόμη τὸ καλάμι τῶν ψαράδων, τὸ σκάφος, διὰ τοῦ ὁποῦ ἤλειον φαρεύοντες, ὅπως καὶ τὴν σαγήνην καὶ τὰ δίκτυα. — Ὁ δὲ Θεός-Λόγος, ἀφοῦ ἐπεράτωσε τὴν ἐκλογὴν τῶν δώδεκα μαθητῶν του, ἐμφανίζεται ἀγαπῶν περισσότερο ὄλων τῶν ἄλλων ἁγίων συντρόφων του ὁ Χριστός, ἀκριβῶς τοῦτον, τὸν Ἰωάννην. Ἐν τούτοις εἰς τὰ φιλικὰ πρόσωπα τῶν ἀποστόλων τοῦ ἡγάπων τὴν ἀγιότητα, μία ἐνιαία καὶ ὁμαδική σκέψις καὶ διάθεσις διεχέετο καὶ ἐπλήρου τὰς ψυχὰς των, ἡ θεϊκὴ μεγαλωσύνη, ἡ τιμὴ καὶ δόξα, καὶ ἡ ὁποία ὑπέρκειται καὶ εἶναι ἀνωτέρα ὄλων τῶν ἄλλων σκέψεων καὶ ἐπιθυμιῶν. — Τὸν μύστην καὶ τὸν μεμνημένον εἰς τὰ μυστήρια, τὸν καὶ μυσταγωγὸν τῶν ἀφανῶν θεῶν μυστηρίων, διδάσκων αὐτούς, τοὺς ἀποστόλους καὶ μαθητάς του, συνίστα εἰς αὐτούς, τοῦτο ὀφείλετε νὰ εἴσθε καὶ νὰ γίνετε, ταῦτα λέγων εἰς ἕνα ἕκαστον ἰδιαιτέρως ὁ Θεός-Λόγος, Ὅστις ἐνεσάρκωνεν ἐντός του τὸν ἔνθεον Νόν, τὸ Θεῖον Πνεῦμα καὶ τὴν θεῖαν φύσιν, συγχρόνως δὲ καὶ τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα. — Ἐν τῷ κ ο υ κ ο υ λ ί ω ταῦτα ἐκθαμβος ὁ φοιτητὴς οὕτω πως ἀποφάνεται καὶ διακηρύττει. Σὺ ὁ Κύριος, ὁ τῆς οὐρανίας σοφίας ἐκ φύσεως κάτοχος, ἐγεννήθης ἅμα καὶ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς αὐλὸς, αὐλίξεις καὶ διδάσκεις κηρύττων τοὺς οὐρανίους λόγους, τὰ θεῖα καὶ πάνσοφα διδάγματα σου.

55 «Ξένα δεῖξε πλείστα τοῦτον
Φιλέων ἀναξ δικαίως,
Ἐπὶ καρδίῃν ταθῆραι
Ἰδίην παρέσχε μοῖνην

Ἄ «Ὅτε δ' ἰκρίω προσήλθε
60 Κασίγητον αὐτὸν ἠῶδη,
Μαρίην ποιῶν τεκοῦσαν,
Μαρίη γόνον προσάπτων

Πάλιν ἀγλαοῦ Πέτρου
Μόρον ἐκμαθεῖν ποθοῦντος
65 Παρὰ Δεσπότην γε κείνου,
Μόρον ἐκφανῶς καλύπτει.

Ἄ Ῥέθει ξύλω κρεμασθεῖς
Ἄ Λόγος παθῶν τε πάσχων
Ἄεγε Παρθένω τεκοῦση
70 Ἄεγε Παρθένω μαθητῆ.

Θειολόγον σοφίης κόσμος ἐρύσθη,
Δαιμονικῆς μαρίης φάσματα ὄρας».

Παράξενα καὶ ἀγνωστα μυστήρια ἀπεκάλυψε, πλείστα ὅσα φανερώσας διὰ τῆς θείας του «Ἀποκαλύψεως» εἰς τοῦτον, τὸν Εὐαγγελιστὴν, τὸν καὶ προφήτην Ἰωάννην, ἐπειδὴ ἡγάπα τοῦτον ἐπαξίως καὶ δικαίως ὁ καρδιογνώστης βασιλεὺς τῶν ὄλων Κύριος, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ του νὰ πληρώσῃ καὶ καταλάβῃ ὅλην τὴν φύσιν τῆς ἰδικῆς του καρδίας τὸν Ἰωάννην. — Ὅτε δὲ προσήλθεν εἰς τὸ νὰ σταυρωθῆ, εἰς αὐτὸν τὸν ἀντάδελφον, τὸν συγγενῆ του, τὸν Ἰωάννην ἀμίλησε, μεταποιῶν καὶ καθιστῶν τὴν τεκοῦσαν τὸν Κύριον Παρθένον Μαρίαν ἰδικήν του μητέρα, δεικνύων καὶ εἰς τὴν μητέρα του Μαρίαν τὸν Ἰωάννην, ὀνομάζων τοῦτον ἰδικὸν τῆς τέκνον. — Καὶ πάλιν, ὅτε κατὰ τὸν μυστικὸν δαίπνον, ὁ ἐνδοξὸς ἀπόστολος Πέτρος ἐπόθει νὰ μάθῃ τὴν μοῖραν, τὴν τύχην καὶ τὸ πεπρωμένον, δηλ. τὸν διὰ τῆς προδοσίας σταυρικὸν θάνατον καὶ ποῖος ὁ μέλλον νὰ προδώσῃ τὸν Κύριον, ὁ Ἰωάννης ἀναπεσὼν ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει ἐρωτῶν αὐτόν: «Κύριε τίς ἐστίν» (;) (Ἰω. 13,25). Ὁ δὲ Δεσπότης ἀπεκάλυψε τότε τὸν προδότην φανερώσας αὐτόν. — Ὅτε δὲ ἐκρεμάσθη ἐπὶ τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ ὁ παθὼν Κύριος καὶ μετὰ τὰ μέλη τοῦ σώματος κρεμασμένα, ἔλεγεν εἰς τὴν τεκοῦσαν Παρθένον Μητέρα του: «Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθητῆ Ἰδε ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκεῖνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητῆς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια» (Ἰω. 19,26-27). Ταῦτα εἶπεν ὁ πάσχων ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ παθὼν Θεός-Λόγος. — Ἐν δὲ τῷ κ ο υ κ ο υ λ ί ω, ἀφοῦ διὰ τῆς σοφίας καὶ θεοπνευστίας τῆς Ἀποκαλύψεως του ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὁ ποιητὴς ἐξαίρει καὶ ἐγκωμιάζει τὸν προφήτην τοῦτον, διότι κατέτριψε καὶ συνέτριψε ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς τὰ φαντάσματα τῆς εἰδωλολατρείας, τὰ γεννηματα τῆς κακίας καὶ μισανθρωπίας τῆς δαιμονικῆς μαρίας!

Ἄ Ἐθεν, ὦ γύναι, καλείσθω
Γόνος ἀγνός οἶτος ἔθην.

75 Σὺ δὲ μητέρα κρατίστην
Καλέοις ἐμὴν τελοῦσαν.

Τότε δὴ τότε κλητόφρων
Ἄ Ἐς ἐὼν κόμιζεν οἶκον,
Ἄγανὴν Θεὸν τεκοῦσαν,
Ἄ Ἰδίην ποιῶν τεκοῦσαν.

Ἄ Ὑπὸ Πάμμον ὄδ' ἐτύχθη
Θεόπαις νόμοισι φύτλις,
Ἄγλιος τόπους ἐάσας
Ἄσῆς ἐπήλθε χῶρον.

85 Φορέων σθένος θεοῦ
Ἄ Ἐφρῆσον κίχησεν ἄστυ,
Ἄ Ὅπερ Ἄρτεμις κακίστη
Ἄνοφερῆ πλάνη κατεῖχεν.

Ἄ Βροντογενῆ Θεὸν οὖν ὄλβιον εἶπω
Τούνεκα θεοτόκου κοῦρος ἐτύχθη».

Ἄ Ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, νὰ ὀνομάζεται ἀπὸ Σὲ ὁ ἅγιος

και ο παρθένος ούτος, ὡς Κυρία Δέσποινα, και νὰ καλεῖται ἰδικόν σου τέκνον. Σὺ δὲ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, ἐμὲ τὴν κρατίστην, τὴν ἀρίστην και πανέντιμον Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, νὰ καλῆς και νὰ με ὀνομάζῃς μητέρα σου, ὡς ἐὰν σὲ εἶχον γεννήσει. — Ἀπὸ τότε λοιπόν, ὁ εὐφημισμένος μετέφερεν εἰς τὸν οἶκόν του, τὴν ἀγίαν Παρθένον και Δέσποιναν, τὴν γεννήσασαν τὸν Θεὸν-Λόγον, κάμων ταύτην ἰδικὴν του μητέρα. — Ὁ Θεόπαις, τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ Ἰωάννης εὐρέθη εἰς τὴν νῆσον Πάτμον ὡς ἐξόριστος, μάλιστα περιστοιχούμενος ἀπὸ τοὺς ἀγίους φυσικοὺς νόμους τῆς νήσου, ἀναγκασθεὶς νὰ ἀφήσῃ τοὺς ἀγίους τόπους τῆς Παλαιστίνης και τῶν Ἱεροσολύμων, φθάσας εἰς τοὺς χώρους και τὰς πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας. — Ἡ δὲ κακίστη θεὰ Ἄρτεμις κατέλαβε τὴν Πάτμον, ἢ Ἄρτεμις ποὺ φέρει τὰ δεινὰ και ὅλα τὰ κακὰ τῆς πλάνης, αὐτὴ ὑπῆρξε και ἡ αἰτία ποὺ ὁ αὐτοκράτωρ Διομετιανὸς μεταμορφωθεὶς εἰς Θεὸν και αὐτοθεοποιηθεὶς, ἔφερε διὰ πλοίου και μέσῳ τῆς θαλάσσης ἐκ τῆς Ρώμης τὸ πλωρίον ἀγαλμὰ του εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἐφέσου τὸ 95/6 μ.Χ., εἰς τὴν ὁποίαν Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης ἐποίμανε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. — Ἐνεκα τούτου, ἦτοι ἐξ ὑπάκουσας, οὐδὲ ἐπιτρέψας εἰς τοὺς χριστιανοὺς τὴν προσκύνησιν τοῦ ἀγάλματος εἰς τὴν Ἔφεσον ὁ Ἰωάννης, τὸ θετὸν τέκνον τῆς Θεοτόκου. — Καὶ λοιπόν τὸν βροντογενῆ Θεὸν-Λόγον, τὸν ἐνδοξὸν θὰ ἐκθειάσω, διότι ἐγεννήθη ἐνσαρκωθείς Θεὸς ὢν, ὡς τέκνον τῆς Θεοτόκου.

«Χέρα καρτερῆν δὲ τείνας
Ἄπατης νεῶν καθεῖλον,
Βδελυρὸν δὲ τρέψε φάσμα
Ἀσίηθεν ὡς πυρίπνους.

95 Ψεκάσω Θεοῖο μύθον
Ἀπὸ χειλῶν ψεκάσων
Φλόγα δαιμόνων ἀμέδει,
Χθονίον γένος δὲ ἀρῆξει.

Ἀσίδος εἰδυάλου λύτρον αἰείσω,
100 Θεολόγου δυνάμει κῶδος ἀγείλων».

Ὁ δὲ Θεολόγος Ἰωάννης, ἐκτείνας τὴν χεῖρά του τὴν ἰσχυράν, κατεκεραύνωσε καταστρέψας τοὺς ναοὺς τῆς ἀπάτης, ὡς (πυρίπνους), ὡς φέρων τὸ πῦρ τῆς θείας δυνάμεως και μετέστρεψε τὴν τιμὴν τοῦ βδελυροῦ και ἀμαρτωλοῦ φαντάσματος τῆς Ἀσίας εἰς περιφρόνησιν, θεωρήσας ἀσεβῆ τὴν προσκύνησιν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διομετιανοῦ, ποὺ εἶχε καταστήσει (ἀφάντασμα) φόβου διὰ τοὺς ἀρνούμενους τὴν προσκύνησιν τοῦ χριστιανοῦς. — Ἀπὸ τὰ χεῖλά του δὲ ἐδρόσιζε και ἐπότιζε με ψεκάσματα, ἦτοι σταλάγματα τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν τοῦ Θεοανθρώπου, ἀνακίρων τοὺς μύθους τῶν εἰδώλων και κατακαίων και ἐξαφανίζων τὴν φλόγα τῶν δαιμόνων και οὕτω πως σώζει τὸ ἀνθρώπινον γένος. — Τῆς εὐγυάλου Ἀσιατικῆς γῆς με τὰς ὠραίας ἀερογαλιᾶς τῆς, ἠθέλησα και ἐγὼ, λέγει ὁ ποιητὴς Σωφρόνιος, νὰ ψάλλω και νὰ ὑμνήσω ἐγκωμιάζων συγχρόνως, ὅση μοι δύναμις, τὸν Θεολόγον Ἰωάννην και νὰ ἐξάρω τονίζων τὴν δόξαν και τὴν φήμην τοῦ (αἰοῦ τῆς βροντῆς), τοῦ πολυκρότου, τοῦ πολυφημισμένου τούτου Ἀγίου και Εὐαγγελιστοῦ, τοῦ μαθητοῦ «ὄν ἡγάπη ὁ Ἰησοῦς» ἰδιαίτερος περισσότερον τῶν ἄλλων ἀποστόλων.

Παρατήρησις. Ἐθεώρησα ὠφελιμώτερον και πρεπωδέστερον νὰ ἀποδώσω τὸ νόημα τῆς θαυμασίας Ὤδῆς τοῦ Σωφρονίου διευρύνων τὰ δι' ὀλίγων ἐγκριπτόμενα νοήματα τῶν στίχων τοῦ ποιήματος. Ἀπέφυγα νὰ δεσμευθῶ εἰς τὴν κατὰ γράμμα ἐρμηνείαν ἐκάστου τετραστίχου τοῦ ποιητοῦ, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ δεσμεύσω ἐπίσης και τὸν μελετητὴν με μίαν ξηρὴν και κατὰ γράμμα ἀπόδοσιν τοῦ ἀρχαίου Ἀνακρεοντίου ποιήματος. Τοῦτο ἀσφαλῶς θὰ ἐδυσχεραίνει τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν ὀρθὴν κατανόησιν τοῦ συνοπτικῶς κατ' ἀνάγκην, ἀκόμη και ἀλληγορικῶς διατυπωμένου κειμένου. Βεβαίως θὰ ἦτο ἐπίσης

πρόσφορον, ὅπως ἐρμηνευθῶσιν ἐν σχολίοις αἱ ἀρχαῖαι λέξεις κειμένου και διὰ διαπλατύνσεως νὰ δοθῶσι αἱ βαθύτεραι ἔννοιαι τοῦ περιεχομένου τούτων. Περιορίσθην πρὸς ἀποφυγὴν ἐπεκτάσεως τῆς ὁμιλίας.

Βιβλιογραφία. Πλήρη βιβλιογραφίαν περὶ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ἀνευρίσκει τις εἰς τὰ ἡμέτερα και ξένα Λεξικά. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν τὰ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέροντος ἔργα, τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ὁμιλίαν ἡμῶν. Σημειοῦμεν ὡς πρῶτον τὸ ἔργον τοῦ Παν. Ἰ. Μπρατσιώτου, Ἡ Ἀποκάλυψις σ. 60-67. Περισπούδαστον εἶναι τὸ ἄρθρον «Πάτμος» ἐν τῇ Pauly-Wissowa-Kroll-Mittelhaus, Real-Encyclopädie d. klass. Altertumswissenschaft, Stuttgart 1949 Bd. 36 S. 2174-2191 (Johanna Schmidt μετὰ πλουσίαις βιβλιογρ.). — Χριστιανικὴ και Ἡθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία τ. 2, 1083-1090 (Π. Μπρατσιώτης, βιβλιογρ. μετὰ πολλῶν φωτογραφιῶν, ἀναφερομένων εἰς τὰς προφητείας τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἐν συνεχείᾳ στ. 1095 ἄρθρον Κων. Χαράλαμ. Μπίδου (εἰκονογραφία). Διὰ τὸ λῆμμα «Πάτμος» ἄρθρ. ἐν τ. 10, 127-135 (Ν. Α. Φορόπουλος, βιβλιογρ.). — Fr. Miklosich-Jos. Müller, Acta et Diplomata Monasteriorum et Ecclesiarum Orientis, Vindobonae 1890. Diplomata et Acta Monasterii Sancti Joannis Theologi in Patmo Insula, Volumen Sextum. Ὁ τόμος περιέχει ὅλα τὰ ἐπίσημα αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τῆς Πάτμου. Τὸ ἱδρυτικὸν Χρυσόβουλον ἐν σ. 44-49. Ἐπίσης και ὅλα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα (σιγίλλια, πιττάκια, πρακτικὰ κλπ.). — Σπουδαῖον και πηγαῖον εἶναι τὸ ἔργον: Franz Dölger, Regesten der Kaiserurkunden des oströmischen Reiches von 565-1453. 2. Teil: Regesten von 1025-1204. München u. Berlin 1925 und 3. Teil: Regesten von 1204-1282 1932. Zweite, erweiterte und verbesserte Auflage bearbeitet von Peter Wirth, München 1977. Ὁ Χρυσόβουλλος Λόγος διὰ τὴν Μονὴν Πάτμου τοῦ ἔτους 1088 Π, 38 ἐ. (μετὰ βιβλιογρ. τῶν πηγῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ και ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα περὶ τῆς Μονῆς Πάτμου). Πλείονα εἰς τὸ μέρος III, (ὑπὸ Peter Wirth) ὑπ' ἀριθ. 1687, 1696α, 1708 και διὰ τὴν συνέχειαν τῶν μνημονευομένων ἐπιστῶν ἐγγράφων συνιστῶ νὰ χρησιμοποιηθῇ ὁ Πίναξ τοῦ Εὐροστηρίου τοῦ τόμου ἐν σ. 169, ἔνθα τὸ λῆμμα «Patmos, Kloster». — Δι' ὅσους θὰ θελήσων νὰ ἀσχοληθῶσιν ἐπισταμένως περὶ τῆς σημασίας και τῆς ἀξιολογήσεως τοῦ ἱδρυτικοῦ Χρυσόβουλλου Λόγου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ (1 Ἀπριλ. 1081-15/6 Αὐγ. 1188), συνιστῶ ὡς ἀπαραίτητον τὴν μελέτην τοῦ διεθνοῦς κύρους Καθηγητοῦ-Ἀκαδημαϊκοῦ και πάτρωνος τῆς Διπλωματικῆς τοῦ Βυζαντίου σπουδαιότητος, ἐν Byzant. Zeitschrift, Bd. 28, 332-371, ἔνθα ἀναλύεται και ἀξιολογεῖται ἕκαστος ὅρος τοῦ Χρυσόβουλλου τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ και ἐπισημαίνεται ἡ νομικὴ, ἡ νομοκανονικὴ, ἡ ἱστορικὴ και ἐκκλησιολογικὴ περὶ μοναχικοῦ βίου και πλείστα ἄλλα σημασιολογικὰ θέματα τῆς Διπλωματικῆς τοῦ Βυζαντίου. Ἡ μελέτη αὕτη εἰσάγει και τὸν ἀδαῆ και πρωτότερον εἰς τὴν ὅλην διπλωματικὴν ὁρολογίαν τοῦ Βυζαντίου. — Χρήσιμον εἶναι και τὸ ἔργον τοῦ ἀιδιδίμου πατρὸς V. Gumel, Les Regestes des Actas du Patriarcat de Constantinople, 1947, Vol. I, Fasc. III: Les Regestes de 1043α Ν. 1005, 1049, 1206.

Διασαφήσεις ὀρισμένων λημμάτων τῆς Ὤδῆς τοῦ Σωφρονίου.

1. Ἀποκάλυψις: Τὸν ὄρον ἐρμηνεύει ὠραϊότατα ὁ Μπρατσιώτης εἰς τὸ μνημονευθὲν περισπούδαστον ἔργον τοῦ σ. 64 ἐ. λέγων ταῦτα: «Ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου Ἀποκάλυψις πρὸς δῆλωσιν τῆς φανερώσεως τῶν θείων βουλῶν, και δὴ πραγματοποιηθησομένων (πρβλ. Ρωμ. β, 5, η, 19, Ἀ Κορ. α, 7, Γαλ. α, 12, Β' Θεσσ. α, 7, κλπ., Ἀ Πέτρ. α, 7, δ, 13 κλπ.), κατὰ συνεκδοχὴν δὲ και πρὸς δῆλωσιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἀποκαλύψεων, οἰνεῖ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου (βλ. στ. 3), ἔχει τὰς ρίζας τῆς ἐν τῇ ἐλληνικῇ Π. Διαθήκῃ (Δαν. β, 19 ἐ., Σειρ. δ, 18, κβ, 10 κλπ.) Ἀποκάλυψις ἐστὶν ἡ τῶν κρυπτῶν μυστηρίων δῆλωσις, καταγαζόμενον τοῦ ἡγεμονικοῦ εἴτε διὰ θείων ὄνειράτων εἴτε καθ' ὑπαρ, ἐκ θείας ἐλλάμψεως» (Ἀνδρέας). Ἡ σπουδαιότης τῆς παρουσίας ἀποκαλύ-

φως ἀναδεικνύεται διὰ τῆς δηλώσεως τῆς προελεύσεως καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς. — Ἰησοῦ Χριστοῦ: εἶναι ἡ ἀνάλογος ἐπίσημος ὀνομασία. Εἶναι δὲ ἡ γενικὴ αὐτὴ κατὰ τινὰς μὲ ὑποκειμενικὴ (ὑπὸ τοῦ Ἰ.Χ.), κατ' ἄλλους δὲ ἀντικειμενικὴ (περὶ τοῦ Ἰ.Χ.). Πιθανώτερά ὅμως εἶναι ἡ ἐκδοχὴ τῶν συνδυαζόντων ἀμφοτέρων τῶν γνάμωσ τούτων = Ἀποκάλυψις περὶ τοῦ Ἰ.Χ. καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰ.Χ. παρεχομένη. Ὡς πηγὴ δὲ τῆς ἀποκαλύψεως ταύτης δηλοῦται αὐτὸς ὁ Θεός, ὅστις ἐπανειλημμένως ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ (β, 28, γ, 12, 21 κλπ.). ὡς καὶ ἐν τῷ δ' Εὐαγγελίῳ (ε, 20, ιδ, 10, ιζ, 1, 8, κ, 17 κλπ.), παρίσταται ὡς «Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Ἰ. Χρ.» καὶ πηγὴ τῶν θεῶν ἀποκαλύψεων, λόγῳ τῆς στενωπότητος μεταξὺ Πατρὸς καὶ Υἱοῦ ἐπικοινωνίας ἐν τῇ Θεότητι, ἀν καὶ ἐπανειλημμένως καὶ ἐκεῖ, ὡς καὶ ἐνταῦθα, ἀπονέμονται εἰς τὸν Ἰ. Χριστὸν θεῖοι τίτλοι καὶ τιμαὶ (α, 17, κβ, 13 κλπ.). — Ἀὐτῶ: = τῷ Ἰ. Χρ. «Δοθῆναι δὲ τῷ Χριστῷ ταύτην, φησὶν, ἀνθρωπινώτερον μᾶλλον τὸν λόγον περὶ αὐτοῦ ποιούμενος, ἐπεὶ περ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῖς ὑψηλοῖς καὶ θεοπροπέσις ὑπὲρ πάντας ἐνδιέτριψε» κἀνταῦθα δὲ διὰ τοῦ διακονούντος ἀγγέλου καὶ τοῦ τῶν μανθανόντων δούλων ὀνόματος τὸ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ ἐμφαίνεται μέγεθος αὐτοῦ γὰρ δούλα τὰ σύμπαντα» (Ἀνδρέας). Πολλάκις ὁ Μπρατσιώτης ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ θεοπνεύστου βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ διασαφίσῃ τὸν ὄρον «Ἀποκάλυψις». Τὸ ἀνωτέρω κείμενον τῆς ἐρμηνείας τοῦ ὄρου τῆς Ἀποκ. παρέθεσα αὐτούσιον, ὡς ὁ σοφὸς ἐρμηνευτὴς Μπρατσιώτης διετύπωσεν, ἵνα διευκολύνω τοὺς ἀναγνώστας τῆς ὀμιλίας μου.

2. Ἔτερον λήμμα χρῆζον ἰδιαίτερας μνείας εἶναι τὸ «ἐν τὰ χεῖρα» (αἶ δεῖ γενέσθαι ἐν τὰ χεῖρα) (πρβλ. β, 16, γ, 11, κβ, 7, 12, 20). — Ὁ ἐρμηνευτὴς Μπρ. δίδει καὶ τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐρμηνείαν τοῦ πολυσημάντου τούτου ὄρου. Λέγει: Διὰ τοῦ ἐν τὰ χεῖρα ἐπιτείνεται ἡ ἔννοια τοῦ αἶ δεῖ, διαδηλοῦται ἡ βεβαιότης περὶ τῆς ἐγγύτητος κυρίως τῆς ἐνάργεως, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ὀλοκληρώσεως τῶν συμβησομένων, ἅτινα νοοῦνται ὡς ἀποτελούντα ἄλλωσι ἀδιάσπαστον διήκουσαν μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων καὶ κατοπιεῦνται ἐν μιᾷ καὶ τοιαύτῃ εἰκόνι. Πράγματι δὲ ἡ Ἀποκάλυψις περιέχει γεγονότα συνεχόμενα ἐν ἀδιάσπαστῳ ἐνόητῳ πρὸς ἄλληλα, τῶν ὁποίων ἡ πραγματοποίησις ἤρχισεν εὐθὺς μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς καὶ θέλει ἐξακολουθήσει μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων καὶ τοῦ ὀριστικοῦ θριάμβου τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, «τῆς ἀρχῆς ἐνεργούσης τὸ τέλος ἐν ἐαυτῇ» (Beck). «Ὅτι δὲ ὁ Ἰωάννης δὲν ἀνέμενε τὴν ραγδαίαν ἐκβασὴν ἀπάσῶν τῶν προφητειῶν τῶν τεκμαιρόμεθα καὶ ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ παραγγελλομένης ὑπομονητικῆς ἀναμονῆς (γ, 10, ιδ, 12). «Τὸ δὲ ἐν τὰ χεῖρα γενέσθαι σημαίνει τινὰ μὲν αὐτῶν παρὰ πόδας γενέσθαι τῆς περὶ αὐτῶν προρρήσεως καὶ τὰ ἐπὶ συντελείᾳ δὲ μὴ βραδύνειν, διότι χίλια ἔτη παρὰ Θεοῦ ὡς ἡμέρα ἢ χθές, ἥτις διήλθε, λελόγισται» (Ἀνδρέας). «Τὴν ἐκβασὴν τῶν χρηματιζομένων ἐν τὰ χεῖρα ὑπισχνεῖται προβῆναι οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ παραμετρῶν τῶν ἀνθρώπων τοῖς θεοῖς, ὡς καὶ τὰ πολυχρονίως καὶ χιλιούστω ἐκτελούμενα» (Ἀρέθας). — Ὁ αἰδιδίμος Καθηγητὴς Μπρατσιώτης ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς ἐρμηνείας του εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ διαπλάτῃ καὶ διασαφίσῃ τὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν ὄλων τῶν ὄρων καὶ τῶν λημμάτων, ὥστε ὁ προσφεύγων εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐρμηνείας τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ σοφοῦ Μπρ. νὰ εὐρίσκη ἄνετον ἱκανοποίησιν καὶ τῶν δυσχερεστέρων εἰς κατανόησιν θεολογικῶν καὶ ἐσχατολογικῶν χωρίων, οἷα π.χ. «Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω», «ἐρχομαί σοι ταχύ», «ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος», «ἐσφαγμένον ἀρνίον» κλπ. Ταῦτα ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω, ἵνα παρακινήσω τοὺς εὐσεβεῖς μελετητὰς εἰς τὴν βαθύτεραν ἐνασχόλησιν κατανόησεως τοῦ μυστηριώδους, ἀλλὰ καὶ θεοπνεύστου προφητικοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

3. Ἐν τῷ κειμένῳ τῆς Ἀνακρεοντίου Ὁδῆς τοῦ Σωφρονίου ἀπαντῶσι λήμματα τινὰ καὶ ὀνόματα, ἅτινα θεωρῶ ἄξια ἰδιαίτερας μνείας. Οὕτω πως ὁ συγγραφεὺς τοῦ τετάρτου Εὐαγγελίου καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννης καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἰάκωβος ἦσαν τέκνα τοῦ Ζεβεδαίου καὶ τῆς Σαλώμης. Ὁ Ἰάκωβος ἐμαρτύρησε τὸ 44 μ.Χ. κατ' ἐντολήν τοῦ Ἡρώδου Ἀγρίππα τοῦ Α' (Πράξ. 12,2: ἀνείλει δὲ

Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρα). Μήτηρ δὲ αὐτῶν ἦτο ἡ Σαλώμη (πρβλ. Ματθ. 27,55 καὶ Μάρκ. 15,40). Ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Ἰωάννου ἡ Σαλώμη χαρακτηρίζεται ὡς ἀδελφὴ τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου. Οἱ νεοδιαθητικοὶ ἐρμηνευταὶ θεωροῦν μᾶλλον οὐχὶ ἀδελφὴν, ἀλλ' ἀνδραδέλφην, ἐὰν δεχθῶμεν τὴν ἀποψιν, ὅτι ἡ Σαλώμη εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ μνηστήρος τῆς Θεοτόκου. Πλείονα παρὰ Βασ. Ἰωαννίδου, μν. σ. 123 κ.ε. Ἡ ἐν λόγῳ συγγένεια ἐπισημαίνεται καὶ ἐν τῇ Ὁδῇ τοῦ Σωφρονίου διὰ τῆς μνείας καὶ τοῦ Ἰωσήφ.

4. «Βροντή»: ἡ παρ' Ὀμήρῳ ἀποδιδόμενη ἀείποτε εἰς τὸν Δία. «Διὸς μεγάλιοι κεραυνὸς δεινὴν τε βροντὴν» (Ἰλ. Φ, 198)· «ὡπὸ βροντῆς πατρὸς Διὸς» (Ἰλ. Ν 796)· «Ζηνὸς τε βροντῆς» (Ὀδ. Γ, 121)· «ἄβροντῆ καὶ ἀστραπῆς» (Ἡρόδ. 3, 86)· «βροντῆ στεροπῆ τε» (Ἀισχύλου Ἰκέτ. 35)· «βροντῆ τε καὶ κεραυνία φλογί» (Αὐτ. Πρ. 1017)· «βροντῆς μίχμηα» (Αὐτ. 1062, πρβλ. 1083)· βροντῆ δ' ἐρράγη δι' ἀστραπῆς» (Σοφ. Ἀποσπ. 507 κλπ.)· «χθόνια βρονταῖν» (Ἀριστ. Ὀρν. 1745). — Κατὰ τὰ Λεξικά ἢ ὑπὸ «βροντῆς» βληθέντος κατάστασις, ἦτοι ἡ «κατάπληξις» (ἀφῶν καὶ βροντῆν ἐμβάλλειν) (Ἡρόδ. 7,10,5)—Πρβλ. ἐν τοῖς Λεξικοῖς τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης καὶ τὴν λέξιν «κρότος», «πολύκροτος», «πεφημισμένος» «διακεκριμένος», «ἐξ ακουστός», «διάσμιος». — Ἐν τῷ «κουκουλίῳ» τοῦ στίχου 89 τοῦ Ἀνακρεοντίου ποιήματος τοῦ Σωφρονίου ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὄρος «βροντογενῆς Θεός», ὅστις ἐν τοῖς Λεξικοῖς ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὄρου «βροντοπαίς», ἦτοι ὁ υἱός, τὸ τέκνον τῆς βροντῆς. Οὕτως ὀνομάσθη ὁ Διόνυσος. Κατὰ δὲ τὸ χωρίον τοῦ Μάρκ. 3,17 ὀνομάσθησαν ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ οἱ ἀδελφοὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, «καὶ ἐπέθηκον αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές, ὅ ἐστιν υἱὸς βροντῆς». Ὁ δὲ ὄρος τοῦ Σωφρονίου «βροντογενῆς Θεοῦ ἀνάρχως γεννηθεὶς Υἱός, ὁ ἀείποτε ἐν τῷ Πατρὶ ὢν Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ». — Διαφόρους ἐρμηνείας καὶ σημασίας τοῦ ὄρου «βροντή» εὐρίσκει τις εἰς τὸ γνωστὸν Λεξικὸν τῆς Κ.Δ. τοῦ Kittel (Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament, Stuttgart 1938 Bd. 3, 565 ἐν λήμματι «Ἀποκαλύπτω» — «Ἀποκάλυψις» ἐν τῇ Κ.Δ. τ. III, 582/97, ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελιστῇ Ἰωάννη τ. III, 591/94. — Καὶ διὰ τὴν λέξιν «βροντή» παρὰ Kittel, III, 638/9. Ἐν Ἰω. 12, 29 καὶ Ἀποκ. 6,1, 14,2, 19,6 ὁ ὄρος χρησιμοποιεῖται πρὸς δήλωσιν ἐκρηκτικῆς δυνατῆς φωνῆς. Οὕτω καὶ ἐν Ἀποκ. 10,3. Τὸ ρῆμα «βροντᾶν» χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς εὐκαρπίας τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα θὰ προέλθουν ἐκ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως (πρβλ. Ἰερ. 40,4 καὶ 9). Ὁ αἰδιδίμος Διδάσκαλος ἡμῶν Deissmann, Das Licht vom Osten σ. 113 ἀναφέρει ὅτι ἀνεῖρεν ἐπιγραφὰς τῆς Φουγίας, εἰς τὰς ὁποίας τὸ «βροντᾶν» ἀποδίδεται ὡς ἐπίθετον οὐρανίας θεότητος. — Διὰ τὸν ὄρον «βροντογενῆς» πρβλ. W. Hadorn, Kommentar zur Apokalypse (1928) 224. Joachim Jeremias, Jesus als Weltvollender (1930), 71 Anm. 4. W. Erb, Der Anfänger unseres Glaubens (1930) 5. — Ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς μόνους τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ἀπόδοσις τοῦ ὄρου «βροντογενῆς» καὶ οὐχὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀποστόλους, ἀσφαλῶς ὑπεμφαίνει ἰδιαίτεραν διάκρισιν, ὅπως μετωνόμασε καὶ τὸν Σίμωνα εἰς Πέτρον πρὸς διάκρισιν. Αἱ διακρίσεις αὗται δὲν ἐξηγοῦνται ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις σαφέστερον, οὔτε πληροφοροῦμεθα περὶ τῆς ἡτιολογημένης ἀσφαλῶς μετωνομασίας ταύτης, ὡς πρὸς τὴν ἀποδοχὴν ἀπὸ μέρους τῶν λοιπῶν ἀποστόλων. — Πλήρη βιβλιογραφίαν περὶ ὄλων τῶν προβλημάτων τῆς «Ἀποκαλύψεως» ἀνεύρει τις ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ αἰδιδίμου Καθηγητοῦ Παν. Μπρατσιώτου, σ. 60-62.

Ἡ συνεδρία ἐκλείσει μετὰ τὴν ἀντιφώνησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πρὸς ἀκολουθεῖ:

«Ἐλλογιμώτατε κύριε Πρόεδρε τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,

Πεπληρωμένοι χαρῆς καὶ συγκινήσεως εὐρισκόμεθα καὶ αὐθὺς ἐν μέσῳ ὑμῶν, τῶν μελῶν τοῦ κορυ-

φαίον πνευματικῶ καθιδρύματος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Θεοῦ ἠξίωσεν ἡμᾶς κατὰ τὸ προλαβὸν ἔτος, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Πορείας ἀνὰ τὰς Ὁρθοδόξους κατὰ τόπους Ἐκκλησίας καὶ τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον, νὰ λάβωμεν πείραν τῆς πολλῆς ὑμῶν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἀγάπης καὶ τιμῆς, συμφώνως καὶ πρὸς τὴν γενικῶς ἐπιδειχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εὐλάβειαν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Ἐπιλαμβανόμεθα καὶ νῦν τῆς ἐκκαιρίας νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν φιλόχριστον Ἑλληνικὸν Λαὸν διὰ τὴν εὐγένειαν αὐτὴν καὶ ζῆσιν τῆς καρδίας αὐτοῦ. Ἡ Μητέρα Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθ' ἣν ἔχει φυσικὸν καὶ ἱστορικὸν δικαίωμα καὶ καθῆκον, δὲν ἔπαυσε, καὶ μετὰ τὴν χορήγησιν τοῦ αὐτοκεφάλου εἰς τὴν Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, νὰ μεριμνᾷ ὑπὲρ τῶν χειραφετηθέντων τέκνων αὐτῆς, διὰ τὴν ἐδστάθειαν καὶ προκοπὴν τῶν ὁποίων ἠγάλωσεν ἑαυτὴν ἐπὶ αἰῶνας, γενομένη «ἀπήχου μέχρι θανάτου» (Φίλιπ. 2,8), κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ.

Ἡ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν προσενεχθεῖσα καὶ προσφερομένη πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τιμὴ δεικνύει ὅτι ὁ ἑλληνικὸς λόγος, ὃν κατ' ἐξοχὴν καὶ κυριωτέρως ἐκπροσωπεῖτε ὑμεῖς, ἐλλόγιμοι κύριοι Ἀκαδημαῖκοι, συνεχίζει τὴν ἀδιαίρετον αὐτοῦ μετὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔνωσιν, ἧς καρπὸς ὑπῆρξεν, ἡ ἐκκλησία, παναγία καὶ ἀείζωος Ὁρθοδοξία. Αἱ τοῦ καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ ἐκζητήσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σοφῶν καὶ ἡ προσπάθεια νὰ ψάσῃ τὸν Θεὸν διὰ τοῦ λόγου, «εἰ δὴ γὰρ γε ψηλαφήσειεν αὐτὸν καὶ εὐροίεν, καίτοι οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα» (Πράξ. 17,27), ὡς διεπίστωσεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἀθηνῶν μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος Παῦλος, συζητῶν μετὰ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων ἐπὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, εὐρον ἱκανοποίησιν καὶ κατάπανσιν εἰς τὸν ἑνσαρκωθέντα Λόγον καὶ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. «Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν» (Ἰω. 1,14), διακηρύσσει ὁ ἠγαπημένος τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς, εὐαγγελιστὴς καὶ Θεολόγος Ἰωάννης, ὑποδεικνύων ἤδη ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς τὴν κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ στραφῇ ἡ τὸν λόγον ἐκζητοῦσα, ἀλλὰ σπέρματα μόνον αὐτοῦ κατέχουσα, ἑλληνικὴ διανόησις. Ἦδη ὁ Λόγος ἐν τῇ πληρότητι αὐτοῦ εἶχεν ἀποκαλυφθῆ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ.

Ἐχει μεγίστην σπουδαιότητα τὸ ὅτι ἡ περὶ Λόγον διδασκαλία τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου ἐγράφη καὶ ἠκούσθη ἐκεῖ, ἐνθα οἱ Ἰωνεὺς φιλόσοφοι, ἰδιαιτέρως δὲ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος, εἶχον διατυπώσει τὴν περὶ τοῦ κοσμικοῦ λόγου διδασκαλίαν αὐτῶν. Ὁ Χριστιανισμὸς, κατέχων τὸ πλήρωμα τῆς ἀληθείας, δὲν ἀντιμετωπίζει ἀνταγωνιστικῶς καὶ στενοκαρδῶς τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας στοιχεῖα, ἀλλ' ἐνσωματώνει αὐτὰ ὡς οἰκεῖα καὶ σύστοιχα. «Ὅσα οὖν παρὰ πᾶσι καλῶς εἰρηται, ἡμῶν

τῶν χριστιανῶν ἐστι», διαβεβαίωσι ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστίνος, ὁ τὴν θεωρίαν τοῦ σπερματικοῦ λόγου ἀναπτύξας καὶ τὰ μέγιστα συμβαλὼν εἰς τὴν προσέγγισιν Φιλοσοφίας καὶ Χριστιανισμοῦ.

Τὸν περὶ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ λόγον ἐκκαιρῶς εὐαγγελιζόμεθα, ἐρχόμενοι ἐκ τῆς ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Πάτμου, τῆς ἰδρυθείσης ὑπὸ τοῦ ὁσίου Χριστοδοῦλου τὸ ἔτος 1088, πρὸς τιμὴν τοῦ τὸ πρῶτον εὐαγγελισαμένου τὸν Λόγον ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ἡ ἱερὰ αὕτη Μονὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐοχτάζονσα τὴν 900ῆν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς, ἀποτελεῖ αἰσθητὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀντοχῆς καὶ τοῦ πλούτου τῶν θησαυρῶν τῆς Ἁγίας Ὁρθοδοξίας.

Ἡ ἱστορικὴ ἐμπειρία δεικνύει ὅτι ἰσχυρότατα καὶ ἀπόρθητα ὄγκωματα, κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως δοκῶν, δὲν προεφύλαξαν ἀποτελεσματικῶς λαοὺς καὶ πολιτισμοὺς ἐκ τῆς κατακτητικῆς ματίας ἐχθρῶν, τῆς λύμης τοῦ χρόνου ἢ τῆς ἀφομοιωτικῆς ἐπιδράσεως ἰσχυροτέρων πολιτισμῶν. Οἱ πνευματικοὶ μόνον θησαυροὶ εἶναι ἀπρόσβλητοι καὶ διὰ τῶν αἰώνων ἀλύμαντοι. Ἡ ἱερὰ Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου διεσώθη καὶ ἠδξήθη καὶ ἐμεγαλύνθη, διότι ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτῆς ὁσίου Χριστοδοῦλου τοῦ Λατρῆου, ἀσκητοῦ τρητοῦ τῶν κανόνων τῆς ἀσκητικῆς βιοτῆς καὶ πολιτείας, συγχρόνως δὲ πεφωτισμένον διδασκάλον καὶ παιδαγωγὸν, ἐτέθη σταθερῶς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πνευματικῆς προκοπῆς καὶ τελειώσεως.

Ἐν τῷ συνεχεῖ αὐτῆς ἱστορικῷ βίῳ τῶν ἐννέα αἰώνων κατέστη περιώνυμον κέντρον παιδείας, ἀκτινοβολοῦν εἰς τὸν αἰγιακὸν καὶ σύμπαντα τὸν ὀρθόδοξον κόσμον. Ἐξακολουθεῖ δὲ αὕτη καὶ σήμερον νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸν περὶ παιδείας καὶ ἐπιστήμης ἀδιάπτωτον αὐτῆς ζῆλον. Πολλοὶ ἐπιστήμονες, καὶ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐγνώρισαν τὸ ἀνύστακτον ἐνδιαφέρον τῶν Πατέρων τῆς Μονῆς διὰ τὴν διάσωσιν, ἀξιοποίησιν καὶ ἀκτινοβολίαν τῶν θησαυρῶν τῆς. Ὡς Ἐπίσκοπος τῆς Μονῆς καὶ τῆς Πάτμου ἐκ βαθῶν εὐχαριστοῦμεν πάντας τοὺς διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτῶν συγροτήσεως καὶ ἐργασίας συμβαλόντας καὶ συμβαλλομένους εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῶν ἐν αὐτῇ τεθησαυρισμένων.

Ἡ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν, τῷ πνευματικῷ τούτῳ πρωταεῖῳ, κατακλείς τῶν ἐορτασμῶν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Μετροιότητος πληροῖ ἡμᾶς ἰδιαιτέρας συγκινήσεως καὶ κινεῖ τὴν σκέψιν ἡμῶν, ὡς τοῦ πρώτου τῆ τιμῆ καὶ τῆ διακονία Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, νὰ συμπυκνώσωμεν τὴν ἱστορικὴν ἐμπειρίαν, ὡς τινα ἀντίδοσιν τῆς πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἐγγενοῦς Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ προκοπὴ καὶ ἡ πολιτιστικὴ ἀκτινοβολία μόνον ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ καὶ διὰ τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθοῦν. Ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος, πεποικῶς ἐπὶ

Ἀπὸ τὴν ἐκδήλωση στὴ «Μεγάλη Βρετανία», κατὰ τὴν ὁποία παρουσιάσθηκε ἡ ἔκδοσις «Οἱ Θεσσαυροὶ τῆς Πάτμου». Διακρίνονται ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος, ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰ. Χαράλαμπος, ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολιτεύσεως κ. Κων. Μητσστάκης, Ὑπουργοί, Ἀρχηγοὶ Κοιμμάτων κ.ἄ.

τὴν δύναμιν καὶ ἀξίαν αὐτῆς, ἀφόβως διήνοιξε ταύτην πρὸς τὸν κόσμον, ἐπιτυχὸν νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὴν ἐκ τῆς ἱστορικῆς ἀπομονώσεως καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν διακοινίαν καὶ προσφορὰν αὐτῆς ἐπὶ παγκοσμιανοῦ καὶ πανανθρωπίνου ἐπιπέδου, παγκοίνως σήμερον ἀναγνωριζομένην καὶ ἐκτιμωμένην.

Ἦδη ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία ἔχει διανοίξει τὴν ὁδὸν τῆς μετὰ τῶν λοιπῶν ἐυρωπαϊκῶν λαῶν οικονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἐνοποιήσεως. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν εὐρίσκειται διὰ πρώτην φορὰν ἐν μέσῳ ποικίλων λαῶν καὶ πολιτισμῶν, ἀντιμετωπίζουσα ἐπιπορεύας καὶ ἐπιδοράσεις. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ πολιτικὴ καὶ πνευματικὴ ἡγεσία ἐκτιμοῦν ὁρθῶς τὰς νέας αὐτὰς δυνατότητας τῆς πρὸς τὴν Ἀύσιν γνωρίζουσα ταύτης ὁδοῦ, ἣν ἀπὸ αἰῶνων ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἐσχάτων πορεύεται, σθερῶς ἀντεχομένη τῶν πατρικῶν παραδόσεων, ἢ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Διὰ τῶν σκέψεων αὐτῶν κατακλείομεν νῦν τὰς λαμπρὰς ἑορτὰς ἐπὶ τῇ 900ῇ ἐπετειῷ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἱστορικῆς καὶ περιωνύμου Ἱεροῦ Μονῆς τῆς Πά-

τμου. Ἐυχαριστοῦντες δὲ καὶ αὐτοὶς ὑμᾶς, ἐλλογιμώτατε κύριε Πρόεδρε, ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποιήσατε ἡμῖν, ἐσχόμεθα ὀλοθύμως γαληνιαίαν καὶ εἰρηνικὴν τὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου, καρποφόρον δὲ τὴν συμβολὴν τῆς ἱστορικῆς ταύτης Χώρας, ἡγουμένων ὑμῶν τῶν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ σοφίᾳ προεστώτων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ἐρωσθε καὶ ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος Αὐτοῦ.

Τὸ βράδυ ὁ Παναγιώτατος παρέθεσε πρὸς τιμὴν τῶν ἐπισήμων κ.ἄ. προσκεκλημένων ἀπὸ εὐρύτατο φάσμα τῆς πολιτικῆς, πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ τόπου μεγάλη δεξίωση στὸ ξενοδοχεῖο «Μεγάλη Βρετανία», κατὰ τὴν ὁποία παρουσιάσθηκε ὁ συλλογικὸς τόμος «Οἱ Θεσσαυροὶ τῆς Πάτμου», πὺ ἐξέδωσε ἡ Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν. Μιλώντας γιὰ τὴν ἔκδοσις ὁ Πρόεδρος τῆς κ. Γεώργιος Χριστόπουλος εἶπε:

«Ἐφέτος σύσσωμος ὁ Χριστιανικὸς κόσμος ἐορ-

τάξει τὴν ἐννιακοσιοστὴ ἐπέτειο ἀπὸ τὴν ἰδρυση, τὸ 1088, τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου.

Δύο εἶναι οἱ μεγάλοι ἱστορικοὶ σταθμοὶ ποὺ προσδίδουν στὴν Πάτμο τοὺς τίτλους («τὸ νησί τῆς Ἀποκάλυψης» καὶ «τὸ ἱερὸ νησί τοῦ Αἰγαίου»). Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ ἐρχομὸς γύρω στὸ 95 μ.Χ. τοῦ Ἐθαγγελιστῆ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ποὺ συνέγραψε στὸ νησί αὐτὸ τὴν Ἀποκάλυψη, ἱερὸ βιβλίον ὄλων τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὁ δεύτερος ἡ ἰδρυση, τὸ 1088, τῆς Μονῆς Πάτμου ἀπὸ τὸν μοναχὸ Χριστόδουλο, μὲ ἐντολὴ τοῦ αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ.

Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μακροαίωσης ζωῆς της ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου συγκέντρωσε καὶ διαφύλαξε ἀνεκτίμητα κειμήλια τέχνης καὶ πολιτισμοῦ, ἐνῶ μὲ τὴν Πατριάρχη Σχολή, τὸ «Πανεπιστήμιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου», ὅπως τὴ χαρακτηρίσει ἡ ἐπιστήμη, ἐμπλούτισε τὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, τὸ ὑπόδουλο Γένος καὶ ἀργότερα τὴν ἑλληνικὴ Πολιτεία ὄχι μόνον μὲ πατριάρχες καὶ ἄλλους φωτισμένους ἱεράρχες ἀλλὰ καὶ μὲ καταξιωμένες προσωπικότητες τοῦ πνευματικοῦ κόσμου γενικότερα. Ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου ἀναδείχθηκε ἔτσι ἐπὶ 900 ὀλόκληρα χρόνια, σὲ θεματοφύλακα τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Πολὸ λίγα μνημεῖα στὴν Ἑλλάδα ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν τὴν ἱστορικὴ συνέχεια, τὴν πολυμέρεια, τὴν πνευματικότητα καὶ τὴν ἁρμονικὴ ἔνταξη στὸ φυσικὸ καὶ πολιτισμικὸ τους περιβάλλον, ποὺ ἔχει νὰ ἐπιδείξει ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου. Οἱ ιδιότητες αὐτές, μαζὶ μὲ τὰ ἀνεκτίμητα κειμήλια ποὺ ἐπὶ αἰῶνες συγκέντρωσε, τὴν καθιστοῦν χρυσὴ κιβωτὸ τῆς βυζαντινῆς καὶ νεοελληνικῆς παράδοσης, μέσα στὴν καρδιά τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του.

Συμμετέχοντες στὶς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ ἐνιακόσια χρόνια ἀπὸ τὴν ἰδρυση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἡ ΕΚΚΛΟΤΙΚῆ ΑΘΗΝΩΝ, παρουσιάζει σήμερον τὸν ὑπερπολυτελὴ τόμο «Οἱ Θησαυροὶ τῆς Μονῆς Πάτμου», ποὺ κυκλοφορεῖ ταυτόχρονα σὲ τέσσερις γλώσσες (ἑλληνικά, ἀγγλικά, γαλλικά καὶ γερμανικά). Φιλοδοξοῦμε τὸ ἔργο αὐτὸ νὰ σταθεῖ ἀντάξιο τῆς τεράστιας πνευματικῆς προσφοράς τῆς Μονῆς καὶ τῶν ἀνεκτίμητων θησαυρῶν της.

«Οἱ Θησαυροὶ τῆς Μονῆς Πάτμου» τῆς ΕΚΚΛΟΤΙΚῆς ΑΘΗΝΩΝ περιέχουν κεφάλαια γιὰ ὅλα τὰ εἶδη ἔργων τῆς βυζαντινῆς τέχνης καὶ τῆς νεοελληνικῆς παράδοσης ποὺ φυλάσσονται στὴ Μονή, καθὼς καὶ γιὰ τὰ σπάνια χειρόγραφα καὶ τὶς πολυτιμὲς ἐκδόσεις ποὺ ὑπάρχουν στὴ Βιβλιοθήκη της, τὴν πλουσιότερη βιβλιοθήκη τοῦ Αἰγαίου. Συγκεκριμένα, στὸ βιβλίον αὐτὸ ἀναπτύσσονται καὶ περιγράφονται, πλαισιωμένα ἀπὸ μιὰ μοναδικὴ σὲ πλοῦτο εἰκονογράφηση, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ φρουριακοῦ συγκροτήματος καὶ τοῦ μοναστηριακοῦ χώρου, οἱ ἔξοχες τοιχογραφίες καὶ οἱ φορητὲς εἰκόνες, τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἐκ-

κλησιαστικῆς χρυσοκεντητικῆς καὶ ἀργυροχοίας, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι θησαυροὶ τῆς Βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀρχείου.

Γιὰ τὴν ἔκδοση τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐργάστηκαν μὲ ἀγάπη, ζήλο καὶ σεβασμὸ πανεπιστημιακοὶ δάσκαλοι καὶ ἄλλοι ἐκλεκτοὶ ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνες, ἐνῶ τὴ γενικὴ ἐποπτεία εἶχε ὁ καθηγητὴς κ. Κομίνης. Προσωπικὰ ἐγὼ ὡς ἐκδότης, ἀλλὰ καὶ ὅλοι ὅσοι κοπίασαν γιὰ τὸ ἔργο αὐτό, αἰσθανόμαστε μεγάλη τιμὴ καὶ ἱκανοποίηση ποὺ συμβάλλαμε στὴν προβολὴ τῶν θησαυρῶν, τοὺς ὁποίους διαφύλαξε μέσα στοὺς αἰῶνες τὸ λαμπρὸ αὐτὸ πνευματικὸ κέντρο τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Στὸ ἐξώφυλλο τῆς ἔκδοσης αὐτῆς ἀπεικονίζεται ὁ ἀσπασμὸς τῶν δύο κορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, περίτεχνο ἔργο τοῦ 15ου αἰώνα, τὸ ὁποῖο, ὅπως γράφει στὸν τόμο αὐτὸ ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Χατζηδάκης, συμβολίζει τὴν οἰκουμενικὴ εἰρήνη καὶ ἀγάπη. Μὲ τὴν ἐπιλογὴ τῆς εἰκόνας αὐτῆς γιὰ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ ἔργου θελήσαμε νὰ δώσουμε ἓνα μήνυμα τοῦ τόσο ἐπίκαιρου καὶ σύγχρονου πανανθρώπινου αἰτήματος τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καὶ ἀγάπης, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ βαθύτερο νόημα τῆς μακροαίωσης προσφοράς τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου, ἀλλὰ καὶ τῆς ὀρθοδοξίας γενικότερα.

Παναγιώτατε,

μὲ τὴν ἀπόφασή σας νὰ κηρύξετε ἐπίσημα τὴν Πάτμο ἱερὸ νησί, δικαίωνετε τὶς προσδοκίες καὶ ἱκανοποιεῖτε τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Χριστιανικοῦ Κόσμου γενικότερα. Γι' αὐτὸ αἰσθανόμαστε τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκφράσουμε τὴν βαθιὰ μας εὐγνωμοσύνη πρὸς Ἑσᾶς, τὸν σεπτὸ καὶ καταξιωμένο ἱεράρχη τῆς ὀρθοδοξίας.

Ἐπίσης παρακαλῶ δεχθεῖτε, ὡς ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου καὶ κεφαλὴ τῆς Ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ πρῶτο ἀντίτυπο τῆς ἐκδόσεως «Οἱ θησαυροὶ τῆς Πάτμου». Μαζὶ μὲ τὸν ἄπειρο σεβασμὸ καὶ τὴν ἀγάπη μας.

Ἐπιβραβεύοντας τὴν ἐκδοτικὴν προσφορὰ τοῦ κ. Χριστόπουλου ὁ Παναγιώτατος τοῦ ἀπένευμε τὸν Χρυσὸ Σταυρὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ σχετικὰ μὲ τὴν ἔκδοση εἶπε:

«Ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι,

Ὡς γνωστὸν πᾶσιν αἱ ἐκδόσεις τῆς «Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν» ἐγνώρισαν μεγάλας ἐπιτυχίας καὶ ὑψώσαν αὐτὴν εἰς θαυμαζόμενα διεθνῶς ἐπίπεδα. Αὕτη κατῳθώσθη νὰ συνδέσῃ καὶ νὰ συνθέσῃ ἁρμονικῶς μορφήν καὶ περιεχόμενον, εἶδος καὶ ὕλην, ὥστε ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν ἐκδόσεων νὰ εἶναι ἀντάξια τῶν ἐν αὐταῖς παρουσιαζομένων. Τοῦτο ἀπαιτεῖτο ἰδιαίτερος προκειμένον νὰ παρουσιασθῶν οἱ θησαυροὶ τῆς ἐν-

αίας ἑλληνικῆς πολιτιστικῆς παραδόσεως, ἰδίᾳ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἐπηρεάσαντα καὶ ἐπηρεάζοντα τὴν πνευματικὴν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος μέχρι σήμερον.

Τὴν ἀπαίτησιν αὐτὴν ἐξεπλήρωσε μετὰ παραδειγματικοῦ ζήλου καὶ σπανίας ἀποτελεσματικότητος ἡ («Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν»). Προσφέρουσα αὕτη τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ τοῦ παρελθόντος εἰς τὸν σύγχρονον ἀνθρώπον συμβάλλει ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀδέλφωσιν τῶν λαῶν. Δεικνύει πόσον ὑψηλὰ δύνανται νὰ φθάσῃ αἱ δημιουργικαὶ ἰκανότητες τοῦ ἀνθρώπου ὅταν οὗτος ἐργάζεται ἀπερίσπαστος ἐκ τῶν δεινῶν καὶ τῶν περιπετειῶν τοῦ πολέμου καὶ τῶν διαιρέσεων. Εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὰ ἐρείπια καὶ τὴν φρίκην τῶν πολέμων ἀντιπροβάλλονται ὑπὸ τῆς («Ἐκδοτικῆς») τὰ δημιουργήματα καὶ οἱ θησαυροὶ τῶν εἰρηρικῶν περιόδων τῆς ἱστορίας. Ὑπάρχει καλύτερον μᾶθημα εἰρήνης ἀπὸ τὴν προβολὴν τῶν ἔργων τῆς εἰρήνης;

Ἡμεῖς εὐχαριστοῦντες θερμῶς διότι τὸ πρῶτον ἀντίτυπον τοῦ νέου αὐτοῦ ἐπιτεύγματος τῆς («Ἐκδοτικῆς»), εἰς τὸ ὁποῖον παρουσιάζονται οἱ θησαυροὶ τῆς Πάτμου προσφέρεται εἰς ἡμᾶς, τὸν κυριάρχην Ἐπίσκοπον τῆς Μονῆς καὶ τῆς Νήσου, συγχαίρομεν θερμῶς τὸν μεγάλα καὶ ἀγαθὰ νοοῦντα καὶ ὑλοποιούντα ἐκδόστην Ἐντιμολογιώτατον Ἀρχοντα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κύριον Γεώργιον Χριστόπουλον.

Διὰ τῶν θησαυρῶν τῆς Πάτμου παρουσιάζεται ἐποπτικῶς καὶ ἀδιαφύεστως τὸ ἔργον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν 900 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς.

Ἀπονέμομεν ἔθεν αὐτῶν καὶ τοῖς ἀξίοις συνεργάταις τῆς ἐκδόσεως τοῖς πολλὰ μοχθήσασιν καὶ προσενεγκοῦσιν τὸν δίκαιον ἡμῶν ἔπαινον καὶ τὰς πατρικὰς εὐλογίας.

Καὶ νῦν, εἰς ἀναγνώρισιν καὶ τῆς προσφορᾶς ὑμῶν ταύτης καὶ γενικώτερον τοῦ πολυσχιδοῦς ἔργου ὑμῶν, ἀγαπητὲ κύριε Χριστόπουλε, εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα, ἀπονέμομεν ὑμῖν τὸν τίμιον Χρυσῶν Σταυρὸν τῆς Μητροῦς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῆς τροφῆς καὶ κιβωτοῦ ταύτης τῆς παιδείας τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους.

Ἄξιός!»

Στὸν πολυτελὴ καὶ πλουσιώτατον εἰκονογραφημένον τόμον ἐπιφανεῖς βυζαντινολόγοι κ.ἄ. ἐπιστήμονες γράφουν γιὰ τὴν Ἀρχιτεκτονικὴν, τὶς τοιχογραφίας, τὶς φορητὰς εἰκόνες, τὰ χρυσοκέντητα ἄμφια, τὰ ἔργα τῆς ἀργυροχοΐας, τὰ εἰκονογραφημένα χειρόγραφα, τὴ Βιβλιοθήκην καὶ τὸ Ἀρχεῖο τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου.

Στὰ πλαίσια τοῦ ἑορτασμοῦ ἔγιναν κ.ἄ. ἐκδηλώσεις ὅπως τρεῖς Ἐκθέσεις Ἀγιογραφίας Πατμίων καλλιτεχνῶν, τῆς Ὀλυμπιάδος μοναχῆς στὸ Σκευοφυλάκιο τῆς Ἱ. Μονῆς (ἀνοιξε μὲ τὰ ἐγκαίνιά του), τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Ἀμφιλοχίου Καμίτση στὸν Σύλλογον τῶν Ἀθηναίων στὴν Πλάκα καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτη Ρωμανοῦ Φωκάκη στὸ φουαγιέ τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου Πειραιῶς, ἡ ἐκδοσις ἄλμπουμ δύο δίσκων μὲ τὸν τίτλον «Ἀποκάλυψη καὶ ἱστορικὴ μαρτυρία 1088-1988—900ετηρίδα Ἱερᾶς Μονῆς Ἰωάννου Θεολόγου Πάτμου», («Ὁ χορὸς ψαλτῶν «Οἱ Μαῖστορες τῆς Ψαλτικῆς Τέχνης» ὑπὸ τῆ διεύθυνση τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Θ. Στάθη ψέλνουν ὕμνους ἀπὸ τὴν πατμιακὴ μουσικὴ παράδοσι» τὴν ἐκδοσις χορήγησε τὸ ζεῦγος Γ. Δαλακούρα) κ.λπ.

Τὸ πρῶν τῆς Τετάρτης 28 Σεπτεμβρίου, ὥρα 10.30 π.μ., ὁ Παναγιώτατος καὶ ἡ συνοδεία του ἀναχώρησαν μὲ πλοῖο πού διέθεσε ὁ ἐφοπλιστὴς κ. Γιάννης Λάτσης γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη. Τὸν κατευθώδωσαν ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Ἱ. Χαραλαμπόπουλος, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μακαριώτατον κ.ἄ. ἐπίσημοι.

Ἐκλείσει ἔτσι ἓνα τριήμερον γεμᾶτο μνημῆς τοῦ Βυζαντίου, παράδοσις τῆς Ρωμιοσύνης, αἰγαιοπελαγίτικη ὁμορφιά καὶ πνευματικὴ ἀνάτασις. Αὐτὲς οἱ γραμμὲς πού ὁ Καθηγητὴς Μανόλης Ἀνδρόνικος δημοσίευσε στὸ «Βῆμα τῆς Κυριακῆς» 23ης Ὀκτωβρίου ἀποδίδουν ἐναργέστατα αὐτὸ πού ὅλοι ζήσαμε καὶ πού εἶναι κυριολεκτικὰ ἀνέφικτον νὰ ἐκφράσουμε:

«Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ἀποδώσω μὲ τὸν γραπτὸ λόγον ὅσα οἱ αἰσθήσεις, ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά ἀποκόμισαν ὅσα μιὰ συνολικὴ μέθεξις, πού συντελέστηκε «ξὲν ὄλη τῇ ψυχῇ» μᾶς ἀποκάλυψε, ἄλλοτε τῇ μιᾷ στιγμῇ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ ἄλλοτε «ἐξαίφνης» καὶ ὄχι μονάχα («ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ», ὡς εἰς τὸν «Ἰωάννην, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συγκοινωνὸν ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ», ἀλλὰ καὶ μέσα στὸ πέλαγος τὸ Αἰγαῖο καὶ μέσα στὴ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ καὶ στὸ λιμάνι τῆς Πόλεως τοῦ Κωνσταντίου, τοῦ κτίτορά της καὶ τοῦ ὕστατον ὑπερασπιστῆ της»).

I. M. XATZHΦΩΤΗΣ

Διευθυντὴς τοῦ Γραφείου Τύπου
τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Περίβλεπτον και περιώνυμον μοναστικὸν κέντρον.

Ἡ 900ετηρὶς τῆς ιδρύσεως τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερῶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐπεσημάνθη ἰδιαίτερος καὶ διὰ σπουδαιότητος ἐκτενοῦς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, γραφείσης καὶ ἐγκριθείσης ἐν Φαναριῶν καὶ δημοσιευθείσης ἐν Ἀθήναις.

Ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ ταύτῃ τονίζεται, ὅτι ἡ Ἱερὰ Μονὴ αὕτη ἔχει καταστῆ διὰ τῶν αἰώνων ἀπεριβλεπτον καὶ περιώνυμον μοναστικὸν κέντρον, συναριθμούμενον μετὰ τῶν μεγίστων καὶ θαυμαζόμενον, οὐ μόνον ἐπὶ τοῖς σωματικοῖς, τοῖς καλαισθήτοις καὶ λαμπροῖς κτίσμασι, τῷ πλούτῳ τῶν κειμηλίων καὶ τῷ πλήθει τῶν μοναζόντων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς πνευματικοῖς, τῇ ἀρετῇ δηλονότι, τῇ ἀγιότητι καὶ ἀμφιλαφεῖ αὐτῶν παιδείᾳ. Ἀποτελεῖ παράδοσιν σταθερὰν τοῦ Ὁρθοδόξου Μοναχισμοῦ, ἐκφράζουσαν τὴν συνθετικὴν, τὴν πληρωματικὴν θεώρησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου, μακρὰν πνευματοκρατικῶν ἢ ὕλοκρατικῶν μονομερειῶν, νὰ ἐπανθοῦν αἱ μοναὶ καὶ κατὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον, διὰ καταλλήλου φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς εὐμορφίας καὶ χάριτος τῶν οἰκοδομῶν, συγχρόνως ὁμως καὶ κατὰ τὸν ἐσωτερικόν, τὸν ὑπὲρ αἴσθησιν κόσμον, τὴν ἀρετὴν δηλαδὴ καὶ ἀγιότητα).

«Ἐξ ὀνόματος ὄλης τῆς Ὁρθοδοξίας».

Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. κ. Παρθένιος ἀπηθύνη ἐν Πάτμῳ προσφώνησιν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. κ. Δημήτριον «ἐξ ὀνόματος ὄλης τῆς Ὁρθοδοξίας, τῶν ἀδελφῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν ἐκπροσώπων ὄλων (τῶν Ὁρθοδόξων) Ἐκκλησιῶν Ἀυτοκεφάλων καὶ Ἀυτονόμων».

Ἐν τῇ προσφωνήσει ταύτῃ ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, εἶπε τὰ ἑξῆς: «Ἐδῶ μνημονεύομε τίς Θερμοπόλες μας, ἂν τὴν ὥρα αὐτῆ μου ἐπιτρέπετε τὴν ἔκφραση. Φυλάμε Θερμοπόλες τῆς ψυχῆς μας, τοῦ πνεύματός μας, τῆς Ἐκκλησίας μας. Μιλᾶμε μὲ τὸν Θεό μας, γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος μας. Παναγιώτατε, Σᾶς εὐχαριστοῦμε καὶ νοιώθομε ἱερὴ καύχηση γιὰ Σᾶς, γιὰ τὸ Οἰκουμενικὸ μας Πατριαρχεῖο καὶ τὸν ἔνδοξο Βυζαντινισμό μας... Εἶναι μαζί Σας ὄλη μας ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Γένος μας, πὸν κρατήσατε μὲ τὸν ἀγῶνά Σας τὸν καλό, ἐν-

δοξο, ἅγιο καὶ ἱερό. Εὐλογῆστέ μας καὶ μὲ Σᾶς, γιὰ Σᾶς, μᾶς εὐλογεῖ ὁ ὢν, ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, πὸν ἔρχεται πάντα ταχὺ καὶ μένει κοντά μας. Σᾶς εὐχαριστοῦμε καὶ ἐγγνωμονοῦμε. Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

Τὸ χρέος τῆς Πανορθόδοξου Ἐκκλησιαστικῆς Μαρτυρίας.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ κατὰ τὴν Δοξολογίαν ἐν τῷ καθεδρικῷ Ἱ. Ναῶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς, προσφωνῶν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, εἶπεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς: «Διαβεβαιοῦμε Ὑμᾶς — ταύτην τὴν ἐπίσημον ὥραν —, Παναγιώτατε, ὡς καὶ τὴν καθ' Ὑμᾶς Πρωτόθρονον Ἐκκλησίαν, ὅτι σύμφωνοι πορευόμεθα μεθ' Ὑμῶν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ βαρυντάτου χρέους τῆς Πανορθόδοξου Ἐκκλησιαστικῆς μαρτυρίας πρὸς τὸν κόσμον τῆς σήμερον· ἕνα κόσμον, ὅστις ζῆ μὲν τὰς ἐκπλήξεις τῆς ἀνεξελέγκτου προόδου, ἀλλὰ καὶ ὑφίσταται τὰς θλιβερὰς πληγὰς τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποστασίας εἰς πανανθρωπίνην κλίμακα: πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, οἰκολογικὴν φθορὰν καὶ ἀνιορροπία, μαζικοὺς θανάτους ἐκ πείνης καὶ θεομηριῶν, ἀνιάτους ἀσθενείας, ἀποδιοργάνωσιν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος... Εἰς τοῦτον τὸν κόσμον χροεωστοῦμε νὰ προσδώσωμεν νόημα ὑπάρξεως καὶ προσανατολισμὸν ζωῆς, βιοῦντες καὶ πορευόμενοι καὶ κατέχοντες ἀνόθευτον τὴν Ὁδὸν καὶ τὴν Ἀλήθειαν καὶ τὴν Ζωὴν».

Νωπαι ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις.

Κατὰ τὴν αὐτὴν Δοξολογίαν ἐν τῷ καθεδρικῷ Ἱερῷ Ναῶ τῆς Ἁγίας Τριάδος Πειραιῶς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, προσφωνῶν τὸν Σεπτὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὑπέμνησε τὴν πρό τιμων μηνῶν πρώτην εἰς Ἑλλάδα ἐπίσκεψιν Αὐτοῦ διὰ τῶν ἑξῆς λόγων:

«Νωπαι εἰσέτι συντηροῦνται εἰς τὰς ψυχὰς μας αἱ ἐντυπώσεις καὶ ἀναμνήσεις ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης καὶ ἀλησμονήτου, κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον, ἐνδόξου ἐπισκέψεώς Σου εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, ὅτε τὸ Γένος ἀντίκρουσεν εἰς τὴν σεμνὴν καὶ ταπεινὴν Σου παραρησίαν τὸν ἀληθῆ του Ἐθνάρχην καὶ Ἠγέτην καὶ Ποιμενάρχην... Καὶ ἦλθες, Παναγιώτατε, τότε, ὡς ὁ ἥλιος ἐν μέσῳ χειμῶνι, ὡς ἡ χελιδὼν ἢ προμηνήουσα τὴν

ἀνοιξιν καὶ ὡς ὁ ἄγγελος ὁ τὸ «χαίρετε» καὶ τὸ «θαρσεῖτε» κομίζων ἀπὸ τῆς φρουρᾶς τοῦ γεραροῦ Φαναρίου, τῆς ἀείποτε μὲν θνησκούσης, ἀλλὰ πάντοτε ζώσης ἐν στηριγμῶ πίστεως καὶ ἐλπίδος καὶ προσδοκίας ἀμεταπτώτου».

«**Δονούμενη ἀπὸ πλειάδα συναισθημάτων**».

Κατὰ τὸν ἑορτασμόν τῆς 900ετηρίδος τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱ. Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ἀθηνῶν ὁ Πρόεδρος αὐτῆς Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Μερίκας κατὰ τὴν προλογικὴν προσφώνησίν του, τὴν ὁποῖαν ἐμνημονεύσαμεν ἤδη εἰς προηγούμενον τεύχος τῆς («Ἐκκλησίας»), εἶπεν εἰσαγωγικῶς τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἑρπυνομένη τῆς προγονικῆς σοφίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μουσῶν ὑποδέχεται σήμερον στὸν οἶκόν της, τὸ μέλαθρον τῶν πνευματικῶν ἐπιδόσεων τοῦ Γένους, τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον, τὸν συνετὸ καὶ ταπεινὸ Προκαθήμενον τῆς πρώτης κατὰ τάξιν καὶ πρωτόθρονης μέσα στὴν καθόλου Ὁρθοδοξία Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως — σ' Αὐτὸν ἀνήκουν οἱ πᾶραπάνω κολακευτικοὶ γιὰ τὴν Ἀκαδημία χαρακτηρισμοὶ — δονούμενη ἀπὸ πλειάδα συναισθημάτων. Συγκίνηση, εὐφροσύνη, πνευματικὴ ἀγαλλίαση, εὐλάβεια καὶ ἔθνικὸ παλμό. Ἀκόμη ὅμως καὶ ἀπὸ ἔντονη ἐπιθυμία γιὰ συμβολικὴ συμμετοχὴ τῆς στὸ Ἰωβηλαῖο τῆς 900ετηρίδος τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στὴν Ἱερὰ Νῆσον τῆς Πάτμου».

Ἡ «Ἀποκάλυψις».

Ὁ τῶς Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Ἀκαδημαϊκὸς καὶ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Κωνσταντῖνος Μπόνης κατὰ τὴν αὐτὴν ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν ἐν τῷ ἀνωτάτῳ αὐτῷ πνευματικῷ ἰδρύματι τῆς Χώρας ἀφιέρωσε τὸν γλαφυρὸν πανηγυρικὸν τοῦ λόγον εἰς τὴν προβολὴν τῆς ἐν Πάτμῳ γραφείσης Ἀποκαλύψεως, ἣτις εἶναι τὸ μοναδικὸν προφητικὸν βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ πρώην Διευθυντοῦ τῆς («Ἐκκλησίας») κ. Κ. Μπόνῃ, «ἡ Ἀποκάλυψις, πλὴν τῆς θείας τῆς προελεύσεως, θεωρεῖται ἐν ἀπὸ τὰ ὁραϊότερα δημιουργήματα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας. Ἡ Ἀποκάλυψις δὲν ἔχει ἄλλο ἐφάμιλλον βιβλίον. Ὑψος

μεγαλειῶδες τοῦ λόγον καὶ ἀπλότης ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς διατυπώσεως· προφητικὴ ὁρολογία καὶ ἱστορικὴ πραγματικότης ἀλληλοσυμπληροῦνται. Ποιητικὴ δι' εἰκόνων πρωτοφανῶν δημιουργία, ἐντυπωσιάζει κατ' ἀξιοθαύμαστον τρόπον. Ρεαλιστικὴ ἄχρως ἐκφοβισμοῦ τῶν ... τιμωριῶν τῶν παραβατῶν τῶν ἀληθειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Θεός, κόσμος, ἄνθρωπος, ἄγγελοι ἐφαμίλλως ἀντιπαραβάλλονται πρὸς ἔμφασιν ἐναντίον πάσης ἁμαρτίας. Ἡρωϊκὸν στοιχεῖον πανσθενὲς ἀντιπαραβάλλεται πρὸς τὸ τρομερὸν στοιχεῖον τοῦ θανάτου. Φόβος καὶ τρόμος ἀναμιξ μετὰ τοῦ φοβεροῦ Ἄδου καὶ τῆς μακαριότητος τῶν πιστῶν».

Χαρακτηριστικῶς ὁ κ. Μπόνης προσθέτει, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος προφητικὸν βιβλίον «δύναται δικαίως νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τὸ π έ μ π τ ο ν Εὐ α γ γ έ λ ι ο ν. Διότι διὰ τῆς «Ἀποκαλύψεως» συμπληροῦνται ἀπαξάπασαι αἱ δογματικαὶ Ἀλήθειαι τῆς Κ.Δ. καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐσχατολογικῆς θεωρήσεως τῆς ἐπικρατήσεως ἐν τέλει τοῦ Χριστιανισμοῦ, τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος τῶν πιστῶν Χριστιανῶν».

**ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ**

● Βλασίου Ἰω. Φειδᾶ

Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

**ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ (988 - 1988)
(3η ἔκδοσις)**

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν ἑορτασμὸ τῆς Χιλιετηρίδος γιὰ τὸν ἐκχριστιανισμὸ τῶν Ρώσων. Στὰ ἑπτὰ κεφάλαια τοῦ ἔργου (466 σελίδων) ὅλη ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας, ἀπὸ τὴν ἰδρύσιν της μέχρι σήμερον.

● Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνῶ, Ἐπικ. Καθηγητοῦ

**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
(ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)**

Ἐνα βιβλίον πὸν βοηθᾷ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσει τὴ διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴν τῆς ἀσθενείας, πὸν ἡ πνευματικὴ σύγχυση ἀξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πὸν δυσδιάκριτη.

Γράφατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ.κ. Σ ε ρ α φ ε ί μ, τὸ διάστημα Σεπτεμβρίου - 'Οκτωβρίου:

— Σ υ μ μ ε τ ε ί χ ε στις ἑορταστικές ἐκδηλώσεις τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 900 χρόνων ἀπὸ τὴν ἰδρυση τῆς 'Ιερᾶς Μονῆς 'Αγίου 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου, στὴν Πάτμο. Ὑποδέχθηκε τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Δημήτριο κατὰ τὴν κάθοδὸ του στὸ νησί, τὸν συνόδευσε στὴν 'Ιερά Μονή (25/9), συλλειτουργήσασε μετὰ τὸν Παναγιώτατο καὶ τοὺς Πατριάρχες 'Αλεξανδρείας κ.κ. Παρθένιο καὶ Ρουμανίας κ.κ. Θεόκτιστο, καὶ ἔλαθε μέρος στὶς ἄλλες ἐκδηλώσεις (26/9).

— Ὑ π ο δ ε χ θ η κ ε, ὡς Πρόεδρος τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου τῆς 'Ιεραρχίας μαζί μετὰ τὴν 'Ιερά Σύνοδο καὶ Σεβ. Μέλη τῆς 'Ιεραρχίας, τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ.κ. Δημήτριο καὶ τοὺς συνοδεύοντας τὸν Παναγιώτατο, Προκαθημένους καὶ 'Εκπροσώπους τῶν ἄλλων 'Ορθοδόξων 'Εκκλησιῶν, μετὰ τῶν ὁποίων τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Πάπα καὶ Πατριάρχη 'Αλεξανδρείας καὶ πάσης 'Αφρικῆς κ.κ. Παρθένιο καὶ τὴν Α. Μ. τὸν Πατριάρχη Ρουμανίας κ.κ. Θεόκτιστο, στὸν Πειραιᾶ (27/9). Κατὰ τὴν τελεσθεῖσα Δοξολογία στὸ Μητροπολιτικὸ 'Ιερό Ναὸ 'Αγίας Τριάδος Πειραιῶς, προσφώνησε τὸν Παναγιώτατο, ἐκφράζοντας τὴν χαρὰ καὶ τὴν συγκίνηση κλήρου καὶ λαοῦ τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος γιὰ τὴν ἐκ νέου διέλευσή του ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας ὑποδέχθηκε στὸ Μέγαρο τῆς 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς τὸν Παναγιώτατο καὶ τοὺς Πατριάρχες 'Αλεξανδρείας καὶ Ρουμανίας μετὰ τὶς Συνοδείες τους. Παραβρέθηκε ἀκολούθως στὴν πανηγυρική Συνεδρία τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, μετὰ τὴν ὁποία ἔκλεισε ὁ ἑορτασμός, καὶ, στὴ συνέχεια, στὴν ἐπίσημη δεξίωση ποὺ παρέθεσε ὁ Παναγιώτατος στὴ «Μεγάλη Βρετανία».

— Π ρ ο ῆ δ ρ ε υ σ ε στις Συνεδριάσεις τῆς 'Ι. Συνόδου τῆς 132ας συνοδικῆς περιόδου, τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ 'Οκτωβρίου (6-9/9 καὶ 6-9/10). 'Επίσης, κατὰ τὴν ἔκτακτη συνεδρίαση τοῦ Δ.Σ. τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης, μετὰ τὴν ἔναρξη τῆς νέας σχολικῆς περιόδου, ἐνημερώθηκε γιὰ τὰ ζητήματα ποὺ τὸ ἀφοροῦν.

— Δ ε χ θ η κ ε, σὲ ἐπίσκεψη συνεργασίας ἢ ἐθιμοτυπική, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη 'Αργολίδος κ. 'Ιάκωβο καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Θήρας κ. Παντελεήμονα (5/9)· τοὺς Πρόσβεις τῆς Δυτικῆς Γερμανίας κ. WERNER GRAF καὶ τῆς Συρίας Dr CHAHIN FARAH (15/9)· τὸν κ. Ὑφυπουργὸ Ὑγείας καὶ Πρόνοιας, ὁ ὁποῖος ζήτησε τὴν συνδρομὴ τῆς 'Εκκλησίας γιὰ τὴν ἀντιμε-

τώπιση τοῦ AIDS, ἐνῶ ὁ Μακαριώτατος ἀνταποκρινόμενος στὸ αἶτημα ὄρισε ὡς ὑπεύθυνο ἀπὸ πλευρᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς τὸν πανοσ. ἀρχιμ. 'Ιερόθεο Βλάχο, Διευθυντὴ Νεότητος· τὸν Πρόεδρο τοῦ Συμβουλίου τοῦ Βατικανοῦ γιὰ θέματα ὑγείας 'Αρχιεπίσκοπο κ. Φ. Ἀντζελίνι καὶ τὸν 'Αρχ)πο Μισσοῦας κ. Τζ. Μαριάνι, μετὰ τοὺς ὁποίους καὶ συζήτησε τὰ ἀνακύπτοντα ἠθικά προβλήματα ἀπὸ τὶς ἐξελίξεις τῆς σύγχρονης ἰατρικῆς (23/9)· τὸν πανοσ. ἀρχιμανδρίτη π. Χαρίταινα Πνευματικάκι, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν προΐσταται στὸ ὀρθόδοξο ἱεραποστολικὸ ἔργο στὸ Ζαῖρ (13/10)· τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Δημητριάδος κ. Χριστόδουλο καὶ τὸν πανοσ. Καθηγούμενο τῆς 'Ι. Μονῆς 'Αγίας Τριάδος Ζαγκόρσκ (18/10)· καθῶς, ἐπίσης, ἐπιτροπῆς καὶ μεμονωμένα πρόσωπα· τέλος, συνεργάσθηκε ἐπανελημμένα μετὰ τὸν πανοσ. Πρωτοσύγκελλο καὶ τὸν αἰδεσ. Γεν. 'Αρχιερατικὸ 'Επίτροπο, γιὰ διοικητικά καὶ ποιμαντικά θέματα τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς, καὶ μετὰ τὴν 'Επιτροπὴ στὴν ὁποία ἀνατέθηκε ἡ ὀργάνωση καὶ ἡ ρύθμιση τῶν ζητημάτων ποὺ ἀφοροῦν τὸν ὑπὸ ἰδρυση Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς 'Εκκλησίας.

— Χ ο ρ ο σ τ ἄ τ η σ ε, κατὰ τὴν ἑόρτια ἡμέρα τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, στὸν Καθεδρικὸ 'Ιερό Ναὸ τῶν 'Αθηνῶν.

— Π α ρ α θ ρ ἔ θ η κ ε στὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ αἰοδίμου Μητροπολίτου Νέας Σμύρνης κυροῦ Χρυσοστόμου (14/9).

— Π ρ ο ἔ σ τ η στὸ 'Αρχιερατικὸ Συλλεῖτουργο, ποὺ τελέσθηκε στὸν 'Ι. Ναὸ τοῦ Πολιοῦχου 'Αγίου Διονυσίου τοῦ 'Αρεοπαγίτου, μετὰ συλλειτουργοὺς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Λαοδικείας κ. 'Ιάκωβο, 'Ηλείας κ. Γερμανό, Ναυπάκτου καὶ 'Αγ. Βλασίου κ. 'Αλέξανδρο καὶ Θήρας κ. Παντελεήμονα, ὁ ὁποῖος καὶ κήρυξε τὸν θεῖο λόγο (3/10). Στὸν 'Εσπερινὸ τῆς ἑορτῆς χοροστάτησε ὁ Θεοφ. 'Επίσκοπος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος καὶ μίλησε ὁ πανοσ. ἀρχιμ. π. Νικόλαος Πρωτοπαπᾶς, ἐνῶ στὸν 'Εσπερινὸ τῆς κυριωνύμου ἡμέρας χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θήρας κ. Παντελεήμων, ὁ ὁποῖος συμμετείχε καὶ στὴ λιτάνευση τῆς 'Ιερᾶς Εἰκόνας τοῦ Πολιοῦχου μαζί μετὰ τοὺς Σεβ. Μητροπολίτες Λαοδικείας, 'Ηλείας, Ναυπάκτου, Θήρας, Κίτρους καὶ τὸν Θεοφ. Δωδώνης.

— Τ ἔ λ ε σ ε τὸν 'Αγιασμό γιὰ τὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς παρουσίᾳ καὶ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Συνέδρων (3/10).

— Π ρ ο ἔ π ε μ ψ ε μετὰ τὴν ἐξόδιο 'Ακολουθία τὸν ἀποθανόντα στρατηγὸ ἐ.ἀ. Μακρυγιώτη στὸ Α' Κοιμητήριον (21/9) καὶ τὸν ἀείμνηστο ἀρχιμανδρίτη 'Ιάκωβο Λάμπρου στὸν 'Ι. Ναὸ 'Αγίου Ἀνδρέου δήμου 'Αγίας Παρασκευῆς.

— Σύμφωνα μετὰ πρόγραμμα ποὺ κατήρτισε ἡ Διεύ-

θουση Νεότητας της Ίερας Ἀρχιεπισκοπῆς, οἱ ὑποψήφιοι Κατηχητὲς -τριες ὄλων τῶν Ἑνοριῶν προσήλθαν σὲ συνέντευξη γνωριμίας καὶ ἀξιολογήσεως στὴν Ἱερά Μονὴ Πετράκη ἢ στὰ Γραφεῖα τῆς Διευθύνσεως Νεότητος ἐνώπιον τοῦ πανοσ. Πρωτοσυγκέλλου καὶ τοῦ νέου Διευθυντοῦ Νεότητος πανοσ. ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου. Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῶν προγραμματισμένων συναντήσεων, ὑπογράφηκαν τὰ νέα διοριστήρια.

— Μὲ πρόσφατη Ἐγκύκλιο τέθηκαν σὲ ἐφαρμογὴ οἱ προβλεπόμενες ἀπὸ τὸ Καταστατικὸ διαδικασίες γιὰ τὴ σταδιακὴ λειτουργία τοῦ Ἰδρύματος Νεότητος τῆς Ἱερας Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Παράλληλα, προχωρεῖ ἡ ἀγιογράφηση τοῦ Παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας Φιλοθέης στὴν ὁμώνυμη Αἴθουσα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου θὰ φιλοξενοῦνται ἐπίσημες ἐκδηλώσεις τοῦ Ἰδρύματος.

— Ἐπικυρώθηκε ἀπὸ τὸν Εἰσαγγελεὰ Ἐφετῶν ἡ ἀπόφαση τῆς Εἰσαγγελίας Πρωτοδικῶν μὲ τὴν ὁποία τέθηκε στὸ ἀρχεῖο ἡ ὑπόθεση τοῦ Θεομητορικοῦ Προσκυήματος τοῦ «Ἄξιόν Ἔστι». Ἀπὸ τὴν διενεργηθεῖσα διμηνὴ προκαταρκτικὴ ἐξέταση προέκυψε ὅτι δὲν ἔγινε καμιὰ κατάχρηση στὶς εἰσφορὲς τῶν προσκυνητῶν, καὶ δὲν διατυπώθηκε κατηγορία ἐναντίον οὐδενός. Ἐπίσης, ἀπὸ ἀντίστοιχη ἔρευνα τῆς Ἐπιθεωρήσεως Δημοσίων Διαχειρίσεων τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν προκύπτει, ὅτι δὲν τίθεται θέμα φοροδιαφυγῆς σὲ θάρος τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου. Μὲ κατηγορηματικὴ ἀνακοίνωση ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ εἶχε διαβεβαιώσει ἐγκαίρως τὸν θρησκείοντα λαὸ καὶ τὴν κοινὴ γνώμη, ὅτι ὁ ὑπάρχων πλήρης διαχειριστικὸς φάκελλος ἐτίθετο στὴ διάθεση παντός ἀρμοδίου γιὰ ἔλεγχο. Τὸ χρηματικὸ προῖον τῶν εἰσφορῶν τῶν προσκυνητῶν, σύμφωνα μὲ τὴν θέληση τῆς Ἱερας Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, διατέθηκε σὲ 28 Ἐκκλησιαστικὰ Ἰδρύματα. Ἔτσι, ἔπεσε στὸ κενὸ ὁ τεχνητὸς δημοσιογραφικὸς θόρυβος, μὲ τὸν ὁποῖο ματαιῶς ἐπιχειρήθηκε ἡ κακοποίηση τῆς ἀλήθειας καὶ ἡ μείωση τῆς τε-

ράστιας ἀπηχίσεως τοῦ Θεομητορικοῦ Προσκυήματος.

— Τὸ Σάββατο 22/10 πραγματοποιήθηκε στὸν Ἱ. Ναὸ Τιμίου Σταυροῦ Χολαργοῦ ἡ Δ' Γενικὴ Συνέλευση Ποιμαντικῆς Διακονίας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μὲ θέμα «τὸ σύνδρομο τῆς νέας ἐποχῆς καὶ ἡ καινὴ κτίσις». Βασικοὶ ὁμιλητὲς ἦσαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως κ. Μελέτιος καὶ ὁ αἰδεσ. διευθυντὴς Ποιμαντικῆς Διακονίας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος. Στὴ συζήτηση στοργυλλῆς τραπέζης ἔλαβαν, ἐπίσης, μέρος ὁ αἰδεσ. π. Γεώργιος Μεταλληνός, Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ὁ πανοσ. ἀρχιμ. π. Δανιὴλ Γούβαλης.

Ἐξ ἄλλου ἡ Διεύθυνση Ποιμαντικῆς Διακονίας ἀρχίζει ἀπὸ τὶς 2 Νοεμβρίου ἓνα νέο πρόγραμμα μὲ σκοπὸ τὴν ἐπανένταξη στὴν ἐν Χριστῷ Κοινωνία τῶν πρώην θυμάτων τῶν αἱρέσεων καὶ τῶν παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων, καθὼς καὶ τὴν ἐκπαίδευση ἐνοριακῶν στελεχῶν πρὸς πλαισίωση τῶν «Ὁμάδων Πρωτοβουλίας» τῶν Ἑνοριῶν, ποὺ ἔχουν σκοπὸ τὴν προσφορὰ βοήθειας σὲ νέους ποὺ ἀντιμετωπίζουν ὑπαρξιακὰ προβλήματα. Γιὰ τὴν περίοδο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου θὰ διδάξουν οἱ Καθηγητὲς π. Γεώργιος Μεταλληνός καὶ Ἱ. Παναγόπουλος καὶ οἱ Διδάκτορες Θεολογίας π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος καὶ Κ. Γρηγοριάδης. Πρὶν κάθε σύναξη θὰ γίνεται Παράκληση. Οἱ συνάξεις θὰ γίνονται στὸν Ἱ. Ναὸ Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀττικῆς, κάθε Τετάρτη 6 - 8 μ.μ.

Ἐνίσχυση τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
στοὺς σεισμοπαθεῖς.

Τρεῖς χιλιάδες καινούργιες κουβέρτες στάλθηκαν στὴν Ἱ. Μητρόπολη Ἡλείας, 500 ἀπὸ τὴ Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ 2.500 ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἀλληλοβοήθειας τῆς Ἱ. Συνόδου, μὲ ἐντολὴ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν σεισμοπλήκτων τῆς Ἡλείας. Ἐπίσης στάλθηκαν ἀπὸ τὸ παραπάνω Γραφεῖο 100 μεγάλες οἰκογενειακὲς σικνές. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας, μόλις πληροφορήθηκε τοὺς καταστρεπτικοὺς σεισμούς, ἐπικοινωνοῦσε ἀμέσως μὲ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Ἡλείας κ. Γερμανὸ καὶ ἐξέφρασε τὴν πλήρη συμπαράσταση τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς σεισμοπαθεῖς. Ἡ Ἐκκλησία ἔκανε ἐπίσης ἐκκλήση στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν γιὰ ἄμεση βοήθεια.

Ἱερά Μονὴ Ἀσωμάτων - Πετράκη.

Συνεχίζεται γιὰ τέταρτη χρονιά τὸ καθημερινὸ λατρευτικὸ - λειτουργικὸ πρόγραμμα τῆς Ἱερας Μονῆς, στὸ ὁποῖο συμμετέχουν καθημερινὰ πολλοὶ φιλακόλουθοι πιστοὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν —παρήγορο γεγονός— πολλοὶ νέοι. Ἰδιαιτέρως συγκινητικὴ εἶναι ἡ συμμετοχὴ πολυπληθοῦς ἐκκλησιασμάτας στοὺς Ἐσπερινούς μεγάλων Ἑορτῶν, κατὰ τὴ διάρκεια τῶν ὁποίων ψάλλεται ἡ Λιτὴ κατὰ τὸ μοναστηριακὸ τυπικὸ, καθὼς καὶ στίς θ. Λειτουργίες τῆς κυριωνύμου ἡμέρας καὶ τῶν Κυριακῶν. Πλήθος πιστῶν προσέρχεται στὴν κα-

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Καθηγ. Ἱ. Μ. Φουντούλη

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ,

τόμος Α' - ἔκδοση Γ'

Βιβλίο - θησαυρός, πρωτίστως γιὰ τοὺς κληρικούς καὶ γενικώτερα γιὰ κάθε ὀρθόδοξο ποὺ ἐνδιαφέρεται νὰ μάθει τὸ «τί» καὶ «πῶς» στὶς λεπτομέρειες τῶν Ἀκολουθιῶν ποὺ τελοῦνται καθὼς καὶ σ' ἄλλα θέματα θ. Λατρείας.

Ἀπευθύνεσθε: Βιβλιοπωλεῖο ὁδ. Δραγατσάνου 2 — Πλατ. Κλαυθμώνος.

Γράψατε: Ἱασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλέφ. 7228.008.

θιερωθείσα Άκολουθία τής Παρακλήσεως κάθε Τρίτη πρὸς τοὺς Νεοφανεῖς Άγίους Ραφαήλ, Νικόλαο καὶ Εἰρήνη καὶ κάθε Παρασκευὴ πρὸς τὴν Άγία Παρασκευή, τῶν ὁποίων ἱερά λείψανα ἐκτίθενται σὲ προσκύνηση.

Τὴν Κυριακὴ 25/9 πρὸς Δευτέρα 26/9 τελέσθηκε ὄλουκτία πρὸς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ ἁγίου Άποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Στὸν Ἑσπερινὸ τοῦ Σαββάτου 9/10 χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Ἰάκωβος, ὁ ὁποῖος διεθίβασε τὶς εὐχὲς τοῦ Παναγιωτάτου καὶ διαθεβαίωσε γιὰ τὴν ἀγαθὴ ἀνάμνηση ἀπὸ τὴν ὑποδοχὴ πού εἶχε ἐπιφυλαχθῆ στὸν Παναγιώτατο τὴν προηγούμενη χρονιά.

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἄληθινὴ κοσμοπλήμμυρα παρατηρήθηκε τὸ θράδυ τῆς Κυριακῆς 16 Ὀκτωβρίου στὸ Πνευμ. Κέντρο, ὅπου μίλησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ἀποκαλύπτοντας τὸν ἀπώτερο στόχο πού ὑπηρετοῦν ὅσοι κατασκεύασαν καὶ διαδίδουν τὸ θλάσφημο κινηματογραφικὸ ἔργο «Ὁ τελευταῖος πειρασμός». Οἱ χιλιάδες τοῦ λαοῦ πού ἔφθαναν μέχρι τὸ δρόμο ἔχειροκρότησαν ἐπανειλημμένα τὸν ὁμιλητή, ἰδίως ὅταν ἀναφέρθηκε στοὺς σκοτεινοὺς κύκλους πού κινοῦν τὰ νήματα τῆς ἀλλοτρίωσης τοῦ λαοῦ μας, καὶ στὴν ἀδιαφορία τῶν ἀρμοδίων νὰ προστατεύσουν τὸν τόπο ἀπὸ τὴν ἀποσύνθεση. Ὁ κύριος κορμὸς τῆς ὁμιλίας τοῦ Σεβ. κινήθηκε στὸν ἄξονα: ὁ ἱστορικὸς Χριστὸς — ἡ παραποίηση τοῦ προσώπου του — ἡ ἐπιχειρούμενη ἀπομυθοποίηση — οἱ ἀπώτεροι στόχοι — τὰ κέντρα ἀποφάσεων — οἱ ντόπιοι τοποτηρητές των. Παράλληλα ἔψεξε μὲ δριμύτητα τὴν ὑποκρισία τῶν κοπτομένων γιὰ τὶς δῆθεν πνευματικὲς ἐλευθερίες, γιὰ τὴν λογοκρισία κ.λπ. ἀποδείξας μὲ σωρεῖαν ἐπιχειρημάτων ὅτι γιὰ ἄλλα θέματα ὑπάρχει ἐνδιαφέρον καὶ εὐαισθησία πρὸς προστασίαν κομματικῶν προσώπων, ἐνῶ ἀφήνεται ἐλεύθερος ὁ δρόμος στοὺς τερμίτες γιὰ διάθρωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καταλήγων ὁ Σεβ. ἐκάλεσε ὅλους σὲ ἐπαγρύπνηση. «Δὲν εἶμαι ὑπὲρ τῆς θίας εἶπε, ἀλλὰ καὶ δὲν μπορῶ νὰ μὴ προβλέψω, ὅτι ἂν περιφρονηθῆ ὁ λαός, ἡ ὄργη του θὰ εἶναι μεγάλη, καὶ κανεὶς δὲν θὰ μπορέσει νὰ τὴν ἀναχαιτίσει». Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι μέχρι τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας καὶ πολὺ μετ' αὐτὴν τὸ συγκεντρωμένο πλῆθος παραληροῦσε ἀπὸ ἐνθουσιασμό καὶ ἀποφασιστικότητα.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἡ Μητρόπολις Ἡλείας φιλοξένησε ἐφέτος τὴν Ε' Σύναξη Ὁρθόδοξων βιβλικῶν θεολόγων τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας βιβλικῶν Σπουδῶν, πού τελεῖ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεωργίου Γαλίτη. Συμμετείχαν Ἕλληνες καὶ ξένοι (Ρουμάνοι, Γιουγκοσλάβοι, Ρῶσοι, Πολωνοὶ κ.λπ.) Ὁρθόδοξοι Κληρικοὶ καὶ

Λαϊκοὶ Θεολόγοι Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, Λέκτορες, Διδάκτορες κ.λπ.

Τὸ Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στὴ Φραγκαβίλλα Ἁμαλιάδος ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα (ὥρα 5) τῆς 26ης ἕως τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου. Τὸ γενικὸν θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦταν «Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων: Θέματα "Εἰσαγωγῆς, Ἑρμηνείας, Θεολογίας καὶ ζωῆς"» καὶ ἔγιναν ἐν συνόλῳ 22 εἰσηγήσεις ἀπὸ Ἕλληνες καὶ ξένους εἰδικούς.

Τὸ Συνέδριο ἔκλεισε μὲ διορθόδοξο Ἀρχιερατικὸ Συλλεῖτουργο εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἁμαλιάδος τὴν Κυριακὴ τὸ πρωῖ, 30 Ὀκτωβρίου.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας)

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Δύο μεγάλες πυρκαγιὲς πού συνέβηκαν στὶς 25 Ἰουλίου καὶ στὶς 15 καὶ 16 Αὐγούστου ἀποτέφρωσαν 300.000 ἐλαιόδενδρα τῶν κοινοτήτων Βουτιάνων, Θεολόγου, Σελλασίας, Καλυθίων, Κλαδᾶ, Κονιδίτσας καὶ Βορδώνιας. Ἐπίσης κατέκαυσαν 30 σπίτια μὲ ὄλα τὰ ὑπάρχοντα μέσα σ' αὐτὰ ἀκόμη καὶ τὰ κατοικίδια ζῶα.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας κ. Εὐστάθιος ἐπικεφαλῆς ἱερέων τῆς περιοχῆς ἔσπευσε στοὺς τόπους τῆς συμφορᾶς καὶ μέσα ἀπὸ τὶς φλόγες καὶ τοὺς καπνοὺς βρέθηκε κοντὰ στοὺς κινδυνεύοντες.

Οἱ ἐνέργειες τοῦ Σεβασμιωτάτου γιὰ τοὺς πυροπαθεῖς συνοψίζονται ὡς κατωτέρω:

1. Ἐτέλεσε ἰ. παρακλήσεις σὲ ὄλα τὰ πυρόπληκτα χωριά καὶ ἔκανε περιστατικὰ κηρύγματα γιὰ ἀναπέρωση τοῦ πεσμένου ἠθικοῦ τῶν κατοίκων.

2. Προσέφερε εἶδη διατροφῆς καὶ ἔνδυσης γιὰ τὶς πρῶτες ἀνάγκες.

3. Ἐξασφάλισε ὄλα τὰ εἶδη νοικοκυριοῦ γιὰ τὸ κάθε σπίτι πού κάηκε.

4. Προσέφερε χρηματικὰ βοηθήματα ἀπὸ 50.000 δρχ. στὶς περισσότερες ἄπορες οἰκογένειες τῶν πυρόπληκτων.

5. Ἐπισκέφτηκε ὄλα τὰ Σχολεῖα τῶν Κοινοτήτων πού ἐπλήγησαν, ἔτέλεσε τὸν ἁγιασμό γιὰ τὴν ἔναρξη τῶν μαθημάτων καὶ πρόσφερε σὲ ὄλα τὰ παιδιά ἀπὸ μιὰ καινούργια τσάντα γεμάτη βιβλία, τετράδια καὶ μολύβια καὶ ἐπὶ πλέον ἕνα φάκελλο μὲ 5.000 δρχ. γιὰ τὸ καθένα.

6. Προσέφερε σεβαστὸ ποσὸ γιὰ ἀποκατάσταση ζημιῶν σὲ δύο Ἱ. Ναοὺς.

7. Ἀνέλαβε τὰ ἔξοδα διατροφῆς καὶ διαμονῆς στὴ Μαθητικὴ Ἑστία Σπάρτης τῶν Μαθητῶν Λυκείου καὶ Γυμνασίου πού προέρχονται ἀπὸ τὰ πυρόπληκτα χωριά καὶ φοιτοῦν στὰ ἀνάλογα Σχολεῖα τῆς Σπάρτης.

8. Ἐξασφάλισε μεγάλες ποσότητες ζωοτροφῆς: 20 τόννους σασνὸ καὶ τρεῖς τόννους καλαμπόκι, δεδομένου ὅτι κατεστράφηκε ὄλο τὸ πράσινο. Ἐπίσης προσεφέρ-

ησαν καὶ οἰκόσιτα ζῶα σὲ οἰκογένειες ποὺ τὰ ἔχασαν.

9. Ὡσαύτως ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μὲ ἔγγραφο τοῦ ζητεῖ ἀπὸ τὸ Δασαρχεῖο ἔγκριση γιὰ δεινροφύτευση, μὲ τὴ βοήθεια τῶν ἱερέων, ἐνὸς λόφου τελείως καταστραφέντος.

10. Τέλος ἡ μέριμνα τοῦ Σεβασμιώτατου Μητροπολίτου καὶ τῶν ἱερέων θὰ συνεχιστῇ καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ χειμῶνα.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας

Τὴν Πέμπτη, 8 Σεπτεμβρίου, καὶ τὴ Δευτέρα, 12 Σεπτεμβρίου 1988, ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας κ. Γρηγόριος, παρουσία καὶ μελῶν τοῦ ΚΕΣ, δεξιώθηκε διαδοχικὰ στὸ Μέγαρο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς τοὺς Προϊσταμένους καὶ τὰ Μέλη τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Ἀποστολῶν Ἑλλάδος καὶ Κύπρου ποὺ ὑπηρετοῦν στὰ Σχολεῖα τῆς Ὁμογένειας Μ. Βρετανίας.

Σὲ σύντομες προσφωνήσεις τόσο πρὸς τὴν Ἑλλαδικὴ ὅσο καὶ πρὸς τὴν Κυπριακὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἀποστολή, ὁ Σεβασμιώτατος, ἀφοῦ καλωσόρισε τοὺς Ἐκπαιδευτικούς «στὶς Ἐθνικὲς Ἐπάλξεις τῆς Ὁμογένειας», τοὺς παρότρυνε ὅπως δώσουν ὀλόκληρο τὸν ἑαυτό τους στὴν ὑπηρεσία τῶν Παροικιακῶν μας Σχολείων. «Τὸ ἔργο σας», τόνισε ὁ Σεβασμιώτατος, «εἶναι καὶ ἱερὸ καὶ ἀνθρωποποιό, ἀρκεῖ ἔσεῖς νὰ δείξετε ἀφοσίωση στὸ καθήκον σας καὶ ἀγάπη καὶ κατανόηση πρὸς τοὺς μαθητὲς σας. Ἡ Ὁμογένεια, νὰ εἴστε θέβαιοι, θὰ σᾶς δώσει ὅλο τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμησή της, ἐφ' ὅσο κι ἔσεῖς θὰ τὴ σεβαστεῖτε, θὰ τὴν ἐκτιμῆσετε καὶ θὰ τῆς δοθεῖτε ὀλόψυχα».

Ὁ Σεβασμιώτατος, ἐξ ἄλλου, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὶς Κυβερνήσεις Ἑλλάδος καὶ Κύπρου γιὰ τὴ μεγάλη θυ-

σία ποὺ κάνουν ἀποστέλλοντας στὴ Μ. Βρετανία δασκάλους καὶ βοηθητικὸ ὑλικὸ γιὰ τὰ Σχολεῖα μας, συμβούλεψε τοὺς Ἐκπαιδευτικούς καὶ τῶν δύο Ἀποστολῶν νὰ θεωροῦν πάντοτε τὴν Ὁμογένεια ὡς μιὰ ἀδιαίρετη ὄντοτητα. «Νὰ μὴν κομματίζεστε ποτέ, ὥστε νὰ μὴν κατακερματίζεται καὶ ἡ Ὁμογένεια», τόνισε χαρακτηριστικὰ ὁ Σεβασμιώτατος. Καὶ πρόσθεσε ὅτι οἱ δάσκαλοι πρέπει πρῶτοι νὰ δίνουν τὸ παράδειγμα γιὰ τακτικὸ Ἐκκλησιασμό, ὥστε τὰ παιδιά νὰ ἐθίζονται ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας νὰ ἐκκλησιάζονται καὶ ν' ἀγαποῦν καὶ νὰ σέβονται τοὺς Ναοὺς μας καὶ τὴν Ὁρθόδοξη Θ. Λειτουργία. Ἄλλωστε καὶ ὁ Ἐκκλησιασμός, πρόσθεσε, πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ μαθήματος τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, ἀφοῦ ἡ Θ. Λειτουργία γίνεται στὴν Ἑλληνικὴ, οἱ δὲ πιστοὶ μιλοῦν καὶ συνεννοοῦνται στὴ γλώσσα τῶν πατέρων μας.

Ἀπαντώντας στὶς προσφωνήσεις τοῦ Σεβασμιώτατου, τόσο ὁ Σύμβουλος Ἐκπαίδευσης τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας κ. Γιάννης Στάκος, ὅσο καὶ ὁ Προϊστάμενος τῆς Κυπριακῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἀποστολῆς κ. Παύλος Ἰωαννίδης, ἐξήραν τὸ πολῦτιμο ἔργο τῆς Ἐκκλησίας στὸν τομέα τῆς Ἐκπαίδευσης τῶν παιδιῶν τῆς Ὁμογένειας. Τόνισαν ἐπίσης τὴν ὀρθότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνάγκη, τῆς ταυτόχρονης καλλιέργειας καὶ διδασκαλίας τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος στὰ Παροικιακὰ μας Σχολεῖα. Καὶ ὑπογράμμισαν τὸ ἀδιαχώριστο Ἑλληνικῆς μόρφωσης καὶ Ὁρθόδοξης λατρείας γιὰ τὴν ἐπίτευξη ἐνὸς ὀλοκληρωμένου χαρακτήρα στὰ Σχολεῖα τῆς Ὁμογένειας.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ὁ Ἐπίσκοπος Ράσκακ καὶ Πρεζρένης Παῦλος ἀπήλυθε ἔγγραφον διαμαρτυρίαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ὁρθοσκευμάτων τῆς Κυβερνήσεως τῆς Δημοκρατίας τῆς Σερβίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκθέτει δι' ἄλλην μίαν φοράν τὰ συνεχιζόμενα δεινοπαθήματα τῶν Σέρβων τοῦ Κοσσυφοπεδίου, εἰς τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ 1981 ὑποβάλλονται οὗτοι εἰς τὴν ἐν λόγω περιοχὴν ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἐθνικιστῶν, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν ὁποίων οἱ Σέρβοι ἐξακολουθοῦν νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς ἀπ' αἰῶνων ἐστίας των ἀναζητοῦντες καταφύγιον εἰς τὴν Κεντρικὴν Σερβίαν.

Ἀφορμὴν διὰ τὴν ἀναφοράν του αὐτὴν πρὸς τὴν ὡς ἄνω Ἐπιτροπὴν ὁ Ἐπίσκοπος ἔλαβεν ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς θανατοῦ ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς Ἡγουμένης τῆς ἐν Κοσσυφοπεδίῳ ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς «Γκρατσάνιτσα» Τατιάνας τὴν 28ην Αὐγούστου 1988 πρὸ τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ ναοῦ, καὶ μάλιστα ὑπὸ ὄργανον τῆς τάξεως, ὑπὸ Ἀλβανοῦ ἀστυνομικοῦ, δι' ὃ καὶ καταλήγει ὁ Ἐπίσκοπος εἰς τὸ ἔγγραφόν του:

«Εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐπιθέσεων κατὰ τοῦ λαοῦ μας, ἐκ μέρους τῶν Ἀλβανῶν ἐθνικιστῶν, ἐφθάσαμεν εἰς σημεῖον τὰς ἐπιθέσεις νὰ διενεργοῦν καὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι δέον νὰ εἶναι φύλακες τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀ-

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ἘΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μὲ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἐθνη»

★ πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ποὺ ἀσκεῖ σήμερα ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

★ περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (300 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — «Πάντα τὰ Ἐθνη», Ἱω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Γερασίμου Μοναχοῦ, Μικραγιαννανίτου, Ὁ ἐνιαύσιος στέφανος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, (ἔκδ. β') Ἀθήναι 1976, σσ. 400.

Τοῦτο τὸ βιβλίον, τοῦ γνωστοῦ σὲ ὄλους ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὰ ὀρθόδοξα ὑμνολογικὰ γράμματα Μοναχοῦ Γερασίμου Μικραγιαννανίτου, — τοῦ μόνου, ἀπ' ὅσο γνωρίζω, πού φέρει τὸν τίτλον - ὀφείκειον τοῦ «Ἵμνογράφου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας» — ἔπρεπε νὰ εἶχε ἤδη παρουσιασθεῖ στοὺς ἀνά τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης ἀναγνώστες τῆς «Ἐκκλησίας», γιὰ τὴν ἀξία του καὶ γιὰ τὴ σπουδαιότητα πού ἔχει στὸ λειτουργικὸν χωρὸν τῆς ὀρθοδόξου λατρείας. Ἐχει μερικὲς ἰδιοτυπίαι, πού τὸ κάνουν πρωτότυπον καὶ μοναδικόν. Ἴσως νὰ ἤχουν κάπως ὑπερβολικὰ ἢ παράξενα τὰ παραπάνω ἐπιθέτα, γι' αὐτὸ σπεύδω νὰ ἐξηγηθῶ.

σφαλείας, καὶ πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ ἔδει νὰ ἀπευθυνώμεθα ζητοῦντες προστασίαν ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις.

—Διὰ τὴν ἐφετεινὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Σκέπης ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς μετέβη εἰς τὸ Ἱππέκιον τοῦ Κοσσυφοπέδιου μετὰ τοῦ νεοχειροτονηθέντος Ἐπισκόπου τῆς Δυτικῆς Ἀμερικῆς, πρῶν μέλους τῆς ἀδελφότητος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Μονῆς τοῦ Χιλανδαρίου, Χρυσοστόμου, καθ' ὅσον εἰς τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς Σταυροπηγιακῆς αὐτῆς Μονῆς εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἁγίαν Σκέπην. Παρουσία μεγάλου ἀριθμοῦ πιστῶν τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Ἐπίσκοπος Χρυσόστομος ὁ ὁποῖος καὶ ἐκήρυξε τὸν θεῖον Λόγον. Εἰς τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ἀπηύθυνε δι' ἄλλην μίαν φορὰν λόγους παρηγορίας καὶ ἠθικῆς ἐνισχύσεως πρὸς τὰς μοναχὰς καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν συνιστῶν πίστιν καὶ ὑπομονὴν μὲ τὴν θεοβαίαν ἐλπίδα ὅτι τὰ δεινοπαθήματά των συντόμως μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ τελειώσουν καθ' ὅσον τὸ κράτος προτίθεται νὰ λάβῃ ἐπὶ τέλος δραστικὰ μέτρα κατὰ τῶν ἀδιστάκτων Ἀλβανῶν ἐθνικιστῶν καὶ ἐπιδιωκόντων νὰ ἐκδιώξουν ἐκ τοῦ Κοσσυφοπέδιου ὄλους τοὺς Σέρβους, καταλήξας μὲ τὴν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς δεινοπαθοῦντας Σέρβους τοῦ Κοσσυφοπέδιου νὰ μὴν ἐγκαταλείπουν τὴν πατρῶαν γῆν καὶ τὰς ἐστίαις, ὅπου ἀπ' αἰώνων διαβιοῦν.

—Μετὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 7ης Ὀκτωβρίου 1988 ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας ἐξέδωκε τὸ ἐξῆς Ἀνακοινωθέν:

«Τελευταίως, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν διοργανουμένων συλλαλητηρίων ἀλληλεγγύης πρὸς τὸν πολυπαθῆ σερβικὸν λαὸν τοῦ Κοσσυφοπέδιου, ἐνεφανίσθησαν εἰς τινὰ τῶν μαζικῶν μέσων ἐνημερώσεως, καὶ διὰ τὴν Τηλεόρασιν τοῦ Νότι Σάντ εἰκόνες ἀνθρώπων ἐν ἱερατι-

ῶ πυρήνας τοῦ βιβλίου εἶναι γραμμένος κ' ἐγκριμένος ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὸ 1937! Τμηματικὰ, δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸν-παράρτημα τῆς Ἐκκλησίας «Ἐφημέριος», ἀπ' τὸ ὁποῖον κυκλοφόρησε καὶ σ' ἓνα μικρὸν ἀριθμὸν ἀνατύπων (μὲ τὴν φροντίδα τοῦ ἀειμνήστου π. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου καὶ διορθώσεις τοῦ ὑπογραφομένου), τὸ 1957. Ὑστερ' ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια, μεγαλωμένο κάπως, μπῆκε ὡς παράρτημα-συμπλήρωμα στὴν ἔκδοσιν τῆς ὡραίας ἀναστατικῆς ἐκδόσεως τοῦ «Μεγάλου Ὁρολογίου» τῆς Βενετίας (1856), πού ἔκαμε ὁ ἀλγισμὸν Ἄλ. Δ. Παπαδημητρίου στὶς ἐκδόσεις «Ἀστέρος» (1973). Ὅμως, τὸ σῶμα τοῦ βιβλίου, πού σήμερα κρατοῦμε στὰ χέρια μας, δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ ἐπανέκδοσιν πληρέστερη καὶ πιὸ καλαίσθητη· εἶναι μιὰ π λ ῆ ρ η ς μ ο ρ φ ῆ τοῦ μέρους

κῆ ἐνδυμασία, ρασοφόροι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ τρόπος τῆς παρουσιάσεώς των ὑπὸ τῆς Τηλεοράσεως ὁμοιάζει πρὸς ἐκ τῶν προτέρων σχεδιασθὲν σκηρικὸν διὰ νὰ ἀναμειχθῆ ἡ Ἐκκλησία εἰς τὰς πολιτικὰς διαμάχας σχετικῶς πρὸς τὰς τροποποιήσεις τοῦ Συντάγματος.

Ἡ Ὁρθόδοξος Σερβικὴ Ἐκκλησία καταβάλλει προσπάθειαν διὰ τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως εἰς τὸ Κοσσυφοπέδιον, διὰ μίαν ἐνιαίαν Σερβίαν καὶ δι' ὅλας τὰς μεταβολὰς ἐν τῇ Γιουγκοσλαβίᾳ αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξαγάγουν τὴν χώραν ἀπὸ τὴν σημερινὴν κρίσιν καὶ θὰ καταστήσουν δυνατὴν εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους καλυτέραν ζωὴν, ἀλλὰ διαχωρίζει ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς τηλεοπτικῆς ἢ οἰασθήποτε ἄλλης ἐκμεταλλεύσεως τῆς Ἐκκλησίας».

—Ἀποφάσει τῆς Διαρκούς Ἱεράς Συνόδου ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς τὴν 30ὴν Ὀκτωβρίου τρέχοντος ἔτους ἡ Τριακονταετηρὶς τῆς Πατριαρχικῆς διακονίας τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ εἰς τὸν Θρόνον τοῦ Ἁγίου Σάββα, ὡς τοῦ 43ου ἐκ τῶν διαδόχων του.

Παρουσία ὄλων σχεδὸν τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ὁρθοδόξου Σερβικῆς Ἐκκλησίας καὶ πλήθους κόσμου εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Βελιγραδίου τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Πατριάρχης μετὰ τῶν δύο νεωτέρων μελῶν τῆς Διαρκούς Ἱεράς Συνόδου. Κατὰ τὴν ἐπακολογήσαν Δοξολογίαν ὠμίλησε καταλλήλως ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Διαρκούς Ἱεράς Συνόδου Ἐπίσκοπος Ζίτσης κ. Στέφανος ἐξάρας τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γερμανοῦ κατὰ τὴν τριακονταετηρὶα διακονίαν του ὡς Προκαθημένου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας.

Τὴν μεσημέριαν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου ἐδόθη μεγάλη δεξίωσις.

τοῦ ἐν χρήσει Μεγάλου Ὁρολογίου, ποῦ ἀφορᾷ σέ ὅλα τὰ Ἀπολυτίκια, Κοντάκια καὶ Μεγαλυνάρια, τὰ ὁποῖα ψάλλονται στίς ἐκκλησίες μας στή διάρκεια τοῦ λειτουργικοῦ ἔτους — σέ ὅλους τοὺς κύκλους (Μηνολόγιον, Τριώδιον, Πεντηχοστάριον, — Ἀναστάσιμα ἢ Θεοτοκία) μαζί με ἕνα παράρτημα κ' ἕνα ἐπίμετρο στό τέλος. Ἔτσι, ὁ χρήστης τοῦ «Ἐνιαυσίου Στεφάνου» τοῦ π. Γερασίμου, ὅπου ἐνσωματώθηκαν καὶ τὰ παλαιὰ τροπάρια τοῦ «Μεγάλου Ὁρολογίου», δέν ἔχει ἀνάγκη νά ψάχνει καὶ ν' ἀνοίγει πολλὰ βιβλία, ὅταν θέλει νά ψάλλει τὸ ἀπολυτίκιο ἢ τὸ κοντάκιο ἢ τὸ μεγαλυνάριο μᾶς γιορτῆς. Τὰ ἔχει ὅλα μπροστά του, σέ μιὰ δίχρωμη καὶ παραδοσιακὴ ἔκδοση. Βέβαια, γιὰ τὸν εἰδικὸ ἀναγνώστη-ἔρευνητή, ὁ π. Γεράσιμος σημειώνει πάντα (σὴν ἐνδειξῇ τῶν «αὐτομέλων») μ' ἕναν ἀστερίσκο τὰ νεώτερα καὶ προσωπικά του ὑμνογραφήματα, γιὰ νά μὴ γίνεται σύγχυση στήν πατρότητα τῶν ποιημάτων.

Ὁ πολὺς Γέρον ὑμνογράφος, συνεχίζοντας τὴν ἀρχαία (καὶ τὴν παλαιὰ) ὑμνογραφικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπλεξε αὐτὸν τὸν «Ἐνιαύσιον Στέφανον» πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἁγίων, εἰς διακονίαν τῆς μητρὸς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα ἐπίσης τὸν περιβάλλει μετὰ τὴν στοργὴ καὶ τὴν ἀγάπη της, εἰσάγοντας τοὺς ποιητικώτατους καὶ κατασκευτικώτατους ὕμνους του στίς ἱερὰς Ἀκολουθίες της καὶ στὰ λειτουργικὰ βιβλία της.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Εὐαγγέλου Καραδήμου, Ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν Πατέρων. Ὑπερηφάνεια - Φιλαργυρία - Μετάνοια - Κατάνυξη. Ἐκδοση Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φωκίδος, Ἀμφισσα 1988.

Μετὰ πολλὴν χαρὰν παρουσιάζομεν τὸ μικρὸν ἀλλὰ καλαίσθητον εἰς ἐμφάνισιν καὶ μετὰ ἐκλεκτὸν περιεχόμενον πρῶτον τεῦχος τῆς σειρᾶς «Ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῶν Πατέρων» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φωκίδος. Τοῦ κυρίου μέρους προηγεῖται πρόλογος συνταχθεὶς ὑπὸ τοῦ Σεβ. μητροπολίτου Φωκίδος κ. Ἀθηναγόρου. Εἰς αὐτὸν ὑπογραμμίζεται ἡ ἀνάγκη ἐμπλουτισμοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κηρύγματος μετὰ τὸν πατερικὸν λόγον. Τὸ τεῦχος ὡς καὶ ὁ ὑπότιτλος ὑποδηλοῖ, διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ συντάκτου καθηγητοῦ Θεολόγου καὶ Φιλολόγου κ. Ε. Καραδήμου εἰς τέσσαρα τμήματα ἢ μᾶλλον ἀποτελεῖ παράθεσιν τεσσάρων ἐπὶ μέρους μικρῶν πονημάτων τοῦ συγγραφέως, τὰ ὁποῖα ὅμως ἔχουν ἄμεσον σχέσιν μεταξύ των, δεδομένου ὅτι μόνον ἡ καταπολέμησις τοῦ δύο κυρίων ἁμαρτημάτων τῆς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀργολίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 2^ο παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Μαλακδρενίου Ἀργους, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν καταλληλὴν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 16ῃ Σεπτεμβρίου 1988,

† Ὁ Ἀργολίδος ΙΑΚΩΒΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κίτρους καὶ Κατερίνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἀρθρῶν 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590)1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398)1973, γ) τοῦ Ν. 673)1977 καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόγου ἐν τῷ ἱ. ναφ. Θείας Ἀναλήψεως (καθεδρικός) Κατερίνης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν αὐτὴν θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 34)β' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Κατερίνη, 11 Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νά πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου Φιλιατρῶν, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-

ὑπερηφανίας καὶ τῆς φιλαργυρίας δύναται νά ὀδηγήσῃ εἰς ἀληθῆ μετάνοιαν καὶ κατάνυξιν. Ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐπέδωξε μίαν διεξοδικὴν θεώρησιν τῶν θεμάτων, ἀλλὰ περισσώτερον ἐνδιεφέρεται νά προσφέρῃ αὐτοῦσιον ἔστω καὶ ἀποσπασματικὸν τὸν πατερικὸν λόγον καὶ μάλιστα ὄχι μόνον τῶν Πατέρων τῶν πρώτων αἰώνων ἀλλὰ καὶ τῶν μεταγενεστέρων.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ὠραῖον τοῦτο τεῦχος θὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀπαρχὴν καὶ δι' ἄλλα ἀνάλογα πρὸς δόξαν Χριστοῦ καὶ ὠφέλειαν πάντων.

ΗΛΙΑΣ Δ. ΜΟΥΤΣΟΥΛΑΣ

σιεύσεως τής παρούσης εν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τής ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Κυπριασίᾳ τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας ΣΤΕΦΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) Τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», 2) Τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 817) 1978 ἄρθρον 25 «Περὶ ὀργανικῶν θέσεων Ἱεροκλήρυκων» καὶ προκειμένου νὰ προθῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν μιᾶς ὀργανικῆς θέσεως Ἱεροκλήρυκος τής καθ' ἡμᾶς Ἱεράς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ἐκ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ὑποβάλλωσι τὰ δικαιολογητικά τῶν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» πρὸς πληρῶσιν ταύτης.

Κιλκίς, 12 Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Β' Ἀξιουπόλεως, 2) Ἁγίου Μάρκου, 3) Ἀντιγονείας, 4) Μεγ. Βρύσης, 5) Ποντοκερασιάς, 6) Λιβαδίων, 7) Ὀμαλοῦ, 8) Διβούνου, 9) Χαμηλοῦ καὶ 10) Χέρσου,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Κιλκίς, 12 Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλικισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγ. Ἀθανασίου Γαλατσάδων Ἰστιαίας, 2) Ἁγ. Νικολάου Νεοχωρίου Ἰστιαίας, 3) Κοιμήσεως Θεοτόκου Γερακίου Ἰστιαίας, 4) Ἁγ. Παντελεήμονος Καμματριᾶδων, 5) Ἁγ. Ἰωάννου Πολυλόφου, 6) Ἁγ. Ζώνης Ἀμελάντων, 7) Ἁγ. Γεωργίου Λιθάδος, 8) Ἁγ. Τριάδος Σίμιας, 9) Ἁγ. Ἀθανασίου Δαφνουσῆς καὶ 10) Ἁγ. Δημητρίου Μονοκαρυῆς Ἰστιαίας,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590) 1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398) 1973, γ) τοῦ Ν. 673) 1977 καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν

τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ Ἁγίου Δημητρίου Χαλκίδος,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 14ῃ Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Σερρῶν καὶ Νιγρίτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις: α) τῶν ἄρθρων 38, παράγρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590) 1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398) 1973, γ) τοῦ Ν. 673) 1977 καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ ἱ. ναῷ

Κοιμήσεως Θεοτόκου Σερρῶν,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34)ιβ' τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Σέρραις τῆ 17ῃ Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης ΜΑΞΙΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἁγίων Ἀποστόλων Θεσσαλονίκης, 2) Κοιμήσεως Θεοτόκου 40 Ἐκκλησιῶν, 3) Παναγίας τής Λαοδηγητρίας καὶ 4) Ἁγίας Αἰκατερίνης, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τής δημοσιεύσεως τής παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονίκη τῆ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ὁ Β'

Ἱερά Μητρόπολις Νέας Σμύρνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590) 1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τής Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημε-

ρίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού εφημερίου του Ἱεροῦ Ναοῦ

α) Ἀγίας Βαρβάρας Π. Φαλήρου,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Ν. Σμύρνη τῆ 21ῃ Ὀκτωβρίου 1988

† Ὁ Ν. Σμύρνης ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τήν κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού εφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

Ἀγίου Νικολάου Γυθείου,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω θέσεως.

Ἐν Γυθείῳ τῆ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1988,

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἱκαρίας

Προκειμένου να προβῶμεν εἰς τὴν κατ' ἐξαίρεσιν δι' ἐπιλογῆς κατὰ τὰς διατάξεις: 1. τοῦ ἄρθρ. 15 τοῦ 5)1978 Κανονισμοῦ, 2. τοῦ ἄρθρ. 20 τοῦ Ν. 1476)84, 3. τοῦ Π.Δ. 225)85, 4. τῆς ὑπ' ἀριθμ. 031)253)Α1)31)18.1.85 ἀποφ. τοῦ Ὑπ. Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, 5. τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 334)67 Π. Δ)τος καὶ 6. τῆς ὑπ' ἀρ. 547)21.9.88 Πράξεως τοῦ ὑπουργοῦ Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως, πλήρως ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας: α) ὑγιῶς περὶ τὴν πίστιν τῆς Ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, β) ἀδιάβλητον τὸν βίον καθ' ὃ Ἐὐαγγελικὸς νόμος ἐπιτάττει καὶ γ) τὰ ὑπὸ τῶν κειμένων διατάξεων καὶ κανονισμῶν προβλεπόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης υποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν.

Ἐν Σάμῳ τῆ 1ῃ Νοεμβρίου 1988

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τὰς κενὰς οργανικὰς θέσεις τακτικῶν εφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Προφ. Ἡλίου Βρακάδων Ἱκαρίας, καὶ 2) Ἀγίου Γεωργίου Καλλιθέας Σάμου,

καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-

σιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σάμῳ τῆ 1ῃ Νοεμβρίου 1988

† Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΕΦΗΜΕΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Τ.Α.Κ.Ε.)

Ἄριθ. Πρωτ. 25686

Π Ρ Ο Κ Η Ρ Υ Ξ Η

1. Τὸ Ταμεῖον Ἀσφαλίσεως Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ), καλεῖ ὄσους ἐπιθυμοῦν καὶ ἔχουν τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως αὐτὰ ὀρίζονται εἰς τὰ ἄρθρα 6 καὶ 13 τοῦ ἀριθ. 5)1978 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (ΦΕΚ 48 Α'), να υποβάλλουν αἰτήσεις διὰ τὴν πλήρωση, χωρὶς διαγωνισμό, ἀλλὰ με ἐπιλογή, μιᾶς (1) κενῆς οργανικῆς θέσεως τῆς Κατηγορίας ΥΕ, τοῦ Κλάδου ΥΕ 1 Κλητῆρων καὶ μιᾶς (1) κενῆς οργανικῆς θέσεως τῆς Κατηγορίας ΥΕ, τοῦ Κλάδου ΥΕ 2 Ταξιόνων, με εἰσαγωγικὸ βαθμὸ Δ'.

2. Οἱ υποψήφιοι πρέπει:

α) Νὰ εἶναι Ἑλληνες πολῖται καὶ Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι καὶ να ἔχουν τὸ προσηκόν δι' Ἐκκλησιαστικὸν ὑπάλληλον ἦθος (ἄρθρ. 8 καὶ 12 Κ.Ε.Υ.).

β) Νὰ ἔχουν συμπληρώσει, διὰ μὲν τὴν θέση τῆς Κατηγορίας ΥΕ, τοῦ Κλάδου ΥΕ 1 Κλητῆρων, τὸ 21ο ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ να μὴ ἔχουν ὑπερβῆ τὸ 40ό, διὰ δὲ τὴ θέση τῆς Κατηγορίας ΥΕ, τοῦ Κλάδου ΥΕ 2 Ταξιόνων, οἱ μὲν ἄρρενες τὸ 21ο ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ να μὴ ἔχουν ὑπερβῆ τὸ 40ό, οἱ δὲ γυναῖκες τὸ 18ο ἔτος καὶ να μὴ ἔχουν ὑπερβῆ, ἐπίσης, τὸ 40ό (ἄρθρ. 9 Κ.Ε.Υ.).

γ) Οἱ ἄρρενες να ἔχουν ἐκπληρώσει τίς στρατιωτικὰς τοὺς ὑποχρεώσεις ἢ να ἔχουν ἀπαλλαγῆ νόμιμα ἀπ' αὐτὰς καὶ να μὴ εἶναι ἀνυπότακτοι ἢ να μὴ ἔχουν καταδικασθεῖ διὰ λιποταξία με τελεσίδικη ἀπόφαση (ἄρθρ. 10 Κ.Ε.Υ.).

δ) Νὰ μὴ ὑπάρχει κώλυμα ἀπὸ ποινικὴ καταδίκη ἢ ὑποδικία ἢ ἀπαγόρευση ἢ δικαστικὴ ἀντίληψη (ἄρθρ. 11 Κ.Ε.Υ.).

ε) Νὰ εἶναι ὑγιεῖς. Μποροῦν να συμμετέχουν καὶ ἀνάπηροι προστατευόμενοι τῶν Ν. 963)1979 καὶ 1000)1979, με τίς προϋποθέσεις ποὺ τάσσουν οἱ νόμοι αὐτοί.

στ) Νὰ ἔχουν ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου.

3. Ὅσοι θέλουν να διορισθοῦν σ' αὐτὰς τίς θέσεις, ὀφείλουν μέσα σὲ ἀποκλειστικὴ προθεσμία εἴκοσι ἡμερῶν ἀπὸ τὴν ἐπομένη τῆς δημοσιεύσεως, δηλαδὴ μέχρι καὶ τὴν 22α Νοεμβρίου 1988, να υποβάλλουν ἢ να ταχυδρομήσουν, ἐπὶ ἀποδείξει, εἰς τὸ ΤΑΚΕ (Σοφοκλέους 4, Ἀθῆναι, 102 10), αἴτηση - ὑπεύθυνη δήλωση, ἢ ὁποῖα χορηγεῖται ἀπὸ τὸ ΤΑΚΕ, ποὺ θὰ περιλαμβάνει ὄλα τὰ στοιχεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ προκύπτει ὅτι ὁ υποψήφιος κατέχει τὰ προσόντα ποὺ ὀρί-

ζονται από την παρούσα Προκήρυξη. Ἀκόμη, πρέπει νὰ περιέχει ἂν οἱ ὑποψήφιοι ὑπηρετοῦν εἰς τὸ Δημόσιο Τομέα, ὅπως αὐτὸς ἐννοεῖται μὲ τὴν παρ. 6 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Ν. 1256)1982 καὶ ἂν ἔφυγαν διὰ ποίαν αἰτία.

Ἡ αἴτηση - ὑεύθυνη δήλωση θὰ συνοδεύεται μὲ τὰ ἐξῆς δικαιολογητικά:

— Πιστοποιητικὸ τοῦ οἰκείου Δημάρχου ἢ Προέδρου Κοινότητος περὶ τῆς ἐγγραφῆς τοῦ ὑποψηφίου στὸ Μητρώο Ἀρρένων ἢ προκειμένου περὶ θηλέων στὸ Γενικὸ Μητρώο. Ἀπὸ τὸ πιστοποιητικὸ αὐτὸ νὰ φαίνεται, ἀκόμη, ἡ χρονολογία γεννήσεως τοῦ ὑποψηφίου, ὡς καὶ ὁ τρόπος καὶ χρόνος κτήσεως τῆς Ἑλληνικῆς ἰθαγενείας.

— Ἀπολυτήριον Δημοτικῶν Σχολείων.

— Βιογραφικὸ σημεῖωμα.

Περὶ περισσότερες πληροφορίες, καθὼς καὶ ἐντυπὴ αἴτηση - ὑπεύθυνη δήλωση, παρέχονται ἀπὸ τὸ Τμήμα Προσωπικοῦ τοῦ ΤΑΚΕ (Σοφοκλέους 4, ὅρος ὄροφος, Τ.Κ. 102 10, τηλέφωνα 3218.674 - 7), κατὰ τις ἐργασίμες ἡμέρες καὶ ὧρες.

Ἀθῆναι, 24 Ὀκτωβρίου 1988

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΪΜ

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ

Πρὸς

Τὸν Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Κατινᾶν τοῦ Πολυχρόνη, Συνταξιούχον Κληρικὸν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, εἰς τὰ Γραφεῖα Αὐτῆς, ὁδὸς Ἁγίας Φιλοθέης 19 - 21, τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου 1988, ἡμέραν Τρίτην καὶ ὦραν 10ην π.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ὀκτῶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἅτινα λόγω τῆς φύσεώς των κρίνεται σκόπιμον κατ' ἄρθρον 110 παράγρ. 3 Ν. 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὅπως μὴ ἀναφερθῶσι ἀναλυτικῶς ἐν τῷ παρόντι Κλητηρίῳ Ἐπικρίματι.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἂν μὴ ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὧρᾳ θέλεις δικασθῆ ἑρήμην.

Ὁ Προεδρεύων τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου

Ο ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΟΣ

Ἀρχιμ. Δημήτριος Μπεκιάρης

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἐλασσώνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

† Ὁ Θήρας ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 20 ἑτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, Πατριαρχικαὶ ἐπισημάνσεις καὶ παραινέσεις.

Ι. Μ. Χατζηφώτη, Χρονικὸ 900ετηρίδος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Θεολόγου Πάτμου.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.